

Юр. — Юрій Винничук

Юр. — Юрій Винничук — Діви Ночі

*Діви
Ночі*

ВСТУП

Вони з'являються разом із сутінками – нічні троянди наших вулиць. Виповзають зі щпар і тріщин, вилітають із димарів, випірнають з каналізацій і смітників – діти ночі.

Тільки тоді, як смеркне, зможеш їх розпізнати безпомилково. А вдень вони не помітні. Вдень вони – як усі. Як ти або я.

У всличному храмі ночі минає їхнє життя. Жриці любові, древні як світ, – з вулиць вузьких Вавилону, Єгипту й Ізраїлю, з афінських передмість і римських сутерин, з площі Пігаль і Бродвсю, діви ночі з Академічної – прошу, дозвольте пізнати світ ваш таємний, проникнути у ваш храм, аби знати, якому богу ви молитесь і чи вартий він вашої віри.

ОДЕСЬКІ ГАСТРОЛЕРИ

Історія ця трапилася 1978 року і тривала рівно 18 днів. То було неймовірно шалене літо.

Минуло півроку, як я повернувся з війська, і перше, що я повинен був зробити, це з'явитися у військкомат і замельдувати свій дембель. За одно отримати паспорт, якого в мене забрали перед відправкою на службу. А з'явитися на ясні очі пана комendanта я мав у повному обмундируванні – себто у парадовій формі і в шинелі. І ось замість того, щоб як нормальна людина прийти туди відразу по приїзді до Львова, взимку, я закинув і форму, і шинелю в комірку та спрагло кинувся у вир життя, якого був позбавлений у війську. Почав я з того, що зробив рейд по кінотеатрах, переглядаючи інколи по три фільми на день. Я, як і більшість львів'ян, надавав перевагу закордонним фільмам, за винятком індійських, арабських та з країн соціалістичної співдружності. Багато переглянутих фільмів були туними і безпросвітними. А ще я жадібно ковтав книги, які замовив поштою, і за рік служби чекала на мене їх уже ціла гора. По п'ятницях, суботах та неділях я з кимсь із кумплів водив козу по кнайпах, підриваючи дівчат. А їх було море, і кожна свіжа дівчина видавалася мені гіршою за ту, яку я можу мати після неї. Тому я ніколи не зупинявся на досягнутому. Гроші я заробляв перепродаючи манатки, куплені в поляків. Бажання влаштуватися на сталу роботу в мене не виникало, і паспорт мені був поки що ні до чого. Військовий квиток з успіхом його заміняв на пошти чи деінде.

За ці півроку я випив цистерну вина і зо три відра різноманітних коктейлів. Переважно без закуски. При цьому ніхто мене

ніколи не бачив п'яним. Бо я мав свою мірку. Точніше, мірка мала менє. Я навіть при великому бажанні не вдую більше як дві пляшки вина. Щось раптом у мені перемикається, і все, клямка. Чорнила я не пив категорично. Горілки для мене не існувало. Я не любив дешевих міцних вин, лікерів, коньяків, одсколону, політури й денатурату. Я пив тільки вишукані напої, які тоді коштували смішні гроші, а продавались на кожному кроці. Я смакував чудесні напівсухі вермути з Югославії в літрових пляшках – білі й червоні. Особливо «Бадель» та «Істру». Від них не відставали також вермути малярські – особливо вишневий. Я в ліричній задумі цмулив сухі білі словацькі вина в нузатих літрових пляшках, часто змішуючи їх із «Баделем» у пропорції три до одного. Молдавський червоний «Ізвораш» у парі з шампанським вставляв будь-яку панну за лічені хвилини. Дорогі тепер грузинські вина коштували чотири карбованці, і я піднімався в небеса, перекочуючи по піднебінню терпкуватість їхнього смаку. Грузинські вина міг оцінити тільки такий гурман, як я. Публіка їх купувала рідко, надаючи перевагу «біоміцину» – білому міцному шмурдяку. Малярський «Токай» у присадкуватих півлітрових пляшках з роком урожаю, румунські напівсухі білі вина «Котнарі» та «Мурфатляр» у пляшках із видовженими шийками, у які дуже важко було загнати корок, я міг пити й на самоті і завше тримав у запасі на випадок, якщо приведу панну додому. Алжирські червоні, аж чорні, суперсухі і супертерпкі вина чудово надавалися для глінтвейну – я нагрівав їх на вогні, додавши меду і гвоздиків. Від склянки португальського портвейну в мене крутилася голова – він мав щось чи не 25 градусів. Пляшки на двох було цілком достатньо, аби відчути себе крутим чуваком.

Я пив за свої і на шару, пив сам і з друзями, пив у кнайпах, сквериках, парках, брамах, пив у кінотеатрах і на стадіонах, пив у підвалах і на дахах, в автах і потягах, на деревах і бальконах, у травах і житях, в озерах, морях і ріках, у лісах, полях і кущах, у майстернях художників і в помешканнях ведь знайомих мені людей. Інколи я, прокидаючись уранці в нужному приміщенні, не міг навіть пригадати імені господаря чи господині. В таких

випадках я намагався непомітно щезнути, аби уникнути обов'язкового похмеляння. Синдром похмілля був мені невідомий. Я нив з класними письменниками, які не мали змоги надрукуватися, і з модерними художниками, які демонстрували свої картини лише в майстернях. Крайці з них поволі відходили в інші світи, бо не дотримувалися міри у випитому, залишаючи мене напризволяще.

І ось одного сонячного липневого дня я відчув, що з мене уже всього цього досить і пора братися за розум. Пора влаштуватися де-небудь художником-оформлювачем і продукувати транспаранти, стенди, стінні газети та іншу байду, як це робив Грицько Чубай. Заробіток непоганий і, головне, не відбирає багато часу. Коли мені спала на думку ця мудра ідея, я раптом згадав, що й досі не замельдувався у військкоматі й не маю пашпорта, а без пашпорта я ніхто. «Без бумажки ти бучкашка, а с бумажкой челавек», – вістила советська приказка. Я поліз до комірки, витягнув на світ Божий військову форму разом з шинелею, розгорнув – і вжахнувся. Їх поточила міль! Мундир до всього ще й вкрився якоюсь липкою цвіллю, бо в комірці було вогко. Шинель постраждала менше, але вона вся сипалася і біліла личинками молі. Я заходився її чистити і за годину таки привів до ладу, але з мундиром був гиблий варіант. У такому мундирі я ніяк не міг заявитися у військкоматі. В такому мундирі я міг хіба порпатися в смітниках у пошуках порожніх пляшок. Але якщо вбрати поверх військової форми шинель, то буде все в порядку. Я так і зробив, але прихопив ще з собою течку зі штанами і сорочкою, аби перебраться після відвідин військкомату.

І от уявіть собі картину. Літо. Сонце. Дівчата в міні-спідничках, хлопці в сорочках з короткими рукавами. А тут суне якийсь вар'ят у важкій довгій до п'ят шинелі, застібнутій на всі гудзики. Добре хоч військову шапку-вушанку він не натягнув на голову, а сховав у ту ж таки течку. Цей вар'ят, спливаючи сьомим потом, сідає до трамваю «чвірки», висідає біля Оперного і далі чимчикує у напрямку Краківського базару. Але тут уже в центрі він таки натягає на себе шапку-страшилку, бо якщо він буде вбраний не

по формі, без «головного убору», його вмить замість військової патруль. Люди озираються. Вар'ят виглядає дико. За півроку в нього відросли патли, і він уже нічим не нагадує солдата славної Червоної Армії. Він хутше нагадує бійця із армії Нестора Махна. Понадто, що на ногах у нього не солдатські черевики чи чоботи, а... сандалі. Черевики він встиг уже подарувати своєму татові.

На превелике моє щастя, я не зустрів дорогою нікого знайомого. Моя поява у військкоматі викликала чималий ажіотаж. Секретарки не могли надивуватися:

– Ти що на північному полюсі служив? А під шапкою снігу нема?

Комендант ошелешено гортав мій військовий квиток і не міг зрозуміти, чому я так довго – цілих півроку – не міг до нього дійти. Я щось белькотав, впріваючи під шинелею, яка мене гріла в найлютіші морози, і не смів розстібнути жодного гудзика, аби не зганьбитися до решти своїм мундиром. Посопівши, комендант поставив у квитку печатку, видав мені паспорт, і я, супроводжуваний кпинами секретарок, вивалив на вулицю. Пірнувши у першу-ліпшу браму, я скинув шинелю і шапку та повісив на поруччя сходів – комусь знадобиться. Потім вийняв із течки сорочку й штани, перебрався, а парадову форму, поточену міллю запахав у течку й лишив її там-таки у брамі. За хвилину вже чимчикував центром міста, нічим абсолютно не відрізняючись від навколишнього середовища. Ви собі не уявляєте, яка це полегкість – отак узяти й розчинитися в натовпі: ти йдеш і нікому нема до тебе діла, ти стаєш людиною-невидимкою.

Але, не маючи жодних справ у місті, я вирішив повернутися до хати. І от на зупинці «четвірки» сталася пригода, яка започаткувала цілу смугу життєвих катавасій.

– Пробачте, ви не скажете, де тут можна пообідати?

Я вмить виринув із глибини своїх дум – переді мною розквітли дві фантастичні кралі, їхня врода належала до того типу, за яким завше всі озираються, милуються і палко прагнуть здобути, але одружуватися остерігаються.

Не знаю, який мене чорт підкусив бовкнути таке, чого не дозволила б собі жодна нормальна людина. Але спробуйте бути

нормальним, коли біля вас такі запашні істоти – «шанель» число три біло в ніс із відстані метра. Запитання звучало російською мовою, але я, вважаючи, що переді мною мої землячки, відповів українською:

– У мене, – ще й вишкірив зуби, як це люблять робити американські актори у тих фільмах, які ми купуємо.

Панночки хихикнули:

– У вас? Ви що – офіціант?

– Ні, я пост. Але живу поруч і можу вас нагодувати кишкою.

– Кишкою? – перепитали вони і перезирнулися.

І тоді я зрозумів, що це не галичанки, бо справжню галичанку збуди о третій годині ночі і спитай про кишку, то вона тобі вмить протарабанить усі вісім способів її приготування.

– Еге, – кивнув я, – кишкою. Це смаколик, який вам і не снився.

– Смакалік? – знову перепитали вони, не перестаючи хихикати, так, як це, мабуть, чинили чарівні англійки, коли зустрічали чарівного аборигена.

Тоді вже я перейшов на свою ламану російську і пояснив, про що йдеться, описавши, звісно, і ті вісім способів. Ясно, що тут і камінь пустив би слину, а тому я не здивувався, коли обидві скочили зі мною в трамвай і навіть милостиво зафундували талона.

Заки ми дісталися моєї хати на Голоскові, милі дівчата повідомили, що вони з Одеси і працюють в одеському цирку, який саме прибув до нас на гастролі.

Мешкав я на ту пору сам у привітному будиночку, який належав колись моєму дідові. А кишку та інші смачніючі речі передали мені зі Станіслава батьки, бо там, де вони жили – на благословенній Софіївці – трималося не тільки гусей, качок, кролів, свиней, кіз, а навіть корів.

І от, коли ми плямкали вже над другою пательнею, панночки розколосилися: ніякі вони не циркачки. Просто приїхали до Львова погуляти. Ніде не працюють, але кожна має однокімнатну квартиру в Одесі.

Не знаю, чи коректним буде з мого боку запитання: з чого ви живете?

Панночки не могли натішитися моєю наївністю:

Який же він милий, правда?

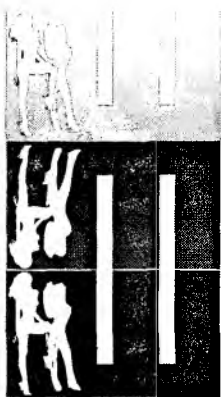
Щось неесміливе і туманне почало засвічуватися в моїй голові, неясний здогад ставив усе на свої місця, але одразу ж знаходив опір при думці: а що сказала б моя ненька, якби дізналась, що гордість її кулінарного мистецтва – найкращу кишку всіх часів і народів – цямкають оці... оці... е-е... не знаю, як і сказати, бо те смачненьке слівце, яке має моя мама для даного хові (пагадую: це був 1978 рік, коли професією таке заняття ще не називалося), може викликати у вас спазми горла, і якщо ви неспароком їсте зараз вареник, то ліпше мені стриматись.

Так, він дуже милий, – підтвердила друга панночка і провела теплою долонею по моїй щоці.

У читача може скластися враження, що автор був набагато молодший від своїх гостей. Насправді було навпаки. Я мав тоді двадцять шість років, а дівчата – по вісімнадцять. Однак почувалися вони впевненіше й розкутіше, аніж я, вони сипали цитатами, говорячи цілком культурно, і лише деколи вставляли якесь одеське слівце. Одну звали Маріанна, а другу Лена (насправді Олександра, що їй дуже не подобалося). Я їх відразу перекрестив Марунькою і Леською, на що вони відреагували божевільним реготом, але не заперечували.

Поноївши та запивши львівським пивом, мої кралі повмонцувалися на канапі, закурили «Marlboro» і почали розповідати.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ГРІХА

лях на пансль для кожної з панночок пролягав своєрідно. Марунька у восьмому класі «втріскалася» у спортсмена-десятикласника і віддалася йому на природі. Але, як виявилось, для цього спортсмена вона була лише черговим рекордом, досягнувши якого, він заспокоїтися не міг і рушив на подолання нових бар'єрів. Ну, а Марунька, винятково з бажання забутися, закохалася вдруге. А потім утретє і вчетверте.

У дев'ятому класі вчитель фізики показав на свою долоню і проголосив, що скоріше у нього там волосся виросте, аніж Марунька перейде до десятого класу. Тоді наша Марунька, недовго думаючи, «випадково» застає фізика в його кабінеті після уроків і так жалібно-жалібно, опустивши соромливо очка, просить консультації. Учитель не був із заліза і тут-таки зловив таксі й повіз палаючу любов'ю до фізики дівчину на свою хату. Рівно о вісімнадцятій нуль-нуль урок було закінчено, бо мала повернутися з роботи вчителева дружина, а вона чомусь не любила хатніх уроків. Учитель тицьнув Маруньці два карбованці на таксі, висловивши переконання, що однієї консультації буде малувато.

Марунька щасливо переповзла в десятий клас, хоч долоня фізика так і не покрилася волоссям.

Згодом, уже маючи досвід, вона домовилася про консультації ще й з іншими вчителями. Ба, навіть із самим завучем. Можна, правда, було консультуватися і в директора, якби це не була жінка.

Гадаю, ви не здивуєтесь, якщо я скажу, що Марунька вступила до Одеського університету на заочне відділення і на час

панного знайомства закінчила перший курс. Консультації їй давали охоче, а деякі викладачі, «врубавшись в струю», уже самі заганяли Маруньку в глухий кут незадовільними оцінками, провокуючи таким чином хатні уроки. Слухняна студентка не відмовляла ані тридцятилітньому, ані шістдесятилітньому.

З цього приводу пригадую, що була і в Станіславському педінституті теж отака Марунька. Один професор в літах побився об заклад у компанії, що охоче проведе ніч з цією панною. Заклад був прийнятий одноголосно. Якби викладач не справився, то мав подарувати дамі норкове хутро, а якщо б опинився на висоті, йому мали завезти «на хату» десять ящиків шампанського.

Отже, двоє розімлілих від спеки голубочків замкнулися в готелі, і Венера благословила їх усміхом. Як на те, дурний хлоп наковтався перед тим якогось чортовиння, бо на власні сили не розраховував, і от під час апогею пішла в нього горлом кров і залила лебедину шийку нещасної студентки. Скандал був неабиякий, але, як той казав, під ковдрою. Його хутко погасили, бо викладач читав далеко не географію.

У Маруньки подібних ексцесів не було, але розповідала, що один професор поважного віку запрошував її до себе щотижня, поїв заморськими винами і годував із ложечки різними кремами, а потім гладив кістлявою рукою по коліні й, відкинувшись на подушки, блаженно засинав. Усе це задоволення обходилося йому дуже дешево, бо Марунька, крім вина і крему, не діставала ані ламаної копійки. Зате усі сесії минали на одному диханні.

Такий спосіб проституції у советські часи був популярнішим, аніж звичайний, за гроші. Крім навчальних закладів, де практикувалися подібні «консультації», різноманітних Маруньок культивували й на підприємствах. Їх тримали завше напоготові, аби кинути в останній наступ, бо коли підводили усі інші методи, вдавалися до цього. «Секретарка» йшла на штурм чергової «нездоланної фортеці», яку не брав навіть хабар. І ось уже з тієї фортеці зоставалися самі руїни...

Вийшовши заміж, окремі з них продовжували займатися улюбленим фахом. Я знаю один трафунок, коли чоловік зловив свою жінку на гарячому точнісінько, як у банальному анекдоті,

повернувшись достроково з відрядження. Ясна річ, билися писки, юшило з носа, рвалася нічна сорочка, і летіла на підлогу масивна кришталева ваза, про яку задалегідь було відомо, що не розіб'ється. Клієнт у шоковому стані згрібав манатки і чкуряв мало не через вентиляційний отвір. А потім... потім люба жіночка, коли їй вдалося перекричати чоловіка, почала тпцяти пальчиком і в те, і в се, і в оце, і в отс, ба навіть витягла потаємну скриньку, набиту перстениками, шпурнула під ноги чоловікові його джинси, костюмчик «Містер Д» і п'ятнадцять таких же сорочок, і дублянку, і ще бог знає що, а тоді спитала так ніжно-ніжно: «А чи задумувався ти, мій кохасику, звідкіля усе це взялося? Чи не за твою інженерську платню?... А оце?» – І тут вона давай викидати з холодильника сальцесони, ковбаси і бляшанки з чорним кав'яром та ще різні там марципани, які багатьом з нас і не снилися. А ще бар відкрила та хрясь фігурною плящиною бананового лікеру об паркет: «А це звідки? За твої мідяки?»

Чоловік, сьорбаючи з паркету дорогоцінний лікер, починає гатити себе в груди і кляється, що такого більше не повториться, а потім обоє полягали в ще теплу постіль, і він, тепер уже сьорбаючи носом, потихеньку заспокоївся і попросив пробачення.

На радість закордонних туристів, советські повії були найдешевшими в Європі. Меншою була такса гільки в повій В'єтнаму чи Філіппін, де існував до іноземців такий самий пістет. Колись африканки та полінезійки віддавалися білим за всілякі брязкальця, люстерка, шкатулочки, намиста. У Союзі ж іноземець отримував ніч кохання за помаду, бюстгальтер, духи, панчохи чи просто за набір протизаплідних пігулок. Зате громадянин Країни Рад у себе вдома міг мати любов за шампанське або, як говорилося, «за стіл».

Проте існували повії і значно вищого гатунку, набагато дорожчі. Їх було менше, називались вони путанами і були справжніми майстринями своєї справи, до них зверталися за консультацією, щоб перейняти досвід. Московські путани цінилися найвище, оскільки мали змогу побувати за кордоном та пройти практику на площі Пігаль або в інших відповідних

інституціях. Наші ж провінційні повії особливими талантами не відзначалися і лише завдяки урокам у путан та переглядові порнокасет сяк-так підняли свою кваліфікацію.

Улітку, коли повії усіх можливих гатунків котяться на південь, кожне курортне містечко відразу оживає і на очах молодіє. Це всесоюзний симпозіум жриць любові розпочав свою роботу. Іде широкий обмін інформацією, розповсюджуються порножурнали, відеокасети, порнофотографії і таке інше.

ІСТОРІЯ ДРУГОГО ГРІХА

Розновівши про Маруньку, ми нарешті дійшли до того місця, де читач повинен дізнатися, як і чому вона з Леською опинилася у Львові.

Отже, Лесьчина кар'єра мала сімейні традиції – повією «працювала» її мама, а коли Леська досягла п'ятнадцяти років, матінка змусила її лягти з клієнтом за дві пляшки шампанського. Однак донька хутко зметикувала, що заробляти можна далеко більше, і втекла з дому. У якомусь барі познайомилася із бурмилом років тридцяти п'яти, який запропонував пожити в нього. Називався Фіма Пріцкер на прізвисько Шкаф, по-нашому Шафа. Був грубий і широкий. У Шафи «на хаті» виявилися всі умови для прискороного статевого дозрівання – велика колекція порножурналів, які постійно були в русі, бо Шафа ними гондлював. Пройшовши курс навчання, Леська зрозуміла, що не любов керувала самаритянським вчинком Шафи, а звичайні гроші. Шафа виявився ще й сутенером.

Вони й далі мешкали разом, і Шафа навіть виявляв ознаки ніжності, але тепер уже Леська заробляла гроші і була годувальницею «сім'ї». Шафа сам вибирав клієнта, домовлявся з ним, здавав йому на руки Леську мало не під розписку і приймав назад. Відводив на роботу і приводив з роботи. Гроші ділили порівну. Чим не ідилія?

І була б ця ідилія безконечна, якби Шафу одного разу не «поставили на перо» – себто пригрозили ножем. Річ у тім, що Шафа мав один недолік: грав у преферанс на гроші. Раз виграє, раз програє – різне бувало. Це коли грав зі своїми. Але якось програв невідомим особам чотири тисячі. Думав – поставить ресторан

та й обійдеться. Аж ні. Ті особи увімкнули «лічильник», щодня росли проценти, а хитрі хлопці спокійно чекали, поки Шафа мстився, як загнаний лев. Леська навіть спробувала спокусити тих осіб, але з цього нічого не вийшло. «Чотири тисячі або перо в печінку», – відказали вони.

Одного вечора Шафа повернувся побитий. Леська змивала кров, мастила йодом і кремами, а Шафа гірко плакав:

– І де мені взяти такі гроші? Що вони думають? Вони думають, що Шафа мільйонер? А Шафа бідний єврей. У Шафи часом нема навіть трьох копійок на трамвай.

Його велике волохате тіло здригалося від плачу. Леська плакала теж. Шафа був добрий і ставився до неї, як брат.

А наступного разу Шафа кудись щез і не повернувся додому. Такого з ним не бувало, Леська обдзвонила всіх знайомих, потім почала видзвонювати по лікарнях, але все даремно. І тільки вранці голосний стукіт у двері сповістив, що сталося щось злого. Стукала сусідка. Вона щойно опустила ся у підвал, а там... там...

Леська щодуху помчала вниз. У підвалі, загородивши вузький прохід, лежав мертвий Шафа. Потовчений і в крові. У скривавленім роті було повно скла.

Вернулася назад зателефонувати його родичам, поки сусіди викликають міліцію, і що ж вона побачила? Та сама сусідка, яка знайшла тіло, хазяйнувала тепер у квартирі. На підлозі валявся одяг, висунуті шухляди, постіль... Леська кинулась на сусідку і шарпнула її за волосся. Та зашипіла:

– Дурна! Зараз приїде міліція! Все пропаде! А тут гроші! Великі гроші!

– Які гроші? Шафа не мав на трамвай! Його вбили за гроші!

– Дурна! Шафа – буржуй!

Леська остовпіла. Сусідка, користуючись цим, поновила розкопки і таки знайшла, що шукала. У корзині з брудним шматтям було подвійне дно. А там – пакунок. Рахувати не було коли. Сусідка на око розділила гроші на дві половини, тицьнула одну дівчині, а з другою щезла. За хвилину вона повернулася і допомгла прибирати.

– Це ще не все. Має бути й золото.

– Але як же так? Як же так? – хлипала Леська. – Винен був чотири тисячі... Міг же віддати...

– Ти Шафи не знаєш. Він так любив гроші! Жив для них. Не раз прийде до мене: «Тьотю Сімо, у вас не буде двох копійок? Мені треба з міста потелефонувати...» Ніколи не повертав... Душевний був чоловік... Тільки де ж він золото приховав? Усе ж пропаде...

– Боже, що ж мені робити?

– Я б на твоєму місці, голубко, тікала світ за очі. Замотає тебе міліція, закрутить... Біда буде.

Леська, недовго думаючи, спакувала валізочку і, благословляючи розважливість та непоквапливість нашої міліції, випурхнула з будинку.

За кілька днів разом зі своєю подругою Маріанною покинула й Одесу. Мала з собою шість тисяч – спадок по Шафі.

Я – СУТЕНЕР

осхоchu потеліпавши язиками, дівчата повідомили, що їм пора б уже вийти кудись на люди, скажімо, до ресторану.

– Який тут у вас у Львові ресторанчик з інтуристами?

Я подумав, що в «Інтурист» (теперішній «Жорж») ми можемо й не потрапити, і запропонував «Львів». Дівчата запросили мене з собою, аби я міг наочно побачити, як виглядає їхня «праця».

Я охоче погодився на пропозицію. На ту пору я жадібно вивчав життя. Дівчата пильним оком оглянули мій невибагливий гардероб і зупинили свій вибір на джинсах і светрові. З мештами в мене було невесело. Фірмою не пахло. Витвір рідного «Прогресу» міг відлякати клієнта.

Дівчата вирішили розіграти невеличкий спектакль. Разом ми мали вдавати студентів-греків, які навчаються у Львові. Така затія мені припала до смаку. Дарма, що грецькою знав я лише загальновідомі терміни на зразок «альфа» та «омега». Зате обидві «гречанки» мали напихати кільканадцять необхідних для їхньої професії фраз, яких вони набралися в одеському порту. По дорозі вони навчили мене кільком з них та ще десяткові слів, які мали для нас кодове значення (так – ясу, ні – охі, шляк би тя впік – гамота панагія).

Отже, мені, як грекові, фірмові мешти були просто життєво необхідні.

– Нічого, йдемо, – сказала твердо Марунька, яка виявляла до мене якесь особливе, ледь не материнське почуття.

І ми пішли. Майже навпроти готелю «Львів» був скверик і автостоянка, де паркувалися польські авта. Тут завше крутилися

фарцівники, скуповуючи в поляків різне манаття. Однак це був не надто спокійний бізнес, бо час від часу робила набіги міліція, і коли їй вдавалося когось прилапати за купівлею джинсів чи сорочок, то відразу загірбала у відділок. Тому всі торги відбувалися блискавично, чим, звичайно, користалися поляки і деколи підсовували шмельць.

– Ви обоє посидьте у скверику, а я зараз повернуся, – сказала Марунька і попростувала до польських авт.

Ми сіли з Леською на лаві і пригорнулися, наче парочка закоханих. Але я не спускав очей з Маруньки, яка почала переговори з водіями, жваво жестикулюючи і тицяючи пальцем кудись в неозору далечінь. Нарешті якийсь поляк виліз із авта, вдавано байдуже роззирнувся і попрямував у браму, а моя люба подруга за ним.

– От дає! – засміялася Леська.

– Як? Вона що... там... у брамі? – пробелькотів я з неприхованим жалем, у якому вчувалися ледь не ревності.

– Обставини вимагають, – сказала Леська і простягнула мені сірники, аби я запалив їй цигарку, а коли я хотів повернути пуделко, додала: – Тримай у себе. Вчися обслуговувати дам. Ти тепер грек, а не рагуль.

Я недбало розвалився на лаві і подумав: «Я грек, а не рагуль. А до цього часу я був рагулем і нічого не знав про справжнє життя. А воно ось – поруч. І я грек. І біля мене моя гречка». Я поклав руку Лесьці на плече і засвітав «Гуцулку Ксеню». Попри нас пройшов міліціонер, і всі, хто ще кілька секунд тому прилип до польських авт, враз повідлипали і стали заклопотано дивитися хто куди з такими мінами, начеб у кожного з них з-під самого носа втік трамвай.

Я й незчувся, як раптом перед очима вигулькнула Марунька і кинула на коліна пакунок.

– Ну, скидай свої шузи.

У пакунку лежали чудові кавові фірмові мешти. Тільки ледь зачовгані.

– «Саламандра». Чого придивляєшся? Це навіть добре, що поношені. Природніше виглядатиме.

Тут вона нагнулася, підхопила мої «прогресівські» антимешини й граційно опустила у сміттярку.

— І це ж треба, ще тільки вчора я купив до них нові шнурівки, — зітхнув я, взуваючи «Саламандру».

Мешти були як вліті. Ось так, мої любі, і стають альфонсами.

— Звідки ти знаєш мій розмір?

— Око треба мати. Ходімо. Мусимо ще зайняти вигідний столик.

— Дайош Львів! — бадьоро гукнула Леська, а мені захотілося підновісти розпачливим «по pasaran!», однак я стримався, бо при їхній похапливості до чужомовних фраз може бути, що й ця їм знайома.

Біля входу в ресторан юрмилися джинсові «мальчики» і полум'яні «девички». Двері ресторану відчинялися щойно о сьомій, але вже з шостої публіка займала чергу під дверима, інакше потрапити всередину було неможливо. Годинник показував чверть на сьому. Я думав, що ми зачекаємо разом зі всіма, але Марунька пропхалася до дверей і почала лопотіти, щось по-грецькому, де-не-де вставляючи російські слова. Швейцар перехилив набік розумну голову й уважно слухав. Іноземцями його важко здивувати. Раптом Марунька вдарила об скло пальцями, і враз швейцар прокинувся, на обличчі його з'явилося зацікавлення. Три пальці Маруньки вдарили по склу з якоюсь ледь вловимою періодичністю. Ніхто на це не звернув уваги і, може, лише тому, що я не зводив очей, оці удари пальцями видалися якимось таємничим знаком. Зрештою, і поведінка швейцара говорила про це: він зрозумів гасло, відчинив двері і впустив нас досередини. Марунька тицьнула йому щось у руку, а він кивнув головою в бік вільного столика під вікном.

Ресторан не був цілковито порожній, як це видавалося з вулиці. За одним столиком сиділа товста розпачкана профура туманного віку. За іншим — дві зовсім молоденькі дівчини.

— Соски, — цвиркнула Леська, визначаючи специфіку їхньої професії. А коли ми сіли, описала, які саме деталі одягу і косметики говорять про це. — Бачиш, які в них нарум'янені щічки?

Тільки соски так малюються. Ще вони полюбляють зав'язувати собі кольорові бантики, вбирати білі підколінки і короткі спіднички школярського покрою. Вони, як і всі інші повії, завше тусуються парами.

– Які ж будуть наші імена? – слушно нагадала Марунька.

– Ну, ти можеш залишатися Маріанною, – відповіла Леська. – Я буду Єлена, а він – Коста.

– Мені більше подобається Нікос, – сказала Марунька.

– Казандзакіс, – уточнив я.

– Що?

– Був такий грецький письменник. Нікос Казандзакіс.

– Письменників нам не треба, – категорично похитала головою Леська. – Будеш Коста... Ах, міо, міо Коста!.. – Вона замріяно відкинула голову, а за мить видушила крізь зуби: – Жлоб... Подарував мені французький коньяк і сам його видудлив за ніч.

– А ти де була?

– У трансі.

Тут швейцар милостиво розчахнув двері, і ресторан наповнився галасом. Юрба вмить обсіла столи. Але далеко не всі. Кілька столів зосталося вільними, проте швейцар знову зачинив двері і повісив табличку: «Вибачте. Місць немає». Тепер настав його зоряний час. Надалі запускатиме лише окремими групами, докладно з'ясувавши, скільки має бути осіб, а адміністратор навіть поцікавиться, що саме вони збираються замовити на вечерю, бо ану ж це ті, хто за пляшкою пива зібрався бавитися до півночі.

Того вечора за п'ятьма столами «працювало» дванадцять повій. «Мої» сиділи за шостим столом, але повіями не були. Бо були греками. Скільки ще в залі було таких «греків», важко сказати.

Швейцар, маючи з повіями угоду, особисто скеровував потенційних клієнтів за столи з повіями. Одних – на їх власне замовлення, а інших – на замовлення самих повій. Цим він скидається на вуличного регулювальника. Після такого жесту, який вказує напрям руху для грошовитого клієнта, повії зводять

голови і насторожено проводжають поглядами кожного з них. Ось два грузини вже щось нашіптують швейцарові, і той, кивнувши, показує рукою на наш столик.

Увага, – шепоче Єлена і пригублює шампанське.

У нас на столі крім пляшки шампанського і тарілочки з цукерками більше нічого нема. Я цмлю шампан і намагаюся не дивитися на грузинів. У цю мить почувуюся такою ж повією, як і мої нові подруги. Дурна фраза з дурного анекдоту починає мштіти в мозку: «Ох, не могу – січас отдамся». Відчуваю, як тихо-тихенько опускаюся на дно і стаю там своїм чуваком, а дно – моєю стихією. Я – грек, альфонс і блудник.

Грузин: Извинит. Ки вам можно?

Єлена: Міса арахі.

Маріанна: Есі ясу... ясу...

Коста: Да, да... пожалуйста... ясу...

Грузини сідають якось дуже обережно, наче їх попередили, що крісла зроблено з чеського скла. Обидвом під сорок. Здорові хлопці. Такий як тріпне, думаю собі, не знати де опинишся.

Якусь мить панує мовчанка. Ми троє вдаємо повну байдушність. Дівчата курять, я попиваю вино. Грузини повільно дозрівають. Нарешті один засвічує золоті зубів:

– Ви іностралец, да? Ілі местний?

– Наверно местный, – додає другий.

– Ми – греки, – пояснюю каліченою російською мовою. – Ми вчимося у Львові.

– О, греки! – захоплено вигукують грузини. – А ми – Колхїда, да? Помниш? Язон, Медея, Аргос? Залатой руно?! А? Помниш? Адисей, да?

– Ясу! – скрикую я, наче зустрів по довгих мандрах рідного брата, і ми кидаємося одне одному в обійми. – Ясу! Колхїда!

– Вашь – Язон, нашь – залатой руно, да?

– Ясу! – знову тішуся я і тисну обом руки.

– Куда девал залатой руно, а? Это типер валюта, да? А ти забрал, ничего не дал!

Після цього відбулося знайомство. Грузинів звали Теймураз і Отар. Вони дуже швидко вияснили для себе суттєвий факт, що

я – брат Маріанни, а Єлена не моя дівчина. Тобто обидві гречанки були вільні. Це дуже втішило грузинів, і вони, закликавши офіціанта, вкрили стіл найдками та напоями.

Далі вже все йшло як по маслу. Грав оркестр, грузини танцювали з чарівними гречанками, делікатно розставляючи сіті і заманоючи в них «невинних пташат», хоч насправді самі вже були в сітях від тієї самої хвилини, як переступили поріг цього ресторану. Гречанки належали до майстринь своєї справи і «знімалися» дуже повільно, відступаючи з кожним танцем лише незначну частину території.

А тим часом я сидів за столом, забутий і покинутий, обстежуючи все довкола пильним оком сутенера. Бо якщо глянути на ресторанный залу оком пересічного відвідувача, то можна побачити лише людей, зайнятих розмовами, їжею, напоями і танцями. Громадяни після трудового дня вирішили трохи відпочити. Нічого цікавого. Але це тільки так на перший погляд. Спробуйте придивитися уважніше, зупиняючи погляд на кожному зі столиків трохи довше... Ні-ні, не так – ще уважніше... Бачите? Перед вами не просто зала. Перед вами тяжко працює могутній цех! І хоч не чути ані ударів молота, ані скреготу металу, праця кипить і приносить прибуток.

Ось за сусіднім столом сидять четверо фарців і грають у «чмен». У пальцях вони тримають віялом червоні десятки, які мандрують із рук у руки. Гра проста – треба відгадати суму серійних цифр на банкноті. Вони не поспішають, розмірковують, аналізують. Це нагадує гру в карти, але грати в карти у ресторані не можна, то грають у «чмен».

За іншим столом – поляки, як завше галасливі, з морем алкоголю на столі. Таке враження, що поляки тільки ві Львові відриваються «на цалего», тут вони переганяють через себе декалітри горілки. Вигідно продавши товар, квасять тепер так, що аж гай гуде. Над ними, спершись на стіл, нахилився «зйомник» – фарц, який знімає клієнтів. Видно, не весь ще товар продали «франики», як прозвали їх львівські фарци. Ось полька висовує з-під столу спортову торбу, розкриває, «зйомник» озирається на боки, чи не з'явилася в ресторані міліція, щойно

після цього зазирає до торби, мацає рукою, киває і випрямляється. Полька бере з собою другого поляка і, підхопивши торбу, чимчикують за «зйомником».

Між столиками з діловим виглядом снує якийсь курдупель. Росту малого, але напампований понад міру – непропорційно широкі плечі і груди колесом. Він не танцює, але це не означає, що ритми музики ковзають повз його вуха, він реагує на них кожним своїм рухом. Він усіх знає, зі всіма вітається, навіть із шіжджими поляками.

– Честь, Франю!

– Serwus, Zbychu! Sie masz? Dzisiaj twój dzień, nie?

– Gdzie tam mój! Sluchaj, te wasze menty! Już tutaj mam ich! – Збишко чиркає долонею попід горлом. – Dzisiaj jedno auto zawrócili do Polski! Nawet towar nie zdołałem przepakować. Mamy srany dzień. Ale siadaj do nas.

– Nie, dzięki, jestem w pracy.

– Ano, tak! – пероче Збишко. – Musisz pracować, znam twoją pracę. Jak skończysz – przyjdź do nas. Mamy także ślicznych panienek. Popatrz na Dorotę. Dorota, Dorota, візьми до рота! – заспівав поляк українською.

– Stul pysk, draniu! – дзявкнула п'яна Дорота.

– A widzisz, jaka piękna?

Франьо-курдупель дефілює далі, звинно, обминаючи крісла, випростані ноги, танцюючі пари. Він то зникає мені з очей, то несподівано з'являється, підходить до одного стола, до іншого, нахиляється, перешіптується, роззирається. Ось перебалакує з кількома повіями, уважно перебігає поглядом по залі і зупиняє свій погляд на нас. Погляд цей не віщує нічого радісного, погляд вивчає кожного з нас. Коли він зупиняється на мені, я недбало позіхаю і тягнуся за шампаном. Я розслаблений і спокійний, як ніколи. Від випитого душа рветься на простори, хочеться притулитися до чогось теплого і пружного.

За кілька хвилин бачу курдупеля уже біля сосок. Схоже на те, що вони чимось незадоволені, їхні сусіди по столу, двоє лисіючих з животиками дядечків, вийшли покурити. Коли вони з'являються знову, курдупель переходить їх на півдорозі, і

починається торгівля. Соски стежать за нею з неприхованим інтересом. Я теж. Дядечки виразно збивають ціну. Курдупель стоїть на своєму. Жести його недвозначні: або-або. Нарешті, коли вже дійшли згоди, курдупель дає знак пальцями, і втішені соски випливають з-за столу, аби в супроводі дядечків покинути залу. Так працюють справжні сутенери.

Повернувшись назад, соски застають уже за своїм столом двох представників Середньої Азії в тибетейках.

А курдупель усе снує і снує свою павутину... Мене, однак, непокоїть, що він занадто часто зиркає у наш бік. Щоправда, я не танцюю, і моє роздивляння по залі справді може викликати підозру. Обстеживши танцюючі пари, виловлюю оком чудесну блондинку в таких тугих джинсах, що усі звабні випуклості – як на долоні. Вона витанцьовує з якимсь добряче захмелілим піциком, явно не кавалером. «Ах, Адеса, жемчужина у моря! Ти, Адеса, знала многа горя» Коли музика закінчується, я все ще продовжую стежити за блондинкою. Піцик підводить її до бенкетного столу, де розмістилося зо двадцять осіб, і сідає навпроти. На столі букети квітів, які свідчать про те, що нарід гуляє чиїсь уродини.

При перших звуках музики я пересікаю відстань, яка нас розділяє, і запрошую блондинку до танцю. По дорозі минаємо курдупля.

– Сервус, Надю! – кидає він, встроївши свої очі просто в мене.

– Привіт, Франю! Ти чому мене не поздоровляєш?

– А ніби з чим?

– З уродинами!

– Невже? Ну всьо – фалюю за шампаном.

– Одним шампаном не обійдеться!

Але тут нас підхоплює вихор танцю і Франьо зникає.

– Я бачу, цей Франьо знає весь ресторан.

– Аякже! Така в нього робота.

– Яка саме?

Надя сміється і уникає відповіді. Вона захмеліла, і очі її світяться безмежною радістю.

І скільки вам нині гепнуло?

Вісімнадцять.

— Поздоровляю. А можна я вас теж привітаю шампаном? Обіцяю, що однією пляшкою не обійдеться.

Далі я з'ясовую, що Надя працює секретаркою в науково-дослідному інституті на Лермонтова. Я встигаю ще витягти з неї номер телефону, і танець закінчується.

— Не забудьте про шампанське, — сміється Надя, коли я, відпровадивши, підсовую їй крісло.

Запросити її на наступний танець не вийшло, оскільки музиканти зробили перерву, і за нашим столом знову стало гамірно. Ось Теймураз починає допитувати Маріанну, в панчохах вона чи в колготках, а коли дізнається, що в панчохах, то з'ясовує, де саме вони закінчуються. Руки Отара вже вирушили у кругосвітню подорож по Єлені. Усе нормально. Я радий за них.

Виходжу до вбиральні і зосереджено розчісую буйну тоді ще чуприну, мружачи очі від клубів диму. Раптом помічаю за своєю спиною курдупля, рука з гребінцем закладає. Він усміхається, але обличчя в нього суворе, навіть жорстоке. Перебитий ніс, шрам на щоці. У мене теж перебитий ніс і шрам на скроні. Але чомусь не такий грізний вигляд. Та й біцепсами не можу похвалитися. Він киває набік, і я слухняно відходжу подалі від курців.

— Під греків працюєте?

Запитання ловить мене зненацька, і я про всяк випадок трясую головою, водночас гарячково обдумуючи якусь відповідь. Але якою може бути відповідь? Краще за все — вдавати захмелілого. Як він мене розкусив?

— Давай без фокусів, — проказує Франьо. — Я за тобою давно спостерігаю. Вийдем поговоримо.

У фойє він вибирає безлюдний кут.

— Що це за тьолки з тобою? Я їх раніше не бачив.

— З Одеси.

— За чужу територію треба платити. Хіба ти цього не знаєш?

— Знаю.

— А вони про це знають?

- Вони ні. Вони просто відпочивають. Я теж.
- Шлангом прикидасся? Ти чув про Франя Короля?
- Ні.
- Це я.
- Дуже приємно, Юрко.

– Перестань хохмити. Я пізнав тебе. Я з твоїми домовився, що Збоїсько і Голоско ваші. По «Ватру» включно. Мало?

Він прийняв мене за когось іншого, але за кого? Що йому відповісти? Тут ми не зовсім і самі. Якихось двоє збуїв крутяться неподалік і позирають з-під лоба... Догрався. Будуть бити. Чи не будуть? Ні, таки, мабуть, будуть. Такі люблять бити.

– Ну, ваші теж не раз порушували територію, а я удавав, що не помітив.

– Ти про Шиньйона? Це ж дурак! І коли то було? Але після того, як ти розправився з тими чудиками з Підзамча, я тебе почав поважати. Та й для Шиньйона ти авторитет.

І тут я згадав! Боже мій! Я згадав, за кого він мене має!

Це було взимку в кафе «Ватра», неподалік готелю «Львів». Кафе «Ватра» у пізній час перетворювалося на гадючник, у якому доправлялися всі, хто ще не прийняв всієї своєї дози. Ми з Віктором забрели туди з дуже простою метою – зняти пару колежанок на суботній пікнік у лісі. Як на те, у «Ватрі» вже засідала сама п'янота, кілька прокурених штахет погоди не робило, і нам не залишалося нічого ліпшого, як і собі доправитися перед сном. Раптом до нас підійшли цигани зі Збоїськ і запитали:

– Ви цигани?

Віктор справді дуже скидався на цигана. Хоча в дійсності таких здорованів серед циган мені не доводилося бачити. Крім того, він комік. Він міг веселити будь-яку публіку і сипати сто слів на хвилину. З ним було дуже вигідно тинятися по кнайпах. Я ніколи не вмів миттєво підшукати першої фрази для знайомства з панною. Зазвичай я видушував її з себе уже тоді, коли танець закінчувався, або панна виходила з трамваю. Віктор брав тоті перші репліки просто зі стелі. Починаючи від банального «Дівчата, ви сестри?» до галантного «Боже, які у вас чарівні очка!»

«Бо «Дівчата, це не ви загубили десятку? Ні? Чудово, проп'ємо рюм». Коли панни ковтали цього нехитрого гачка, на сцені з'явився і я. Головне, не давати паннам оговтатися і засипати їх лавиною слів. Я брав інтелектом, Віктор – словесною половою. Разом ми творили чудову пару, розігруючи, мов за нотами, увесь спектакль. Але й ми інколи зазнавали провалу. Якщо за столиком сиділи дві самотні панни, то це не означало, що вони нільні. Вони могли виглядати своїх кавалерів. Почувши: «Ми чекаємо наших хлопців», – я миттєво скисав і втрачав інтерес до розмови, моє метання бісеру припинялося, і я перемикав увагу на келих, але Віктора це не стримувало.

– А, я знаю на кого ви чекаєте! На тих двох даунів з Кульпаркова? Такі гарні дівчата, ай-я-яй! А ви хіба не знаєте, що вони там лікувалися? Я вам кажу! Я там доктором працюю.

Якщо в цю хвилину з'являлися їхні хлопці, а зазвичай то були такі інтелігентні студенти, Віктор, який уже встиг довідатися їхні імена, вигукував:

– Чуваки! Вас вже випустили? Як там доктор Буньо? Мені н'ята палата привіт не передавала? Бодюля! У тебе чого такий кислий вигляд? Знову клізму робили?

Цього фатального разу, коли до нас підійшли цигани, він миттєво оцінив ситуацію і випалив:

– Ага, ми цигани! – і радісно закивав головою.

Я засміявся, не знаючи, до чого воно йде.

– Тоді ходім пити шампанське.

Радості Віктора не було меж: о, клас – на шару!

Ми підсіли до громади циганських хлопців і почали заливати себе шампанським. Морем шампанського! У житті стільки його не мав. Оркестра грала раз за разом циганські пісні і танці. Братва гуляла. І не біда, що дуже хутко розкрилося наше далеко не циганське походження. Бо ж поїли нас зовсім не задурно. Надворі всю цю компанію підстерігала ще більша компанія. І в повітрі пахло мордобоем. Я бачив, як під столом клацали ножі, ховалися у рукави сталеві пружини. Хтось припасував на шпів черевика уламок леза. Ого! Справа серйозна! Я зів'яв, як непідлтий гладіолус. Зате Віктору море по коліна. Бійка, то й

бійка. Йому що – хлоп здоровий, як мур. До його писка не так то й легко досягнути кулаком. А я взагалі миролюбна істота. Не хотілося мені битися. Навіть за шампанське. Навіть за море шампанського.

Але вирішальний акорд невмолимо наближався, і скільки я не проказував, як Фауст: «мить зупинися – ти прекрасна!» – мить не зупинялася, а повзла і повзла разом із секундною стрілкою. І ось нарешті нас випроводили з кафе, ми вийшли на вулицю, двері за нами зачинилися, відступати було нікуди. Нас відразу оточила зграя шпанюків. Не знаю, яка сила в ту мить керувала мною, але це був єдино правильний у тій ситуації вчинок. Я швидко розшукав очима їхнього проводиря і, кинувши Віктору: «Прикрий, коли що», – одним стрибком подолав відстань, яка нас розділяла. Ножа мені підсунув хтось із циган ще за столом. Я напав з-за спини, це дозволило мені несподівано загребти правою рукою хлопця за шию і стиснути з такою злістю, що він аж почав хрипіти. Зате не пручався, бо лезо ножа світилося зловісно перед очима. Все це відбулося за лічені секунди. Треба віддати належне циганам, адже ми наперед не домовлялися про сценарій бою, а вони зорієнтувалися на диво блискавично і кинулися молотити розгублених підлітків. То тут, то там злітала вгору і важко опускалася на голови залізна правиця Віктора. Він валив нею, як довбнею, здавалося, після такого удару голова може розколотися, як гарбуз. Тріщали сорочки, піджаки і зуби. Цвиркала кров, і лунали зойки та бойові вигуки. Я озирнувся – спиною до моєї спини стояв циган із пружиною у руці. Це такий сталевий прут, який мов антена втягувався сам у себе, і коли ним цьвохкалося в повітрі, то пружина вистрілювала і пронизливо свистала. Перед циганом танцювало кілька хлопчаків, що мали намір рятувати свого отамана. Але пружина – штука небезпечна, можна зостатися без ока або без носа, вона завиграшки розтинала шкіру. Циган, вочевидь, збагнув усю важливість мого вчинку, захищаючи мене зі спини, і я йому був глибоко вдячний.

– Як тебе звати? – спитав я.

– Ося. А тебе?

– Юрко.

Ти ще тримасяся?

Я – так. А ти?

Поки що.

Стрес мене хутко витверезив, і я почав помітно підупадати духом. Чи довго так витримаю? Може, пора вже все кинути к бісу її дати дьору? На тверезу голову ніколи б чогось такого не вчудив... О Боже, доки це триватиме? ...У мене вже терпла рука. Якби той дурень добре шарпнувся, то вмить опинився б на волі. Але він, на біду свою, не знав, що я не циган, а звичайний писака і мій бойовий дух уже встиг випаруватися. Але тоді це було моїм щастям. Він слухняно стояв у моїх обіймах і тільки сопів.

Цигани билися, як леви, але підлітків було більше, вони кидалися по кілька на одного, валили з ніг і безжально копали туцями. Ось уже й Віктор гепнув на асфальт, і його поволокли на ноги, він безпорадно борсався, намагаючись встати, але марно. Алкоголь робив свою темну справу. Врятувало ситуацію сюрчання міліції. О, це звучало наче спів райської птиці, наче шепіт коханої о третій годині ночі...

Тепер тікати було не соромно. Від міліції тікають навіть гангстери та мафіозі. А мені і сам Бог велів. Я рвучко відштовхнув хлопця, чиясь рука з ножем ще встигла чиркнути мені по сорочці, але така дурниця мене не зупинила, я помчав як вихор, а поруч гнав, заплітаючи ногами, йойкаючи і лаючись, Віктор. Попереду і позаду нас бігли цигани, підбадьорюючи одне одного вигуками.

Потім, коли ми відсапалися десь аж на Городничій, цигани кинулися нас обнімати, тиснути руки і тягти до себе в гості. І Віктор уже готовий був продовжити забаву, але з мене було досить. Я забрав його до себе додому, ми попадали на канали і заснули. Щойно вранці я відчув біль у лівому боці – ніж таки протяв мені шкіру, і на рані запеклася кров. Та це була дурничка, Віктор зі своїми покопаними ребрами крєктав і стогнав ще з тиждень.

– Ти був там? – питаю курдупля, усім виглядом даючи зрозуміти, як це мені приємно.

– Так. Я сидів у машині і все бачив. Ти молодець... Муровий з тебе хлоп... Але закон є закон. За так – печений слимак. А тут платити треба... І доки ти збираєшся зі своїми сюєями у нас гастролювати?

– Недовго. Може, кілька днів. Ми ж відпочивасмо.

– О'кей! За два тижні в мене важлива акція. Позичиш своїх людей. Авта я дам.

Отже він мене має за людину, яка перебуває в постійних контактах з циганами.

– Де акція? – спитав я діловито.

– У Малехові. Є там одна справа...

– А точніше?

– Ну тобі вже відразу весь план опиши, карту розстели! Розкажи, покажи, дай помацати. Не переживай, діло не важке.

– Вісім чоловік буде досить?

– Може бути... – І несподівано: – Соску хочеш?

– Ні, дякую.

– Шара! Тільки для тебе.

– Іншим разом.

– Ну, ти не встидайся. Підходь, коли що. Ми тепер кумплі, не?

– Я бачу, ти знаєш Надю?

– Я всіх знаю. Але Надя – динамо. Лишися того ровера. Пацанка ще. А пацанки, чувак, це велике западло. Маєш на чому записати? Не? То запам'ятай – велике западло! А динамістки – це западло в квадраті.

Хто такі динамістки, знав кожен кавалер, бо не раз і не два мусив ставати жертвою їхніх хитрощів. Динамістки були особливим типом панянок, які проводили час у кнайпах. Вони могли з успіхом фліртувати, затискатися в танцях до м'якого зачухання очей, дозволяли себе цьомкати в щічку і хляли у неймовірних дозах шампанське та кольорові коктейлі, але по забаві обов'язково «робили капці» – по-англійськи прощались і фертик. А якщо їм не вдавалося «робити капці» у кнайпі, то доводилося, бідачкам, таки вести клієнтів на «кrapку», яка виявлялася звичайною львівською прохідною брамою. Такі номери

проходили зазвичай з туристами. Інколи динамістку можна було одифати і з ліхтариком під оком, але ніщо не могло спинити нестримного потягу гуляти на всю губу і котитися від кнайпи до кнайпи в пошуках нових пригод. Крутити динамо – було стилем життя. Найцікавіші прокрутки ставали легендою і передавалися з уст в уста.

А давай привітаємо Надю, – запропонував я.

Ти серйозно? – відчутно отетерів Франьо. – Гм... Ну, давай!

Ми взяли в барі по дві пляшки шампанського і повалили до столу уродинниці. Компанія нас зустріла радісним галасом, але всі вже були добряче п'яні. Надя, уся в квітучих рум'янях, шходилася підсовувати нам тарілки. Я їв її очима, вона мені виглядала на таку, що з нею можна забутися на тривалий час. За цих півроку, відколи я повернувся з війська, я задовольняв свої спитеві потреби без жодної системи. Дівчина, яка мене чекала з армії, зробила аборт за мої гроші, хоч я й не мав певності в своєму гріху. Називається – підзалетів. Це мене гнітило. Понадто я не був певен і в тому, чи вона справді робила аборт. Бо ті золоті кульчики, які з'явилися в неї після аборту, спонукали мене до глибоких роздумів. А так хотілося чистого і п'яного кохання! Надя пашіла здоров'ям і неспідробною сексуальністю. Динамо? Ну й нехай. На всяке динамо є свій кардан. Це все одно, що мати справу з необ'їждженою кобилницею. Головне – витримка. Зате потім – небо в алмазах!

Франьо випив келих і зник. Мені в чужій компанії теж не сиділося, я запросив Надю на танець з притисканням і з втіхою відчув, як її ніжне домашнє тіло горнеться до мене. Можливо, від випитого, а можливо, від почуттів. Дасться чути.

Коли я попрощався з нею і рушив до свого столу, то побачив п'яного поляка, який дрімав на могутніх грудях профури, в той час, як її права ручка делікатно досліджувала глибини його кишень. Я бадьоро їй підморгнув, а вона соромливо опустила свої невинні свинячі очка.

За моїм столом любов була фонтаном. Помітивши мене, Маріанна нервово обсмикнула сукню. Ну так і має бути – адже я її

брат! Я набрав суворого вигляду, і руки грузинів, мов сполохани зайці, вигулькнули з-під грецьких спідниць.

– Маріанна! – сказав якомога грізніше. – Амохі кангалабія! Ісме сом хірі! – і рушив до дверей, а Маріанна з палаючим личком подріботіла за мною.

– Вах! Какой грозний брат! – похитав головою Теймураз. Савсем грузин. Наша кров.

У фойє Маріанна дала мені останні цінні вказівки.

– Вони хочуть нас кудись повезти. Я їм скажу, що ти міг би домовитися про ночівлю і тут, в готелі. Коли спитають тебе про ціну, скажеш, що за двох мусяць заплатити півтори сотні. Візьмеш ці гроші і заплатиш за дві кімнати. Але не більше п'ятнадцяти за кімнату, чуєш?

– Кому я повинен заплатити?

– Підійдеш до порт'є і скажеш, що ти від Маріанни з Одеси. Я з ним розмовляла нині вранці.

– А потім?

– Потім іди додому. А завтра о сьомій вечора ми чекаємо тебе в ресторані.

Маріанна відійшла, а я затримався, щоб дати їй можливість розповісти про лихого брата і про те, що його вмилоствити можуть лише гроші. Зненацька хтось мене штовхнув, і я опинився припертий до стіни. Атакувала знайома вже нам профура. Вона роззявила рота з вибитим переднім зубом і прошипіла:

– Не продавай! Чуєш? Не продавай! Бо він мене закатрупить.

З її писка, мов із кратера вулкану, виривалося гаряче повітря – прокурене, проспиртоване ще й добряче вистояне – аж мені дух забивало. Я намагався повернути носа кудись убік, щоб чого доброго не звалитися з ніг завчасу.

– На, візьми. Добре? Не продаш?

В її очах заблищали сльози. А в моїй долоні захрумтіла банкнота.

– Не продам.

– Я теж нікому не скажу, що ви не греки... Ходімо, я поставлю тобі шампанського. Хочеш? Або коньяку?

Я не хотів ні того, ні другого, але вона мало не силоміць заштовпала мене до свого столу, налила вина і з виразною втіхою постерігала за тим, як я його випив. Потім погладила мене по руці і стала по-котячому ластитися.

Я тепер сама... Розумієш? Зовсім сама. Колись я мала успіх. Я мала все, що хотіла... Ну, не зовсім все, але... Налити ще?... А тепер я ніхто... Якби хтось зайнявся мною...

Що ти маєш на увазі?

Ніхто не хоче бути моїм опікуном. Розумієш? А самій важко. Будь-коли я можу опинитися серед тих, що сидять у скверіку навпроти гастроному.

Вона мала на увазі скверик на проспекті Свободи, де збираються синього кольору алкоголіки. Серед них немало страшних, аж чорних на обличчі, бабів. Гидкі, опущені, у брудному шматті, видаються вони кожному, хто запропонує пляшку «чорнила». А якщо біля них постояти, то можна вислухати найфантастичніші мацюкові конструкторії і потішитися, що вже й українська мова зробила значний внесок у цей жанр.

- А я ще можу багато. Можеш перевірити. Тобі ніхто такої оралки не зробить, як я. Я майстер. Я можу цілу годину пестити твого прутня, і ти не скінчиш, доки я сама того не схочу. Я готова для тебе на все.

Вона раптом закинула голову вгору, і губи її почали тремтіти. Біля нас зупинився Франьо.

- Ти її знаєш, Юрасику?

- Ні. Щойно познайомилися.

- Твоє щастя... Ну, сонечко моє, давай сюди подаруночок.

- Ні! Я нічого не маю! - Вона мене смикнула за рукав, шукаючи захисту. - Скажи йому - я нічого не маю!

- Юрасику, ми домовилися з тобою?

- Ясно, Франю.

- Ну, то люкс. Я мушу поговорити з дамою.

Я встав з-за столу і не встиг зробити й кроку, як за спиною пролунало: лясь! Це Франьо мазнув профуру. За кілька кроків я озирнувся і побачив, як вона подає йому тремтячою рукою гаманець. За хвилину вона вже лежала на столі і гірко ридала, а

курдупель вишивав на другому кінці зали. Зате в кишені я намацав банкноту. Так і є – десятка. Чесно зароблена. Скільки ж було в гаманці, який вона поцупила в поляка?

Нарешті оркестра перестала грати. Одинадцята година. Тепер і для них настав зоряний час. Гратимуть вони уже тільки за гроші.

Я зиркнув у бік Надиного столу – там ще й не збиралися розходитись. Я пішов до своїх гречанок. З-за столу встав Теймураз, обняв мене за плече і відвів набік.

– Слушай, Кастантин. Твій Маріан – персик. Понял? За персик плачу, как за персик. Понял? Она сказал, што ти можеш зделать две комната, да? Зделай. Я плачу. Сколка?

Сто п'ятдесят карбованців? Матко святая! Як я видушу з себе таку суму? Хто б подумав, що ці гречанки такі дорогі?

– Гавари, дарагой. Я панімаю – радной сестра. Жалко. Очень жалко. У меня тоже есть сестра. Я би убил тебя, если би ти зделал ей больно. Но я восточний челавек. А ти западний. У меня один закон, у тебя – другой. Сколка? Сто рублей даг?

Я мовчу і шморгаю носом. Нема дурних – нехай сам піднімає ціну.

– Сто пятдесят даг? А? Даю сто пятдесят. Понял? За двух.

Я мовчу. Мовчати я вмю як Бог. Відчуваю, що грузин уже губить терпець.

– Ну ти разбойник, дарагой, да? Двести рублей даю! Больше ни капейка. Панимаеш – очень гречка хачу. Никагда гречка не хател, а типер хачу, да?

– Чорт з тобою, – кажу я, і ми ляскаємо долонями.

Ляскаємо і вдруге, але цього разу не так дзвінко, бо в моїй долоні опиняється вісім четвертаків, які хутко зникають у кишені.

Тепер я прямую до портъє і добиваю торг. Він вимагає тридцять за два покої. Даю двадцять п'ять. Згода. Я вільний.

Удома мені сниться товста-претовста профура з вибитими зубами і клянчить: «Не продава-а-ай!»

ТАНГО З ПРИТИСКАННЯМ

очеш спізнати багно? – запитував наш філософ вісімнадцятого століття Паїсій Величковський і сам собі відповів: – То стань ним». І я став.

На дверях ресторану знайоме попередження: «Вибачте. Місць немає». Під дверима нетерплячий тлум. Але у фойє я бачу Маріанну, вона теж помічає мене і кличе швейцара. Той розповзається в усмішці, обережно відчиняє і одним ривком igitує мене до себе, тут же затраснувши двері перед носами обурених відвідувачів.

Маріанна виглядає чудово. Не хочеться їй думати, що оце квітуче сотворіння колись перетвориться на профуру з вищербленими зубами. Сьогодні вона в «левісах» і тоненькому светрику, а темне волосся буйним хвостом спадає на груди.

– Ти поміняла гардероб?

– Так, привезла з камери схову. Нам тут сподобалося, ми вирішили зупинитися на кілька днів.

З'являється і Єлена. Так само в «левісах».

– Привіт!

Вона цілує мене в щоку. І це на очах публіки, яка там за дверима жадібно спостерігає за нами. Я повертаюся до неї обличчям: бачите, як виглядає галицький супермен? Ото щоб знали!

Потім виймаю з кишені гроші.

– Тут сто сімдесят п'ять.

– Що? – дивуються обидві. – Звідки?

– Дуже просто. Я мовчав, а він піднімав ціну. Зупинився на двохсот. Четвертак ковтнув порт'є. А це решта.

– Хо! – ляскає мене Маріанна по рамені. – Ти нам подобаєшся! Давай працювати разом. Ліпшого опікуна годі й шукати.

– Еге, – підхоплює Єлена. – Катаймо разом в Ужгород. Там теж можна незле погуляти.

– А поки що поділимо гроші, – каже Маріанна.

– Всім по п'ятдесят, а четвертак на пропій і службові витрати.

Таким чином, крім мештів «Саламандра» і десятки від профури, я заробив ще півсотні, і все це за один день.

За столиком Єлена розливає шампанське і проголошує:

– Кіріє елейсон!

– Ми знову греки? – запитую.

– В обов'язковому порядку. Сьогодні в нас у гостях польська делегація.

– Звідки ти знаєш?

– Програма розписана до кінця тижня. Не переживай. Твої функції залишаються такими ж – приймеш гроші і даси четвертак портє.

– Цей портє незле заробляє.

– Незле. Але не все йде в його кишеню. Мусить ще поділитися. Свою лепту дістане адміністрація і черговий міліціонер.

– Боже, скільки людей знає, що ми не греки!

– О, їх значно більше. Доплюсує усіх тутешніх проститутток.

– Невже в них таке фахове око?

– У них свої можливості. До речі, тут одна вже підходила і пропонувала за тебе п'ятсот крабів.

– За ніч? – сміюся я.

– Ну, ти дуже високо себе ціниш. П'ятсот за те, що станеш опікуватися ними. Їм сподобалося, як ти працюєш. У тебе інтелігентний писок, а це в нашій роботі рідкість. Такий ось курдупель жодного довір'я у порядної людини не викличе. Хто повірить, що він у ресторані випадково? Він торгує проститутками, і ніхто навіть не сумнівається, що має справу з проститутками. А якщо за це візьмешся ти, клієнт справді може повірити, що береш гроші за сестру-студентку, яка дуже хоче приборахлитися, та не

ми за що. І в ліжку з мужчиною йде, мов на державній екзамен, а вранці неодмінно заллється слізьми: «Ах, що я наробила! Ах, навіщо я пила стільки шампанського! Як ви могли скористатися моєю слабкістю?!» і т.д. Ясно тобі?

Може, й ви так уранці ридали?

– А ти думав! – встряла в розмову Маріанна. – Мій любий Теймураз наклюкався так, що тільки-но ми прийшли в номер і випили ще плящину, як він повалився і захропів. Ну, я хутенко його розібрала наголо, сама теж роздяглася і щасливо заснула. Вранці він, бідолаха, не міг згадати – мав зі мною щось чи ні. Ділі з криком «Вах! Сколка денег угробил!» кинувся мене шалтувати. Однак я завзято боронилася. «Шановний! – сказала я. – Ви заплатили за ніч. А зараз білий день»... За що я люблю грузинів – вони джентльмени. Теймураз дав мені спокій. Тільки, вдягаючись, щоразу приказував: «Пагулалі, да? Могітхан?! Пагулалі, да?»

Дівчата заливаються сміхом.

– Таким чином, я провела дуже цнотливу ніч.

– А як ти, Єлено?

– Ну, я змушена була попрацювати. Але в міру. Мій теж був шкитий по вінця. Вранці він довго шукав гаманця, який чомусь опинився під ліжком. А з гаманця, уяви собі, не пропала ані копійка. Зрештою, там і було всього вісімдесят карбованців. Зате пропали два квитки до Тбілісі. Уявляєш, який розпач?

– Пагулалі, да? – регоче Маріанна.

– А ці квитки тепер у твоїй торбинці? – здогадуюся.

І тепер уже всі троє регочемо як навіжені.

– Ні, їх уже там нема. Ми ж їздили на вокзал за речами.

При цьому Єлена кладе мені в кишеню двадцять п'ять карбованців. – Ти задоволений?

Ще б пак! Вісімдесят п'ять крб., не рахуючи мштів! З них двадцять п'ять крадені. За таку суму ще не садять. Я можу спокійно пити шампанське.

Відчуваю, як усе глибше і глибше опускаюся на таємниче дно. «Граєшся з вогнем, – шепоче мені на вухо пані Осторога. – Ніхто тебе не врятує, коли вляпаєшся по вуха. Бо ти – сам.

І ніхто». Ба й справді, хто я? Письменник? Але ж я ніде не друкуюся. Що я комусь поясню? Вивчаю життя новий? Щоб написати оповідання?... Ні-ні, цього в жодному випадку говорити не варто. Я уявляю, як сивий капітан міліції дивиться мені в очі й докоряє: «Пишеш наклеп на нашу дійсність? Для тих, що за кордоном? Обливаєш багном свою Батьківщину? На кого ти працюєш? Признавайся! Добровільне зізнання полегшить провину!»

Майже такі слова я почув, коли мене затримала міліція при здійсненні жахливого злочину: я фотографував сміттярку. А в сміттярці порпався горбатий дідусь. Ніколи не думав, що сміттярки належать до військових об'єктів. А виявилось, що саме так. Плівку засвітили, мене кілька годин понудили, змусили написати пояснення і відпустили. До наступного разу.

– Ці п'ятсот крабів ми б поділили порівну, – зітхає замріяно Маріанна. – Погоджуйся. Тут золоте дно.

– А Франьо?

– Гадаю, від комісійних він не відмовиться.

– А лягаві?

– Ну й дивак ти. З лягавими завше можна домовитися. Хіба ти ще не помітив, що міліція на проституток уваги не звертає? А не звертає тому, що їх у Радянському Союзі нема. У нас нема ані сексу, ані проституток. А як можна покарати того, кого не існує? Врубався?

– Сутенерів теж не існує?

– Натурально! Звідки їм узятися без проституток?

– Зате є інша можливість – притягти за неробство.

– Хіба якусь хвойду, як он та твоя знайома, – і Маріанна киває на профуру. – А путана має усі документи в порядку. Я, наприклад, працюю лаборантом у школі.

– Цікаво – такі зарібки, як за вчорашню ніч, мабуть, нечасто трапляються?

– Бувають і більші. Треба відчувати клієнта. Я одразу оцінюю його можливості. Адже ми працюємо під недосвідчених дівчаток. Я розумію, що це до пори, до часу, потім уже такий номер не пройде. Але зараз у нас такса – не нижче п'ятдесяти

Під час розмови з клієнтом орієнтуюся, наскільки він вляпався в мене і якими фінансами диспонує. Потім я піддаюся на умоваляння піти з ним на квартиру чи в готель, але попереджаю, щоб не пробував підкрадатися. Тоді він спокушає золотими горішками. Зазвичай, дуже абстрактними. Але доки я не почую щось конкретне і, заливаючись рум'янцем від сорому, не погоджусь, поки я нікуди з ним не піду,

По дорозі натякаю, що він може мене обдурити. І розпашілий клієнт платить наперед... Кожен має свій метод.

А що буде, коли станете старшими?

- Нічого страшного. Просто зараз ми при мінімумі праці дістаємо непогані гроші. Згодом змушені будемо вигострити майстерність. Опікун нам тоді також дуже буде потрібен, аби робити рекламу. Все-таки мені незручно вихваляти себе перед клієнтом.

- Але ж є ще одна перспектива – вийти вигідно заміж! Істряє Єлена.

- А я цього й не відкидаю, – погоджується Маріанна. – Це нагальні ідеальний варіант – вийти заміж за дійсного члена академії наук.

- Шкода тільки, що на ту пору, коли вони стають дійсними членами академії наук, їхні члени стають вже недійсними, – засміявся я.

- Подумаєш! А нам цього й не треба. Головне – прожити життя так, як казав Островський. Щоб не було мучительно больно. Потім. З життя треба взяти все найкайфовіше. І якнайбільше. Такий девіз.

- До нас ідуть, – шепоче Єлена.

Справді, до нашого столика прямує троє поляків. Усім близько сорока. Двоє чоловіків і одна жінка. У неї великий круглий живіт, а повні стегна, здавалося, ось-ось вигулькнуть із жорстокого полону тісних джинсів і являть нам свою рубенсівську драгливість.

- Przepraszam... Czy tu wolne miejsce?

Мотаємо головами, що означає водночас і «не розуміємо», і «не зайнято». Поляки вмощуються й діловито роззираються на офіціантом.

Готі го арістос ятрос каї, – каже Єлена.

– Хрєє тон ен моріон, – підтримує розмову Маріанна.

– Батрахоміомахія, – пригадую назву поеми Гомера.

Поляки замовкають і прислухуються. Так само завмирає карась, коли помітить хробачка. А потім р-раз! – і губа на гачку. Вони здогадуються, що ми не місцеві, але це їх інтригує і водночас сковує. Вони не знають, як себе вести, і в перші хвилини взагалі мовчать, лише переглядаються.

– Ясу, – задумливо вуркоче Єлена. – Епіклорес магес трі політікос.

Поляки починають перешіптуватися, нарешті один не витримує психічної атаки і ковтає гачок:

– Przepraszam... Słyszałem, że rozmawialiście w jakimś nieznanym języku. Właśnie doszło do sprzeczki, co to za język. Przyjacieli mówią, że łotewski, a ja – że grecki (Перепрошую... Чув я, що ви розмовляли якоюсь невідомою мовою... Власне ми посперечалися, що то за мова. Приятель каже, що латвійська, а я – що грецька).

Бракувало якоїсь секунди, аби я не бовкнув «грецькі», та, видно, Маріанна помітила з виразу мого обличчя, що я розумію польську і вже ось-ось готовий відповісти, бо штурхає мене під столом ногою. Я зиркаю на поляка туманним поглядом і відказую:

– Но, но... не понимаем... гаваріте па рускі... харашьо?

Поляк повторює запитання російською і страшенно тішиться, коли виявляється, що мав рацію він, а не його колега. А, зрештою, він і не міг помилитися, адже кілька років тому відвідав Грецію і пам'ятає навіть окремі вирази, наприклад... Та я не даю йому пописатися грецькою, щоб не потрапити у халепу, і починаю одразу обряд знайомства. Поляк, що був у Греції, називається Антиком, а другий – Риси́ком, їхню колежанку звати Малгося. Завтра рано вони їдуть авто́м до Румунії з товаром. Ми вже розмовляємо російською, але поляки постійно забувають і вставляють польські слова та речення, а я мушу стежити, аби не забути перепитати, що воно означає. Далєбі, з грузинами було легше.

Поляки замовляють собі вечерю і пляшку горілки.

Поляк, поки тверезий, грошима не розкидається і цим суттєво відрізняється від кавказця. Зате коли вип'є, то його можна розкрутити «на всю котушку», чим він також суттєво відрізняється від нашого брата галичанина, якого не розкрутиш ні на сухо, ні на мокро. Правда, є окремі незначні винятки, які лише підтверджують правило.

Ми п'ємо своє шампанське, вони – свою горілку. Водночас відбувається розвідувальна акція: поляки з'ясовують, у яких стосунках ми перебуваємо між собою. Отже, Маріанна знову буде моєю сестрою, а Єлена – її подругою, яка приїхала з Києва лише кілька днів. Про те, що їхня дама не перебуває із жодним з них у подружньому зв'язку, нам наперед відомо. Інакше б швейцар не спрямував їх до нашого столика.

Я повертаю голову і зацікавлено спостерігаю, як працює профура. У неї свій специфічний метод.

– Marek! Chodź tutaj!

– Nie jestem Marek.

– Wszystko jedno. Chcesz kielicha?

Поляк підсідає до неї, а за хвилину чує:

– No, a teraz ty mnie postaw.

Але яструб-курдупель уже кружляє, уже кружляє над своїм цехом і бачить усе. Ні, такого не обведеш довкола пальця.

З першими звуками музики поляки беруть «гречанок» і гонорово впливають на танцювальний майданчик. Ах, як їм приємно вести попід ручки таких слічних панянок! Вони цвітуть і пашіють, вони зиркають наліво й направо, туди, де сидять їхні земляки, аби кинути коротке «Честь!», чи просто кивнути головою, і цим привернути увагу до себе та своїх партнерок. А кумплі з-за столів підносять вгору свої «кцюки» – великі вказівні пальці, засвідчуючи щире захоплення. Дехто не втримується і кидає репліки:

– Antek! Trzymaj się dupy!

– Rysik! Jesteś zuch. Ale nie przyciskaj się zamočno, bo ci klamka padnie.

– A co wy, chłopaki! To tylko tango z przyciskaniem.

– No to cisnij, cisnij, ale pamiętaj, że to nie cytryna.

А тим часом Малгося промовисто стріляє до мене очима. Вона аж пищить – так їй хочеться танцювати. Там би вона притискала до мене своїм животиськом і бурмотіла б якісь дурниці. Та я вдаю, що наче не помічаю, як вона подригується на кріслі, як намагається підспівувати. Яюсь мене не дуже тягне до старших кобіт, а понадто до таких безформних, як ця.

Повз наш столик проходить курдупель і, ледь помітно кивнувши, подає знак вийти за ним. Я вичікую кілька секунд і виходжу. Малгося проводить мене тужливими очима.

– З тобою один чоловік має перебалакати, – каже Франьо.

– Хто?

– Зараз побачиш. Ходім до бару.

Курдупель підводить мене до високого столика, за яким – хто б ви думали? – сержант міліції. Капець, думаю. Пропав ні за цапову душу.

Але мене підсовують каву, чемно тиснуть руку, і я розумію, що хвилюватися рано. Сержанта звати Миколою, він говорить у ніс, часто робить паузи, мовби чекає, коли я перетравлю його слова.

– Маю до тебе одне діло... Є велика партія джинсів... Розумієш?

Я киваю, хоч і не розумію.

– Дуже велика.

Курдупель за кожним його словом киває. Видно, вони вже цю проблему обговорювали. Навіщо ж я їм здався?.. Ага, у мене ж є цигани. А тут – велика партія джинсів. Лише циганам під силу скоро сплавити таку кількість. Та я мовчу і тільки калатаю ложечкою у каві.

– Візьмешся? – питає міліціонер.

– Як я можу от так ні сіло ні впало щось сказати? Не знаю, ані скільки їх, ані по якій ціні, який сайс.

– Триста штук. Самі «Вранглери». Сайс тридцятий, тридцять перший і тридцять другий. Найбільш ходові. А ціна божа – сто двадцять.

«Вранглер» тоді коштував сто вісімдесят. Отже, навар має виносити вісімнадцять тисяч. Страшні гроші. Я відчуваю, як

по спині котяться краплинки поту. Здається, я влипаю зараз у небезпечнішу історію, аніж це було досі. Бо що було досі? Я провертав обладки на двісті-триста карбованців щомісяця. Цього мені повністю вистачало на моє парубоцьке життя. Я не шпортувався глибше з дуже простої причини – аби не загриміти. Що робити? Відмовитися? Так просто не відмовишся, треба пояснити причину. А яка причина? Що я не той, за кого себе видаю?.. Тут пахне смаленим, і на якого біса я сплутався з ними повіями? Ніколи не думалося, що можу потрапити у таку трясовину – з кожним кроком усе більше загрузаю. І немає дороги назад. А є лиш бездоріжжя, і треба ним іти.

– Ну? – питає Микола.

– Добре. Але по сто десять, – ляпаю просто так.

– Ні, усе розписано. Сто двадцять.

– Шкода.

– Що шкода? Не візьмеш?

– Ні.

– От ти який... – вираз його обличчя похмурніє, і я бачу, як під шкірою забігали жовна.

– Це він жартує, – каже курдупель. – Жартує. Я його знаю. Кокоточка, хе-хе. Ану, відійдемо на хвилинку. Щось тобі скажу.

Бере мене під руку і за два-три кроки шепоче:

– Не будь фраером, чуєш? Згоджуйся. Ціна – люкс! А це чоловік дуже цінний. Про всі облави на фарців повідомляє, чуєш? Не раз ще згодиться. До речі, у п'ятницю будуть брати «скупку». Можеш своїх попередити.

«Скупка» – скверик за оперним, де тусували фарцівники. Я там теж вирішував свої обладки, тому подумав, що мати такого інформатора справді вигідно. Я повертаюся до столика з приязною усмішкою.

– Добре. Згоден.

– О, це інша розмова, – і собі всміхається міліціонер. – Двадцятього будь у сім нуль-нуль вечора з машиною і з грошима на шосе в Бреховичі. Від того місця, де починається ліс, пройдеш кілометр і зупинишся. Відкриєш багажник і чекай. Можеш взяти з собою ще когось одного. Не більше. Я теж буду з товаришем.

– Буде він, буде, – киває Франьо. – Вісімнадцятого я з ним зустрінуся.

– Вісімнадцятого? – перепитую.

– Ти вже забув?

– Ні, але ти точної дати не називав.

– Тепер називаю. Вісімнадцятого з вісьмома хлопцями біля входу в ресторан. Десь так о дев'ятій вечора... Ну, і хай там візьмуть деякі інструменти, чуєш?

Я прощаюся і йду в залу. Зараз тут, як у вулику, бо музика має перерву. На столі у нас три пляшки шампанського і дві горілки. Ясно, поляки вже ставлять.

– О, Коста! – гукає Антек. – Приєднуйся.

Розпашіла Малгося опиняється чомусь біля мене. Порозумілися вони досить хутко: Антек тисне Маріанну, Рисік – Єлену, Малгося їсть мене очима. А коли музиканти починають горлати «Лето, ах лето», вона хапає мене за руку і силоміць тягне на майданчик. А там, як я й чекав, притуляється так міцно, наче хтось її попередив, що за хвилину по залі прокотиться жахливе цунамі. І дихає важким сопухом просто в ніс, а ліва її рука ніжно гладить мене по спині. Права теж не дрімає, а пересовує мою ліву руку до себе на груди і притискає її таким красномовним жестом, що я вже ніяк не можу вдавати, наче по вуха захоплений танцем, і мушу хоч для годиться скривити рота в усмішці. Під долонею чую щось м'яке і розлізле. Воно бовтається з боку на бік і зволожує мою долоню потом, бо пані Малгося нині без бюстоноша.

Нарешті танець закінчується, але відразу починається другий і, як на лихо, знову з пшитисканем.

– Коха-а-асю, – умліває Малгося. – Ти так само лишишся?

– Де? – насторожуюсь.

– У готелі, очевидячки. Антек і Рисік запросили дівчат до себе в гості. А я маю окремий pokій, і можу тебе теж запросити.

– Не знаю... Маю завтра важливу справу.

– У-у, поганий... Відмовляти дамі?.. Певно, я для тебе застара, так?

– Та ні, що ти... Я...

– Коха-асю, так би-м хотіла... Маю для тебе подаруночок...
Годинник. Гонконг. З музикою...

Вона зазирає мені в очі й муркоче так, наче б була на двадцять
ніг молодша. І це по кількох келихах, а що буде далі? Як казали
мої дідо: горілка в роті – баба в роботі.

Коли повертаємося за стіл, Малгося злегенька похитується,
і це мене сповнює надією. Маріанна і Єлена п'ють дуже мало,
якщо підбадьорюють партнерів, а ті міри не питають: раз за
разом – то горілку, то шампанське хляють.

Тим часом і мені вже відкрилася дорога на панель: рука
Малгосі задумливо гладить моє стегно. Заплющую очі і бачу, яке
бурхливе майбутнє розкривається переді мною... Бабусі запису-
ються в чергу... У мене свій імпресаріо. Він приймає телефони.
А я цілий день тільки те й роблю, що просиджую біля дзеркала,
поліруючи нігті та вищипуючи брови і волоски з носа...

Зараз мене знудить. Ця Малгося пре як танк. Скидаю її руку
зі стегна, але вона це чомусь розуміє, як звичайне кокетство, і
далі белькоче щось невиразне й масне. На щастя, по-польськи.
А я не зобов'язаний усе це розуміти, бо я ж прецінь грек.

Ну їх к бісу. На сьогодні досить. Нічого цікавого більше не
передбачається. Роблю знак Маріанні, і ми виходимо.

– Ну то що – я піду? Ви вже тут самі якось.

– Яке – піду? А гроші взяти, поки ще лико в'януть?

– Ну, добре, зараз візьму і йду.

– І дуже багато втратиш.

– Що саме?

– Залишися, не пошкодуєш.

– Якби до мене ця Мандося не липла.

– А ти з нею зроби те саме, що ми зі своїми – нахляй по
саму зав'язку.

– А потім на плечах нести?

– Та ж не тут, а в номері. Зараз ідемо до них у номер. Ясно?
По дорозі скажи їм за гроші.

– По п'ятдесят?

– Більше вони не дадуть. До того ж ведуть у свої номери, а
це для нас дешевше.

І ми пішли в готель. По дорозі в номер, уже на сходах, я тактовно натякаю Рисікові, що любов любов'ю, а в мене сестра. Що я скажу мамі, яка в далекій Греції на кам'янистому острові чекає своїх любих діток? Мало, що різні там імперіалісти постійно забавляються з невинними гречанками, то ще й тут спокуси підстерігають. А ми – студенти, нам учитися треба.

Рисік обняв мене і сказав:

– Дуже добре. Але спочатку вип'єм.

– Ні, – кажу я. – Спочатку гроші, бо я сестру за так не віддам.

– Твоя сестра Маріанна?

– Ну?

– А я до неї ніц не маю. Говори з Антеком.

Ото хитрун! Беруся за Антека. Мур. Ані руш. Я говорю, він киває, навіть перепитує, але гроші не дає. Ага, он ви як!

– Маріанна, кес ке ме!

– О? Су амі терахі?

– Не дають, – шепочу, коли вона підходить.

– А-а! – обурюється Маріанна. – Тоді чао-какао!

І ми спускаємось униз. Поляки швидко гелгочуть, врешті Антек мене здоганяє і шепоче:

– Що ти, жартів не розумієш. Скільки треба дати?

– А скільки ти думаєш дати за двох вісімнадцятилітніх дівчаток, чистих, як сльоза?

У Антека відразу лізуть очі на лоба:

– Чистих, як сльоза? – перепитує, облизуючи губи.

Бачу, що переборщив.

– Ну не зовсім, як... Але... це ж вам не якісь там... У них наречені є...

Антек набирає у легені повітря і простягає п'ятдесят.

– Це за одну. А за другу?

– Як? Ти хочеш сто?

– Ні, я хочу двісті. Але з вас беру сто лише тому, що ми сиділи за одним столиком. Такий закон у греків. Раз сиділи, пили, їли – значить поріднилися.

Антек шморгає носом, Рисік підступає ближче і, коли дізнається, що задоволення аж таке дороге, починає обурюватися не на жарг:

– У нас такі гроші хіба за секс-бомбу.

– Значить, ваші секс-бомби пса варті. Ви ж у цивілізованій країні, а не на острові Тобаго.

Чи не вразив я часом їхньої національної гідності? Так і є: Рисік враз наїжується і випинає груди. Але Антек, посопівши та кинувши оком на дівчат, виймає ще п'ятдесят і кладе мені в руку.

В номері поляки поривають зі всіма ваганнями і починають наливатися з таким завзяттям, наче роблять це востаннє. Я пильную, аби моя Малгося теж не дармувала, і мішаю їй такі термоядерні коктейлі з горілки та вина, що сам би вже давно беркицьнув, а вона тримається.

Антек затяг: «Пий, брате, пий! На старість торба і кий!»

Маріанна шепоче:

– Забирай свою клячу і заведи її у номер. Через півгодини зустрінемось біля сходів.

Малгося, мовби читає мої думки – повисає на рамені і тягне до себе в себе в номер:

– Коха-а-асю! Який ти милий!

Виходячи, я беру ще недопиту пляшку горілки і повну шампанського. Малгося мусить відрубатися.

Тільки-но ми переступили поріг, як Малгося клацає ключем і вмить залишається без джинсів. Але така поспішливість мене не приваблює.

– Давай вип'єм, – кажу і підсовую свіжий коктейль.

Малгося хлюскає питво махом і починає танцювати переді мною якийсь арабський танок із заламуванням рук над головою і виставлянням пупа. В танці вона знімає ще й светр. Під светром – гола. Брр! Її біле сальце підстрибує, наче на пательні. Ось вона з торбинки дістає годинника з браслетом і силоміць вдягає мені на зап'ястя. Я віддячую їй новим коктейлем:

– Давай за любов!

Ми цокаємось. У Малгосі на очах сльози. Ридаючи без причини, цмулить коктейль, водночас гойдаючись усім тілом так,

що мені здається, ніби вона ось-ось гупне на підлогу. Тому стою поруч, і коли вона відставляє порожній фужер, легенько штовхаю її на ліжко. Малгося падає на спину і стогне:

– Коха-а-асю! Де ж ти подівся?

– Зараз, почекай.

Чекати залишилося недовго. Блаженне посвистування носом хутко перейшло у важке хропіння.

На землі лежить її торбина, а з неї визирають фотографії. На одній з них Малгося з двома дітьми й, очевидно, чоловіком. На другій лише чоловік. Відразу видно – трудяга. Мабуть, дивиться в цю пору телевизор і думає: а як же там моя люба Малгося?

Скидаю годинника і кладу його в торбинку. Не заробив я на нього.

Погасивши світло, виходжу в коридор до сходової клітки. Там за столом сидить дебела жіночка і щось пише. Важко сказати, хто вигадав цю безглузду посаду – «чергової по поверху», але вона була у всіх радянських готелях. Ці насуплені непривітні бабенці переважно несли свою ніким не санкціоновану службу моральності. Побачивши мене, вона одразу набирає суворого вигляду і так грізно-грізно:

– А ви що тут делаете? Ви у нас не живієте!

– Зараз іду. Чекаю на знайомих.

– Каких таких знайомих? Що ти міне вроз? Ану папрашу уніз!

– Ну, ще пару хвилин. Зараз вони вийдуть.

– Нікаких зараз. Папрашу уніз. А то шас міліцанера позову. Іш какой! Многа вас тут усяких шляється, а я отвичать довжна. Понапиваються, дебош устраівають, окна б'ють, стулья ломають, скатерті ворують.

Проказуючи все, як заклинання, пре на мене, розставивши руки так, наче б заганяла півня до курника.

– Давай-давай, уніз... Міліцанера позову, зачем неприятностей?

Ну, що ж – виймаю з кишені два карбованці.

– Мені треба зачекати. Пару хвилин.

Стара ховає гроші і вже приязно всміхається:

- Ну, дивись мені, щоб біди не було. А то, знаєш...

О, диво! Вона перейшла на українську! І все це задоволення конітує два карбованці.

- Нервова в мене робота... За всім слідкуй, щоб порядок був... а приїжджі, знаєш які – водять усяких, прости, Господи...

-- А вам який клопіт? Їх же вниз пропустили і гроші взяли.

- А ти звідки знаєш? – насторожується стара. – Чи не сам і платив?

- Може, й платив.

- Отож бо й воно. Їм там перепадає немало. А я сиджу тут почаями, і все на мені... Той рубель, той два... А вони там, унизу, не рубрики деруть... – І додає із смутком чи із заздрістю: – Євреї себе не обидять. Отак і в житті бува. Він унизу, а ти нагорі. Тільки ж там унизу він лопатою гребе, а ти нагорі об'їдки приймасш. Насправді, бач, не ти угорі, а він...

-- Але за ніч десятку-дві маєте?

- Як коли. Та й не все моє. Як ішла сюди мусила заплатити.

- Скільки?

- Еге, тобі скажи... Ніби не знаєш, скільки. Заплатити заплатила, та що з того? З кожного діжурства й далі плачу... Таке-то...

Годинник у неї над головою показує чверть на другу. Я втрачаю терпець і виходжу з готелю.

КІНЕЦЬ ГАСТРОЛЕЙ

аступного дня дівчата знову чекають мене за столом.

– Привіт. Знайомся. Я – Марунька, а це – Леська.

– Мені дуже приємно, що ми вже не греки. Хто у нас сьогодні в гостях?

– Невідомо. Взагалі ми вирішили взяти вихідний. Тому навіть не просили швейцара підсаджувати когось.

– Ось гроші. Де ви вчора пропали?

– Гроші забери собі, бо ми вчора дістали доплату. У вигляді подарунків. Тому й затримались.

– І що ж ви там дістали, якщо не секрет?

– Секрет. А це твоя сотня.

– Та ні, з мене досить. Я ж не гроші прийшов заробляти, а...

– ... а писати роман. Знаємо, знаємо. Тільки дозволь нам оплатити твою тяжку працю. Ми дуже поважаємо письменників. Сам подумай – якщо ми не оплатимо, то хто? Де ти цей скарб надрукуєш? Ми взагалі оце думаємо, а чи не перебалакати з іншими повіями та не відкрити для тебе стипендію? На період написання роману? Як ти на це?

– Я зворушений до глибини душі.

– Ну, то давай нам про всяк випадок адресу.

Здуру я продиктував їм адресу, навіть не підозрюючи, у чії руки вона потрапить і якого це клопоту мені завдасть. Але станеться це лише за кілька тижнів. А зараз я сиджу в ресторані і в кишені у мене сотня. Тепер я ще й проститутський стипендіат.

До нашого столу підсіло двоє. Один – худий високий чоловік років за шістьдесят, вбраний у поношений каштановий костюм.

Другий – значно молодший, під тридцять, у ядучо-синьому костюмі з кремшліну. Одне слово, «роги». Розмовляють межі вибою суржиком. Видно, приїжджі. Дівчата на них не звертають жодної уваги. Цех тим часом працює, аж гуде. Профура хрипить: «Марек! Хцеш келіха?», курдунель сновигає межі столами, чменники хрумтять десятками, фарцівники добивають торгу.

Минає так, може, з годину. І коли починаються танці, Маріанну запрошує якийсь майор. По танцях він підходить до мене, підкликає набік і мовчки кладе в руку дві двадцятьп'ятки. Я так само мовчки ховано гроші в кишеньку і, сівши за стіл, проводжаю їх очима.

– Вихідний не вдався, – сміється Леська.

Рагулі попивають горілку і потроху червоніють на лицах. Я роззираюсь по залі. Багато цікавого можна побачити, коли посередишся.

Ось з'являється група циган. Двоє з них, чоловік і жінка, – дуже поважні, товсті і набундючені, наче индики. На чоловікові, що схожий на Ріші Капура, вилискує велюровий піджак, джинси з заковченими холошами розпирає громіздкий живіт. На руках в обох перстені, а коли розкривають роти, то часвічується суцільне золото, їх супроводжують два охоронці. Таких прийнято в цьому світі називати горилами. Поки вони непоспішно розсідаються, верткий офіціант пурхає над ними, наче колібрі, і щось тріщить, сюрчить, цвірінькає. Мабуть, якийсь барон циганський,

– Це що – цигани? – питає старий.

– Так.

– Ти бач! У нас таких і нема.

– А ви звідки?

– Із Житомира.

Потім старий починає мене розпитувати про ресторани та про те, де тут можна погуляти.

– А що це на вас найшло – погуляти?

– Понімаєш, синок, хворий я. А грошей – тьма. Живу сам. Ніде гроші подіть. От і махнув сюди. Подивитися на западнців, інтересний ви народ.

– Хіба ми не один народ?

– Не-е... Западєнці – це западєнці.

– А що, – скалить зуби молодий, – ще й досі, мать, у сінї автомати ховаєте? Ха-хха!... Да? – він лізе у кишєню і виймає пулярес. Обережно його розкриває і тицяє мені під ніс Сталїна. – Знаєш цього чоловіка?.. От він вам залив сала за шкуру, скажи? Зали-и-ив! Да?.. А я уважаю. Хороший був, бдїтельний товарїщ. Скажи, дядь Міш? Уважаєш?.. І дядь Міш уважає. А ти не уважаєш. Правільно?

– Дурак ти, – кажу я. – І не тицяй мені під ніс своїх родичїв.

– Що? – визвірюєтьєся той, і я бачу в його п'яних очах спалах лютї. – Ти чо? По мозгам хош? Зделаєм! От вип'ю ще пєять грам, і зделаєм. Да, дядь Міш? Зделаєм?

– Заткнїся ти, – буркає старий. – Нахлявєся уже?

– А чо він виступає? Думає, з красївими дєвочками сїв, так уже й виступати можна?

– Заткнїся, я тобі сказав!.. Не слухайте його. Дурак п'яний. Я його взяв для компанїї. На побїгєньках у мене... Грошєй тьма... Куди їх подїть? От і гуляю. Жїнка вмерла, дїтей нема. А я на м'ясокомбїнатї робив. Та й жїнка... Сам понїмаєш. Заробляли добряче. А тепер кому оце всє?.. От я й... проп'ю, прогуляю... На юг поїду... ще там подивлюєся. А то всю жїзнь пахав, як папа Карло. Світа божого не бачив. Коври, хрусталї там уєякі – цього в мене, як... Хоч би родина яка була... а то... У тридцять третьому з голодухи трєє сєстер моїх вмерло... А я вижив... бо батько з фабрики печєня крав. Менї його розмочують і дають. От і вижив... Але батько не вижив... Пїймали і розстрїляли... за печєня... А це чмо... це чмо ще зі Сталїним носитьєся... Мало того, що в кабїні в нього один висить, то другого ще, бач, коло серця тримає...

– А ви, дядь Міш, неправї-ї-ї... Уважаю я його! Потому що – бдїтельний був!

– Пішов ти!.. Чмо і є... Родич, понїмаєш. Який родич – трєтя вода на киселї. І хоч би що путнє, а то...

Словом по словї вивїдав у мене старий, що я художником працюю.

– О! Це то, що нада! Слухай, намалюй мій партрет, га? Ой умру, а партрет лишиться. Намалюй! Плачу, скільки скажеш.

І не встиг я ще пояснити йому, що я зовсім не портретист, а звичайний оформлювач, який створює лише такі шедеври, як «Решення XXV сьезда КПСС в жизнь!» або «Не курить! Не сорить!», як він витяг якогось документа і – рраз! – вирвав шідти своє фото.

– На, бери. Зараз ще й гроші дам.

Леська зразу ожила і нахилилась вперед.

– Які гроші? – кажу. – Не треба ніяких грошей. Я портретів не маюю.

Леська мене копає під столом ногою. Ясно, хоче розкрутити старого. Але при чім тут я?

– Він намалює, – говорить вона. – Він справжній талант. Одного разу як намалював мене – ви не повірите! – як жива! А один голова колгоспу заплатив йому аж...

Цього разу вже копаюся я, але дістаю такого шпіцака в саму кісточку, що відразу забуваю, що мав казати. А старий уже кладє на стіл триста карбованців, які вмить зникають в Лесьчиній торбинці. Вона ще в нього й адресу бере, аби вислати портрет.

«Дядь Міш» розстібає штани і виймає з відти поліетиленовий мішечок, набитий банкнотами. Але сталося непередбачене. Юний сталінець, виявляється, одним вухом таки прислухався до розмови, хоч Леська всіляко його відволікала і забавляла. Стрепенувшись, мов після наркозу, він хапає старого за руку:

– Дядь Міша! Та ви що? Ви кого слухаєте? Тут усі жуліки! А тоді до мене: – Ти чо пристав? Дядю Мішу охмуряєш, да? В дяді Міші кури денєг не клюють, да? Запад, помімаєш!.. А я плював! Тільки й дивитесь, щоб руского чалавека надути!

– Який ти в біса руский? – озвався старий.

– А от і руский! А вони всі бандеровци! Понял? З ким спілгувався? Всіх вас к...

І враз захлинувся. Міцна рука стисла його за шию.

Я зводжу очі і бачу курдупля. Це його рука. І це він нищить так грізно, що в «руского чалавека» очі бубнявлюють і сльозяться.

– Ти, жлоб! Щоб я твого поганого рила більше тут не бачив, ясно? Я тобі покажу бандерівця, скотина!

– Він п'яний, – кажу я. – лиши його.

– Якщо він за п'ять хвилин звідси не забереться, то його винесуть.

– Ми вже йдемо, – каже старий. – Вже йдемо. Він просто дурак.

Франьо відпускає свою жертву і киває мені головою – мовляв, вийдем.

У фойє він втуплює в мене свій хижий пронизливий погляд, яким одразу просвердлює в моїй голові діру, і я відчуваю, як там уже починає ворухитися хробачок страху. Це мене драгує. Чому я повинен остерігатися цього курдулля?

– Ну що? Як ми з тобою домовлялися?

– Не розумію, про що ти.

– Не розумієш? Інтересний ти чувак. Воно, може, й легше так у житті – шлангом прикидатися. Але зараз ти влип, і якщо ви, не дай Боже, продали товар, то тяжко вам доведеться.

– Послухай, я справді не розумію, про що ти говориш. Який товар? У що я влип?

– У що? Давай не будем, добре? Я знаю точно, що поляків «поставили» твої дівчатка. І не кажи мені, що ти нічого про це не знав.

– Добре, я виправдовуватися не буду. Ти лише мені у двох словах поясни проблему.

– Проблема елементарна: твої лялі «поставили» поляків на двадцять годинників. Якщо їх пульнути лише по п'ятдесят, то маєш цілий кавалок. Незле? Правда?

– Вони вкрали чи...

– Ясно – вкрали. Який дурень заплатить за ніч такі гроші?

Так от про який подарунок говорили мої дівчатка!

– Але я про це нічого не знаю. Вони мені сказали, щоб я залишив собі гроші, бо вони дістали від поляків подарунки.

– Гарний подарунок! Я б сам від такого не відмовився. От так вони нашого брата й дурять. Хе... Я вже знаю, що можна чекати від цих дубельтівок. Не перший рік працюю... у цій галузі, і як

ти тільки дозволив так себе набрати? Дивуюся. Ну, та будеш мати науку на майбутнє... Словом, зроби так, аби годинники зараз же об'явилися. Поляки приїдуть за кілька днів із Румунії. Треба годинники вернути. Щоб шуму не було. Такі речі треба вміти робити. А коли твої лялі захочуть когось «поставити», то хай це роблять у брамах, скверах, кльозетах, де в голову стрілять, але не тут... Ну, а якщо ти й справді про це не знав, то я б на твоєму місці всипав їм такого перцю під хвіст, що вони б надовго запам'ятали... І ще одне: після цього фокуса, сам розумієш, більше їм тут гастролювати не можна. Хай пендзлюють куди інде. Та й ти б із ними ліпше не плутався. Підведуть під монастир, і оком не моргнеш.

– Добре. Зараз я годинники заберу.

– Якщо вони їх іще не загнали.

– А як загнали?

– Ну, дорогий, тоді нехай бабки гонять. Не менше кавалка з вуглом (чвертю).

– Ти ж казав тільки кавалок.

– Чувак, ці годинники йдуть по шістдесят-сімдесят каербе. Захавав? От і рахуй. За скільки продали – усе до копійки на бочку. А то звідси не вийдуть.

Нічого собі, милі дівчатка. Так мене в дурні пошити!

Я повертаюся до зали і бачу їх самих за столом, вони весело чомусь регочуть. Мабуть, Марунька оповідає щось пікантне про майора. Та коли їхні погляди помічають мою насуплену фізію, сміх кудись пропадає.

Усе тепер залежить від того, як я почну бесіду. Якщо почну її так, як це вмію я, писака, то цілком можливо, що мене просто висміють. Що вчинив би на моєму місці курдупель? І тут я пригадую французький фільм, де розігрувалася саме така сцена. Починалася вона з дзвінкого ляпасу, і не одного. Але ляпаси в ресторані неодмінно привернуть увагу. Уваги ж курдупля привертати нема потреби. Він і так стежить за нами упівока. Він з моєї поведінки хутко визначить, чи маю я якийсь стосунок до тих годинників, а головне, чи дійсно я такий зірвіголова, яким йому видався.

Я повертаю усмінене обличчя до Леськи і, коли вона пробує мені відповісти усмішкою, ловлю її щоку великим і вказівним пальцем правої руки, а лівою пригортаю до себе. У бідолахи проступають сльози на очах.

– Ти, шмата! Щоб мені зараз були годинники на столі! Всі двадцять.

– Які годинники? – обурюється Марунька. – Ти що, здурів? Пустити її.

– Пуфти... – шипить Леська. – Бо'ить!

– Розірву морду до вуха! Рахую до трьох.

– Які годинники?! – нервує її подруга. – Перестань чудити.

Я закричу!

– Тоді в неї буде пісок, як халява. Раз!

– Ми ж не тільки собі! Ми хотіли з тобою поділитися! Хочеш, забери половину.

– Два!

– Віттай годинники... – скавультить Леська, а по її обличчю тече чорна фарба.

– Пустити її, садюга! Зараз принесу.

Марунька спурхує з-за столу, я відпускаю Лесьчину щоку, але продовжую пригортати до себе. Збоку – просто закохана парочка. Це нічого, що вона витирає сльози. Це буває. Може, у нас індійська любов.

Зизом зиркаю на курдупля. Та він, здається, уже й забув про мене, бо захоплений жвавою розмовою з трьома сосками.

Марунька кладе на стіл торбину і наливає собі шампанського.

– Всі?

– Порахуй, – форкає вона незадоволено.

– Словом, так, дівчатка. За нами стежать. Тому не робить дурниць.

Я відпускаю Леську і рахую годинники. Є усі... А курдупель тільки вдавав, що уваги не звертає – вмить зривається на ноги і прямує до нас.

Так само перераховує годинники, навіть оком не ковзнувши по дівчатах.

– Передай їм, нехай зроблять так, аби я їх довго-довго шукав. Добре? І то зараз.

Коли він пішов, Марунька пробує винувато всміхнутися до мене:

– Ти гніваєшся?

– Я буду гніватися ще сильніше, якщо ви не покладете мені шпатель на стіл тих треста крабів від старого.

– Всі треста? – нетямиться з подиву Леська.

– Всі треста. Це ж я малюватиму портрета, а не ви.

– Але ж... але ж...

– Мені що, повторити процедуру?

– Ой ні! – скрикує Леська і про всяк випадок відсовується з крісла на другий кінець столу. Зате я присовуюся до Маруньки і ніжно пригортаю її стан.

– Пе-ре-стань! – белькоче вона. – Давай поговоримо спокійно. Годинники ми віддали. Зараз підемо звідси. Хочеш перебазуємося разом до іншого ресторану? Хочеш?.. Ще когось розіграємо? Ну? Ясу?

– Охі, кицюню. Я завдяки вам влип в історію, з якої мушу виплутатися. І мені потрібні гроші. А ви собі пливіть, куди завгодно і на всіх вітрилах. Вам тільки сюди заборонено вступати. А так – свобода. Можете чкурнути хоч на Сахалін. А мені нема куди чкуряти. Я залишаюся зі своїми клопотами сам на сам. І ніхто мені не допоможе. Ясно? Викладайте бабки!

Марунька бере Лесьчину торбину і відраховує гроші.

– Шуруємо звідси, – каже Леська. – Мені вже ця кнайпа обридла.

– Ну, добре, чао, – ніжно всміхається Марунька і, чмокаючи мене в щічку, кладе в долоню гонорар.

Потім вони йдуть, кидаючи наліво й направо прощальні погляди. Пора й мені. Я допиваю пиво і в цей момент чую над головою:

– З вас шістдесят вісім сорок.

Я закашлююся і витріщаю здивовані очі на молодого, але нахабного офіціанта. Його обличчя ввічливе й незворушне. Коли я бачу такі гладенькі обличчя, у мене виникає палке бажання

заліпити його кремом. Але на столі кремів нема. Зате є чотири порожні пляшки шампанського, дві з-під горілки і кілька з пива. Є ще салати і м'ясне асорті – улюблена страва усіх офіціантів Радянського Союзу, адже на ній завиграшки можна заробити цілих п'ять карбованців, бо коштує вона п'ятнадцять.

– Не розумію. Хіба з вами не розплатились?

– Ні. Прошу розрахуватись. Закриваємо.

– Але ж це все замовляв не я, а ті двоє. Ми з дівчатами замовляли одне шампанське і два пива, це коштує сім карбованців.

– Та-ак, мені що – міліцію кликати?

Міліцію? Цього ще мені бракувало. Але викинути отак ні сіло, ні впало аж шістдесят вісім карбованців? Не на того напали.

– Давай, клич, – кидаю байдуже і беруся за те асорті. Якщо вже гудіти, то хоч на ситий шлунок.

Зала поволі вилюднюється. За кілька хвилин біля столу вистають дві постаті. Офіціант і... мій знайомий міліціонер.

– Привіт, – каже Микола і, повернувши голову до офіціанта, додає: – Осічка, Вася.

– Як то?

– А так. Осічка. Наш чоловік. Навару не буде.

– От чорт! – всміхається офіціант. – А я думав, рагуль якийсь. Як і ті... Да-а... Ну, нічо... А ти тоже, – хляпає мене по плечу. – Ти тоже – х-хе! – дайшо! Сказав би зразу, я б і... То, може, пару грам?

– Ну, принеси, коли не жалко, – погоджується міліціонер і сідає біля мене. – Та прибери тут.

– Айн момент! – не знати чого тішиться Вася, збираючи порожні пляшки.

– То ви разом працюєте? – підморгую Миколі, коли залишаємося самі.

– З дурнем попрацюєш...

– Та чого. Спосіб не з найгірших.

– Ну да. На хліб заробляємо.

Тим часом Вася пурхає метеликом. Ось він уже наливає з графинчика, ось підсовує салат, ставить свіжу тарілку асорті, потім перехилиє келишок горілки за наше здоров'я і щезає.

Сидимо в порожній напівтемній залі.

– То ти що, дійсно про ті годинники не знав нічого? – питає Микола.

– За кого ти мене маєш? – відказую діловим тоном. – Якби я виявся, усе було б шито-крито. Навіть ти нічого не занюхав би.

– Овва!

– Еге. А ти думав!

Микола випиває чарку, замислено жує шинку і, ніби між іншим, щідить:

– Да-а, шкода, що так сталося... А то маю я для тебе незлий гешефт. За кілька днів якась там нарада... Тузи поз'їджаяються. От їм і треба дівчаток. Можна непогано заробити.

– А що, Франьо не може організувати?

– Дівчата повинні бути інтелігентні. Такий нюанс. А у Франя, сам бачиш, який контингент – лярви. Хіба їх можна начальству чи партійним шишкам пропонувати?

– А шишки будуть місцеві?

– І місцеві, і столичні. Сам розумієш, мусимо показати вищий пілотаж. Щоб мали вони, що згадувати вдома.

– Невже ти думаєш, що соски їм не підійдуть?

– Та вони підійшли б, але ж то все старі пердуни. Їм же не гільки сексу треба, а щоб і поговорити, час провести. А з сосками що – дав до писка і шлюс. Що ти з неї візьмеш? Маю таку підозру, що кількість висмоктаних прутнів суттєво впливає на розумові здібності.

– То візьми собі моїх одеситок. Вони саме пішли в номер.

– Ні, вони пішли в ка-пе-зе*.

– Що?.. Як то? Вони ж годинники віддали!

– Так, але мають з Одеси хвоста. Хіба тобі не відомо?

– Ну, знаю – убивство Шафи. Але ж вони ні при чому.

– Розберуться. А поки будуть розбиратися... хе-хе... давай дзьобнем... Вони ж, шалави, тими дзигарками до себе тільки увагу привернули... Перевірили по картотеці – є такі. От і загребли. У нас теж план. Так що дякуй Франьові. А то б і ти влип.

– Я? Ще чого!

*КПЗ – камера попереднього затримання.

– Ну, не влип, то хоча б газу трохи спустив... Отакі діла. Ну, то як, берешся теличок підкинути? А то Франьо мене вже заграв. Привів якихось шалав, а ті побачили стіл та як почали хляти наполеон-камю та запивати чінзаном – копита й повідкидали. Не було з ким і файдолитися. Тузи матом крили, як портові вантажники. Облажався Франьо тоді навіки... А інтелігентні курви зараз дефіцит у нашому засраному світі. Нема школи.

Школа!

Це слово вмить натиснуло в моєму мозку на малесеньку кнопку: розчинилася шафа і висунулася шухляда, а в шухляді лежала картка, на якій красувалося ім'я пані Аліни.

Аліна Корчовська, повія екстра-класу, секс-бомба 1938 року, особиста коханка президента міста Львова, панна, яка зачарувала своїми привабами не тільки самого Пілсудського, а й митців та поетів Львова. Зараз це вже старенька бабуся, бо народилася 1909 року. Отже, має шістдесят дев'ять. Зазнайомився я з нею три роки тому, коли, працюючи в обласному архіві, натрапив на її справу, яку завела поліція у зв'язку з убивством власника ресторації «Де ля Пе» Йозефа Гросса. Панна Аліна полюбляла милуватися Львовом з балькону ресторації, і ось якогось дня пан Гросс випав саме з цього балькону вниз головою. Високий вродливий офіцер драгунського полку, який відпочивав за столиком разом із панною Аліною, безслідно зник. Чи міг він бути причетний до вбивства, слідство так і не встановило, адже панна Аліна твердила, що бачила його вперше в житті й він просто підсів до її столика. Звичайно, вгостив шампаном, вона не відмовилася, це ж так природно, обличчя його не запам'ятала, бо ж панували сутінки. На цьому все й скінчилося.

Виписавши зі справи необхідні дані, я загорівся розшукати пані Аліну. Життя довоєнного Львова мене манило і чарувало, я жадібно збирав розповіді ще живих людей і нанизував їх, мов намистини. А хто про тамтой Львів може розповісти краще, ніж фахова повія?!

Отже, коли я її відшукав, то виявилось, що скромна бабуся провадить невеличку приватну школу повій. Але про це дещо згодом.

Зараз я отримав пропозицію, про яку можна лише мріяти: понасти за стіл місцевих та залітних божків! З дна – на самий Олімп! Нехай і в республіканських масштабах, але все одно Олімп. Як добре, що Микола проказав оте слово «школа»!

– Давай так, – кажу, підливаючи Миколі горілку, – завтра об одинадцятій вечора я дам відповідь.

– Добре. Тільки май на увазі – ніяких піндюрок! Мають бути порядні курви, охайні і чисті.

– Скільки буде клієнтів?

– Може, з десяток. То буде спеціальна клієнтура. Всім треба по дівці.

– Ого!

– Такий нюанс.

– Що ж то за нарада?

Микола стишив голос і прохрумтів квашеним огірком:

– Обласна звітно-виборна партійна конференція. Заступник Щербицького прибуде.

Я мало не захлинувся вином. Ні, за таким столом ще мені не доводилося сидіти. Ех, і погуляти можна, і надивитися чудасій! А тут ще й заплатять... Ага, до речі – скільки?

– І скільки ми отримаємо за це задоволення?

– Дістанеш на лапу три тисячі. П'ятсот мені. А решту діли собі, як хочеш. Думаю, даси їм по сотні, то не образяться.

Ми попрощалися, і я помчав додому, катуляючи в думках Миколину пропозицію.

ШКОЛА КОХАННЯ ПАНІ АЛІНИ

Відшукав я пані Аліну – простіше не буває – за телефонним довідником. Я так втішився, що подзвонив не відразу, боячись, що натраплю на її однофамільницю або дізнаюся ще прикрішу річ – вона вже не живе. У мене билосся серце, коли я набрав цей номер. У голові крутилося відразу кільканадцять фраз на всі випадки життя. І коли в слухавці пролунав хрипкий жіночий голос, такий характерний для кобїт, що палять цигарки, я вже був певен на всі сто, що натрапив таки на неї.

– Пані Аліна?

– Слухаю.

– Чи не міг би я з вами зустрітися? Я збираю матеріал про довоєнний Львів.

На хвильку в слухавці зависла тиша, потім почувся якийсь шелїт, щось скригнуло.

– А хто вам мене порекомендував?

Її голос злегка бринїв металом.

– Я цілком випадково знайшов в архїві вашу справу... І подумав... а що, як ви лишилися у Львовї?

– Хтось же таки мусив лишитися, не? – тут вона розсміялася, і крига скресла. – Як вас звати і кілько маєте літ?

– Юрко. Двадцять чотири, – випалив я.

– Що я вам вповїм, пане Юрцю. Можете прийти до мене, я поговор'ю з вами, і якщо ви менї припадете до густу, то, може, я вам дещо й вповїм. Чекаю вас в суботу о десятїй ранку. Знаєте Кривчицьку дорогу?

– Звичайно.

– Там є така маленька сліпа вуличка – Рутяна. А на тій вуличці зуvidите кам'яницю на два поверхи з великим ганком. Перед кам'яницею – квітник і виноград. На фіртці пишся, який пес, але можете мого Монся не лякатись, бо він не кусає, що лизькає. До зустрічі.

Я поклав слухавку і якийсь час перебував у стані нервового виснаження. Я не сподівався, що вдасться так легко домовитися. У суботу я купив на базарі червоні рожі, прихопив із хати пляшку «Токаю» і на крилах влетів у маленьку сліпу вуличку під назвою Рутяна. Вуличка вміщала всього вісім будинків – чотири зліва й чотири справа. Кам'яниця пані Аліни потопала в розквітлих кущах бузку, а доріжка до будинку була вся оповита виноградними лозами, з яких звисали зелені ще китиці. На фіртці красувалася табличка з намальованою вищиреною псячою пащекою. Але коли я зайшов на подвір'я, назустріч мені вибіг кудлатий пудель з рожевим бантом під шиєю і привітно завихляв хвостиком.

Пані Аліна, худа висока пані, розмальована і напахчена, зустріла мене в китайському шляфроку і в хитромудрому строкатому тюрбані. В пальцях крутила довгого червоного мундштука з тоненькою коричневою цигаркою «Мого», і коли розкрила уста, то разом з кучерявим димом закружляли в повітрі слова вітання.

– О-о, то є пан Юрцьо? Моє поважання! Як мило з панського боку – такі ружі! Прошу досередини. Там у мене в хаті є ще двоє песиків, але ся не бійте, зі мною вам ніц не загрожує.

Вона не пішла, вона поплила поперед мене, гордо несучи свою струнку поставу.

– Прошу до сальону, – сказала вона.

Проминувши сіни, ми опинилися у просторому покої з великими широкими вікнами, пальмами і фікусами, зі старими меблями і картинами. У куті височів оздоблений мозаїкою коминак, на дерев'яній полиці біліли статуетки порцелянових панночок і кавалерів. Над самим коминком пишалася вродою оголена панна зі скрупульозно виписаного портрету. Тіло її бронзовіло на блідо-рожевій постелі, а в кутиках медових вуст

гуляла фіглярна усмішка. Витончену фігуру оздоблювали великим перса з грайливо задертими пиптиками, права рука зі жмутом орхідей кокетливо затуляла низ живота.

– Це ви! – захоплено скрикнув я.

– Ох, це було так давно!

Вже з самої сцесійної манери художнього письма можна було відгадати автора портрету.

– Невже сам Новаківський?

– О, то ви ся трохи розумієте на мистецтві? Олюсь був частим гостем у моєму салоні. То була велика дитина. Коли продавав свої картини, то плакав.

– Ви просто красуня!

– Е, був кінь та з'їздився! – засміялася пані Аліна.

У цей момент до вітальні увійшло двоє здоровенних чорних псів, сам вигляд яких викликав на моїй спині зимний піт. Пси цілком мирно мене обнюхали і вляглися під стіною.

– Знайомтеся – це мої песики Адольфік і Йосько. Ще маю зграйку зледачілих котів, які мешкають із псами в якійсь таємній змові, бо не звертають одне на одного жодної уваги. Коти мають не менш поетичні імена: Берія, Каганович, Ріббентроп, Геббельс і Молотов.

– Невже ви їх так і кличете?

– Де там! Я кличу їх значно ласкавіше – Берцьо, Казьо, Рібусь, Гебусь і Мольо. А хто, гадаєте, найліпше миші ловить? Берцьо! Майстер своєї справи. А от Казьо дуже вже скаправів. Яюсь наклав посеред хати. Ох, і дала ж я йому перцю! Та ви сідайте на канапі і чуйтеся як вдома. Чай чи каву? Чай! З молоком чи без? Рскомсндую на англійський манір з молоком. Спочатку наливаемо в горнятко окріп, потім чай і щойно вкінці молоко. У жодному випадку не навпаки. Затямили? І ні грама цукру! То тільки москалі цмулять гербату з цукром.

Я розлив «Токай», пані Аліна надпила і всіміхнулася.

– То моє улюблене вино. Ви маєте нюх, пане Юрцію. Ну, а тепер оповідajte мені дещо про себе.

Я зрозумів, що її цікавить в першу чергу, наскільки вона може мені довіряти, і я виклав свою біографію, наголошуючи саме

на тих моментах, які представляли мене як людину, що жодною мірою не може влитися у гармонійне советське суспільство і тільки під страхом смерті буде керуватися кодексом будівника комунізму. Пані Аліна вдоволено кивала головою, і з того дня між нами зав'язалися теплі задушевні стосунки.

Пані Аліна належала до свідомих українок. А це вам велика рідкість, бо відсоток українок серед наших проституток завжди був недостатній для нормального функціонування організму нації. А вже про галичанок, то й мови нема. Пані Аліна належала до куртизанок високого польоту – була начитана, могла декламувати вірші Лепкого, Олесея, Чупринки, Філянського, Антонича. Багатьох львівських постів і художників знала особисто, про декого з них згадувала з таким солодким смутком, що мимоволі зароджувалася підозра в стосунках, які не конче вичерпувалися зустрічами в мистецьких сальонах. Одного разу показала альбом, на сторінках якого були автографи відомих людей, і ті рядки так само свідчили про радість спілкування з високим мистецтвом.

– Як вам вдалося вберегти свій дім? – дивувався я, знаючи, як ці будинки завиграшки конфісковували по війні або ж «уплотняли», підселюючи ще кілька сімей.

– У сорок п'ятому було мені тридцять шість років. Я була сам сік. Ось погляньте на цю світлинку: чи міг хто-небудь захиститися від моїх чар?

З фотографії дивилася вродлива жінка з розкішним чорним волоссям. З-над сукні кругліли повнющі перса, тонка талія переходила у круті стегна. Мені стало ясно, що немає на світі такого начальника, який би не заломив свого картуза перед цим делікатесом.

– А як же було з роботою? Ви що, пішли на фабрику?

– Жартуєте? Аби я собі ради не дала! Я не переставала бути куртизанкою незалежно від того, яка влада була за вікном. По війні влаштувалася на фіктивну посаду та й все. Зараз навіть пенсію маю. Ба, навіть нагороди і за чесну працю, і за героїчні вчинки під час війни.

– Ви ще й воювали?

– Ну, не зовсім, – засоромилася господиня. – Принаймні німців не обслуговувала. Навіть у повії повинні бути принципи. Уже цього цілком достатньо, аби мене нагородити. Але ж я ще переховувала в себе кількох хлопців, за якими гестапо полювало. Це вам не жарти.

На схилі віку пані Аліна захопилася окультними науками, викликала духів і ворожила на картах. Клієнтури і тут вистачало. До ворожки, яка вміла підібрати ключик до кожного клієнта, відчуті його найпотемніші мрії і обіцяла їхнє втілення в недалекому майбутньому, записувалися черги. А ще вона навчала свому вишуканому й непроминальному ремеслу підростаюче покоління. Біля неї завше крутилася зграйка дівчат, одні тут-таки й мешкали, бо будинок мав п'ять кімнат, інші приходили невідомо звідки і невідомо куди зникали.

Суботи виявилися єдиними вільними днями колишньої жриці любові, суботи вона берегла для себе, в неділю йшла до церкви, потім робила візити знайомим. А всі інші дні присвячувала себе мистецтву кохання, яким щедро ділилася зі своїми ученицями. Зазвичай ми зустрічалися по суботах, та інколи я міг завітати й у будень.

Пані Аліна зберігала колекцію старих порнографічних журналів. Ну що вам сказати? Звичайно, порнографія довоснна – це ще несмілива квіточка в порівнянні із сучасною. Її можна спокійно розглядати у присутності такої поважної матрони. Усі ці журнали несли на собі відчутну печать цнотливості. Можливо, таке враження справляли обличчя оголених панночок. Примуржені очка, міцно стиснуті уста, тремтлива долоня намагається приховати бодай децицію пишного тіла... Таке враження, що чисту й незіпсовану панночку силоміць приволокли до фотографа, здерли з неї одягу та ще й пригрозили четвертувати, якщо не сфотографується.

– Бачите, – казала пані Аліна дівчатам, – саме таким повинен бути вираз на личку, коли вас роздягає мужчина. Ніяких мені хихотінь, муркотінь чи сюсюкань. Усе це буде пізніше. А спочатку треба тримати стиль. Вдало вибраний стиль – половина діла. А тому перші наші лекції полягають у вивченні стилю.

Чи не були би-сьте такі ласкаві, юначе, спробувати розібрати оцю бльонд-особу?

Пам'ятаю, я злегенька почервонів і не знати навіть почухав потилицю.

– Ну-ну, сміливіше. Інакше я вас вижеку з лекції.

Довелося сісти на канапу біля бльонд-особи.

– І що, отак просто скидати з неї сукенку?

– Пане злотий, – скрушно похитала головою учителька, – чи я вам маю ще вповідати, як то ся робить? Та певно, жи спочатку мусите до неї трохи підкрастися.

Поки я підкрадався, пані Аліна повчала мою партнерку, як їй реагувати на кожен мій дотик. Коли я скидав сукенку, руки в мене тряслися і я ніяк не міг її стягнути, голова чомусь не пускала. Нарешті панночка змилосердилася і підказала пошепки:

– Розстібни гудзика.

– Я тобі зараз розстібну! – гримнула пані Аліна. – То так себе поводить порядна дівочка? Підказує хлопови, де має гудзика розстібати? То таке виховання?... А ви, мій любий, бігме, як із духовної семінарії. Не знаєте, де гудзика в панянки! Ну-ну, розстібніть уже тамтого гудзика, най я виджу її писочок.

Який писочок має бути в панянки, яка зосталася в самій білизні? Хто його зна. Яюсь раніше на це уваги не звертав. Мабуть, не туди дивився. Зате зараз я міг побачити перелякане створіння з напівпогаслим зором і блідими щоками. Здавалося, ще мить – і бльонд-особа знепритомніє.

– Не перегравай! – озвався голос пані Аліни. – Не так трагічно. Тебе ж не на Голгофу ведуть, а тільки-но до ліжка. А таким виглядом можна кавалера перелякати на смерть. Тільки охоту хлопови відіб'єш. Очка можеш закотити, але губки розтули... О, о... Оближи вуста, аби блищали... Люкс! Перша кляса!.. Можеш вдягати сукенку.

Я витер спітніле чоло і полегшено зітхнув, що мені не доведеться продовжувати процедуру. Робити такі речі під уважною обсервацією десяти пар очей, не рахуючи котячих, було понад мої сили.

Пані Аліна вчила своїх дівчат старосвітських манер шляхетних дівчат і водночас стилю та професії куртизанок. Дівчата, які закінчили школу пані Аліни, коштували недешево. Такса коливалася від ста до двохсот карбованців, залежно від послуг і умов. Півтисячі коштував вікенд на віллі за містом. Дві доби шаленого кохання в будиночку, який теж належав пані Аліні.

Клієнтура тут була різна. Але пані Аліна, яко справжній патріот, з особливим задоволенням обслуговувала саме галичан. Для них, бувало, й ціну скидала.

— Нема ліпшого клієнта, як наш хлоп. Як колись казали — свій до свого по своє! І так мусить бути. Я завше пам'ятала, що належу до українських повій. І тим пишаюся. Я створила особливий, український стиль кохання. Це вам не абищо! Рідко котра нація може цим похвалитися. І якщо ми відстаємо в науці, культурі, мистецтві і взагалі в побутовім життю, то в мистецтві кохання — ми серед найцивілізованіших і найкультурніших народів світу. І завдяки кому? Завдяки мені!... Гай-гай, дали б мені волю, я б так своє діло розгорнула, що до мене і японські гейші їздили б на науку. Я навіть написала книжку, яка так і називається «Історія українського сексу».

Ні, ви не повірите! Вона таки справді тицьнула мені в руки товстий рукопис. Але з собою не дала, і я мусив читати його в неї вдома. А починалася ця епохальна праця з аналізу народних пісень, у яких авторка цілком слушно виявила багато сексуальних образів. Ну, скажімо, такі рядки з весільної пісні: «Ой повісь, Галю, зелений віночок та й на Васильків червоний кілочок». Далі розглядала значення цноти в Україні, магічні обряди, в яких збереглися сліди грецького фалічного культу. Потім ішла розлога оповідь про мистецтво кохання в різних етнічних групах. А закінчувалася книжка етнографічними записами, які зібрала сама пані Аліна. Зокрема, вона доводила, що окремі сексуальні пози мають суто українське походження. І доводила не без логіки. Дивувала її обізнаність із предметом дослідження і загальна срудиція, бо ж мусила перетрясти гору літератури.

— Ті два дні, які проведе клієнт із моєю вихованкою на віллі «Ружа Раю», він пам'ятатиме навіть у хвилини свої передсмер-

нні, коли йому захочеться озирнути життєву путь. Тоті два дні втулять усе в його житті, саме в них упреться його крижаніючий погляд і погасне... Мої дівчатка працюють мало, тому з нігтами ніколи не вграчають форми і дуже щасливо виходять шміж. До речі, усі їхні чоловіки переконані, що брали невинну. А це, я вам скажу, теж мистецтво. І навчила їх цього я. Не було ще жодного провалу. Якби-сьте хотіли допомогти якійсь із своїх колежанок, яка мріє приховати грішок, то посылайте до мене. Я навчу її, як це робиться.

У мене справді була одна знайома, яка мучилася цією проблемою і раз навіть випитувала в мене: «А що б ти зробив, якби твоя наречена приховала від тебе, що вже не дівчина?» Нагадую читачам, що це був 1978 рік. Відтоді наші моральні засади зробили значного стрибка. І тепер, ясна річ, ніхто собі такими проблемами баків не забиває. Він питає: «Спала?» – а вона відповість: «Спала. Але тільки раз і не насправжки». От і все. Він задоволений, та й їй гора з пліч. Попробуй доведи, що то було не раз та й таки насправжки! А тоді, знаєте, були випадки, коли панна тяжко переживала минулі подвиги і вдавалася до способу, який передався нам ще від бабусь. Однак операція «Цитрина» вдавалася тільки тоді, коли пошивалося в дурні ще невинного парубка, або ж точно було відомо, що з незайманкою він іще справи не мав, а тому особливої різниці не дочовпає. Тільки ж спробуй такого знайти, хто в цьому признається, кожному хочеться виглядати за коханця з неабияким стажем.

Однак пані Аліна таки винайшла безвідмовний метод, хлопа негенько надувалося навіть тоді, коли він пройшов Крим, Рим і навіть площу Пігаль. В основі цього методу полягала психологічна обробка майбутнього супутника життя, яка починалася задовго до весілля і тривала буквально до капітуляції останніх оборонних укріплень. А цього вже, крім самої пані Аліни, не міг навчити ніхто.

Її дівчата містом не швендяли, у ресторанах не чипіли й алкоголь вживали в обмеженій кількості. Пересувалися лише в автах. Місцем праці могла бути лише вілія, хата пані Аліпи чи інша приватна квартира, але ніколи не готель. Деякі дівчата,

розбагатівши, самі купували дачний будиночок. Такий спосіб не впливав на їхню репутацію і не перешкоджав щасливому сімейному затишку, бо окремі з них і після одруження не поривали з любов'ю пані Аліною.

Клієнтура трималася в таємниці, їй мені лише кілька разів повз вухо черкнули посади й прізвища, від яких щелепа сама собою відвисала вниз, а губи складалися в багатозначне «Ого!»

ЗАБАВА БОЖКІВ

ва! Кого я бачу! Пан піта! – привітала мене пані Аліна після тривалої розлуки. – Якими вітрами вас завіяло? Ну, ходіть, ходіть, якраз є свіжа кава. І десь-те пропадали?

– Та я ж на рік до війська попав.

– Справді? Матко рідна, а чому-сьте мене не сповістили? Я б вас на місяць на Кульпарків до вар'ятів спровадила, зате б не стратили цілого року.

– Та я й у війську собі раду дав. А після місяця на Кульпаркові хто його зна, чи не виявилася б у мене манія переслідування або імпотенція.

– Ну не! Та я вже як ся домовляю, то домовляю. У мене все грає. Вам би ніхто не посмів робити заштрики. Дайте спокій!

Ми розсілися по фотелях, цмулили каву і розмовляли. Загалом у вітальні за цей час нічого не змінилося, пальми і фікуси дещо вигналися, на стінах побільшало картин, тільки й того, що з'явилися чотири клітки з канарками.

– Мені їх подарував панотець зі Щирця. У нього дев'яносто шість канарок! Уявляєте? І кожна співає у свій час. Тобто кожні п'ятнадцять хвилин котрась стерва прориває собі горлянку! Я б збожеволіла. Я б запікала собі цих чортових канарок щоранку на сніданок і з величезним задоволенням знищувала б, дбайливо відзначаючи кожну в зошиті. Я б їх навіть начиняла вишнями, агрестом і чорними порічками, а потім тушкувала в сметані і помідоровому соці. Мої теж поділили собі добу на штири частини. Але це вже не так страшно – іно кожні шість годин. Я звикла.

– Як для мене, то одна канарка зайва.

– Ну, та певно, ви молоді потребуєте для сну більше. А нам старим порхавкам і шести годин сну забагато. Хоча так по-правді, то я люблю си й по обіді трохи втяти. Ну, то що вас привело знову до мене? Тільки не кажіть, що хочете знову розпитувати про львівські кнайпи. Я вам оповіла все, що знаю.

– Ні, я маю до вас ділову пропозицію.

– Овва! Не вірю своїм вухам.

Після недовгої увертюри я виклав господині суть справи.

– Десять дівочок? Мамцю рідна! А то що має бути за вис тава?

– Партийна забава. Просто я трохи влип і мушу викручуватися.

– Ну, якщо в цьому зацікавлені ви... Дівочки мають кудись їхати?

– Так. Але то має бути вишукана публіка.

– І кілька дають?

– Три тисячі, але п'ятсот забере той, хто мені це запропонував.

– Пхе! І то мають бути гроші! Як я ще візьму п'ятсот, то що сі zostanie? А вам також щось має перспасти, не?

– Ні, мене тут гроші не цікавлять. Я ж кажу, що мушу викручуватися. А крім того просто хотіло б ся потрапити на таку забаву. Знаєте, для повного щастя бракує ще й такої пригоди.

– Та вже знаю, знаю, як ви любите запхати носа всюди, де можна і не можна. Але пильнуйтеся, аби не понасти в яку халепу. Тогі, – показала пальцем на стелю, – не люблять, коли їх дурять. Як розкусять, хто ви насправді, розчавлять, оком не зморгнувши. Я вже знаю...

Раптом замовкла, наче вчасно схаменувшись, і, докуривши цигарку, сказала:

– Файно є. Будуть вам дівочки!

У суботу вранці до будинку пані Аліни підкотив блискучий «Ікарус» із заштореними вікнами. З автобуса вийшов елегантний молодик у напрасованому костюмі, краватці і темних окулярах. На блискучих мештах грало сонце. Гадаю, читачі вже здогадалися, що то був я.

Я кинув Миколі, який вийшов услід за мною:

– Зачекай тут, покури, господиня не любить несподіваних гостей.

Микола так само вбраний був у костюм і нічим уже не нагадував мента. Але добре видно було, що костюм щойно куплений, бо Микола час від часу випростовував руки, поправляючи манжети, і нервово пересмикував плечима.

Я зайшов до хати і з задоволенням переконався, що всі панночки були напоготові. Очі просто розбігалися, метаючись від одних ніг до інших, ковзаючи по звабливих личках і пірнаючи на декольте.

– Пане Юрцю, – провуркотіла пані Аліна, – перед вами цвіт моєї школи. Я поручаю вам найбільший мій скарб. Відповідайте головою.

Скарб ошелешував вродою. Здавалося, що я потрапив на міжнародний конкурс краси. Десять пар чарівних очей прикипіло до мене, і я почувався так, наче потрапив під світло десяти яскравих прожекторів. Вони пропікали мене наскрізь, вони вивертали мене зсередини, мов рукавичку, і, здавалося, що тіло моє – акваріум.

Голос пані Аліни видобув мене на поверхню:

– Кавусі?

Я кивнув. До покою увійшов молодий хлопець із тацею. Щось у його манері рухатися видалося мені дивним, але за мить я вже про нього забув. А ще за кілька хвилин я вплив у супроводі запаморочливих одалісок, зодягнутих не крикливо і ні смаком, на вулицю. Микола галантно допоміг кожній з них увійти до автобусу і оголосив:

– Увага! Штори не відхиляти, у вікна не визирати. Такий нюанс.

Дівчата незадоволено загомоніли: як же так, їхати в напівтемряві?

Тоді Микола увімкнув світло й магнітофон. Дівчата заспокоїлися.

Мені ж, однак, страшенно кортіло глипнути, куди ми їдемо. Та, як на біду, одна половина вітрового скла була затулена

темною кабіною водія, а друга – шторою, що тяглася від задньої стінки кабіни до поручнів біля дверей. На бічних вікнах висіли важкі штори, між якими не було щілин, здавалося, що їдеш у катафалку. Микола сидів ззаду і стежив за порядком. Подорож тривала хвилин сорок, і я запідозрив, що привезли нас на партійну вілію в Янів. Про це місце відпочинку керівної еліти мені вже доводилось чути легенди.

Врешті автобус зупинився, усі насторожилися і прислухалися до скреготу заліза. Це відчинялася брама. «Ікарус» вповз на подвір'я і позаду нього знову пролунав скрегіт.

– Приїхали! – оголосив Микола.

Сонце в першу мить засліпило мене. Коли очі звикли, я побачив велетенське обійстя, оточене високим металевим парканом. Довкола зеленів густий ліс. Тепер я був майже певен, що ми в Янові. Обійстя розкинулося в парку із розлогими кущами троянд і свічками туй, із зеленими пишними галявинами і альтанками, тенісним кортом і басейном. У глибині біліла двоповерхова будівля з чотирма вежками і двома пузатими колонами перед входом. До кам'яниці вела доріжка з бетонних плит, обабіч волохатилися кущі букшпану, а за кущами розквітали і бриніли бджолами та метеликами клумби. Все це було дбайливо підстрижене, підскубане і випрасуване, як на покійникові.

– Хтів би так жити? – підморгнув мені Микола. – Скажи – краса?

Я щось промимрив невиразне. Розуміння краси в нас було вочевидь різне.

– У вас є ще дві години часу, – гукнув він дівчатам. – Може те гуляти, грати в теніс чи купатися у басейні, мені все одно. Але за дві години мусите зібратися коло брами... А ти йди зі мною, – кинув мені й рушив у напрямку будівлі.

Будинок не подавав жодних ознак життя. Хоч би майнула яка фіранка на вікні – нічого. У повітрі висіла тиша, обрамлена шелестом лісу.

Микола натиснув масивну мідну клямку.

Опинившись у просторому холі, ми зачудовано роззиралися. У глибині холу з двох боків бігли на другий поверх сходи, ви-

соко, ледь не до стелі, тяглися гіллясті фікуси і рододендрони. Праворуч і ліворуч розтікалися широкі коридори. З центру стелі висали білі застигли шмарклі, що правили за люстру. На стінах мчали мисливці на конях і трубили в ріжки, а перед ними летіли сполохані сарни.

Несподівано залунали кроки, і на сходах об'явився якийсь тип років за сорок у чорному костюмі з метеликом під квадратною щелепою. А його пронизливий погляд, яким він старанно обмацав моє обличчя, драглиста усмішка товстих губ на всі кінські тридцять два і холодна спітніла долоня викликали в мене неприємні спомини. Саме такі типи уважно вчитувалися в мої рукописи і відповідали такою ж усмішкою на кожне моє заперечення.

Микола кинув чародійне слово «наш», киваючи на мене, а я непомітно витер долоню. Господи, чий я тільки не був за оці дні! Скільки різних людей проявило до мене довіру, а я їх безбожно дурив. Переслідуючи лише одну єдину мету – вивідати щось сенсаційне.

– Значить так, – сказав тип. – На вас лежить ще одна відповідальна місія – припилувати, як будуть накриватися столи. Усе має бути суворо за меню. Щоб жодних проколів. А я ще маю за раками поїхати. По дорозі перестріну гостей і припроваджу сюди.

Говорячи це, підвів нас до великого глобуса, відкинув його вершок і показав нам багатючий бар.

– Випийте собі... І до роботи.

Але поки він не вийшов, ані я, ані Микола не доторкнулися до пляшок.

Я налив собі мартіні, а Микола геннесі.

– Я чув, що Щербицький щодня випиває по чотириста грамів геннесі, – сказав, прицмокуючи. – Хоча, так по-правді, не відчуваю я якогось особливого кайфу. А ти?

– Мартіні як мартіні. Засолодке. Краще я його розбавлю сухим шампаном.

Щойно ми встигли перехилити по келишку, як будинок враз ожив, і з глибини коридору випірнули якісь люди, трагуючи довгого стола.

– Ну, я пішов розставляти столи, – сказав Микола. – А ти катай на кухню.

Проте на кухню мені чогось не спішилося, і я, піднявшись по сходах, спробував дослідити, чим живе другий поверх. Але він нічим не відрізнявся від звичайних готельних коридорів, а двері були замкнені.

– Фу, як нецікаво! – обурився я вголос і раптом почув чиєсь шепотіння.

Я завмер і прислухався. Шепіт линув з правого боку, а за мить почулося ще й тихеньке постукування у двері.

– Ви сам? – почув я жіночий голос.

– Ну, сам.

– Хто ви?

– А хто ви?

– Ви знаєте, де ключі від кімнат?

– Ні.

– Тоді ви не звідси.

– Не звідси.

– Випустіть мене.

– Як же я вас випущу?

– Ключі в кінці коридору. Там висить картина з цими... ну, як їх?.. Амурчиками чи що... За картинкою дверцята. Там ключі.

Коли я відчинив двері, то побачив люксовий покій у килимах, а посеред нього овальне широке ліжко. Праворуч – двері до лазнички. Перед дзеркалом розчісувалася дорідна панночка, налита по самі вінця здоров'ям і сексом. Вона простягла мені руку:

– Віра.

Я назвав себе.

– Нап'єтеся?

І не чекаючи відповіді, відкрила бар. Вибір був той самий, що і в глобусі.

– Чінзано, – проказав я таким тоном, начеб те чінзано було для мене звичне, як чай.

– Я теж його люблю. Сідайте.

Віра налила келих і в мить, коли я почав цмулити оте буржуй-

ське чінзано, схопилася і метнулася до дверей. Усе відбулося за лічені секунди. Мені вдалося її упіймати щойно за дверима.

– Випусти мене! – зашипіла вона розлючено, опинившись шиєю в кімнаті. – Випусти! Чуєш?

– Спокійно. Я не можу тебе випустити. Мені зовсім не хочеться втручатися у ваші порядки. Якщо тебе тут хтось зачинив, го, видно, мав на це якісь підстави.

– Всі ви такі! – захлипала вона.

– Якщо ти маєш на увазі мужчин узагалі, то я з тобою згоден. Але якщо йдеться про адміністрацію цього шановного закладу, го це мене не стосується. Той, хто мав тебе випустити, уже пішов. А коли прийде, то легко з'ясує, де ти поділася. А так, між нами, то його морда не викликає довір'я.

– О, це така сволота! Я б його... – вона аж скреготнула зубами, а потім зацокотіла ними по келиху, випиваючи своє вино.

– Чого він тебе закрив?

– Чого? Дуже просто. Хочє, щоб я на ніч зосталася. Я вже одну ніч із ним провела. Більше не можу. Що я скажу чоловікові?

– О, то в тебе ще й чоловік?

– А чого ти дивуєшся? Чому в мене не може бути чоловіка?

– При твоїй професії?

– При якій такій моїй професії? Що ти знаєш про мою професію? Може, ти думаєш, що я проститутка? Так?

– Ну, вибач, якщо я помилився.

– Я секретарка. Розумієш? Нормальна радянська секретарка. Мій чоловік у відрядженні. Сьогодні по обіді приїде. Ти уявляєш, що мене чекає?.. А цей мене просто тероризує! Силоміць забрав учора з роботи і завіз аж сюди, до чорта на роги.

– Як називається ця місцевість?

– Що? – здивовано подивилася Віра. – То ти навіть не знаєш, де... Якого ж ти біса голову морочиш? Хто ти такий?

– Це ти мені морочиш. А я тут службово.

– Службово?! І не знаєш, де ти?

– Мене привезли в автобусі із заштореними вікнами.

– А-а, то ти бармен? Чи кухар? – у ці слова вона вилила усю свою зневагу до мене.

– Мушу тебе розчарувати. Ні те, ні друге. Я привіз дівчаток для розваги. І то не таких, як ти, секретуточок, а...

– Заткайся! Негайно мене звідси випусти! Як не випустиш, я все розкажу Додикові!

– Якому ще Додикові?

– А цьому самому, якого ти теж боїшся! Таке у нього прізвисько. Але його ще й не так називаю. І він мені все вибачає. Усе на світі... Бо знає, що спати він може тільки зі мною. Тільки зі мною! Ніхто його більше не стерпить! Він же з дефектом! – і несподівано розсміялася, та так істерично, що я мусив їй ще налити. – У нас із ним дуже специфічні стосунки: ха-ха-ха! А тому він мене обожнює. А я його ненавиджу. Він мене всюди переслідує! Я уже хотіла звільнитися з роботи, щоб його більше не бачити... Не звільнили. Якийсь жах. Ще й погрожує, що мій чоловік буде мати неприємності. А в нього така робота, що... взагалі, чого я тобі все це розповідаю?... Ти ж все одно нічим не зарадиш. А може, й не кращий за Додика.. Слухай, дам тобі сотню! Хочеш? Уже даю. Випусти!

– Ні.

– Ну й дурень!

– Ну, що ж, тоді я пішов.

– Ну й шуруй, жлоб! А я все йому розповім!... І як ти до мене приставав! А він знаєш, який ревнивий? Він тебе заб'є! Краще мене випусти! Або тікаймо разом!... Ти ж бачив його – він на все здатний.

– Дякую, що попередила, але я таки замкну тебе. А ти десь так за годину відчини вікно і почни верещати, як недорізана. Я підмовлю своїх дівчат, щоб вони зчинили паніку. Мовляв, куди вони потрапили, що це за крики і т.д. Микола буде тебе заспокоювати. А ти йому скажи, що будеш кричати і тоді, коли гості прийдуть, якщо він не вмовить Додика випустити тебе.

– Тоді мене Додик затагне в таку кімнату, звідки вже ніхто не почує.

– Не затагне. Дівчата застрайкують і не сядуть за столи, доки не переконаються, що тебе випущено... Усе цілком правдоподібно. Адже вони будуть переживати, аби й з ними хтось такого не вступнув.

– Це для тебе правдоподібно, але не для Додика... Ну що ж, добре. Твій план, може, й не такий поганий. Якщо він удасться, сотня твоя.

Я знову замкнув її, поклав ключі на місце і спустився в хол.

Кухня була в лівому крилі у велетенській залі, викладеній блідо-рожевою плиткою. Працювала, очевидно, чудова вентиляція, бо я не відчув ані густої вологої пари, ані спекотливого задушливого повітря. Посередині стояла широка плита, на якій шкварчало й шипіло, збігало і клекотіло. При стінах білили столи. Четверо кухарів при моїй появі, мов за командою завмерли, ніби чекаючи розпорядження.

– Продовжуйте! – крикнув я недбало, та коли не помітив жодної з їхнього боку реакції, збагнув, що пальнув дурницю. Адже ж звернувся до них по-українському. – Прадалжайте, прадалжайте, – виправився я одразу і тут таки наочно переконався, як «велик и могуч русский язык», бо кухарі знову заметушилися, забігали, а баняки обізвалися дружним дзеленчанням покришок.

Мій вигляд упав на кусень ватману, на якому красувався напис: «Меню торжественного обеда 11 июля 1978 года»:

Соусы:

с ветчиной, каперсами и шампиньонами

соус из белого вина

грибной

Бутерброды:

с красной икрой

с черной икрой

с ветчиной

горячие с грибами

Салаты:

из сельдерея, яблок и орехов

из крабов

из дичи и спаржи

зелень

Закуски:

помидоры, фаршированные печенью трески

огурцы с крабовой начинкой
севрюга копченая
балык осетровый
судак под маринадом
форель заливная
устрицы в тесте, жареные
раки вареные
поросенок с хреном
ассорти мясное
сёмга
форель
осетр заливной
лосось

Первые блюда:

солянка из дичи
борщ с копченым гусем
бульон из перепелок
уха рыбная

Вторые блюда:

щука фаршированная
заяц в сметане с яблоками
мозги в соусе
перепелки фаршированные
жаркое из оленя
утки дикие копченые
антрекот
ростбиф
зразы

Коктейли:

«Охотничий», «Ереван», «Игристый», «Абрау-каберне»

Вина:

«Кахетинское белое», «Цоликаури», «Черный доктор»,
«Нежность», «Киндзмареули», «Хванчкара», «Чхавери»,
«Токай», «Шампанское», «Малага», «Мартини», «Чинзано»,
«Бадель-вермут».

Крепкие напитки:

копьяки, водка, ром, джін, виски, текила, пиво чешское

Десерт:

Торт апельсиновий, торт ореховий, торт-бизе, сырник лимонний

Пирог яблочний, пирог вишневий, пирог абрикосовий

Кофе, чай

Забігаючи наперед, скажу, що пізніше я це меню поцупив собі на згадку. А зараз мовчки пускав слину і думав, чи не скидатимуся скоро на того Буріданового віслюка, який розгубився перед двома копицями сіна, не знаючи, з котрої почати, та так і зостався голодним. Мене чекатимуть десятки копиць із панського столу.

– Фіу-фїть! – почулося за спиною.

Я озирнувся – це одна з дівчат зачудувалася, як і я, «торжественним обідом». То була висока струнка панна з довгим попелястим волоссям. Сказати, що вона була вродлива, це не сказати нічого. Вона була така гарна, що я проковтнув разом зі слиною увесь словниковий запас. Таких на вулиці не побачиш. Її великі карі очі всміхалися до мене, а в їхніх глибинах грали бісики. Як я не помітив її раніше?

– Як ти сюди потрапила? – врешті видушив я з себе.

– А ти? – відказала вона, сміючись.

– Я маю спостерігати за ними. Щоб усе було в порядку.

– А-а... А я просто гуляю. Дивлюся – двері, от і зайшла.

– І багато вас тут таких гуляючих?

– Я одна. Всі решта на подвір'ї.

– Сюди не можна стороннім. Ходімо.

Я вивів її в хол, підвів до глобуса і запропонував випити.

– А там є кампарі? – поцікавилася вона.

– Хіба би не було.

Але було там і кампарі. Я наповнив її келих, а собі налив токою, ми сіли в крісла за густелезним вазоном так, аби нас не було видно.

– Шкода, що я не прихопив якоїсь торбинки, – зітхнув я. – Можна було б одну-дві плящинки зациганити.

– Зате я прихопила, – проказала вона таким тоном, наче займалася цією невинною справою усе своє свідоме життя. – Ти зараз подумаєш: от вона яка передбачлива, напевно вже руку набила. Правда?

– Я відразу здогадався, що ти у нас із досвідом.

– А сюди без досвіду не потрапляють. Як тільки ти примудрився, я не знаю.

– А чому ти думаєш, що я не маю досвіду?

– Бо я тебе знаю. Ти ж бував у пані Аліні раніше. Забув, як мене роздягав?

Я враз спалахнув рум'янцем, упізнавши ту саму блонд-особу. На вигляд вона мала років двадцять, не більше. Обличчя чисте й невинне. Ніщо не свідчило про її професію.

– Ну що ж, тоді вип'ємо за зустріч... З твоїх подруг ніхто мене більше не знає?

– Ні. Можеш не переживати. То яка тебе плящина цікавить?

– Поцупиш для мене?

– Чому відразу поцупиш? Мені подарують. Та ще й не одну.

– Тоді чінзано і шеррі.

– Буде зроблено, мій повелителю! – прощобетала вона, склавши долоні на грудях, як в індійському фільмі. – До речі, мене звати Дзвінкою. Як тебе звати, знаю. Навіть читала твою поему, яку ти подарував пані Аліні... Зараз-зараз, як там... Е-е... «Вічне мигтіння світів попри тебе і намагання пізнати свій... Довкола кружляють дикі вертепи гермафродитів, сексотів, повій»...

– Я зворушений до сліз, що моя поема входить до вашої навчальної програми.

– М-м... Ні, це скоріше позакласне читання. Якщо хочеш знати, я багато читаю.

– Може, ти ще й студентка?

– Уяви собі. Закінчила третій курс медичного інституту.

– Незле. Пані Аліна влаштувала?

– Та вже ж не батьки. Вони в мене скромні вчителі. Але гроші я свої заплатила.

- Скільки?
- Тебе й це цікавить?
- Просто я подумав, що ти могла розплатитися і натурою
- Звар'ював! Медінститут – це оранжерей плиток. Краще за-
платити законні п'ять тисяч і мати святий спокій.
- А як батьки? Здогадуються, чим займаєшся?
- Умгу... Але я з ними не живу. Занудили. Думають, що я вже
скотилася в саму прірву.
- А ти ще не скотилася?
- Що-о! І це ти мені кажеш? Він, бачите, вивчає життя! А може,
і я вивчаю життя? Не подумав? Може, я так само маю талант?
- Невже літературний?
- Щоб ти знав! Я вірші пишу!
- Ого! Повія-постеса – це вже щось нове... Хоча поет-сутенер
теж не хвіст собачий.
- Яке їхало, таке здибало, – розсміялася Дзвінка.
- Але в мене таки досвід жалюгідний. Скажімо, я на такому
прийнятті вперше. А ти?
- Я не вперше. Але тут ще ніколи не була, і ніколи не везли
мене в такій секретності, наче атомну бомбу... Напевно, до-
ведеться розважати якихось старих пеньків. Не знаєш, кого
саме?
- Партійних босів. Кілька клієнтів буде з Києва, один навіть
заступник самого Щербицького.
- Ого-го! Ну, аж так високо я ще не злітала. Хочу заступника
Щербицького!
- Чому саме його? Хіба тобі не все одно з ким?
- Звичайно, що мені не все одно, кого пошивати в дурні.
- Пошивати в дурні? Що ти маєш на увазі?
- Невже ти гадаєш, що я ляжу спати зі старим порохном?
- А куди подінешся? Забава оплачена.
- Відразу видно, що ти зелений... Якщо хочеш знати, то я за
все життя спала з п'ятьма мужчинами. І тільки тому, що вони
мені подобалися. Усе це були молоді хлопці.
- Свисти своєму майбутньому чоловікові, а не мені. Хоча, я
думаю, ти й цього не робитимеш, а просто скористаєшся тра-

диційним рецептом пані Аліни і віддасися на шлюбному ложі і голосним плачем і морем крові: «Ах як мені було боляче! Ніколи не думала, що це такі переживання!»

– Перестань кривлятися! Цілком можливо, що власне так все й відбудеться. Але школа пані Аліни тому й у пошані, що перебуваючи тут, дівчина не зношується і не перетворюється у розвалюху. Я, скажімо, з дідусями не сплю принципово. Не сплю також і з тими, хто мені не подобається.

– Не розумію, як це тобі вдається. За що ж тобі платять?

– Платять за задоволення. Потім ще й дуже дякують, і навіть перепрошують... Що? Заінтригувала?

– Ще й як! Може, розкоleshся?

– Розколюся. А ти обіцяй, що візьмеш мої вірші почитати, а потім скажеш свою думку. Добре?

– Домовились.

– Тоді слухай. Отже, якщо мені клієнт не до вподоби, а ще такого не було, аби мені клієнт подобався, то я його елементарно надуваю. Бо ті, з ким я спала по-справжньому – це були мої хлопці, я з ними зустрічалася. І грошей ніяких, звісно, не брала. А з клієнтом робиться так... Спочатку сеанс стриптизу, на якому він доходить до такої стадії, що мало не дуріє. Сеанс цей триває достатньо довго. Клієнт уже з нетерплячки сам починає роздягатися, але я йому забороняю це робити. Згодом беруся роздягати його сама. Роблю це так само неспішно, постійно його пестячи. Клієнт уже в трансі. Коли він нарешті голий, мені досить лише кількох нехитрих маніпуляцій і він – готовченко. Тоді я роблю розчаровану міну і гірко зітхаю: «Ах-ах -ах! Як же це ви так зі мною поступаете? Довели до шалу, а тепер кидаєте напризволяще! О, я нещасна!» Тоді мій бідачка цілує мені руки, просить пробачення, що так облажався, обіцяє наступного разу показати себе справжнім козаком і навіть пробує загладити свою вину якимсь цінним подарунком. Наступного разу він просить у пані Аліни вже іншу дівчину. І яке ж велике його особисте горе, коли й ця дівчина проробляє ту саму операцію. Після того клієнт проймається невимовно палким коханням до сво-

її дружини, яка вірно чекає його з незмінними голубцями і ста двадцятьма кілограмами власної живої ваги. Або – коли він молодший – іде до лікаря і скаржиться на свій дефект. У результаті він так само повертається в родинне лоно. Таким чином, ми сприяємо зміцненню радянських сімей. Чи не так?

– Виходить, що так.

– Тоді наш прогресивний метод слід втілити в життя по всій країні, і за міцністю сім'ї ми випередимо всі держави світу вже в наступній п'ятирічці.

Ми обоє весело регочемо.

– Ти ж розумієш, – каже Дзвінка, – що все виконується набагато тонше, ніж я тобі розповіла. Клієнт просто ні про ще не здогадується. Лише остаточно переконується, що до фахових дівчат його організм не звик і більше ризикувати не варто. Особливо легко такі речі вдаються після подібних обідів, коли живіт переповнений делікатесами і напоями. Головне зараз – усіляко сприяти клієнтам у їхньому напиханні шлунків.

– Ну, добре, а як же ж український стиль кохання? Як вілія, про яку клієнт пам'ятатиме до смерті?

– А все це існує лише для вибраних клієнтів. Пані Аліна сама вирішує, хто з них заслужив на відвідини «Ружі Раю», а хто лише на те, аби йому поставити градусника.

– Якого ще градусника?

– Так ось – саме те, на чому я спеціалізуюся, і називається «поставити градусника».

– Ага, ну так – ти ж у нас медик... Цікаво тільки дізнатися, чи цей фокус діє так само і на молодих людей.

– Практично він діє на всіх. Є, звичайно, аномальні трафунки, але я їх намагаюся передбачити і волію не ризикувати. У таких випадках, коли клієнт викликає сумнів, його обслуговують за всіма правилами, але це вже робить хтось інший.

– А ти спеціалізуєшся винятково на старперах.

– Який ти здогадливий? Налий мені ще. Дякую.

– Не розумію одного: навіщо пані Аліні потрібні такі динамістки, як ти?

– Це ж елементарно: без таких, як я, вона б не дала ради. Клієнтура розростається неймовірно, а кількість дівчат не без межна. А головне – брак приміщень. Пані Аліна воліє дістати раз на день грубу суму, аніж десять дрібних. Вілія коштує дорого. Вікенд – п'ятсот, а одна ніч – двісті, а то й триста.

– Коли я вранці зайшов до вас, то нам якийсь хлопець каву приніс. Хто це? Новий лакей чи родич?

– Що? Родич? Ха-ха-ха! Ну, ти даєш! Це ж Ростик! Коханець пані Аліни.

– Ко-ха-нець?

Я відразу відчув, що мені треба цю вість запити винцем. Інакше її не проковтну.

– А що тут такого? – стинула плечима Дзвінка. – Деколи її старші жінки потребують. Ростик обслуговує не тільки господиню, а й широку клієнтуру – різних підтоптаних панюсь. До речі, заробляє на цій справі не гірше від нас, а то й більше. Старі пані дуже легко захоплюються і вміють віддячити. Вони не такі скупердяї, як чоловіки. А крім того, здатні розумно підійти до справи і мирно ділити Ростика на кількох осіб.

– То він живе в пані Аліни?

– Так. Вона його влаштувала в університет, одягла з ніг до голови. Чого йому треба? Все має. Гроші складає на книжку. А приїхав із зацофаного села. Його колеги по гуртожитках кантуються.

Я заплющив очі й уявив собі стару панію, котра підкрадається до мене з палкими обіймами. Уява вималювала щось безформне у вигляді білих драглів із синіми прожилками. Мені стало зрозуміло, що в цьому напрямку я б кар'єри не зробив.

– Невже і цей Ростик ставить градусники?

– О ні, – розсміялася Дзвінка. – Зі старшими панями такі нумери не проходять. Вони ж не вквірюються. Шпачок працює на совість.

– Це в нього таке прізвисько?

– Ні, таке прізвисько мають усі, хто обслуговує старих пань. Наш шпачок працює навіть улітку. Пані Аліна з двома подругами забирають його на море і там культурно відпочивають.

– О, то він супермен!

– Ну, що ти?! Звичайний хлопець. Хіба старій жінці багато треба?.. Пані Аліна утримує цілу зграю шпачків. Ти цього не шав? Вона, мабуть, трішки цього соромиться. Але ж у Львові так багато самотніх старих жінок, які потребують розради! А декотрим досить, аби хтось прийшов до них і напився кави, поцілував у щічку, сказав тепле слово, може, квіти подарував... їм так приємно кимось заопікуватися! Причому ця опіка може тривати досить довго. Я знала випадок, коли старша пані всиновила свого коханця й, оженивши його на панні, залишила в себе мешкати. Що це була за ідилія – слів нема! Кохання утрьох! Звичайно, дружина нічого й не підозрювала. Думала собі – от яка любляча мамця! І пощастило ж мені із свекрухою! Особливо їй подобалося всією сім'єю відвідувати пані Аліну. Відвідини ці відбувалися лише по неділях, коли не було занять. Пані Аліна йшла зі шпачком заварювати каву чи спускалися у підвал по вино, а його вірна дружина з коханою свекрухою сиділи у вітальні на каналі і розглядали журнали мод... Поверталася парочка з помітним рум'янцем на щічках, але молода дружина була особою наївною, аби скласти такі очевидні доданки й отримати суму, яка б шокувала.

– Можна тебе запитати ще про одне? Що ти думаш про майбутнє своєї професії?

– Я вважаю, що проституцію перемогти неможливо. Одружені чоловіки не відмовляються від послуг повій, бо повія, навіть провінційна, таки одержує нехай мінімальну інформацію з естетики, і цього цілком достатньо, аби відчуті різницю між повією і власною дружиною. Адже одружуєтесь ви здебільшого з цнотливими панночками (принаймні, вони вас переконують у цьому), то звідки ж їм знати про тридцять видів поцілунків?.. А коли котра й знає, то, уже зігравши комедію у шлюбну ніч на тему «Ох, як мені боляче!», не може себе видати і ні з того ні з сього ошелешити чоловіка якимсь особливим вибриком. А візьми таку елементарну прелюдію, як стриптиз, який в нас осуджується. Справжня причина цього зовсім інша – просто наша білизна така вже вишукана, що краще її не демонструвати

прилюдно. Але у Львові все-таки є кілька приватних стриптиз-барів, про які, може, міліція і чула, проте виявити нездатна, бо на сеанс збирається вузьке коло знайомих. Адже неможливо увірватися в квартиру так, аби стриптизерка не встигла накинути на себе халатик.

Я зиркнув на годинник – за чверть перша.

– Нам пора. Я хочу тебе попросити одну річ, там нагорі є жінка...

Я розповів Дзвінці про Віру і попросив, щоб вона намовила дівчат розіграти сцену обурення, коли пролунає крик з вікна.

О першій годині столи ломилися від наїдків і напоїв, а дівчата з букетами збуджено щебетали під брамою.

До свого обов'язку перевіряти кількість тарелів зі стравами я поставився байдуже, обмежившись нагадуванням, щоб шеф-кухар слідкував за списком. Та він це справно чинив і без мого нагадування.

І ось у цю святкову хвилю повітря розітнув істеричний крик. Всі присутні залякли, повернувши голови у бік будівлі. Нова порція пронизливого крику спричинила вже справжню паніку, Микола заметушився:

– Що таке? Що таке? Чого вона верещить, як недорізана?

– Здається, вона вимагає її випустити – тільки й всього, – сказав я.

– То чому ж її не випустять? – здивувалися дівчата. – Що це за порядки? Куди ми потрапили?

– Заспокойтеся, – намагався їх втішити Микола. – Обіцяю у всьому розібратися. – Потім гукнув у бік будинку: – Перестань кричати! Зараз приїде Додик і тебе випустить.

– Він мене ніколи не випустить! – крикнула Віра. – Даю вам п'ять хвилин. Від моменту, як вони прийдуть.

– Що? – не второпав Микола. – Що вона нам дає?

– П'ять хвилин дає. Від моменту, як прийдуть наші боси.

– А що потім?

– Потім почне знову кричати. Уявляєш, що буде, якщо її крик почують гості?

– Який жах! – вигукнула Дзвінка.

Микола відразу зблід. Першої хвили йому хотілося вже й самому кинутися на пошуки ключів, та вчасно схаменувся. Видно, і йому не хотілося шукати гудза з Додиком.

Гості спізнилися на добрих півгодини. Коли почулося гудіння машин, Микола виструнчив дівчат обабіч доріжки і наказав усміхатися.

Металева брама пронизливо завищала і роз'їхалася, а на обійстя посунули чорні «Волги». За брамою zostалися дві міліцейські машини.

Обличчя партайгеноссе були пухкі і веселі. Вони ставали ще веселішими і ще пухкішими, коли в поле зору потрапляли вродливі панночки з квітами.

Микола дав знак, і дівчата кинулися з букетами до гостей. Тицьнувши квіти, вони хапали відповідального товариша попід ручки і вели до столу. Таким був сценарій. Але відповідальних товаришів було тільки дев'ять, а дівчат десять. Досить було Дзвінці загуздратися трохи, вибираючи «свій» тип, і ось вона вже zostалася без кавалера. Розгублено всміхаючись, підійшла до Миколи:

– Здається, я зайва?

Та не встигла договорити цю фразу, як біля неї враз об'явився Додик. Він цмокнув Дзвінці долоню, узяв букета і безцеремонно заплів її руку за свій лікоть. Струнка й худенька постать Дзвінки жодною мірою не гармоніювала з цим одороблом, що мав руки орангутанга. Ледве чи такого клієнта вона сподівалася нині. До того ж у Додика якийсь таємничий дефект.

– Миколо, – сказав я. – Треба відпустити ту жінку. Пішли скажемо Додикові, що дівчата будуть бунтувати.

– А, може, не будуть, – м'явся Микола.

– Будуть. Ти їх не знаєш.

– От чорт! Ну, пішли.

Ми зупинилися біля Додика, і Микола, з таємничим виглядом моргаючи йому, сказав:

– Тут таке діло... На хвильку можна?

– У мене нема секретів від цієї чарівної дами.

– Ну, годі... Там у будинку якась жінка верещала... вона хоче, щоб її випустили. Інакше влаштує істерику знову. Нащо нам зайвий клопіт?

– А-а, ти про прибиральницю? – награно байдужим тоном відказав Додик. – Нема питань. Хай валить, звідки приїхала. Те ж мені працівниця! Найнялася на повний тиждень, а потім каже, що субота і неділя не входять. Ну я взлостився і замкнув її.

Ми з Дзвінкою перезирнулися, тамуючи сміх.

– То я піду відімкну? – спитав Микола. – Де ключі?

Я мало не бовкнув: «За картиною», – але вчасно схаменувся. Коли Микола подався до Віри, я замислився, навіщо Додиком Дзвінка, якщо він розраховував на Віру. Він виразно нервувався і раз-по-раз зиркав у бік будівлі. Либонь нізащо не хотів пропустити того моменту, коли його коханка врешті дремне на волю. Але Дзвінка вирішила і собі дістати задоволення та щоразу відвертала увагу Додика, теревенячи то про чудову природу довкола, то про погоду, то про столи з найдками. Цілком можливо, що Дзвінка мала для нього правити лише за ширму, а насправді він збирався провести ніч зі своєю давньою коханкою... Що ж то в нього за дефект такий?

Врешті Додик здався і посунув до столу. Микола тим часом випустив Віру, вона хутенько шмигнула, ніким не помічена за високими кущами, і випірнула щойно біля брами. Микола відчинив фіртку, і кагебітська полонянка зникла. Так, одне добре діло я вже зробив. Пора й перекусити. За столами уже гуло, як у вулику. Та без Миколи я не відважувався до них наблизитися.

– Ходи, – гукнув нарешті мені. – Нас там стіл чекає, – і кивнув на будівлю.

– Е! – спинив я його. – Ти куди?

– Як то куди? Їсти!

– Але чого туди?

– А ти як, зібрався з начальством обідати?

– А що тут такого? Там і так на більшу кількість гостей накрито.

– Але не для таких, як ми з тобою.

– Ну, ти мене вбиваєш! Був би я знав!

То що б зробив?

Плюнув би та й не поїхав! Щоб я ото на задвірках, як ланкеті?! Та ніколи в житті!

Якщо чесно, то я добре знав, що роблю. Я тягнув час. Я вже помітив погляди Дзвінки, помітив, як вона киває мені головою, мовляв, чого ви там застрягли. Я відкивнув – ну, ти ж бачиш, що це не від нас залежить. Дзвінка – бистра дівка – ловить усе одним махом. Зірвавшись з місця, підбігла до нас і, вхопивши нонід руки, поволокла до столу. Микола щось лопотів, готовий уже й вибачатися перед цілим столом. Гості зустріли вчинок Дзвінки схвальним гомоном, а може, то мені тільки здалося. У всякому разі дехто з них підбадьорливо кивнув нам – чого там церемонитися, свої хлопці...

Столи були накриті літерою П. На чолі стола сиділи два представники з Центру в товаристві своїх дам. По краях розсілися вже місцеві кадри, а ми з Миколою сіли вкінці столу.

Безладний гамір урешті втихнув, і слово взяв заступник Щербиського. Говорив, як і всі тут, звісно, по-московському, але не вимовляючи «г» та не акаючи. Його словниковий запас не вирізнявся особливим багатством, і присутнім довелося почути про небувалі звершення компартії, про те, як львівська організація приємно здивувала своєю бурхливою діяльністю і що товариш Щербиський особисто сьогодні вранці передав телефоном вітання усім присутнім. Я мало не просльозився. Невже він вітав також і мене разом з повіями?

У кожному разі я з задоволенням підняв келих за те, щоб усіх комунак врешті-решт трафив шляк. Цей подумки проказаний тост мені так припав до вподоби, що я його виголосив подумки ще кілька разів, аж поки мені не стало по цимбалах, е ті комуністи, чи їх нема.

Не буду читача втомлювати описами застілля. Скажу тільки, що боси поводилися за столом так самісінько, як і ми, смертні, але трошки не так. А як, я й сам не знаю. Щось було в цьому бенкеті таке невловиме, що відразу його вирізняло з-поміж усіх, які я бачив. Навіть такі популярні на ту пору анекдоти про Леоніда Ілліча звучали тут із якимсь особливим акцентом.

Що більше випивалося, то все вільнішою робилася застілля на атмосфера. Боси потихеньку починали тиснути дівчат, а ті, вірні настановам пані Аліни, густо червоніли й попискували, наче мишки. Це босам дуже подобалося. Таваріщ із Центра навіть вигукнув:

– Ох уж еті хахлушкі!

Після чого всі чомусь дуже радісно засміялися, адже жарт належав високій особі. Засміявся і я, як і належиться, по-хахляцьки. Один із партійців навіть поцікавився, як мене звати і, відрекомендувавшись Анатоль Паличем, запропонував «врезать». На що я відповів ще більш ідіотським смішком і, звичайно, випив з Анатоль Паличем «нашенской», хоча досі старанно налягав на імпорт.

Настала нарешті пора попускання пасів. Окремі товариши вставали з-за столу і чалапали до вбиральні. Спочатку в будинок, а далі після чийогось прикладу просто в куцики, ще й дівчат кликали на брудершафт. А коли, було, і я попхався в куці, то Микола мене зловив за рукав:

– Дурний! Думаєш, що робиш!

Довелося мені плуганитися в ту резиденцію. По дорозі назад я наткнувся у холі на бармена.

– Це вам Віра передала, – сказав він, підкидаючи мені щось у кишеню.

То був конверт, а в ньому чотири двадцятьп'ятки. Мій нішній гонорар. На папірчику, який був з грошима в конверті, писалося: «Передай тій дівчині, що Додик мазохіст і примушує шмагати себе ременем. Після чого вимагає орального сексу, бо в нього ніколи не буває повного стояка. Чао.

Треба було якимсь чином передати цю записку Дзвінці.

Чи то від випитого вина, чи то від несподіваного бажання плюнути на це все й чкурнути додому, яке враз мене охопило, але щойно я поклав цю записку в кишеню, як відразу ж за неї забув. Мені раптом стало нестримно нудно. Чомусь уже відпала охота вивчати життя. З квасною міною поплентався я до столу. Але стіл був порожній. Головні події відбувалися тепер у басейні.

Один із босів стрибнув у воду і тепер, стоячи в костюмі по пояс у воді й тримаючи в одній руці пляшку горілки, а в другій келишок, гостинно запрошував брати з нього приклад. Придивившись, я упізнав гостя з Києва, його високий ранг заразливо вплинув на решту партійців, і незабаром у воду почали стрибати й решта гостей. Всі вони небавом збилися в коло і зайнялися причащенням. Я спробував воду рукою. Вода була тепла, видно, басейн підігрівали. Але купатися в костюмі якось не хотілося. Додик стрибнув останній. Він верещав найбільше, голосно ширхав і бив руками по воді, очевидно, щоб його помітили. Але нечужість жодної уваги на його подвиги не звертало. Ледве чи звернуло б і на мій.

Дівчата носили і кидали своїм кавалерам канапки, а одна навіть пожбурила пригорщу раків. Кавалери вдавали, що не можуть піймати закуски і та, плюснувши, осідала на дно. Товсті, лісі й мордаті, вони скидалися на звичайних хлопчаків, що вирішили трохи подуріти.

Микола звідкись приволік дикту і, наклавши на неї закуски, пустив цього плотика на воду. Мабуть, він не сподівався того, що сталося за кілька секунд. Хтось закричав:

– Ворожий корабель!

І всі враз, мов яке регулярне військо, розпочали шалену артилерійську підготовку. Все, що було в руках, полетіло у ворожий корабель. Коли руки спорожніли, у рух пішли мешти. Поки на дикті не з'ясувалося й сліду від гори канапок та салатів, артилеристи не заспокоїлися. Оце було видовище!

А потім аристократи республіканського і обласного масштабу повилазили з води і, взявши панночок попід руки, почимчикували до столу. Перша чарка по купелі пішла організовано і без пауз. Але тут якийсь дотепник, скинувши шкарпетки, викрутив їх у порожню чарку. За ним усі повторили цей пікантний вчинок і вже друга чарка пилася з таким голосним реготом, що в суцільному гаморі годі було щось второпати.

Пили всі, крім Додика. Він у цей час героїчно пірнав на дно у пошуках потоплених «снарядів» і «торпед», сиріч мештів. Мокре взуття він поскладав на бережку, а сам метнувся до

будинку, звідки повернувся з оберемком барвистих халатів. За ним приплентався і бармен з піжамами і великим пакетом пантофель. Боси, регочучи та пугукаючи, пірнули за куці і там переодяглися в сухе.

Коли вони повсідалися у халатах за стіл, то вже ніщо не відрізняло їх від розбещених панків, яких начебто мала змести з лиця землі жовтнева революція. Коли подали гаряче, всі вже були добряче п'яні, і ніхто не церемонився з етикетом. Дівчата дбайливо підливали й підливали, весь час провокуючи новостоти. Дзвінка теж намагалася не пасти задніх, але Додик хмелів надто повільно. Та ось із динаміків гримнув «Готель «Каліфорнія», і всі враз заметушилися та кинулися одне одного волочити на танцювальний майданчик. Окремі вуйки були такі п'яні, що дівчата мусили їх вести, а в танці вони повісилися дівчатам на шії і тільки тупцями, наче ведмеді, на місці.

Я смакував грузинські вина і не зводив очей з Дзвінки. Я відчував до неї щось більше, ніж симпатію, а, спостерігаючи як притискає її Додик, навіть нервував і мені здавалося, що це досить помітно, тому я намагався скоріше сп'яніти. Але пиття на природі має ту підступну властивість, що сп'яніння не відчуваєш доти, доки не потрапиш у приміщення. Після «Каліфорнії» пролунало «Ай кен ай ду», і мені стало жахливо сумно, що це не я гойдаюся зараз у танці з Дзвінкою, а цей тупорилий чекіст з товстою задницею. А тут ще й Дзвінка у ті моменти, коли поверталася обличчям до столів, то сміялася до мене, то показувала язика, роблячи комічні міни і всім своїм виглядом демонструючи, як її дістав цей Додик. Через це я мусив увесь час ловити її погляди, бо коли один раз відвернувся, то потім вона погрозила мені кулачком.

Було десь біля першої ночі, коли панство в супроводі милих дівчаток посунуло спати.

– Ходімо і ми, – позіхнув Микола, хитаючись.

Я був майже тверезий. Це мене гнітило. Тому я потягнув зі столу пляшку чінзана.

Коли ми всі опинилися в холі, я раптом голосно вишлякався: забув же ж передати записку Дзвінці!

Тим часом пари вже піднімалися сходами.

– Ваша кімната там! – тицьнув грубим пальцем Додик, коли я вже поставив ногу на сходинку.

Наша кімната була у правому крилі нижнього поверху. Адже ми до відповідальних товаришів не належали. Ну й начхати! Але як же передати записку?

Тут мені в око впав якийсь чмурик, що ніс на випростаних руках цілу гору рушників. В одну мить я тицьнув Миколі пляшку і, цвиркнувши, «Йди, я зараз», мовби ненароком спіткнувшись, налетів на чмурика так, що гора рушників нахилилася й от-от мала б хляпнути на підлогу, якби я вчасно не переловив її. Таким чином, у мене в руках опинилася половина тих рушників. Той ошелешено закліпав маленькими очима.

– Нічого, – сказав я. – Ходімо, я поможу.

– Та що ви, дякую... я сам... – плямкав розгублено.

– Ходімо, ходімо, – кинув я уже зі сходів, і йому нічого не залишилось, як теліпати за мною.

Нагорі я нікого вже не застав, пари були у своїх покоях.

– Рушники! Рушники! – загукав я, незважаючи на перелякане шипіння чмурика.

Розрахунок був простий: за рушниками повинні визирнути дівчата. А коли сам стукатимеш у двері, то невідомо на кого наткнешся.

– По три рушники на особу! – почув я за спиною.

«Весело живуть!» – подумав я. Аж по три! Якщо визирне Додик, то можна буде передати записку через будь-яку іншу дівчину. Але визирнула таки Дзвінка. Я без слів позбувся записки й шістьох рушників, підморгнув їй і, крутнувшись на підборах, нивалив решту рушників на руки чмурика.

– Щось мене живіт розболівся, – ляпнув я перше, що спало на гадку, і щез.

У нашій кімнаті було два великі тапчани. Микола вже блаженно хропів, навіть не роздягнувшись. Я розчахнув вікно, налив собі у склянку чінзана і, вмостившись на тапчані, почав уявляти, що твориться у кімнатах нагорі. Але моя фантазія була

ще надто вбога в цій галузі. Спати чомусь не хотілося. Мабуть, через переповнений шлунок. Та, як на злість, у кімнаті не було жодної книжки. Лише на накаслику лежала стопка «Советского агитатора» та кілька газет. Я розгорнув одну і побачив фото Леоніда Ілліча. Генсек стояв за трибуною. А нижче публікували чергову програму про те, як високо піднявся наш життєвий рівень. З нудьги я втупився в неї і почав читати. Під чінзано це діло йшло хвацько. За кілька хвилин я вже не читав, а впівголоса наспівував «речь любімого вождя», наче арію модерної опери «Кремлівський циркульник». За цим милим заняттям я й заснув.

Прокинувся я від гучного стукоту в двері. Поки Микола йшов відчиняти, я зиркнув на годинника – за чверть одинадцята.

У дверях виріс бармен:

– Ви не бачили Додика? – запитав сполоханим голосом.

– Ще не вистачало, аби ми його уві сні бачили, – буркнув я.

– В кімнаті його нема. Вже котра година, а я не знаю, який розпорядок. Накривати стола чи ні? Треба ж іще машини по гостей викликати. Що він собі думає?

– От про це ти в нього і спитай.

– Але там нема нікого.

– І Дзвінки нема? – здивувався я, і неясна тривога раптом підняла мене з ліжка й примусила вдягнутися.

– Нема нікого.

– А решта гостей?

– Там усюди тихо. Видно, ще сплять.

– От історія! – почувався Микола. – Може, вони десь під пальмою залягли?.. І таке буває.

– Авжеж, любов творить чудеса, – сказав я і подався на другий поверх.

У кімнаті було все догори ногами. Постіль лежала жужмом на підлозі, валялися перекинуті крісла, побиті фужери й вазонки на килимі темніла велика мокра пляма. Я нахилився, невідомо навіщо тицьнув у неї пальцем і понюхав. Вино.

Що за кумедія? Де вони могли подітися? Може, де в парку?

Коли я спустився, там уже нишпорили бармен із Миколою. Вони зазирали попід кущі й гукали:

– Додик, Додик!

Я рушив за будівлю. Там росли кущі порічок та агресту. Це було якраз те, що вимагала моя душа після п'янки, але порічки штрягли мені в писку, коли я уздрів босі ноги, що стирчали з-під кущів. Ноги були в синіх спортивних штанах. По п'яті шизила муха. Це не віщувало нічого доброго. Бадання трупів не належало до моїх улюблених занять. Але перш ніж чинити переполох, варто все-таки зиркнути на решту тіла.

Проквогтнувши порічки, я з холонучим серцем наблизився до вищезгаданих ніг і побачив труп Додика. Він лежав горілиць, голий до пояса, на розбитому черепку запеклася кров.

Тільки тут я відчув, що мене морозить, а порічки, які я ковтув, намагаються знову вирватись на свободу.

Що ж тепер чинити? Якщо є труп, має десь бути і вбивця. Логічно, що ним є не хто інший, як Дзвінка. Але чим вона його гинула? О, зняряддя вбивства я мушу негайно відшукати і знищити. Проте надовкруг не виднілося жодної замашної речі. Я пішов назад, уважно роззираючись на боки. Тим часом голоси Миколи і бармена лунали вже по цей бік парку. Небавом вони опиняться за будівлею і наткнуться на труп. У мене в запасі нічені хвилини.

На мій подив, місце злочину виявилось не десь у куцах, а коло басейну. Тут валялося кілька порожніх пляшок. Одна з-під шампанського була закоркована і задротована. На самій пляшці крові я не помітив, зате вона червоніла в траві.

Повною пляшкою шампанського можна й підсвинка закатулити. Дивно, що вона не розлетілася на друзки. Мабуть, удар припав на кант.

Я опустил пляшку у воду і старанно її виполокав. Тоді, відкоркувавши, перехилив собі до рота. Вино обурено зашипіло на таке хамське поводження, і густа піна заklubочилася мені в устах. Я полив шампанським кров на траві і затер її ногою. Більше я ніде крові не бачив. Очевидно, Додик упав спочатку тут, може, трохи полежав, потім встав і поплентався до будинку,

але був такий очамрілий, що змілився з дороги й забрів у куни. А там, як то буває при струсові мозку, гугупнувся на траку і віддав дідькові духа. Не було за ким шкодувати. Але куди ж поділася Дзвінка?

За межі вілії вона вибратися не могла ніяк. Брама зачинена, мури високі, ще й з колючим дротом нагорі.

– Коля-а-а!!! – пролунав божевільний скрик бармена.

Усе, трупа знайдено. Я помчав на крик. Офіціант блював на мої улюблені порічки.

Микола яко істинний міліціонер упав на коліна і, взявши в руки голову Додика, легенько струснув. Голова ані задзвеніла, ані затаракотіла. Тоді Микола намацав пальцями пульс, а вухо приклав до грудей.

Я дивився на ці процедури недовірливо, але мовчав, стежачи за в міру печальним виразом своєї фізіономії. Раптом Микола гаркнув:

– Живий!

Офіціант враз перестав блювати.

– Що? Живий? – забелькотів він.

– Ну да! Такого бугая нелегко угробити. Дай сюди!

У першу секунду я не зрозумів, до кого ці слова звернені, але коли прослідкував за його вказівним пальцем, то побачив, що він показує на пляшку шампанського, яку я тримав у руці зовсім несвідомо.

Микола взяв пляшку і почав поливати Додика. Другою рукою змив кров з обличчя, і недавній труп набрав пристойного вигляду, наскільки це було можливо при такому бульдожому писківі.

Далі пролунало кілька гучних ляпасів по щоках, і Додик розплющив одне око. Воно ковзнуло по Миколі й барменові, і, коли зупинилося на мені, то мене відразу почало знову морозити. А щойно розплющилося й друге око і витріщилося в тому самому напрямку, я зрозумів, що мені зараз краще злізати.

Відходячи, почув за спиною сичання бідолашного Додика:

– Де ця с-с-сука?!

Цікаво, кого він мав на думці: мене чи Дзвінку?

Тим часом будинок почав оживати – затраскали вікна, залунали голоси.

Я брів коридором другого поверху і наставляв вухо біля кожних дверей. Дзвінка могла замкнутися в якомусь покої.

– Дзвінка! – гукнув я.

Коли я повторив оклик, відчинилися двері одної з кімнат, і я побачив перелякану Дзвінку.

– Чого верещиш?! – зашепотіла вона і, захопивши за руку, втягла мене всередину. Там було ще дві дівчини – Галя і Марта.

– Ну що, ти його бачив? – спитала Дзвінка тремтячим голосом.

– Кого?

– Трупа!

– Бачив.

– Я пропала!

Дзвінка хлюпнулася у фотель і сховала обличчя в долоні. Я взяв з бару пляшку шампанського, розлив по фужерах і запропонував Дзвінці:

– На, випий. Може, полегшає.

– Що це? Шампанське? Брррр! Я тепер на нього навіть дивитися не зможу.

Я не стримався і розреготався.

– Він збожеволів! – зойкнула Марта і закотила очка. – Замість допомогти нам виплутатися з цієї історії, він ще й розважається!

– Між іншим, – сказав я Дзвінці, – коли спаде тобі на думку ще кого-небудь закатрупити, постарайся знищити знаряддя убивства. Це святе правило, яке ти повинна пам'ятати так само, як і своє ім'я.

– Ой Боже! Я ж ту пляшку лишила коло басейну!

– Зате я її знайшов і обмив.

– А... а труп?

– Трупа обмив Микола. Шампанським. Якраз із тієї пляшки. Але під час обмивання Додик ненароком розплющив очі і запитав: «Де ця с-с-сука?»

Не встиг я договорити, як дівчата кинулися мене обнімати й виціловувати. Тішилися, наче малі діти. Мені ледве їх удалося втихомирити.

– Він живий! Живий! – стрибала, плескаючи в долоні, Марта. – За це не гріх і випити!

– Ну, як, – спитав я в Дзвінки. – Вже можеш дивитися на шампанське?

– Іди в баню! – відмахнулася вона, вдавано ображаючись. – Замість того, щоб відразу сповістити радісну новину, ти на нервах грав. Безсовісний!

– Ну, що ти, зозулько! Я тримаю руку на пульсі і весь час тільки й думаю, як тобі допомогти. Головне зараз знайти вихід із ситуації. Тобі треба випурхнути звідси так, аби Додикові на очі не попасти...

– Він мене вб'є, – зітхнула Дзвінка.

– Він її точно вб'є, – підтвердила Марта.

Раптом до покою влетіла пухкенька Рома, дівчина Анатолія Палича:

– Все люкс! Я все влаштувала! Анатоль Палич сказав: «Раз он дурак, то так єму і надо! І нечава сюди такую красівую де-вушку впутивать!» І ще сказав, що все замне. Зараз він послав за Миколою і разом обсудять це діло. У нього такі зв'язки!...

– Та він ожив! – перебила її Марта. – Ось він сам бачив.

– Я-я-як ожив?... Зовсім ожив?... – отетеріла Рома. – То ти його не вбила? А чого ж ти переполоху стільки наробила?

– Так, ясно, – сказав я. – Піду перехоплю Миколу. А ти катай до свого Анатоль Палича і сповісти новину.

З Миколою я зіткнувся на сходах. Внизу у фотелі, розкарячивши босі ноги, сидів Додик і хляв горілку. Побачивши мене, загукав:

– Ей ти! Трах-тарарах! Ти кого сюди привів, трах-тарарах! Ти що мені за шалаву підсунув?! Га?! Зараз я тобі, падла, зуби вправлю!

Я відвів Миколу набік і пояснив, що до Анатоль Палича іти вже відпала потреба, натомість пора ушиватися з дівчатами, бо від цього Додика хтозна що можна чекати.

– Автобус коли має бути?
 – Може, і вже є, – відказав Микола.
 – Треба забрати звідси цього придурка.
 – Попробуй забери його.
 – Гарзд, тоді йди таки до Анатоль Палича і поясни йому ситуацію. Додик лише його й послухає. А я скажу дівчатам, аби збиралися.

Хвилин за п'ятнадцять Додик сидів уже замкнений у кімнаті Анатоль Палича, а дівчата висипали надвір. Кожна мала чималу торбинку, за обрисами якої можна було здогадатися, що туди перекочували заморські скарби барів. Що ж, слід і мені подумати про себе. До того ж я ще ані рісочки в роті не мав. І я подався на кухню.

– Сухий пайок на двадцять осіб! – гаркнув я.
 – Хто сказав? – поцікавився шеф-кухар.
 – Анатоль Палич сказали!
 – Одну хвилинку.

Кухар приволік велике картонове пудло і заходився пакувати консерви, слоїки та всяку всячину.

– Казали Анатоль Палич, аби про поросятко не забули! – нагадав я. – Учора його не подавали.

– А-а... так-так... – заметушився знічений кухар. – Учора... хе-хе... так вийшло... ви вже не ображайтесь... Заскоро розійшлися... Ціле поросятко класти?

– Ясно, що ціле! Скільки там того поросяти!
 – Ну да, ну да... молочне воно ще... Тут ось... вушко... вибачайте е-е-е...
 – Мишка відгризла?
 – Ні-ні! Що ви?! Боже борони! Яка мишка?! У нас тут мишок ні-ні... Це я, знаєте, попробував, чи готове... і теє е-е-е слабість гака... вушко...

– Ну, якщо слабість... Тоді для симетрії і я вушко наверну.

З тими словами я відірвав друге вушко і захрумтів на очах оторопілого кухаря. Він почервонів і почав перев'язувати пудло шнуром. Молодші кухарі винесли його за мною, а дорогою я перехопив ще й бармена:

– Казали Анатоль Палич, до сухого пайку ще там щось гаряченького!

– А що саме?

– По пляшечці з кожного напою.

– Ого!

– Анатоль Паличу огокнеш!

– А я нічого не сказав.

– Ну, то пакуй і неси в автобус.

Автобус якраз в'їжджав на подвір'я. Відповідальні товариші саме ніжно прощалися із дівчатами. Більшість із партійців мали винуватий вигляд, який свідчив про ніч сповнену художнього хропіння.

Клятий шеф-кухар вийшов услід за мною.

– Анатоль Палич! Можна вас? – спитав він.

– В чом дело? – не обертаючись озвався Анатоль Палич, якому перебили освідчення в любові.

– Тут ось пайочок... е-е... сухий...

– Ну то й що?

– Пайочок, кажу, сухий понесли.

От чортів кухар! Перестраховується!

– Ну й правильно понесли! Ти давай, дарагой, на стіл накривай! Зараз машини за нами приїдуть!

Тільки-но кухар відійшов, як вигулькнув бармен, двигаючи на плечі ще одне пудло. На цей раз із пляшками. Та-ак, зараз і він перевірятиме, чи я не збрехав. Так і є, спинився і витрищився на Анатоль Палича, чекаючи, поки той підведе голову від лебединої шийки.

– Ну, чого застряг?! – галайкнув я на весь голос.

Бармен люто блиснув очима, але не рушив з місця. За півхвилини Анатоль Палич нарешті помітив його присутність.

– Ти ще тут, дарагой?! Я кому сказав на стіл накривати?!

– А... а це куди?

– Як куди? – перепитав Анатоль Палич.

І, помітивши в ньому ледь вловимий намір задуматися, востряв і собі:

– Сухий пайочок!

Бармен затряс головою і вже розкрив рота щось пояснити, але Рома, хутко зорієнтувавшись, кинулась цілувати Анатоль Паличу вушко:

– Це ням-ням для твоєї кішечки, мрнью-у!

– Поняв?! – grimнув Анатоль Палич через плече. – Давай, уривай звідси!

Бармена здуло, а начальство з палкими поцілунками та обіймами повело дівчат до автобуса. Дзвінка вже сиділа середині і стежила з вікна за дверима будівлі, чи не вискочить раптом Додик. Вона не відвела очей доти, доки автобус не виїхав на шосе. Тільки тоді перевела дух і пригорнулася до мене. Я обняв її і відчув, як мене починає злегка морозити, очевидно я застудився.

– Ну, тепер ти мені нарешті розповіси, як минула незабутня ніч? – спитав я.

– Знущаєшся? Коли я прочитала у лазничці записку, то перша думка була негайно вистрибнути з вікна. Найбільше я переживала, що мені так і не вдалося споїти Додика.

– Невже тобі довелося його шмагати?

– О Боже! Я думала, що збожеволію! Він дав мені ремінь і наказав його бити по... по...

– По дупі?

– Припини лаха дерти. Так, по дупі. І при цьому ще вимагав: сильніше! сильніше! Потім якось так дико розсміявся і сказав: «Пішли в парк. Я хочу тебе на природі». Він прихопив пляшку шампанського і поволік мене в парк. А там витяг свого нещасного слимака і сказав: »Давай, смокчи!» Я стала вдавати з себе п'яну і відповіла сміхом. А той ідіот повалив мене на траву і спробував зашхати мені до рота, я як могла викручувалася, а потім намацала рукою пляшку і заїхала йому в потилицю. Після цього я втекла. Це все.

Тут її уста опинилися поруч із моїми, і я припав до них, п'яніючи від почуттів, що затопили мене. Разом з тим я відчував, що мене дедалі сильніше морозить.

– Та ти весь гориш, – зойкнула Дзвінка, торкнувшись мого чола. – Я тебе нікуди не відпущу. Залишишся у нас.

Я заплющив очі і розплющив їх, коли хтось гукнув:

– Приїхали!

Дівчата винесли пудла з автобуса. Ми стояли біля будинку пані Аліни.

– Пам'ятай про двадцяте! – кинув на прощання Микола, і я з горем подумав: невже ще всьому цьому не кінець?

Далі я туманно пригадую, як мене поклали нагорі в кімнаті в ліжку, як напоїли чаєм і дали якісь пігулки. Я то поринав у сон, то прокидався і лежав із розплющеними очима. Пізно ввечері, прокинувшись, я почув біля себе чиєсь тепле дихання. Біля мене лежала Дзвінка. Я поклав їй голову на плече і міцно заснув.

Я – ЦИГАНСЬКИЙ БАРОН

автра я повинен привести для курдупля вісьмох циган.

За ці кілька днів я трохи очухався після пригод і вже встиг поринути у свій звичний спосіб життя, який минав біля письмового столу. Дівчата поділилися зі мною «сухим пайком», і я з задоволенням смакував делікатесами. Та ось я мушу знову кудись поспішати, щось влаштовувати... Вже сьогодні маю розшукати моїх знайомих циган, щоб домовитися з ними про таємничу акцію. Та це ще не все – цигани мали допомгти Миколі спродати джинси.

Увечері я подався в ресторан «Червона Рута» на Замарстинівській, де зазвичай полюбляли гуляти цигани. Чи впізнаю тих хлопців? Адже бачив їх лише раз та й то під газом. Пам'ятаю, правда, окремі прізвиська.

Ресторан був напівпорожній. Ліниво поскрипувала оркестра. Циганами й не пахло. Коли я запитав про них у офіціанта, він зміряв мене сухим поглядом і промимрив щось незрозуміле. Але враз змінив свій настрій, коли я захрумтів п'ятіркою.

– А вони сьогодні на Збойщах весілля мають, – сказав він.

За півгодини я вже чимчикував маленькою вуличкою і прислухався до галасу. Вирахувати будинок, у якому гуляли циганське весілля, виявилось зовсім просто. На подвір'ї тинялися якісь підпили суб'єкти, гриміла музика і линав галас.

– Гей! – покликав я. – Де там Ося?!

– А ти хто такий?

– Ося тобі пояснить!

В освітлених дверях з'явилася фігура:

– Що там таке?

– Осю питає!

– Осю? – фігура загорохотіла щось швидко по-циганськи, а тоді проказала так, наче не знати яку ласку чинила для мене. – Ну, нехай зайде!

Я ступив на подвір'я. Фігура виявилася дядьком років під сорок.

– Якого тобі Осю?

– А хіба у вас кожен другий Ося?

Тут я помітив, що цигани обступили мене вже з усіх боків.

– Ну, то якого Осю треба? – спитав дядько, шкрябаючи міцною п'ятірнею випнуті груди.

– Це мій друг. Я поміг йому битися у «Ватрі».

– Коли то було?

Я сказав.

– А-а, -- озвався хтось з-за спини. – Та це ти? Ану повернись!

Я слухняно повернувся.

– Еге, точно він! Помниш, як ми гульнули?.. Кличте Осю!

– А ти точно його впізнав? – не здавався дядько.

– Кажу ж, точно! Що ти! Щоб я не пізнав?

Нарешті з хати вийшов Ося і, розкинувши руки, посунув на мене з обіймами. Ледве мені вдалося пояснити, що прийшов я у справі, а не банячити з ними. Я відвів Осю набік, і ми домовились про завтрашню зустріч.

– Мабуть, бійка буде, – сказав він замріяно, начеб ішлося не про бійку, а про бенкет. – Ну, та це нам не вперше. А от з тими джинсами треба обмізкувати. Я з ментами ще таких справ не мав.

– Чому не мав? Ви ж їм податок платите за те, що торгуєте в центрі?

– Пхе! Копійки! А тут море грошей. Любому дур у голову вдарить... Словом, відповідь дистансш завтра. Я з хлопцями буду. Тільки так: щоб нас і привезли, і назад відвезли. А зараз ідемо за стіл. Не хочу нічого слухати. Ти в мене дорогий гість.

І він мене силоміць поволік у хату і посадив навпроти себе біля двох молоденьких циганок.

Це мій друг Юра! – оголосив Ося. – Юра, ти не соромся. Тут всі свої, це Соня, а це Мара. Вони мої сестри. Можеш навіть не пробувати до них залицятися, бо все одно в тебе нічого не вийде. Мара, ану налий йому штрафного!

Цигани за столом були з ніг до голови вбрані в усе джинсове. Циганочки без своїх широких суконь в обтислих джинсах вражали худизною. Вони відразу почали мені накладати в тарілку кусні печеного м'яса і бульбу та лити горілку.

– Що ти йому ллєш? – обурився Ося. – Він горілки не п'є, правильно, Юра? Ти п'єш шампанське. Бачиш, я все пам'ятаю. Налий Юрчикові шампанське. Ану давай – за здоров'я молодих! До дна!

Я випив. Молоді були зовсім юні й прищаві. Вони нічого не пили, а сиділи, як приморожені. Я спробував до них усміхнутися, але вони дивилися у якусь тільки їм відому точку на стіні.

– Хочеш травки? – поцікавилася Соня, припалюючи разом і Марею по цигарці.

Я замотав головою. Тільки анаші мені бракує для повного щастя. Клуби диму незабаром огорнули мене з усіх сторін, і я зрозумів, що пора зникати. Ося намагався протестувати, але я переконав його, що це в наших інтересах.

– Зустрінемося у «Червоній Руті», – сказав Ося на прощання. – Нам треба перед цим ділом заправитися як слід.

Франьо виставив у ресторані стіл з печеними курми і вишквою.

– Ну, ти нарешті розколєшся, що там за діло? – спитав Ося у Франя.

– Розумієш, треба одну прошмандівку провчити. Вирішила вона заміж вискочити. Я її і так і сяк вмовляв – ні, таки вперися і робить по-своєму. Уявляєш, я навіть було підкинув до її жениха одну подругу, яка йому все розказала. Мовляв, дивись, з ким женишся – це ж проститутка! Соска! А він, жлоб, навіть слухати не захотів! Не вірить і все! А коли та фотки показала – я, шаєш, на роботу не візьму, доки, хе-хе, у різних позах не сфотографую! – то цей чвень знаєш, що сказав? Це, каже, монтаж!

Поняв? Ха-ха-ха! А вона ж у мене такі мертві петлі виробляла! Атає!.. Видно, стерва, добре йому баки забила... Ну, раз таке діло, треба марку тримати. Мушу її провчити. Бо так, чого доброго, з неї приклад почнуть брати. З ким я працювати буду?

– Ну, і що ти зараз зробиш? – поцікавився я. – Розженеш весілля?

– На фіга?! Воно само розлетиться, коли я молоду викраду, – Франьо залився сміхом.

– Так, а потім?

– Завезу на точку і потримаю якийсь час. Після такого скандалу тому тузикові розхочеться в ідилію бавитися.

– Але ж вони вже розписалися.

– Я їм допоможу розвестися.

– Що це тобі дасть? Думаєш, вона й далі в тебе працюватиме?

– А то вже її справа. Мені головне, аби всі інші шалави побачили, чим це пахне. Щоб знали – з Франьом нездалі жарти. Франьові жлоба пригасити, що тобі два пальці обцюняти. А вона ще сама до мене приповзе і буде клянчити, аби взяв назад. Куди така подінеться? Тепер дурнів мало. Піди пошукай ще одного такого благородного.

– Але бачиш, що знайшла-таки!

– Ну, бувають і винятки. Але я такі винятки намагаюся ліквідувати ще в зародку. Тепер нам головне піймати всіх знагла і несподівано. Поки зорієнтуються, ми вже будемо в машинах.

Троє «Жигулів» мчало у напрямку Малехова. У першому сиділи ми з Франьом. У двох інших – восьмеро бійців на чолі з Осею. Авта заїхали у вузьку вуличку, розвернулися і стали навпроти ресторану, готові кожної миті рвонути до Львова. З яскраво освітлених вікон линуло всюдисуше: «Лето! Ах, ле-е-то!»

– Словом, так, хлопці, – сказав Франьо, зібравши нас довкола себе. – Все має бути блискавично. Вриваєтесь до зали. Ви двоє залишаєтесь на дверях і повиймаєте усі свої цяцьки, щоб народ відразу спанікував. Ви троє кидаєтесь до молодої. Б'єте молодого в писк і тягнете ту курву сюди. Шепнете їй, що поріжете бузю, як стане кричати. А ви троє робите якнайбільший гармидер.

– Можна стіл перекинути?

– Навіть бажано.

– А телефончики обрізати?

– Це нічого не дасть. У ресторані тих телефонів кілька. Якщо б знайти загальний кабель... Але ми тільки дурно час витратимо. Міліцію викличуть так чи так. Але нас тут уже не повинно бути... Далі при відступі: першими вискакуєте ви троє змолодою, сідаєте в машину. Решта прикриває вихід. У кого є пугач?

– У мене, – сказав Ося і вийняв польського іграшкового пугача, який, проте, виглядав, як справжній револьвер і стріляв, хоч і напусто, але так само гучно.

– Коли дуже будуть насідати, пальни в стелю. Звертаю вашу увагу на таку важливу річ: ви нікого не повинні скалічити! Робіть лише рейвах і паніку. І щоб ніхто нічого зі столів не цупив. Все ясно?

– Так точно!

– Ну, тоді з Богом!

І цигани дружною юрбою посунули на штурм ресторану, а ми з Франьом, яко істинні полководці, зайняли позицію навпроти вікон.

Хлопці все зробили чітко за планом, і їхня поява в залі викликала саме той ефект, на який і сподівалося. Кожен тримав у руках як не фінку, то ланцюг. Ризикувати життям ніхто з гостей, звісно, не наважився. Лише жіночий вереск пролунав аж на вулицю, і якісь перехожі навіть спинилися.

– Бійка, певно, – сказав чоловік.

– Може, у міліцію подзвонити? – спитала обережно жінка.

– Ходімо. Воно тобі треба?

І вони пішли. А тим часом із гуркотом полетів на підлогу стіл. Знову несамовитий вереск. Потім гучний постріл пугача – і мертва тиша. Ані звуку не долинуло з ресторану, поки циганська полонянка не опинилася в авті. Ще кілька секунд – і ми з ревом вилетіли на шосе. Озирнувшись, я побачив кілька сміливців, що висипали з ресторану. Вони з надією чекали на міліцію, і міліція таки з'явилася, вона промчала попри нас на шаленій швидкості. Ося помахав їм услід хустинкою.

Після цього наші авта з'їхали з траси на бічну дорогу, дали якись темні провулки, і врешті вискочили на Замарстинівську. Ми вийшли біля «Червоної Рути», Франьо тицьнув мені дві сотні:

– На, постав хлопцям. А я поїхав.

Я віддав гроші і навідріз відмовився заходити до ресторану. На новий гульбан я не мав уже сил. Ося погодився зайнятися джинсами, я переказав йому, куди і коли він повинен під'їхати машиною, але сам вирішив у цьому участі не брати. Аж так глибоко забиратися у вивчення дна я не мав ніякого бажання.

Спихнувши нарешті всі свої сутенерські справи, я з головою занурився в писанину. Треба було записати свої пригоди, поки вони не вивітрилися.

Рано-вранці двадцять другого липня пролунав голосний стук у двері. Але я нікого не чекав і стукоту в двері ні світ ні зоря не сподівався, тому перевернувся на другий бік, накрився з головою і вдав, що мені почулося. Просто жодного стукоту не було і воно. Я часто так роблю, коли мені щось неприємне. Я про це намагаюся не думати і не думаю про нього доти, доки воно не нагадає мені про себе знову. Тоді я починаю його обдумувати рівно три секунди, а потім забуваю навіки. Так я вчинив і цього разу. Але стукіт пролунав зі ще сильнішим завзяттям, і я тоді зиркнув на годинника. Восьма ранку! Який чорт мене будить?!

Я звівся на ліжку з твердою думкою не відмикати. Я вбран сорочку і спортові штани, все ще не полишаючи цієї здорової думки. Бо те, що я встав, ще не означає, що я готовий приймати гостей. Я чхати хотів на гостей о восьмій ранку. Якби в мене був автомат, я, не відмикаючи дверей, прошив би їх кулями.

Стукіт не припинявся. Таке враження, що ті за дверима цілком вито впевнені у моїй присутності. Це вже скидалося на хамство. Мені стало цікаво, що за потвора грюкає. І, невдоволено протираючи заспані очі, я пішов відчиняти. Щойно встиг перекрутити ключа, як двері полетіли на мене з таким розмахом, що я ледве зумів відскочити, щоб не дістати в чоло. До хати ввалилося двоє міліціонерів. А з ними – Франьо.

– Це він? – спитав худий лейтенант, киваючи на мене.

– Він, – потупив очі Франьо з таким нещасним виглядом, ніби впізнав у мені того, хто повибивав йому вчора ввечері усі зуби. Принаймні голос його звучав саме так, як звучить голос беззубого діда.

Лейтенант махнув мені перед носом якимсь папірцем і сказав:

– Старший лейтенант Прстфкльовський! Ордер на обшук!

Я отетерів. Що таке обшук, я уже знав. Було одне діло. Тому якомога ввічливіше поцікавився:

– А де пойняті?

– Пойняті? – усміхнувся лейтенант. – А оце хто? – і показав на Франя.

– А другий? – не здавався я.

– А він і перший, і другий. Приступаємо!

Далі все пішло, як під музику. Хата на очах перетворювалася на несусвітній балаган. Ні, вони нічого не розкидали, вони все старанно ставили на місце. Але чомусь завжди не на те.

– Ви ще забули мені сказати, що шукаєте, – нагадав я, пам'ятаючи, що за законом мав на того ордера хоч одним оком глипнути.

– Що шукаємо? А триста пар джинсів! Ось що!

Я оторопіло дивився на Франя. Та він мав такий пригнічений вигляд, що я одразу зрозумів – з нього нічого не вдасться витягнути.

– У мене нема ніяких джинсів!

– Було б дивно, якби були. Аж за такого йолопа ми тебе не маємо. Давай, дорогенький, вдягайся. Поїдемо, поговоримо. Там ти нам усе викладеш, як на тарілочці.

– О-о, да тут у нього кой-какая літературка імеється! – озвався сержант.

– Ану-ну, – не знати чого втішився лейтенант, беручи в руки шостий том дореволюційного Куліша. – Історія України! Те-ке, що ж нам тут підсовують буржуазні націоналісти? О-о, та тут страшні речі!

Ну, все, я пропав! Бідна моя мама! Одного разу пронесло. Годі, щоправда, в ролі націоналістичної літературки виступили дві книги М.Зерова і навіть повість радянського письменника

Олеся Лупія «Грань». А цього разу, видно, швах! Зараз у рукописи полізуть джинси шукати.

Лейтенант з якимось задоволенням вичитував крамольні цитати.

– Антисоветчина! – констатував молодий сержантик, уважно вслухаючись у звучання фраз.

Його природної тупості тільки й вистачало на те, аби підгакувати начальникові.

– Та він ще до революції помер, – сказав я, аби щось сказати, бо й так знав, що не pomoже.

– Так то ж він «Ще не вмерла» написав? – поцікавився лейтенант.

– Ні. Павло Чубинський. Теж, до речі, до революції вмер.

– Праверім! – потішив мене сержант і з завидним ентузіазмом знову заліз у книжки, їхня кількість його дещо бентежила. – Під інтелігента работаєш!

– Знаємо цих інтелігентиків, – буркнув лейтенант. – Нині він інтелігент, а завтра в дамочки у трамваї кошельок тягне. Так! Готовий?

– Готовий!

– Ну, то йдемо.

– Та тут іще літературки і літературки! – мало не заскиглив сержант, ховаючи книжку «Історія піратства» у портфель.

– Е! – спробував я його спинити. – Це книжка радянська!

– А от ми праверім!

Ми сіли у «воронок», і коли той рушив з місця, я сумним і прощальним поглядом зиркнув на рідну домівку.

Франьо так і не заговорив зі мною, а по дорозі вийшов, потиснувши міліціонерам руки. Його все ще не покинув вигляд прибитої горем людини.

У міліцейському відділку навпроти готелю «Львів» лейтенант посадив мене перед своїм столом і суворо запитав:

– Отже, ти не признаєшся, що загірб триста пар джинсів?

– Я нічого не розумію. Я лише послав циган до Миколи. От і все. Більше я не бачив ні їх, ані самого Миколи. Чому ви в нього не спитаєте?

– Бо в лікарні наш Коля!

– Як? – отетерів я.

Він вийняв пачку «Флусрашу», поцікавився, чи я курю, і шпалив цигарку.

– А так, дороженький, – сказав, відкинувшись на спинку крісла і з задоволенням затягуючись димом. – Обложили його твої цигани, як має бути. А з грошима і джинсами накивали. А тепер ти хочеш мене убідити, що ти тут ні при чому? Чудний ти, їй-бо. Спочатку твої дівчатка обкрадають поляків. І ти ні при чому. Можна сказати, викрутився. Далі твої цигани викрадають Светочку. Біло дело? Де вона поділася? Може, у Полтві плаває? А ти знову ні при чому?.. А ще за кілька днів цигани елементарно грабують – та ще кого! – міліціонера!

– Да це ж просто якийсь мафіозі! – розвів руками сержант. – Хрещний батько! Не треба тобі Чикаго! Свої гангстери не хуже!

– Отож бо й воно, – зітхнув лейтенант.

І тут я зрозумів: зараз мене допитують не просто міліціонери, а компаньйони Миколи. Ті, з ким він мав поділити гроші за джинси. А якщо так, то ця справа в будь-якому випадку ніколи не вилізе на поверхню. Тобто якщо мене захочуть кинути до цюпи, то пришиють будь-яке діло, хоч би і поширення націоналістичної літератури, тільки не джинси.

– Мене там не було, – спробував я боронитися.

– А ти там і не був потрібен... Не такий ти вже й лопух, за якого намагаєшся себе видати. Хитро все організував. Певно, їй алібі маєш на двадцятьє?

– Я сидів вдома.

– Оце таке алібі?.. Курям на сміх! Не, ти точно хочеш нас надути!... Слухай сюди, хлопче, – голос лейтенанта набрав гостроти. – Вертаєш джинси і даєш імена тих, що побили Миколу, і більше ми з тобою не бачимося. Розумієш? Ми не любимо, коли наших б'ють. І коли нас хочуть накивати... То ти добре подумай. Бо зараз повезуть тебе в КПЗ-е, а там, хоч-не-хоч, а станеш шовковим.

– Я з тим нічого не маю спільного. Микола попросив звести його з циганами. Я звів.

– Не звів, а послав циган до нього.

– Ну, послав.

– Мав послати двох.

– Я й послав двох.

– Але так сталося, що їх було більше.

Сержант, який досі сидів мовчки і тільки переводив погляд від одного до другого, сказав:

– А може, його в оборот возьмійом, а? І не таких обтьосовали!

І він, скалячи зуби, потер руки. Я зиркнув на них скося, і мені відразу чомусь захотілося у всьому признатися, навіть у такому, про що й не снилося.

– Може, і візьмемо, – випустив клуби диму лейтенант. – Якщо іншого виходу не буде. Тільки не думай, що він аж такий дурний, щоб не розуміти, що його чекає.

– Послухайте! – залопотів я. – Дайте мені шанс! Тут трапилося якесь непорозуміння. Я все поясню. Випустіть мене, я побачуся з циганами...

– О дає! – хихикнув сержант і знову потер руки.

– Я ж казав, що це хитрий жук.

– Ну, що ж... – багатозначно хруснув пальцями сержант. – Тоді-і...

Він встав з крісла і розправив плечі.

Я з надією подивився на лейтенанта, але той, мовби нічого й не помічав, – сидів і гортав якісь папери.

Сержант ступив крок.

Я нервово засовгався на кріслі. Проте лейтенант ані не ворухнув головою. Зате сержант ступив другий крок.

– Зараз нам усе розкажеш, – мрійливо проказав він після третього кроку.

– Невже не можна домовитися? – мимрив я, зиркаючи то на сержанта, аби не пропустити його кулака, то на лейтенанта, сподіваючись на його милосердя.

Проте милосердям і не пахло. Зате пахло кулаком, який наближався з невмолимою певністю. Про всяк випадок я розслабився. Тоді удар не такий дошкульний. Якби ще знати, куди він мене збирається гепнути, було б узагалі чудово.

Сержант уже стояв наді мною і смачно шямкав губами. Точнісінько як той гурман, що приглядається до печеної курочки, приміряючись, із якого кінця почати.

– Ви мене будете бити? – спитав я дебільним тоном.

Сержантові, мабуть, це сподобалося, і він аж крєкнув од задоволення.

– Хе! О дає! – і підмеритнув до лейтенанта. А потім схилив голову набік, подивився на мене ніжним поглядом і кивнув: -- Ясне дело, бить будем.

Його правий кулак ритмічно вдаряв у ливу долоню, і я, спостерігаючи за ним, раптом помітив, що оце вдарання збігається і ритмом мого на смерть переляканого серця.

Я ковтнув слину і спитав:

– А куди?

– Що куди? – перепитав ввічливо, але дещо ошелешено, сержант.

– Куди будете бити?

Сержант просто не тямився від утіхи, до якої хотів залучити й лейтенанта, моргаючи та киваючи, але той вступив незворушний погляд у папку і вимкнувся, мабуть, надовго.

– А ось ми зараз подумаємо, – говорив він тоном люблячого татуса. – Для початку можна й по печінці. Вона у нас як – не болить? Ні?... Заболить!... Потім – по нирочках. Тоді ми вже будемо валятися на підлозі. І зостанеться нам ще тільки малесенький ударчик: під дихало. Носочком. Га? Не заперечуєте?

Я потряс головою. Чого я мав заперечувати?

Програма була традиційна. Зі всього видно, сержантові справляло особливе задоволення поговорити на цю тему. І, щоб підтримати рівень глибокодумної бесіди, я спитав:

– А може, не треба бити?

-- Нада, Федя, нада! -- твердо мовив сержант найвідомішу в Радянському Союзі сентенцію.

По цих словах його правиця злетіла вгору і по тому, що вона не була затиснута в кулак, я зрозумів, що удар припаде мені по шії. Ребром долоні. В мить, коли вона розсікала повітря, я вибив з-під себе стілець. Удар мене досягнув, коли я вже летів на

підлогу. Сила його при цьому сильно змаліла, але й так я відчув різкий біль у потилиці. Проте не знепритомнів. Ефект було знісовано. Добивати мене тим самим робом виглядало б смішно, і сержант, пінячись від люті, почав копати моє скопюрблене тіло. Тільки й тут йому не особливо щастило. Черевик потрапляв щоразу то на руку, то на зігнуту в коліні ногу. Я крутився, як дзига, заливаючись слізьми і глухим скавучанням. Сержант витанцьовував довкола мене свій дикий танок, намагаючись піймати мій бік або спину. Удвох такі справи робити куди зручніше. Але лейтенант гортав свою папку, смалячи цигарку і не зводячи голови.

Я сичав од страшного болю, що виламував кістки моїх ніг. Не дібравшись до печінок, сержант зганяв злість на ноги і тепер цілився в кістку під коліном. Мені здавалося, що я ось-ось зомлію. Та ось раптом краєм ока я помітив, що лейтенант підняв голову. У ту ж мить сержант зупинився і, важко дихаючи, покинув кімнату.

Я звивався і розвивався, мов ящірка. У роті було солоно. Чи то від сліз, чи від крові, що текла з розкушеної губи.

Лейтенант підняв мене з підлоги і підвів до мидниці в кутку – Помийся.

Холодна вода мене трохи отямила. Просто з мидниці я сьорбнув її повен рот і виплюнув у смітник. Потім сьорбнув ще, не відчуваючи огиди, а лише великий біль, що завладарював моїм тілом. Кості боліли так, що кожен рух справляв новий приступ болю, і в мене не було жодного іншого бажання, як тільки впасти де-небудь в темнім закутку, щоб ніхто мене не чіпав, і заснути.

– Сідай, – сказав лейтенант і навіть підняв перекинутого стільчика.

Я сів. Він узяв кілька аркушів паперу зі столу і простяг мені:

– Витри лице.

Я слухняно витер обличчя папером. Цікаво, якби він мені тепер звелів стати на чотири й загавкати, чи я б не загавкав?

– Може, вам ще й підлогу помити? – спитав я. – А то он яка вона запилюжена – штани в мене такі, що страшно дивитися.

Зараз я був схожий на пропитого ханурика, з тих, що сновигнуто під гастрономом. Можливо, тому лейтенант залишив цю репліку без уваги.

Він закрив папку, діловито пацнув по ній долонею і сказав:

– Гаразд. Даю тобі двадцять чотири години. Зараз у нас половина дванадцятої, так? Завтра в цей час щоб був мені тут як штик! Запізнишся на хвилину, нарікай на себе. Це у твоїх інтересах. Як знайдеш джинси і тих підарастів, що Миколу побили, розійдемося по-товариськи. А як ні, то загримиш під франфари. Все ясно?

Я кивнув.

– Ну, то все. Бувай здоров.

Я встав, але біля дверей вчасно схаменувся.

– Невже ви хочете, щоб я в такому вигляді вертався додому?

Міліціонер хазяйським оком оглянув мене і скрушно похитав головою:

– Да-а, вигляд у тебе не парадний.

– Ще й сорочка оно розірвана.

– Да-а... – співчутливо кивнув головою, а потім загукав: – Едик!

Із сусідньої кімнати вийшов мій улюблений сержант, який після тяжкої праці над моєю зовнішністю вирішив поснідати і тепер наминав пиріжок із м'ясом за чотири копійки. У мене на його з'яву знову заколотилося серце. Боже, як я не люблю, коли мене б'ють!

– Підвези його, Едику. А то ще загребуть по дорозі за те, що псує загальний вигляд міста.

– Ясне діло, підвеземо! – не знати чого втішився Едик, витираючи масні губи і пальці хустинкою.

– Та ні, я вже якось сам, – затупцяв я на місці і поклав руку на клямку.

– А ти не встидайся, – заспокоїв мене сержант. – Ми свої люди.

Він посадив мене в міліцейську машину, сам сів за кермо, і ми поїхали. По дорозі я відчув, як у мені закипає лють, і тоді бовкнув:

— А от ви мене в націоналізмі запідозрили, а самі в жовто-блакитній машині катаєтесь.

Сержант кілька секунд помовчав, наче обдумуючи мої слова, а тоді, дивлячись на мене в люстерко, просичав:

— Ти знаєш що? Більше так не жартуй, добре?

— Умгу.

— Я тебе дуже прошу.

— Добре. Я просто подумав, що тобі буде дуже смішно.

— А мені, бач, не смішно.

— Ну, пробач...

— Тільки на перший раз.

— Едик, ти мене, будь ласка, до самої хати не підвозь, добре? А то сусіди, знаєш... Вони в нас на жовто-блакитний колір мають бурхливу реакцію.

— Знову починаєш? — грізно блиснув зубами сержант.

Чому він так тяжко реагував на ці невинні жарти? Можливо, тому, що дебіл?

— Усе, Едику, я більше не буду. Але зупинися на сусідній вулиці. Я уже якось тих кілька метрів дошкандибаю.

Едик пригальмував.

— Ага, забув спитати, — затримався я у дверях. — Де лежить Микола?

— Що? Хочеш провідати?

— Хочу.

— На Ужгородській. Травматологія, четверта палата.

— Ну, тоді чао! — привітно помахав я рукою.

Едик подивився на мене з неприхованою цікавістю. Підозрюю, що в його голові майнула дотепна думка: а чи не доложити цьому чмурику ще одного шнобля під око? Проте він тільки скрушно похитав головою, остаточно зневірившись у своїх педагогічних здібностях, і не відповів нічого. Доки я не завернув за ріг, він сидів у машині, проводжаючи мене дбайливим поглядом міліціонера, таким для нас знайомим із рожевих плакатів.

Удома я покидав із себе вбрання і голий став перед дзеркалом. Тіло скидалося на географічну карту Полінезії — безліч

вищих та червоних острівців покривали його вздовж і впоперек. На колінах позапікалася кров.

Я набрав у ванну води, слідкуючи, щоб була ледь тепла, бо гарячої я б не витримав, і занурився по саму шию. Мене все некло, я почувався так, наче б щойно зійшов з конвєсєра, на якому власне складають таких типів, як я. З одним уточненням – мій екземпляр виявився явно спартаченим, бо жодна частина тіла не трималася купи і не гармоніювала з рештою.

Після купелі я відшукав перекис водню і промив рани, не перестаючи сичати й скавуліти, вдягнувся у все чисте і знову ширнув у дзеркало. До мене повернувся мій рідний пристойний вигляд. Тільки на нижній губі виднілася засохла кров. Але тут уже міліція ні при чому. Це я сам себе вкусив, коли катулявся на підлозі.

У комірці, куди міліція не зазірала і де стояв цілий ящик шморських пляшок, я виловив плящину геннесі, сів на канапу і задумався. Думати з пляшкою у руці куди легше. Галичанин не верблюд – напиться мусить. Я набрав коньяку в уста і відчув, як весь писок миттєво спалахнув вогнем. Таке враження, що я напився рідкого газу для заправки запальничок. Але вже наступний ковток подіяв, як перші краплі дощу на кактус в мексиканській пустелі, це один ковточок – і я ввійшов у період цвітіння. У голові проясніло і закільчилося ідеями.

Що мене зараз чекало? Пошуки Осі, це ясно. Треба почати з нього. Раптом з жахом уявилося, що Осю вбили. Але ще один ковток розвіяв цю підозру. Просто аж так погано підряд не буває. Я вже звик, що одночасно може трапитися зі мною два западла. Але три – це вже занадто. Хтось пограбував Миколу. Хтось, хто шав про цю оборудку. Хто? Невже справді цигани поласилися? Сума таки серйозна.

Я подивився на годинник – наближалася перша. Треба квапитися.

Я поклав у кишеню триста карбованців і вийшов з хати.

Коли вже їхав у таксі, то спало мені на гадку, що Ося ті джинси не міг загребти. Бо якби це зробив, то мусив би якось домовитися зі мною, не міг мене отак лишити. Я для нього

небезпечний свідок. Я знаю, як його знайти. Невже він аж такий відчайдух? Крім мене його може впізнати ще й Франьо. Хоча, з другого боку, Ося не такий дурний, аби особисто йти на діло і тоді, напевно, виявиться, що він має стовідсотковий певняк.

По Збойщах гуляв вітер, перегакувалися собаки, а загалом панувало безлюддя. Мені довго довелося гримати, поки нарешті двері не відчинилися і на порозі не з'явилася розпатлана і заспана молода циганка.

– Що тобі треба?

– Осю.

– Нема Осі, – буркнула вона, затраскуючи двері перед самим носом.

Але я встиг увіпхати ногу.

– Я друг Осі. Розумієш? Є важлива справа.

– Забери ногу. Нема тут Осі.

– А де він?

– А я звідки знаю?

Я витяг десятку і помахав нею у повітрі. Циганка всміялася.

– Я у друзів грошей не беру.

Сказавши це, схопила мене за руку і втягла за собою в напівтемну кімнату, посеред якої лежав матрац. То були єдині меблі у цьому приміщенні.

Циганка одним махом скинула через голову сукенку і, узявши руки в боки, стала переді мною зовсім гола, в самій лише коралях. Була до розпачу худя й скидалася на посинілого бройлера. Кістки випинали всюди, де треба і де не треба, а на місці грудей темніли самі пиптики.

– Що ж ти за Осин друг, що мене не любиш? – вишкірилася вона золоті зуби.

– Я не маю часу базарити.

Та, не звертаючи жодної уваги на мої слова, циганка беркицюнулася на матрац і по-кошачому потяглася:

– Ну? Покажи, який ти Осин друг.

Можливо, після п'ятнадцяти років в'язниці за крадіжку джинсів я буду радий і такому щастю, але зараз її драбиняста фігура

не прокидала в мені жодних бажань. Я відвернувся і вийшов із кімнати. Вслід мені цролунало:

– Підараєт горбатий!

Я мовчки проковтнув і це, але мимоволі випростався. У сусідньому дворі якийсь циганчук у самих чорних трусах цьвохкав чозою по дірявому відрі.

– Гей ти! Не знаєш, де Ося?

Циганчук прискалив око, запхав пальця у ніс і задумливо пошпортався. Потім вийняв його, уважно обстежив і, витерши обі труси, відказав:

– А даси рубля?

– Дам.

– Ну, то дай!

Я просунув йому карбованця межі штахетами. Циганчук вихопив гроші й закрутився в дикому танку:

– Обдурили дурака на чотири кулака! Обдурили дурака на чотири кулака!

Я спересердя плюнув і хотів уже було йти, коли з хати випіринула циганка. Вона ліниво позіхнула і сказала:

– Ну, де там твоя десятка?

– Нема дурних, – бовкнув я. – Скажи, де Ося.

Циганчук враз перестрибнув через паркан і застрибав довкола мене:

– Дядя, дай мені ще рубля. Скажу, де Ося!

– Пішов ти! – гримнула на нього циганка.

Я вийняв десятку і підніс її над головою:

– Хто перший скаже, де Ося, дістане гроші!

У ту ж мить обоє так швидко заторохкотіли, що я ледве втормозив – Ося, виявляється, грає у карти через дві хати в садку.

Я зіжмакав десятку і, підкинувши її угору, гукнув:

– Лови!

Ледве встиг відскочити. Коли я виходив з подвір'я, позаду розлігся такий жахливий писк і вереск, що, здавалося, ціла зграя котів справляє медовий місяць.

Ося і справді грав у карти ще з трьома учасниками викрадення львівської Прозерпини.

– А-а, – піднявся мені назустріч. – Попався, хто на базарі кусався? Ти чого динамо прокрутив?

– Яке динамо? – не зрозумів я.

– Нормальне. Ми приїхали, а нас ніхто не чекав на шосе.

– То ти сам туди їздив?

– Я такі справи нікому не довіряю. Ось із Зіною ми їздили. Зіна при Осі був кимось на зразок охоронця – такий собі тупуватий здоровило, готовий на все.

– І ви з тим міліціонером не зустрічалися?

– Кажу ж, що ні. Вип'єш? – спитав Ося і, не чекаючи на відповідь, налив мені шампанського.

– Річ у тім, що хтось таки зустрівся з міліціонером. Цього міліціонера побито, і він тепер у лікарні. А джинси пропали.

Цигани перезирнулися.

– Нічого не розумію, – похитав головою Ося. – Ти прислав сказати, що зустріч переноситься на дев'яту. Ми й приїхали на дев'яту. Почекали з годину і вернулися...

– Але я нікого не посилав! – вибухнув я. – Зустріч не переносилася!

Поволі мені прояснювалося.

– Отже, хтось навмисне переніс зустріч і перехопив Миколу. Але це мусили бути цигани. Так принаймні твердять лягаві з слів Миколи.

– Цигани? – обурився Ося. – Ми б тут обов'язково щось про чули. Ніхто з наших цього зробити не міг. Хіба якісь чужі.

– А хто знав про джинси?

– Тільки ми четверо.

– І ви більше нікому не розповідали?

– Чого наперед хвалитися? Поки діло не зроблене, циганського язика не розв'яже... Та й, знаєш, ми з лягавими живемо душа в душу. Для чого нам псувати стосунки?.. А той твій Франьо? Щось він мені зовсім не сподобався.

– Це ж він мене й звів із Миколою. Це його товариш.

– Товариш... Всякі товариші бувають.

– Для мене ясно одне: хтось мусив перевдягнутися циганам. Але ти ще не знаєш, чого я до тебе приїхав. Мене сьогодні загребли

менті. Увірвалися з самого ранку, перевернули всю хату – шукали джинси. Нічого, звісно, не знайшли... Тоді повезли з собою... А гам віддухопелили і милостиво подарували шанс. Цілу добу. За цей час мушу знайти джинси. Якщо ні, то можу зариміти.

– Ну й ну! – потер чоло Ося. – Оце ти влип, браток. Чим же я тобі допоможу? Я б сам хотів у цій справі розібратися. Не шоблю, коли циганам гниле діло шиють. Але з чого почати?

– То ти допоможеш мені?

– От моя рука! – він стис мою правицю й додав: – А як не повезе, то я тебе в таку діру зашию, що тебе не те що міліція, а й смерть не знайде. Перебудеш там, поки ті джинси не впливуть. Усе одно їх продати хтось мусить. А ми все місто обставимо. Миша не проскочить з джинсами.

– Тоді їдемо в лікарню. Поговорю я ще з Миколою. Хто їде зі мною?

– Їдемо всі, – сказав Ося. – Хто його зна, на яке діло виліземо.

– То це треба дві машини ловити...

– А в Зіни є «бобик». Хе! Нас десятеро, як треба, влізе.

Ми вийшли на вулицю. На паркані висів знайомий циганчук.

– Ну що, кому десятка перепала? – поцікавився я.

– Ми поділилися, – відказав циганчук.

– Муня, – покликав його Ося. – Помий мармизу і вдягнися, їдеш з нами.

Циганчук вихором чкурнув до хати.

– На дідька нам цей малий? – здивувався я.

– Хе, ти не знаєш Муню. Муня у нас на всі випадки життя.

Зіна викотив облізлу й заталяпану розвалюху. Приблизно щось подібне я й уявляв собі. Найдивнішим було те, що ця стара каністра могла ще й їхати.

Ми заїхали на Ужгородську, хлопці лишилися біля машини, а я спробував атакувати лікарню. Перша атака не вдалася. Грізна бабуся стояла на смерть і відвідувачів не пускала. Та виручили універсальні три карбованці.

Я накинув на плечі халат, піднявся сходами в терапію і хутенько відшукав четверту палату. Микола лежав із забинтованою головою. Выглядав не так зле, як я це собі уявляв.

Моя з'ява викликала в нього неабияке здивування. Такого нахабства він, видно, не сподівався.

– Ні фіга собі! – вигукнув він. – І ти ще маєш совість сиди припертися? Бляха муха!

Я сів коло нього.

– Слухай, Миколо, хочеш вір, хочеш не вір, я до цього діла не причетний. Я щойно від циган, які мали поїхати з тобою на зустріч. Вони кажуть, що хтось прийшов ніби від мене і переказав, буцімто зустріч переноситься з сьомої на дев'яту. Тому вони виїхали на дві години пізніше, годину покрутилися і вернулися ні з чим.

– По-твоєму, триста пар джинсів – це ніщо?

– Вони тих джинсів не брали.

– І ти їм віриш?

– Вони кажуть, що то взагалі не могли бути цигани.

– На нас напали і побили цигани.

– Кого нас?

– Мене і того, хто привіз ті джинси!

– А хто це такий?

– Один поляк.

– Він теж у лікарні?

– Ні, йому менше дісталося. Зате я дістав найбільше... Не розумію, що ти від мене хочеш. Цим ділом займаються наші.

– Ні, цим ділом займаюся я. Принаймні сьогодні. Твої «наші» потовкли мені кістки, а тоді випустили з тим, щоб я до завтрашнього ранку роздобув джинси.

– Ага, так от чого ти прийшов.

– Так, я прийшов дізнатися, хто тебе потовк.

– Кажу ж – цигани.

– Але як вони виглядали?

– Як цигани. Обое у светрах «фєррарі».

Ну, звичайно. У тих синьо-червоних «фєррарі» ходила тоді половина міста. Але та, рагульська половина. У тому числі і основна маса циган. Все було продумано до деталей.

– Вони були машиною?

– Так, у зелених «Жигулях».

— Хто ще знав про джинси?

— Ніхто.

— Хто ще, крім Франя?

— Ніхто.

— Едик і лейтенант знали?

— Ні. Але вони свої люди. Тепер вони теж в долі. Якщо знайдуться ті джинси, то замнуть справу.

— Еге ж, цей Едик свій у дошку. Ми з ним мало не подружилися. Правда, мене він лупцював обережніше — у голову намагався не поціляти.

— На що це ти натякаєш? Вони тільки вчора дізналися про все.

Микола помітно нервувався, ця розмова його драгувала, і з усього було видно, що хоче якнайскоріше її завершити. Проте не давав йому спокою.

— Хтось це все зрежисерував, як має бути. Цей підкреслено циганський вигляд... Річ у тім, що хлопці, з якими я домовився, вбрані зовсім не так. На них велюрові або шкіряні піджаки і джинси. У «феррарі» тепер ходить сама шантрапа, хіба не шаєш?

— Але ж вони могли найняти когось на це діло.

— Могли.

— Ну, от... — мовби з полегшенням зітхнув Микола.

— Але в мене є тільки сьогоднішній день. Бігати в кількох різних напрямках я не зможу. Мушу вибрати один... Може, бодай Франьо щось прояснить? Де Франьова хата? Не та, в якій живе. А та, де тримає викрадену дівку.

— Ти просто вар'ят! — спалахнув Микола. — Франя я знаю стільки літ!

Він одразу звівся на ліжку, і я побачив, що це його добряче рознервувало.

— Заспокойся, — сказав я. — Просто Франьо мусить щось шати. Він був у мене при обшуку. Я думаю, якщо він мені не допоможе, то хоча виторгне в того лейтенанта ще кілька днів для мене. Адже він з ним добре знайомий? Чи не так?

— Не знаю, — бовкнув Микола і знову відкинувся на подушку. — Дай мені спокій. Я змучився.

– Скажи мені, де та хата, і я пішов.

– Я не знаю. Я там ніколи не був.

– Чому ти не хочеш сказати?

– Бо я не знаю! – підвищив знову голос.

– А Шиньйон знає? – кинув я, уже виходячи, і помітив, як у його очах блиснула лють, але тепер я точно знав – Шиньйон знає.

За оперним театром у скверіку вирувала «скупка». «Скупка» – місце праці Шиньйона, якого прозвано так за своєрідну зачіску: спереду світилася лисина, а ззаду кучерявилася буйна темно-руда шевелюра.

Я вибіг з лікарні.

– Ну що? – спитав Ося. – Як він там? Жити буде?

– Жити буде. Так виглядає, що нам тепер треба виловити Франя. До вечора, коли він з'явиться в ресторані, я чекати не можу. Поїхали на «скупку», може, я там дізнаюся, де його хата.

На «скупці», як завжди, було тлумно. Я прогулявся серед фарцівників, роззираючись на всі боки, але Шиньйона й сліду не було. На щастя, нашттовхнувся на одного знайомого.

– Не бачив Шиньйона?

– А він з поляками у брамі. Он там...

Дякуючи Богові і всім святим, я побіг до брами, що виходила на вулицю Хмельницького. І якраз вчасно, бо поляки вже виходили, а за ними й Шиньйон.

– Привіт! – гукнув я. – Знову тяжко працюєш?

– Ой, не кажи... В тебе який сайс?

– Тридцять другий.

– Во! Якраз на тебе. Бери майже даром, – і він розкрив пакет. Я ковзнув по джинсах байдужим оком.

– Сто вісімдесят. Леві Страус! Справжній! Тільки для тебе.

– Іншим разом. Мені потрібен Франьо.

– Увечері в ресторані зловиш. Він ніколи не прогулює. Ти що, маєш сумніви відносно цих джинсів? Ти мене ображаєш!

І не встиг я заперечити, як він витяг сірникове пуделко, добув сірника і, послинивши його, почав терти об джинси. Сірничок посинів.

О! Ясно? – тицьнув мені сірника під носа. – Добре, сто п'ятдесят п'ять і ні краба менше.

– Мені потрібен Франьо. Вже!

– Де я тобі його візьму?

– Ти знаєш, де та хата... та його друга хата...

Шиньйон подивився на мене, наче на божевільного:

– Яка хата? Слухай, що ти мені баки забиваєш? Яка хата! Не шмажай працювати. Такі класні джинси! Просто на мене замалі. Я пошу тридцять шостий. Хоча влажу і в тридцять четвертий, Але тоді мене тисне в яйця. А це шкідливо. Це впливає на потенцію. До речі, як твоє лібідо?

– Чудово. Але мені потрібен Франьо.

– Пішов ти на фіг! Заграв! Ну чого сьогодні всі так дістають Шиньйона? Змовилися, чи що?

І вже хотів було йти, але я перехопив його за руку.

– Франьо тобі сам подякує за це. Діло є таке, що пальчики оближеш!

– Ну да! – недовіжливо прискалив око.

– Точно. Пару тисяч можна піймати.

Шиньйон затупцяв на місці.

– Добре. А що я з того буду мати?

– Дам тобі зараз п'ятдесят карбованців. Тільки за саму адресу.

– Ти що! Я друзів не продаю... А що за діло?

– Діло таке: якщо зараз я не виловлю Франя, то шість тисяч пролетить, як фанера над Парижем. Коли мені допоможеш, візьму тебе в долю.

– Ну, дивись. А то Шиньйона всі ображають, всі дурять, усі тільки й думають, як обмахерити. А я хвора людина. У мене діабет і ця... як його...

– Жовчокам'яна хвороба.

Він витріщився:

– А ти звідки знаєш?

– На морді написано.

Не знати чого він провів рукою по неголеному обличчю й скривився.

– У мене ще одна проблема. Імпотенція розвивається. Не маєш толкового лікаря?

– Тобі неймовірно пофортунило -- якраз так сталося, що маю.

– Та йди? Справді? А то знаєш, ще недавно мені хотілося мало не щодня. А тепер якось так уже й задумаєшся – може, краще газетку почитати?

– Я тобі співчуваю. Говори адресу.

– І при чому теличка класна. Вгодована. А от не хочу. Добре, давай сотню – скажу, – промуркотів Шиньйон, потупивши соромливо очі.

Я дав йому гроші. Він педантично їх перерахував, захопив у пулярес, потім навіщось, мабуть, за звичкою, роззирнувся на всі боки й сказав:

– Записуй. Це на Новому Львові.

Я записав.

– Дивись, не надуй Шиньйона! – помахав мені услід пальцем. «Бобика» ми спинили за рогом. Вулиця складалася з приватних будиночків, уся в зелені.

– Зачекайте мене, – сказав я. – Подивлюся, чи хтось є.

Металева фіртка виявилася замкненою. Я натиснув на кнопку дзвінка, почекав трохи і вернувся до циган.

– Здається, нікого нема. Але фіртка замкнена.

– Нічого, це не завада.

Ми перелізли через сітку на подвір'я Франя і обстежили будинок з усіх боків. Вікна всюди були зачинені і заграбовані, лише на другому поверсі вікна не мали ґрат.

– Тепер черга на Муню, – сказав Ося.

Муня аж підскочив з утіхи, що має нарешті можливість проявити свої таланти, і зі зграбністю мавпи видряпався на крислату грушу. Далі він з такої тонкої гілляки, яка могла хіба що тільки його й втримати, добрався до квартирки, відтягнувши її трохи до себе і пропустив сталевий дріт у шпарку. На кінці дроту була петля, якою він спритно піймав головку закрутки. Раз! – і квартира відчинилася. Але вікна були подвійні, і ту саму операцію він мусив проробити знову. Худеньке тіло Муни

пірнуло в кімнату, а за лічені секунди він уже стояв на порозі й гостинно запрошував до хати.

– Там нагорі хтось є, – сказав пошепки Муня. – У другій кімнаті. Якась баба. Спитала: хто там.

– А-а, це певно наша крадіж, – усміхнувся Ося. – Але поки що її не варто випускати, щоб під ногами не крутилася. Давай, братва, розсипайся по хаті і шукайте джинси.

– Хто знайде першим, дістане сотню! – оголосив я.

Цигани взялися до роботи, а я, піднявшись нагору, покликав дівчину. Вона відізвалася, але двері були замкнені.

– Якщо хочеш, аби ми тебе випустили, мусиш нам допомогти.

– Що я маю зробити?

– Нічого. Тільки відповісти на пару питань. У твоїй кімнаті часом нема джинсів?

– Нема.

– Франьо тут буває щодня?

– Ні.

– А як же ти там живеш?

– Нормально. Тут є кухня і ванна. В холодильнику продукти... Живу яюсь.

– Позавчора увечері Франьо приходив?

– Він тут сидів цілий вечір. Потім приїхали якісь двоє.

– Не чула розмови?

– Я не прислухалася.

– Ага, значить, тобі подобається там сидіти?

– Ти що, здурів? Випусти мене!

– Скажи, що ти чула?

– Окремі слова.

– Ну?

– Франьо спитав про якогось поляка... Вони сказали, що все в порядку.

– А про джинси мова була?

– Так... Хтось сказав, що вони в машині.

– Вони принесли їх сюди?

– Не знаю... Правда, не знаю...

– Слухай мене уважно... Франьо добряче підзалетів. Твій свідчення дуже важливі. Хочеш помститися Франьові?

– Ще й як!

– Пригадай ще щось із тієї розмови. Чи про Миколу задували?

– Миколу... Не пам'ятаю. Про поляка говорили, що він втратив свідомість, коли його вдарили по голові... Сюди виходить вентиляційний отвір і можна чути, що говорять вниз. Але потім вони перейшли до іншої кімнати чи до кухні, і я вже нічого не чула.

– Маєш чудову нагоду відплатити Франьові. Повториш все це ще сьогодні.

– Кому?

– Міліції.

– Нізачо в світі. Франьо мене вб'є.

– Франьо твій загуде надовго.

– А як не загуде?

– Пограбування трьохсот пар джинсів і тілесні пошкодження міліціонерові – це не жарти.

– Я б дорого заплатила, щоб його за ґрати запакували.

Знизу долинув радісний вереск:

– Знайшов! Я знайшов! Ура-а!

Я збіг вниз і побачив дикий танець Муні.

– Джинси в підвалі в мішках! – тішився він. – Це я знайшов! Давай сотню!

– Спочатку покажи мені свою знахідку.

Джинси були зашиті в десять білих мішків, очевидно, по тридцять в кожному. Мішки лежали на дерев'яному настилі.

– Вони були привалені дошками, – пояснив Муня. – А я здогадався і розкидав.

– Моя школа! – з гордістю похвалив Ося.

Ми повернулись нагору і стали чекати Франя. Цигани вийняли з бару коньяк і частувалися. Я нервово походжав біля вікна, стежачи за вулицею. Я не міг дочекатися, коли ж нарешті появиться той курдупель, що так мене навколо пальця обвів. Та й не тільки мене, Миколу теж. Цікаво, яка в цьому всьому ролі лейтенанта й Едика?

Минула година, коли до хвіртки нарешті підкотили «Жигу-ці», а з них вийшов Франьо в супроводі невідомого. Ося миттю представив хлопців по місцях. Щойно господар зі своїм компаньйоном зайшли до кімнати, як цигани вискочили з засідки і кутенько обох скрутили. Все сталося так блискавично, що жоден із них не встиг навіть матюкнутися. Зате, коли опинилися зв'язані на підлозі, то душу відвели.

– Гарно ж ти розправився зі своїм дружком, – сказав я.

Але Франьо мовчав, тільки дивився на мене повним ненавис-тним поглядом. Мовчав і тоді, коли цигани почали зносити мішки і джинсами.

– Так, ну я пішов телефонувати, – сповістив я і рушив до дверей.

І тільки тоді Франьо озвався:

– Ти що – збираєшся повісити на мене ці джинси?

– Ти їх сам собі повісив. Думаєш, викрутишся?

– Нічого з вашої затії не вийде. Хочете сухими вийти з води?

Підкинути Франьові власну крадіж!

– Ах ти ж сука! – скипів Ося і вже хотів було заїхати йому в нисок, та я стримав:

– Не дай Боже засвітити йому якогось синця! Він тільки того й чекає. Бачиш, як на арапа бере? Чекає, що торгуватися почнемо.

– Давай-давай, біжи телефонуй, – під'юджував Франьо. – Там на тебе вже діло заведене. Пристойна папочка. Навіть я такої не заслужив.

– Зате тепер ти заслужив не тільки папочку.

Я вийшов на вулицю до телефонного автомата і набрав номер. Трубку взяв Едик, але, на моє здивування, особливого захоплення в його голосі я не помітив. Проте приїхали вони за півгодини. І було їх тільки двоє – лейтенант і мій любий Едик. Це мене дещо збентежило – чому їх лише двоє? Але хто його зна, може, так і треба?

Едик обвів скептичним оком зв'язаних грабіжників, тоді перснів погляд на нас і похитав головою:

– Хе! О дають!

– Так, – сказав лейтенант. – Хто мені пояснить весь цей цирк?

– Тут жодного цирку нема, – чемно заперечив я. – Ми знайшли джинси в підвалі. Потім зробили засідку і ось результат.

– Ага, – погладив підборіддя лейтенант, – то ви ще й незаконно проникли на чужу житлоплощу?

– Вони ці джинси з собою привезли, – сказав Франьо. – До чекалися нас, а тоді вам потелефонували. Знали, що роблять.

– Білий день надворі, – кивнув я на вулицю. – Якби ми вивантажили триста пар джинсів, нас би обов'язково хтось із сусідів побачив. Підіть опитайте їх і переконаєтеся, що до джинсів ми не маємо жодного стосунку.

– Справді? – засміявся Едик.

– Я одразу поставив діагноз: хитрий жук! – теж усміхнувся лейтенант.

– Це ж придумати таке!.. – хитав головою Едик. – Тільки тут маленька неув'язочка вийшла – на Миколу напали цигани.

– Вони ж були перевдягнені! – нагадав я.

– Я давно казав, – зітхнув лейтенант, – що ці зарубіжні детективні фільми приносять нам самі лише клопоти... А в нас тут ще й своя біда – польське телебачення. Надивиться чоловік різних гангстерів та й собі пробує таланту. А таланту нема. Ой яка штука. Нема таланту.

– То ви для свого друга навіть джинси вирішили повернути? – спитав Едик циган і, не чекаючи відповіді, розреготався.

– Слухай, лейтенант, – твердо мовив Ося. – Мені ваші розклади до задньої кишені. Я хочу одного – аби до цього діла не пришивали циган. Ясно? Я цих джинсів в очі не бачив.

– Вішай, вішай клюски на вуха, – всміхнувся лейтенант. – Я вас, як облуплених, знаю... Едику, розв'яжи хлопців.

Сержант спиритно поперетинав ножом зашморги. Аж тепер я собі усвідомив, у яку багнюку попав. Навіщо я ліз між цю жорна?

Цигани, на відміну від мене, поводитися спокійно, а Муша байдуже досліджував природні багатства свого замурзаного носа.

- Там нагорі є свідок! – не здавався я.
- Який ще свідок? – здивувався Едик.
- Дівчина, яку Франьо викрав із весілля.
- Ну й що вона там свідчить?
- Що чула, як позавчора привезли джинси сюди.
- О-о! Це дуже цікаво! – потер руки сержант. – Ану, Франю,

приведи сюди цю дамочку.

– Зачекайте! – пересбив я його. – Нехай він дасть ключа, а я приведу, бо він їй пригрозить, і вона буде боятися...

– Ну, я не кажу – кіно ноцне!?! – підморгнув лейтенант. – Даний, Франю, веди її.

– Запросто! – зрадів такому довір'ю курдупель і за хвилину привів викрадену проститутку.

Як і слід було сподіватися, навіть ця моя остання надія з успіхом луснула. Повія усе заперечила. Вона й не розмовляла зі мною, нічого не чула й нічого не бачила. Франя тут кілька днів не було, а її саму викрали цигани, ці самі, що тут стоять, а Франьо її відбив. За це вона його палко кохає. Ах, нарешті міліція втрутилася і вона більше не змушена переховуватися. З тими словами вона виплила з будинку в невідомому напрямку. Ну що ж, за свободу вона не надто переплатила.

Я сприймав весь цей кошмар, затамувавши подих. Кудись пропали всі аргументи, у пам'яті стояв лише спогад, як я звивався на підлозі. Невже все це повториться?

– Ну, що нам робити з цією братією? – спитав лейтенант, переводячи погляд то на Едика, то на Франя, мовби радячись із ними.

– Та що там панькатися? – відказав Едик. – Усіх у кутузку!

– Сержант, не жартуй з вогнем! – процідив крізь зуби Ося.

– О, вони ще й погрожують! – помахав пальцем Едик.

– Цікаво, у чому ви нас звинуватите? – спитав я. – Джинси, а так розумію, виплисти не можуть.

– А в тебе, колего, і без джинсів є усі можливості опинитися в цюпі, – сказав лейтенант. – Міліціонера з поляком побили? Побили. Дамочку викрали, дебош вчинили?.. У чужому будинку вас застукали? Застукали. Є й свідки... Я навіть так думаю,

що циган ми відпустимо, га? Вони ж тільки невинні жертви жорстокого і підступного афериста. Дивно, як тільки ви раніше його не розкусили?

– На майбутнє матимуть науку, – підтримав його Едик.

– Нікуди ми звідси без нього не підемо! – буркнув Ося.

– О! Хе-хе-хе! – засміявся лейтенант. – Винничук – друзі апачів! Так я і думав! Як вам це подобається?

– Знаєте що, товаришу лейтенант, – встряв Франьо, – я вибачаю їм їхнє незаконне проникнення в мій дім. Вони ж, бідолахи, рятували свою шкуру. Мені навіть чисто по-людськи їх жалю.

– Усіх жаліти – тюрми позакриваються, – кривлявся Едик. Такі типи, як оцей, дуже небезпечні для суспільства. Організатор і натхненник цілої банди! Просто гангстер якийсь! Ще й під інтелігента працює! Доцент!

Усі троє голосно розсміялися.

– Так-так-так, – розтягував задоволення лейтенант. – Давно такого заплутаного діла нам не попадалося... Але ми часом робимо винятки. Тільки з профілактичних міркувань... Зробимо цього разу виняток і для вас. Може, наша великодушність вплине на ваше перевиховання. – І, витримавши урочисту паузу зробив жест цезаря: – Ви вільні! Можете йти на всі чотири сторони. Але постарайтеся більше ніколи мені на очі не потрапляти і ще одна порада: спробуйте заробляти гроші чесною працею. Це ж так приємно взяти в руки своє, кровно зароблене!

Я подумав: а чи не вщипнути себе? Може, це все тільки дурнуватий сон?... А, може, ще гірше? – і я, і всі оці люди не існують насправді, а є тільки виплодом уяви якогось львівського Франца Кафки?

– Ну, чого ви чекаєте? – здивувався лейтенант. – Дорога вільна.

– А мої книжки і паспорт?

– А-а, так-так, – згодився він і вийняв із портфеля Куліща. Прочитав я цю книжечку. І скажу тобі, що часом цей чоловік має рацію. Да-а... Люблю я історію. Коли-небудь забіжи до нас поговоримо.

– А мій паспорт?

– В книжці.

– А «Історія піратства»? – не здавався я.

– Не брав. Чого не брав, того не брав.

– А я й не кажу, що ви брали. Це Едик узяв.

– Що? – обурився сержант. – Ти й далі розповсюджуєш свої брудні брехні?! Ну, ви тільки подивіться на нього! Щойно стояв, можна сказати, на порозі тюрми! А вже знову за своє!

– Та-ак, – погодився лейтенант. – Тяжкий трафунок. Для перевиховання потрібен час. Час і наполегливість. Прочитай, друже мій, Макаренка. От де школа життя!

– Ходімо! – сказав Ося. – Нема що тут ловити.

Ми вийшли на вулицю. Мене всього трусило від безсилої люті. Біля машини я помітив, що бракує Муні.

– Стривайте, ми забули Муню!

– Не забули, а закинули в тил ворога, – засміявся Ося.

Виявляється, Муня навмисне зостався у сінях для підслуховування. Та не минуло й п'яти хвилин, як пролунав розпачливий нереск циганчука, і за мить він уже біг до нас, потираючи червоне вухо. Розвідника було викрито і покарано.

Я відмовився їхати з ними, мені захотілося залишитися на самоті. Ми попрощалися, і я почвалав через усе місто.

Лише тоді, коли зачерпнув мештами води з калюжі, усвідомив собі, що падає дощ. Я сховав книжку за пазуху і, задерши голову, розкрив спраглого рота. Краплі падали на язик і змивали гіркоту.

– П'яний чи що? – обурився якийсь чоловік із парасолькою, обминаючи мене.

ЕПІЛОГ

Ця дивна історія не давала мені спокою, і хоч я вже зарікся вивчати життя, та все ж вилловив за кілька днів Шиньйона і залягнув його на шампанське. При цьому він десять разів уточнив, хто конкретно ставить.

– Розумієш, мене всі дурять. Вони кажуть: Шиньйон, ходімо на шампанське! А закон який? Хто запрошує – той ставить, не? А коли пляшка порожня, починається: хто платить? Ну, це нормально? Нормально?

– Ні, – погоджуюсь я і, щоб Шиньйон розслабився, розраховуюсь за пляшку відразу.

– Оце я розумію. Оце нормально. Як справи?

– Ніяк.

– І в мене. Товар не йде. Бляха, підзалетів я з «феррарі». Взим по двадцять. По сорок п'ять продавали на скупці. Я думав, здам гуртом по сорок. А тут вони почали падати. Тридцять п'ять! Я чекаю. У мене нюх. Я чекаю, коли вони піднімуться. Тридцять! Я в паніці. Але я маю нюх. Я чекаю. Двадцять п'ять! Я в трансі. Я п'ю валідол. Три дні п'ю валідол і ні грама спиртного. Але я маю нюх. Я знаю, що в мене нюх і намагаюся не зірватися. На четвертий день я прилітаю на скупку і чую – все, капець, «феррарі» на скупку по двадцять і ніяка падла не дасть хоч на карбованець більше. Ти розумієш? Якби в мене був револьвер, я б вистрелив собі в скроню. Бац! – і Шиньйона нема. І що ти думаєш? Я продаю гуртом це сране барахло по шістнадцять! Ти чуєш? По шістнадцять! А я так довіряв своєму нюхові! Не, бляха, тепер нікому не можна довіряти. Навіть собі. Вип'єм... То як, кажеш, у тебе діла?

– Так собі.

– Пролетів я на пів тисячі. А ти знаєш, що для мене пів тисячі крабів? Я ж хворий. Мені на ліки потрібно. А тут – пів тисячі!

– Та перестань – що для тебе пів тисячі? Ти без тисячки в кишені з хати не виходиш, – під'юдив я його.

Шиньйон враз загорівся, як віхоть сіна, і, щоб загасити пожежу, я замовив ще одну пляшку. А випити на шару Шиньйон не відмовився б навіть при смерті. Коли він уже трохи захмелів, я поклав на стіл сотню і сказав:

– Це маленька компенсація за твої страждання, але я хочу почути історію про вкрадені джинси.

– Які джинси? Я нічого не крав!

– Не ти, а Франьо. Ті джинси, які нібито сперли цигани в поляка. Триста пар.

– Я нічого не знаю.

Я згріб сотню в кулак.

– Зачекай... В принципі я дещо чув...

Я розправив сотню на столі.

– Тільки це між нами, – його рука накрила сотню і поволі потягла на свій край столу. – Якщо ти ще комусь розповіси, я скажу, що ти все вигадав.

– Добре. Я просто хочу знати для себе.

– Значить так. У цьому ділі замішані поляки і троє ментів.

– Микола, Едик і лейтенант.

– Я цього не говорив. Я не знаю жодних імен. І не хочу знати. Зайва інформація в мене стирається. Отже, поляки під прикриттям ментів привезли до Львова триста пар джинсів. Один мент напередодні звернувся до Франя, щоб той поміг сплавити джинси. Але з умовою, що треба відразу кинути всю партію, а не цикати по кілька штук. Франьо сказав, що такими сумами не оперує і звів мента з тобою, щоб ти поклеїв для цієї справи циган. Один поляк разом із лягавим поїхали на зустріч з циганами. Але... Тут в цей процес вмішується Франьо, який нігали ніби до цього справи не мав. Він посилає когось до циган і переносить зустріч. Здається, на пізнішу годину. А потім його люди, перевдягнені за циган...

– У светрах «феррарі».

– Во! У светрах «феррарі»! Щоб вони горіли синім вогнем! Його люди нападають на лягавого і поляка, луплять їх так, що лягавий потрапляє до лікарні, а поляк просто йде на дно і залягає, як бичок. І джинси щезають. Менти в трансі. Їм відомо тільки те, що джинси пограбували цигани. Підозра падає на тебе. Але, коли тебе беруть в обробку, то вони бачать, що тут щось не клеїться. Проте нема жодної ниточки і, щоб довго часу не витратити, нацьковують тебе ж таки на ті джинси. Ну, і ти їх знаходиш, чи навпаки за версією Франя, підкидаєш йому на хавиру. Їм ясно, що циган підставили і вони вас відпускають. А Франьо в свою чергу вішає їм клюски, що підставили якраз його. Зійшлися на тому, що Франьо поміг їм товар пульнути, не заробивши при цьому, ані копійки. Потім ще виставляв ресторани. Можна сказати, він відбувся легким переляком.

Я розпрощався з Шиньйоном, не підозрюючи, що всі хвороби, на які він страждав, були не вигаданими, а справжніми і що за кілька років він таки помре тихо і непомітно, залишаючи у невтішному горі своїх кредиторів.

Минуло, може, зо два місяці. І довелося мені потрапити на весілля до однієї подруги. Справляла вона в ресторані «Львів». У розпалі забави я помітив компанію, що розсілася за столиком у тихому куточку. То були мої знайомі – Микола, лейтенант Едик, Франьо, Шиньйон, Додик і ще кілька дамочок, серед яких я впізнав і Додикову Віру, і ту, що ми викрадали. Вони пили шампанське і жваво гомоніли, час від часу відкидаючись на спинки крісел у веселому реготі.

– Скоро ж ви порозумілися, – сказав я, підійшовши до їхнього столу.

– Не по-о-няв! – прискалив руде око Шиньйон.

– А тут і розуміти нічого. Як здоров'ячко, Микольцю?

– Хто це такий? – спитав курдупель у Миколи, – Ти його знаєш?

Микола знизав плечима.

– Вперше бачу.

– Хіба мало тут чудиків? – засміявся Едик.

– Ти давай, друг, хиліяй звідси, – порадив Франьо. – Вийми! Ну й хиліяй!

– Та ви справді артисти! – вигукнув я. – Вам треба обов'язково у театр. Там вас давно чекають!

– Зараз я поговорю з ним! – грізно проказав Додик і вставило було з-за столу, але Віра схопила його за рукав:

– Не вмішуйся! Бачиш – п'яний!

– Треба покликати міліцію, – обурився Шиньйон. – Що та чорт – не дадуть культурно відпочити! Офіціант! Офіціант!

Я розвернувся і поплентався до свого столу.

Дивовижний світ, у якому я ще недавно перебував, нарешті для мене замкнувся.

Львів 1978 р.

*Діви.
Ночі*

Книга Друга

II

Минуло два роки. Жодного просвітку я й далі не бачив перед собою. Писав у шухляду, працював художником на ізоляторному заводі й чекав на якісь блаженні часи, які мали прийти мені на порятунок. А проте вони не приходили. Леонід Ілліч, здавалося, житиме вічно, а разом із ним і вся його гнила банда.

На заводі я малював лозунги, заклики, агітки, і не було всьому цьому ні кінця ні краю.

Наприкінці квітня мені доводилося працювати щодня, квітуючи Першотравневі транспаранти й інші дурниці. Одного разу до моєї майстерні зайшов рознервований начальник цеху в якому я записаний був маляром, і спитав:

– Де табличка для мого кабінету?

Голос його звучав грізно і не віщував нічого доброго. Дурнуваті таблички, які він собі замовив, я весь час відкладав на потім, одна лише згадка про них псувала мені настрої – начальник хотів, щоб я їх фігурно повірізав з латуні й наклеїв на дерев'яну дощинку.

– Я ще не зробив, бо мушу малювати транспаранти, – збрехав я.

– Що значить «не зробив»? Сьогодні у нас іноземна делегація! Що вони побачать на моїх дверях?

Я ще його таким не бачив. Він весь розчервонівся і аж кипів від злості. Можливо, навіть для хоробрості врізав сто грам Принаймні я б не сподівався від нього в тверезому стані настільки тупої тиради:

– Всього! Ти більше тут не працюєш! Хватить з мене! Художники, бля, розумієте! Пиши заяву! З сьогоднішнього дня! І мені на стіл! Вже!

Я теж можу впадати в нерви. Один елегантний змах руки –

шпатель з фарбою вилився на готовий щит із передовиками виробництва.

– Ах ти бл..! Та ти що? Обалдів! – верещав начальник, а я спокійно надряпав заяву і, тицьнувши йому в руки, забрався геть.

Через годину, зібравши необхідні підписи для звільнення, я отрудовою книжкою в кишені вже чалапав сонячною вулицею і настроям далеко не сонячним.

Ізоляторний містився в самому кінці Зеленої, до центру було далеко, але я не мав жодного бажання пхатися в тролейбус і чимчикував пішки. Раптом я почув, як біля мене загальмувало авто. Дверцята прочинилися, і знайомий голос пані Аліни покликав:

– Пане Юрцю! Сідайте, я вас підвезу.

Я слухняно сів поруч з нею.

– Ну, куди то ви чимчикували з таким понурим виглядом, ніби програли душу в карти? – штурхнула вона мене плечем.

Старша пані за кермом виглядала оригінально. Особливо цей білий капелюшок із маленькою білою вуалькою.

– В мене й справді такий сумний вигляд? – спитав я.

– Жакхливий. Я подумала, що неодмінно мушу вас перепинити. І знаєте, що? Ми зараз їдемо до мене, і там ви мені про все розповісте. Між іншим, хочу вас потішити – я взялася писати мемуари. І все завдяки вам. Ви є великий спокусник. Проблема тільки в тому, що мені доводиться ворухити святі імена.

– А хіба власникам святих імен щось людське було чуже? – перекрутив я фразу Ніцше.

– Ну, власне! Я теж так мислю, а проте щось мене гризе. Коли я стала пригадувати все своє життя, то мені ставало зле. Так виглядає, що я втягла в розпусту зо два десятки національних світочів! Серед них наші відомі галицькі політики, письменники і художники. Ви уявляєте, що то зачнеться, коли ці спогади будуть видані?

– Уявляю. Але ви єдина, хто може засвідчити, що великі люди не конче мали бути кам'яними болванами. А так між нами, про кого ви вже написали?

– Почала я з Сяся Людкевича.

– Але він ще живе!

– Так, але я мусила зачати з нього. То, знаєте, все одно, що розрахуватися з кредитором. Я була один час в нього втріскама по самі вуха. Він хотів на мені вженитися. І якби я не була така дурна, то життя моє пішло б зовсім іншою колією.

– Але хто б від того виграв? Замолоду ви були такою красунею, що жоден чоловік не мав би з вами тихого щастя. Не уявляю вас за ліпленням щонедільних вареників, як то прийнято в усіх порядних галичанок. Цілком можливо, що ви б зруйнували йому життя.

– Але ви є в'їдливий! Хоча, може, маєте рацію. З мене була б нездала жінка.

– Хоч із вами жоден чоловік не чувся б щасливим, проте вам вдалося оцчасливити безліч чоловіків! Ви їм відкрили такі обрії, яких вони були позбавлені. Все це вартує увічнення.

– Мене осудять. Святі імена на таке не заслужили. Вони чисті й непорочні.

– Святі імена не користувалися кльозетовим папером?

– Перестаньте! – залилася сміхом пані Аліна.

Авто спинилося. Будинок пані Аліни крізь густе гілля дерев майже не прозирався. Я допоміг їй вибратися з авта і повів по під руку по гравієвій доріжці, обабіч якої пінилися квітники, які розливали надовкіл бзикання та дзижчання різноманітних комашок і бджіл. Вже від самого цього затишку настроїв у мене почав поправлятися. А поправився він ще більше, коли я перекинув келих югославського вишневого вермуту. Ми вмостилися у вітальні в м'які крісла, і я відчув, як мене огортає спокій.

– Ну, – усміхнулася господиня. – Давно ми з вами не бачилися. Розповідайте.

– З нинішнього дня я знову безробітний, – повідомив я.

– І це все ваше горе? – розсміялася вона.

– Просто я мав дуже вигідну роботу. А тепер знову доведеться щось шукати.

– І що ж то була за робота?

– Художником на заводі. Раз на тиждень прийдеш, зробиш свою справу і гуляй далі.

– А яка була платня?

– Сто сорок.

Пані Аліна залилася голосним сміхом.

– Сто сорок карбованців! Та за такі гроші я навіть не встану і фотеля.

– То ви, а то я.

– Бо ви є трохи гоноровий. Я вам пропонувала допомогти, а ви ся відмовляли. Але ще не все втрачено. Хочете працювати за грубі гроші?

– Де?

– О Господи! Він не питає, яка робота, а питає, де! Яка різниця, де? Може, це на Марсі, а, може, в Підгірцях. Зараз до мене прийде один пан, котрий мені багато чим завдячує. У нього є дуже великий бізнес. Пам'ятаю, він у мене цікавився, чи не маю якого інтелігентного хлопця. Сподіваюся, ви ще не втратили своїх інтелігентних манер, гаруючи на заводі?

– І що то за пан?

– То є пан Роман. Він зв'язаний з дуже високими людьми.

– Але чим він займається?

– У нього надто розмаїті інтереси. В одному місці купує, в іншому продає. Але є одна галузь, яка нас єднає. Це – гарні панянки.

– Що, він теж плекає цей виноград?

– Можна сказати й так.

– Ви хочете мене знову познайомити з кримінальним кодексом?

– О-о, ви є надто розважливий. У ваші літа я без роздуму кидалася в перший-ліпший вир і, знаєте, завше виринала сухасухісінька. А чому? Бо не боялася йти просто, куди вела мене дорога, і ніколи не розмірковувала на роздоріжжях. Це мене врятувало. Вам пропонується добра робота. Наскільки я орієнтуюся, тисячі три в місяць.

Я захлинувся вермутом, і в голові моїй пролунав шурхіт банкнотів. А коли струснув головою, то банкноти вляглися в пачки. Таких грошей я ще не тримав у руках.

– Добрі гроші, – погодився я. – Але щоби їх заробити, напевно недостатньо самого лише інтелігентного вигляду, не?

— Звичайно.

До покою ввійшла дівчина і сповістила:

— До вас пан Роман.

— Добре, проси його, — сказала господиня і додала, звертаючись до мене: — Ну от, зараз про все й поговоримо.

Вермут потихеньку чинив свою підлу справу, я відчував якийсь поцимбальний стан і міг пристати на будь-яку пропозицію.

Пан Роман мав під п'ятдесят. То був високий кремезний чоловік, бездоганно зодягнений і з усмішкою американського актора. Він увійшов швидким енергійним кроком.

— Пані Аліно, моє глибоке шанування. Выглядаєте чудово! Щоб я тріс — ви знову закохані! — майже проспівав він, цілючи руку господині.

— Е, перестаньте — в моєму віці!

— Що таке вік? Вік грає роллю тільки для телятини, але не для кобита.

На його середньому пальці зблиснула золота печатка з якимсь фантастичним гербом.

— Пане Ромцо, хочу вас запізнати з моїм знайомим. Пан Юрко є літерат, але мав би вродитися деінде, а не в наших більшовицьких умовах. Тут він просто гине.

— О, література! — кивнув головою пан Роман, вмощуючись у крісло біля нас. — І де ви, цікаво, берете свої теми?

— З голови, — сказав я.

— Ну, це щось мусить бути з жанру фантазій. Бо голова у вас ще досить молода, аби черпати теми з життя. А фантазій у нас не люблять. Тепер мені зрозуміло, чому ви гинете.

— Ну, ще так трагічно не є, — всміхнувся я. — Надіюся на ліпші часи.

— Не нарікайте на часи. Може, для мистецтва вони не найліпші, але для чогось іншого — годі й мріяти. Нам із пані Аліною ведеться незгірше, ніж десь за океаном.

Обоє вони розсміялися. Пані Аліна налила гостеві кави і запропонувала вермут.

— Але ж ви знаєте, що вина я не п'ю.

– Тоді, може, коньяку?

– А, коньяк, то будь ласка.

– Виберіть собі в креденсі. Знаєте, пане Ромцю, маємо одну проблему.

– Ну? Яку? – спитав пан Ромцю, розглядаючи в барі пляшки. – У вас тут чудовий вибір. Чудовий. Але я, знаєте, маю свій густ. А він мене більше тягне на «Арарат».

– Пан Юрко шукає собі роботи. А я якраз пригадала, що ви колись мене питали про інтелігентного хлопця.

Пан Роман знову сів у крісло, налив коньяку і задумливо випив. Потім вийняв з кишені цигарки, щиглем вибив цигарку і, припаливши від запальнички, видихнув дим тоненьким струменем. Після цього відхилився назад, заклав ногу на ногу і промугикав щось невиразне, відбиваючи такт пальцями на коліні. Йому, видно, подобалося приковувати до себе увагу, але чинив це дуже примітивним способом – зволікаючи з відповіддю.

– Так, я потребую інтелігентного хлопця, – нарешті видушив із себе, обводячи мене пронизливим поглядом, наче якийсь товар.

Його очі при цьому були зимні і нечутливі, і ліве око мені виглядало лагіднішим за праве, а праве могло належати людині, яка ніколи не страждала від докорів сумління.

– То має бути чемна, вихована людина, яка б справляла гарне враження і викликала б до себе довіру.

Ага, подумалося мені, оце останнє його найбільше й цікавить.

– Ну, пане Ромцю, вам неймовірно поталанило. Маєте перед собою саме того, кого потребуєте. Він завше у мене викликав довіру... Але оповідajte нам, що то має бути за робота?

– Видите, пані Аліно, мені деколи треба полагодити різні важливі справи на досить високому рівні. І я не можу послати з візитою до першого секретаря чи до якогось генерала тих бомків, що в мене працюють.

– Ага, то пан Юрко мав би бути чимось на зразок вашого секретаря?

– Хочу уточнити: таємного секретаря, – пан Роман перевів погляд із пані Аліни на мене і додав. – Тому вирішуйте. Я не можу брати на цю роботу людину, яка за рік-два мені вифуркне. То має бути стала робота з обов'язковим підвищенням.

– Пана Юрка цікавило ще одне питання, чи не буде це надто ризикована праця.

– Я ніколи не ризикую. Я все роблю на кант. Стільки літ вже працюю, а ще жодного разу навіть гумка не пукла. Чи то не є показник?

Пані Аліна засміялася:

– Ну, пане Юрцо, слово тепер за вами.

Я пробував замислитися, але клятий вермут помішав мені все в голові.

– Для початку дістанете на місяць три тисячі, – сказав пан Роман.

Краще б він цього не казав, бо, може б, я тоді щось намислив, а так знову зашелестіло в голові банкнотами, і мудрий вожд усміхнувся з кожної сотки.

– Я згоден.

Нсвже це сказав я?

– Ну, от і прекрасно, – зраділа пані Аліна за мене. – Давайте вип'ємо.

Ми цокнулися, і пан Роман попросив мене зачекати в машині, поки вони з пані Аліною перебалакають.

Я вийшов із будинку і побачив сіру «Волгу». Біля неї, спершись на капот, стояв якийсь тип у майці і джинсах. З-під майки випинали м'язи. Він щось насвистував під музику, яка линула з автомобіля. Здогадавшись, що це водій пана Ромка, я, ясна річ, попер зі своїм інтелігентним виглядом простісінько до нього.

– Це машина пана Ромка? – спитав я.

– А що? – змріяв мене байдужим поглядом водій.

– Нічого, він сказав мені зачекати в авті.

– А я тут при чім? – стелнув плечима. – Він мені такого не сказав. Так що погуляй.

Я не образився, а сперся собі на багажник і теж почав щось мугикати під ніс.

– Я буду працювати на пана Романа, – сказав я за кілька хвилин.

Водій глипнув на мене здивовано і перепитав:

– Ти?

– Умгу.

Він тільки похитав головою і далі вже не промовив ні слова. Чому я йому не сподобався, важко сказати.

За чверть години з'явився пан Роман, і ми поїхали.

– Ну, Юрку, ти вже зазнайомився з Максом? – спитав, киваючи на водія.

– Так, ми собі порозмовляли, – відказав я.

– Навіть порозмовляли? – засміявся пан Роман. – Знаючи його маломовність, я просто дивуюся твоїм успіхам. У такому разі ти, певно, й мертвого розбалакаєш?

Макс мовби й не чув нас.

– Не знаю, чи це тобі сподобається, – продовжив шеф, – але доведеться мешкати в мене. Отримаєш окремих покій. Вихідних днів нема. Є просто деколи вільні дні, але з'являються вони без жодної системи, тому, коли захочеш щось спланувати і відлучитися, то мусиш узгодити це зі мною. Часу вільного фактично будеш мати доволі, але треба весь час перебувати напoxваті. Крім моєї дружини, в будинку ще мешкає служниця. Всі інші мої працівники з'являються тоді, коли я їм скажу. Поруч із моїм будинком є ще один, який теж належить мені. Там розташована моя фірма, а ще там мешкає пані Ольга. То є фахівець зі спецдоручень. Баба-грим, одним словом. Намагайся бути з нею ввічливим, бо я не хочу мати жодних незгод. А вона має свої фіялки в голові. Мені пані Аліна розповіла дещо про тебе. Отже, коли не хочеш мати більше клопотів із законом, то намагайся не пхати носа туди, де тебе не просять. Виконуй свою роботу і не задавай дурних запитань. Що менше знаєш, то довше проживеш. Такий закон природи. Бери приклад з Макса. Він ніколи не сяде. А чому? Бо нічого не знає, нічого не бачив і нічого не чув.

Вся ця розмова мені мало подобалася, але розбирала цікавість: що за цим усім стоїть?

Авто проминуло центр, вимчало на вулицю Сімсотліття, а далі на трасу, що вела в Брюховичі, і виїхало на вулицю, що мала будинки лише з одного боку. По той бік вулиці тяглися куни, зблискувало прозорою водою невелике озерце, а далі зеленів лісок. Місцина виглядала привабливо.

Будинки, очевидно, будувалися зовсім недавно, бо деякі навіть стояли без тиньку з голою цеглою.

Дім пана Романа мав унизу гараж, а над ним ще два поверхи. До будинку вела зі смаком оздоблена алея, обабіч якої буяли тюльпани і нарциси.

Коли ми зайшли на подвір'я, я побачив біля куща бузку дівчину, що стояла до нас спиною. Попелясте волосся хвилями стікало її стрункою фігурою, яка мимоволі приковувала увагу. Щось знайоме було в її поставі.

– Дзвінко! – окликнув її пан Роман, і моє серце відразу за калатало так голосно, що аж перехопило подих.

Дівчина озирнулася й наші погляди зустрілися. Я впізнав її! То була Дзвінка, яку я стрічав колись у пані Аліни. Я завше відчував за нею якусь солодку тугу, вона навіювалася мені час від часу в думки, і щось тягло до неї, а проте я так і не наважився признатися Дзвінці в цьому. Зараз, коли ми побачилися знову, мені кортіло кинутися до неї й стиснути в обіймах. Я вже мало не вихопився з якоюсь дурною фразою, але вчасно схаменувся. Я побачив у її очах мовби таємний знак, який заборонив мені наблизитись до неї.

– Дзвінко, познайомся, – сказав пан Роман. – Це мій новий секретар.

Куди подівся старий? – крутнулося мені в голові.

– Дуже приємно, – ввічливо сказала Дзвінка, жодним відрухом не видаючи колишнього нашого знайомства. – Мене звать Дзвінка, а вас?

– Юрко, – сказав я і потис її тоненькі тендітні пальчики...

Може, я затримав їх на пару секунд довше, ніж було прийнято, проте ледве чи це хтось помітив. Зате я відчув, як великий її палець злегка стиснув мою долоню.

– Мені його пані Аліна запропонувала. А рекомендація пан

Аліни для мене закон. Юрко літератор, гадаю, тобі буде цікаво і ним спілкуватись.

– Справді? – вдавано перепитала Дзвінка.

– Ми з Дзвінкою лише рік як побралися, – продовжував пан Роман. – До речі, завдяки нащій пані Аліні. Дзвінка, бідолаха, нудиться, але я думаю, ви знайдете спільну мову. До твоїх обов'язків, Юрку, належатиме один з найпочесніших і найвідповідальніших обов'язків – супроводжувати мою дружину в оперу, театр і-і... Куди там ще?

– У філармонію, – підказала Дзвінка.

– Власне. Ну, ще там на якісь виставки, презентації і таке інше. Мені на такі забави ніколи часу не вистачає. Тут по судству мешкає ще один мій приятель і компаньйон. У нього та сама проблема. Так що, Юрцю, заопікуєшся відразу двома чарівними панянками. Тільки пильнуй, щоб вони тобі голови не закрутили.

– А ми такі, що можемо, – засміялася Дзвінка. – Пан Юрко буде мешкати в нас?

– Так. Мабуть, тобі потрібно забрати з дому якісь речі? – звернувся він до мене.

– Здалось би, – відказав я.

– Зараз я поїду з Максом на пару годин, а коли повернуся, Макс тебе завезе, куди треба, і привезе назад. Ну, все. Покажи йому, Дзвінко, покій.

По тих словах пан Роман подався до авта, а ми zostались самі. Я не знав, чи можу вже нарешті перестати грати вар'ята, і мовчав. Неясна підозра, що я потрапив у якісь спритно розставлені тенета, війнула на мить мені в голові і тут же зникла.

– Ходімо в сад, – сказала Дзвінка, коли авто від'їхало.

Вона йшла попереду, і в своїй білій довгій сукні скидалася серед цього квіткового розмаю на зображення з якоїсь англійської картини вісімнадцятого віку. Ми не бачилися два роки, інколи я згадував її, і мене тягнуло до неї, але жодного тверезого витлумачення цьому потягу я не знаходив. Так буває, коли тобі хтось наснитись, хтось, до кого ти досі не виявляв жодних особливих емоцій, але, прокинувшись, раптом відчуваєш, що тебе манить

до цієї особи якась незборима сила. Дзвінка навідувалася в мої сни, вабила, спокушала, аби потім невмолимо щезнути і розчинитися в сні. Я пригадав, що зустрів якось одну з тих панночок, яких возив на обкомівську дачу, і спитав про Дзвінку.

– О, Дзвінка! Вона вийшла заміж, – радісно повідомила мені сумну новину панна.

І я перестав про неї думати. Я не люблю думати про щось недосяжне.

Ми зайшли углиб саду подалі від будинку і сіли в альтанці, оточеній кущами ясьмину. Тут у затишній тіні ми скидалися на змовників.

– Невже ми мусимо й надалі вдавати, що незнайомі? – спитав я.

– Звичайно. Навіть не думай щось бовкнути. І те саме сто сується Роми.

– Якої Роми?

– Ах, яка ж у нас коротенька пам'ять!

– Стривай... Рома...

– Ну?

– Це не та, що на обкомівській була з усіма вами?

– Невже згадав?

– Така, повненька? Котра Анатоль Палича охмуряла?

– Вона, вона...

– І що ти мені хотіла про неї повідомити?

– А те, що вона вийшла заміж за колегу Романа і мешкає в сусідському будинку.

– То ви непогано влаштувалися. Ти щаслива?

– А ти як гадаєш?

Вона подивилась на мене з-під лоба.

– Мені здається, ти саме цього й прагнула – віддатися за заможну людину і жити без турбот. Така доля по-моєму призначена для всіх випускниць школи кохання пані Аліни.

– Ти близький до істини.

Тепер у її голосі пролунав смуток, а в тому смутку брили нотки розчарування. Вона либонь не це хотіла почути з моїх вуст.

Дзвінко, ти знаєш... – почав я тремтячим голосом... – як тільки я тебе побачив...

– Знаю.

– Звідки?

– Вчитала в твоїх очах.

– А ще що ти вчитала?

Якусь мить вона вагалася, боролася з собою і врешті випалила щось зовсім не те, що крутилося в неї на думці:

– Не скажу, і взагалі, Юрчику, прошу не забувати, що ми щойно з тобою зазнайомилися.

У цей момент я раптом збагнув, що люблю її. Тобто любив її завжди, але, знаючи, що призначається вона для якогось великого плану, так ніколи й не видав своїх почуттів. Що я, вічний безробітний, міг їй запропонувати? Однак тепер, коли вона стала належати чужій людині, я до розпачу прагнув її. Мені хотілося швидко враз благодати, щоб вона негайно кидала свого чоловіка і тікала зі мною світ за очі. Мене раптом пронизала дивна думка, що від цього залежатиме моє життя.

Що це за дивне почуття – любов? Чому воно розриває нам серце лише тоді, коли втрачаєш кохану, і ледве тліє, коли її маєш біля себе?

Саме тепер я був готовий на все. А найгірше, що це елементарно читалося з моєї зрозпаченої фізіономії.

– Юрку, мені здається, я здогадуюся, про що ти зараз думаєш, – сказала Дзвінка. – Повір, мені теж нелегко. Я не приходила заміж з палкого кохання. Однак я не думала, що все це буде виглядати саме так. Тобто я не знала, що звикнути до людини, якої не кохаєш, неможливо. Поступово всі спроби звикнути перетворюються на почуття ненависті. Але назад мені дороги нема. Я вирішила, що буду Романові зразковою жінкою. Тому я дуже прошу, не дивися на мене такими очима і не роби більше спроб розбудити в мені якісь спогади. Все це буде небезпечно як для тебе, так і для мене. Ці люди не вміють прощати.

Голос її бринів мені медовою музикою, а в цей час нестримне кохання затоплювало мене усе сильніше й сильніше. Я ледве

стримував себе, щоб не сказати їй про це. Краще б нам було не зустрічатися знову.

– Ми мусимо зберігати обережність, – провадила вона далі. – Тут всюди очі, тут всі продажні, тут нема жодної душі, якій можна в чомусь звіритися.

– А Рома?

– Вона, звичайно, скрашує мій побут, але у нас із нею надто мало спільного. Крім того вона має завидну здатність пристосовуватися до навколишнього середовища. Я так не вмію. Я не можу заплющувати очі на все те, що помічаю.

– І що саме ти такого помітила?

– Не все відразу, – сказала вона і замовкла.

Чи мені здалося, чи вона насправді змахнула з очей сльозу

– А хто мешкає в сусідньому будинку? – спитав я просто так, аби заповнити мовчанку.

– Там живе пані Ольга. Я її прозвала фрау Ольга. Терпіти їй не можу. Але чоловік її тримає, бо вона вміє полагодити різні складні справи. Фрау Ольга провадить вишкіл дівчат. Властиво, це не вишкіл, а приборкування юних тигриць. Зрештою вона й сама схожа на приборкувачку диких звірів. І не тільки звірів, а й чоловіків. Вона влаштовує забави для прихильників мазохістського сексу.

– Твій чоловік казав, що там знаходиться його фірма.

– Так, там відбуваються різні темні оборудки. Але, крім того, у вихідні дні працює казино. З'їжджаються різні тузи і розважаються.

– А сусіди?

– Ця вулиця, як ти вже бачив, має забудований лише один бік. Крім наших двох будинків, тут ще є будинок компаньйона мого чоловіка, а всі решта будівель – це вілії. Там ніхто не живе, у них поселяються лише на вікенд. А вілії належать знову ж таки людям утаємниченим. Одне слово, усе діється в своєму колі. На нашу вулицю не забредє ані поштар, ані газівник, ані електрик, бо все виплачується рік наперед, а вся пошта йде на поштове відділення, де її забирає Макс і потім розвозить.

– Цікаво, які люди бувають у казино?

– Та такі самі, яких ти бачив на тій вілії коло Янова. Різні там партайгеноссе, директори заводів, генерали, кагебісти. А біля них крутиться череда якихось підозрілих ділків, здатних на все. Одні одним догоджають і так співіснують. Все це, знаєш, таке чплутане, що я навіть не маю бажання заглиблюватися.

– А ти вже була в тім казино?

– Ні, що ти. Туди привозять дівчаток і розважаються. Роман би мене забив, якби я туди поткнулася.

– Забив би?

Дзвінка зашарілася:

– Ну, це я так, до слова. А ти вже подумав, що він такий грізний?

– Просто злякався за тебе.

– Ну й даремно. Нічого мені не загрожує. Я нічим не цікавлюся. Живу собі, та й все. От появився ти, і я зможу кудись наразті вибратися.

– А хіба твій чоловік зовсім не заздрісний?

– Смішний ти. Нас всюди возитиме Макс. А під його чуйним наглядом найбільше, що нам вдасться, хіба пошептатися.

Мені стало ще сумніше.

– Дивно, – промовив я, – що пан Роман отак відразу взяв мене до такої справи. Адже він мусить мати певність, що я не розв'яжу язика.

– А він тебе й не взяв відразу.

– Що ти маєш на увазі? – здивувався я. – Ми ж тільки сьогодні з твоїм Романом познайомилися.

– Ну, гаразд. Видам тобі таємницю. Це все я підлаштувала.

– Ти?

Я не повірив почутому, хоча десь у глибині душі вже кілька хвилин жевріла думка, що тут відбуваються зовсім не випадкові речі.

– І що саме ти підлаштувала?

– Я попросила пані Аліну, аби вона порекомендувала тебе моему чоловікові. Він якраз шукав надійну людину. Я дізналася, що ти тяжко працюєш на заводі і вирішила тебе рятувати. Пані Аліна зателефонувала Ромкові і запросила сьогодні до себе.

– Стривай... Але як вона могла знати, що якраз сьогодні я втрачу роботу? І як вона, не переговоривши зі мною, могла знати, що я погоджуся? Адже ми зустрілися випадково.

– Зовсім не випадково. Ти втратив роботу за планом. Це пані Аліна тебе звільнила. А потім чекала в машині біля заводу. Все було розраховано наперед. Але ти не гнівайся, добре? Мені так нудно тут в середовищі різних кретинів, що я вже не знаю, що зі собою робити.

Я не міг отямитися від новин, що сипонули на мою бідоласну голову. Спочатку хотілося обуритися, кинути все і чкурнути звідси якнайдалі, але ця розпачлива любов уже встигла виповнити мене до краю, я відчував, що стаю її покірним невільником і мене вже не цікавить, що за робота мене чекає і з чим вона пов'язана.

– Юрчику, пробач...

Її голос стелився так ніжно, що я міг тепер пробачити не тільки цей фарс, але й щось значно неприємніше.

Я подумав, що коли б мені забаглося в цю хвилю її поцілувати, то вона б і не боронилася. Просто аби загладити свою провину. Але я не скористався цією можливістю, бо хто його знає, чиї пильні очі можуть стежити за нами.

– Дзвінко, – озвався нарешті я, опанувавши себе, – ти підсунула мені цю роботу, знаючи, що мене знову чекають якісь темні історії?

– Чому відразу темні? Для темних справ існують темні люди. Тебе бралось на цю роботу для зовсім іншого. Наскільки мені відомо, тебе чекає посада рекламного агента. Чи як це називається? Одним словом, береш альбом зі знімками, сідаєш до Макса в авто і їдеш до якого-небудь боса на прийом. Вручаєш йому альбом. Він оглядає, робить замовлення і альбом повертає назад. Ось і все.

– Ти забула тільки уточнити: що має бути в тому альбомі?

– Ну, це товар для тебе звичний – голенькі дівчатка. Фірма постачає і гарантує.

– Ага, то твій чоловік працює в одній галузі з пані Аліною?

– Так. Але пані Аліна співпрацює з вузьким колом клієнтів, а Роман має цілий бізнес з експортом включно.

– З яким ще експортом?

– Нормальним. Відпродують дівчат за кордон. Поїдеш до Польщі, до Болгарії, Югославії... Золоті піски, Адріатика... Не пошлють же вони з такою місією тих дебілів. А ти ж знаєш слов'янські мови, правда? Ну, тепер бачиш, яку я для тебе малину знайшла?

Я зітхнув:

– Тепер бачу. Ще не забулася тамта халепа, а вже вліз в нову.

– Біднесенький мій! Але ж я це все лишень для твого щастя! Ну сидів би ти й далі на тому заводі і шкробав свої дурнуваті лозунги. А тепер ти ж бізнесмен! А скільки нових тем для роману? Ага, до речі, ти вже скінчив писати свій шедевр про наші пригоди?

– Я написав його одним духом. Лежить тепер, як і вся інша моя писанина.

– Обіцяй мені, що ще сьогодні привезеш почитати. Добре?

– Та мені не шкода... Послухай, а хто виконував переді мною цю роботу?

– Є тут фотограф. Ярко називається. Але він захопився наркотиками. Як фотограф він просто ас і виконує цю працю надалі. А от щоб відвідувати високопоставлених осіб – це вже для нього заважко.

– То він може на мене ображатися?

– Ні, він уже місяць, як займається самою лише фотографією... Ходімо, я покажу тобі твій покій.

Вікна мого покою виходили в сад. Господарі мешкали на горі і, як я зрозумів, простісінько наді мною. Це означає, що коли панові Романові забагнуть погарцювати на Дзвінці, то я матиму чудові хвилини для натхнення.

Кухня містилася внизу в сутерині, там також мешкала служниця – огрядна старша жінка з пронизливим всезнаючим

поглядом і великим волом, котре клекотало при кожному її слові. Дзвінка відрекомендувала мене зимним тоном, а сама зникла, вдаючи повну байдужість.

– Можете мене кликати пані Зоня. Аби-сьте знали, жи ту всьо в нас розписане по годинах. Сніданок о дев'ятій, обід о другій пополудні, вечеря о сьомій. Ви будете харчуватися з господарями. Але якщо з якихось причин ся спізните, то страва вас буде чекати в заморознику. О, ту маєте мікрохвильовий пічечик, і загірете си їдження.

Я вислухав її тираду і, вловивши паузу, подякував та подался до свого покою. Я ліг на канапу, заклав руки за голову і засумував. Звичайно, гроші мені потрібні, але як довго я зможу витримати таку роботу? І чи вдасться вирватися з неї, після того, як довідаюся про все, що тут відбувається?

– Завезеш ось це, – сказав пан Роман наступного дня, вручаючи мені чорного дипломата. – Зайдеш в обком партії і скажеш черговому міліціонерові, що тебе чекає товариш Бобрик. Піднімешся в його кабінет на другому поверсі, вручиш дипломата.

– А що в дипломаті?

– Всього-на-всього альбом зі знімками.

Напевно, той самий альбом, про який мені говорила Дзвінка.

– Запросиш його на цю суботу. Та не забудь уточнити, скільки їх точно приїде.

– І все?

– Ні. Зачекаєш, поки він роздивиться альбом, зробить помітки і поверне альбом назад.

Я сів у машину і всю дорогу, поки ми їхали, боровся зі спокусою зазирнути в дипломат, але суворий вигляд Макса не викликав жодної довіри.

Авто спинилося біля обкому, я зміряв поглядом споруду, до якої звичайні смертні не могли й мріяти потрапити. При вході мене перепинив міліціонер.

– Я до товариша Бобрика.

– Фамілія?

Я назвався. Міліціонер по телефону пересвідчився, що я не брешу, і пропустив мене.

Піднявшись поверхом вище, я пошуганився довгими коридорами, шукаючи захищеної місчинки. Нарешті я знайшов її і хутенько відчинив дипломат. Там було аж два альбоми. Я розгорнув одного і побачив фотографії гарних дівчат в найрізноманітніших позах. Внизу під знімками писалися їхні імена і більше нічого. Потім я витягнув другого альбома, і коли його розкрив, то аж ахнув. Тут уже на фотографіях були не дорослі дівчата, а малі дівчатка. Навіть вказувався їхній вік. Наймолодша мала вісім, а найстарша чотирнадцять. Дівчатка були такі ж голенькі, як і їхні посестри. Деякі вже мали сформовані тіла з маленькими зграбненькими персами і привабливими кучериками на животику, а інші були ще зовсім діти. Однак і ті, і другі демонстрували з усмішками всі свої приваби.

Еге, та тут пахне смаленим! – подумалося мені. Я сховав альбоми в дипломат і хутенько подався до товариша Бобрика. У приймальні мене зустріла дупасто-грудаста дама років тридцяти п'яти з буйною шевелюрою, що здіймалася над головою, наче порохова вежа, її розмальований рот розповзся в багатозначній усмішці.

– О-о, ви новенький? – спитала вона, одним порухом очей оцінюючи мене з ніг до голови. – Товариш Бобрик чекають.

І мовби непокоячись, що я сам не втрафлю в двері, провела мене, поклавши руку на спину. Долоня її була гаряча і голодна.

У просторому кабінеті за безмежним столом сидів сам товариш Бобрик – рідний татуньо нашої області, перед яким тряслися всі. Товариш Бобрик при бажанні міг розмовляти й українською мовою, але я виявився зовсім не тією людиною, яка могла викликати у нього подібне бажання. Місцева легенда вповідала, що ніби справжнє його прізвище було Бобрін і взагалі він не українець, а єврей. Мені було, по-правді, на те начхати.

– Садись, – сказав мені, одібравши дипломат.

Вправними руками відчинив замки і добув обидва альбоми. Мовчки, сопучи голосно попід ніс, гортав сторінки і час від часу щось записував на папері. Мабуть, імена відібраних дівчат.

Коли черга дійшла до наступного альбому, він зиркнув на мене уважно, але я вдав, що мене зовсім не цікавить ані альбом,

ані його особа. На щастя, на столі переді мною лежав стос газет, і я, втупившись у них, лише впівока стежив за товаришем Бобриком. Його моя байдужість цілком задовольняла. Альбом з маленькими дівчатками прикував його увагу куди сильніше, ніж попередній. Тепер він перегортав сторінки так повільно, що мені здавалося, я не вийду з цього кабінету до ночі.

Раптом він нахилився до селектора, натиснув кнопку і сказав:

– Пазаві Ярчука. А ти, – звернувся до мене, – падажді в прийомнай.

Я вийшов. Секретарка запропонувала мені сісти в крісло, а за хвилину з'явився якийсь товстий, схожий на жабу, чоловік і щез за дверима кабінету. Тепер вони обоє смакують голенькі тільця і прицмокують язиками від пожадання. Специфічних клієнтів має пан Роман.

– Ну, розповідай, – озвалася секретарка. – Як поживає пан Роман?

– Цілком добре.

– Давно я в нього не була. А ти відколи в нього працюєш?

– З учорашнього дня.

– Хо-хо! І відразу до товариша Бобрика?

– Служба, – розвів я руками.

– Мабуть, на цю суботу ми прийдемо до вас?

– З товаришем Бобриком?

– Ну, да. Що за питання? Ах, та ти ж новенький. Як тебе звати? Юрко? Мене Ліда. Слухай, ви б там щось і для нас, жінок, придумали веселеньке. А то всьо одні начальники, так сказати, в расцвете творческіх лет. Тоїсть пенсійного віку. Ой, Боже, що я говорю! Це в мене такі шутки. Як там Дзвіночка? Промінь світла в темнім царстві. Роман її береже, як зіницю ока. Ах да, на ось для неї – цукерки фінські.

Вона дала мені велику барвисту коробку. У цю хвилину відчинилися двері й з'явився Ярчук. Він поклав на стіл дипломат і сказав:

– Передай Романові, що в суботу будемо.

– В кількості? – встряла секретарка.

– В кількості восьми... ні, дев'яти, – зиркнув на секретарку, – да, дев'яти осіб.

Я взяв дипломат і цукерки, чемно вклонився і подався до виходу.

– Передавай привіт Романові! – гукнула секретарка. – І Дзвінці!

Пан Роман вислухав звіт, потім оцінив своїм пильним оком мій вигляд і сказав:

– Завтра рано поїдеш з Максом на базу. Ось тобі платня наперед за весь місяць. Підбереш собі пару костюмчиків. Один щоб був чорний. Ну, і сорочки там, краватки, мешти і т.д.

– Знаєте, в мене смак не дуже добрий, – промимрив я.

– Дзвіночок, поїдь з Юрком, добре? На твій смак я принаймні можу покластися.

– О, тоді вже заодно я й собі щось виберу? – втішилася Дзвінка.

– Що за питання? У них днями якраз товар прибув. Скажеш Борису Яковлевичу, що забава цієї суботи відмінюється. Вже нехай на другу... Ці партійці щось євреїв недолюблюють. А вже щоб з ними разом бавитися – не приведи, Боже... Ха-ха, я згадав, як одного разу вони пристали до Бориса Яковлевича, щоби той показав їм, як виглядає обрізаний. Оце була комедія! Вони ж напилися до того, що скрутили йому руки, а та їхня Лідка давай в штанах йому копошитися. Ну, Боря ревів, як дикий кабан. Мовби йому нове обрізання робили... Та-ак, ну, Юрко, завтра у нас що? П'ятниця? Часу мало. Отже, завтра після бази поїдете вже разом в «Інтурист». Знайдеш там директора ресторану, скажеш що від мене. Нехай в суботу з самого ранку пришле сюди своїх людей. Харчів нехай розрахує десь так на двадцять п'ять персон. І пива не забудь. Чеського. Чотири ящики... Потім відразу сюди. Бо ще мусиш поїхати в одне місце... Дзвіночок, вийди на хвилинку...

– Ага, чергова чоловіча розмова, – вдавано надулася Дзвінка і покинула нас.

– Я не хочу, аби дружина слухала такі речі, – сказав пан Роман. – У суботу прийдуть гості. Забава буде в тамтїм будинку Дівчатами у нас займається пані Ольга. Крім того, вона відно відає, хе-хе, за культмасову роботу. Тобто бавить гостей, затіває різні ігри, веселощі й таке інше. Твоє ж завдання стежити за тими, хто вже добряче нахляється. Тоді кличеш Макса. Макс, аби ти знав, сидітиме до рання в сутерині і оглядатиме відео. Макс відведе акуратно гостя нагору і покладе в ліжечко, а пані Ольга приведе йому панянку. У жодних іграх ти не повинен брати участі. Пити якнайменше. Бо ми з моїм компаньйоном паном Зеньом мусимо перебувати в гушці подій, а це означає – бути під газом. Через те, дорогенький, нам не надокучай, а звертайся просто до пані Ольги. Вона все знає і все полагодиць...

Пан Роман налив нам по чарці коньяку і продовжив:

– Затям одне. У цих забавах замішані такі високі особи, що боятися нам нічого. Вони у мене всі ось тут, – він показав стиснутий кулак. – Пані Аліна мені сказала, що ти вмієш тримати язика за зубами. Мусиш затямити, що це є перш за все в твоїх власних інтересах. Нам ти ніколи нічим не зашкодиш, а собі – так. На тих забавах відбуваються різні пікантні речі. Але ти на все мусиш дивитися зимними очима. Розумієш? Жодних емоцій – ні добрих, ні злих. І нічого не бійся. Але й не наглій. Мої клієнти загрузли у все це так глибоко, що самі вже мене бояться і, можливо, навіть зі самого лише страху не годні розірвати цих ниток, якими зі мною зв'язані.

– А якщо хтось із них захоче втопити іншого і спробує видати все, що знає?

– Це дурниця. Тоді і йому кінець настане. Не думай, що я тут гави ловлю. Маю на кожного такі документи, що ніхто з них чистим з води не вийде. Хоч би навіть лише раз тут побував. Ні, стосовно цього я спокійний. Мене лише можуть непокоїти мої власні люди. Мушу бути певний в кожному з вас на сто відсотків. І ще зрозумій одне. Мої клієнти, хоч би якими були приятельськими, хоч би навіть нас цілували й обнімали і казали, що ми їхні

найліпші друзі, насправді нас ненавидять. Ненавидять за те, що ми є свідками їхнього виродження. Адже вони себе звикли сиріймати яко удільних князів, а тут – опускаються до примітивних тваринних інстинктів. І це на очах таких шлебей, як ми. Мало того – ми ще й для них дуже небезпечні. Тому ми з ними не надто там запанібрата. Звикли, що ми тільки служба сервісу і не більше. Навіть, коли вони п'яні, будь з ними на дистанції.

Ми випили коньяк.

– Візьми дипломата, ходімо, я познайомлю тебе з пані Ольгою.

Сусідній будинок геть потонув у дикому винограді, що навіть вікна ледве проглядалися у тій зелені.

На дзвінок з'явилася жінка років під сорок. Тепер я зрозумів, чому Дзвінка називала її фрау Ольга. То була вродлива жінка, але якоїсь дивної сатанинської вроди. Схожа була на іспанку чи італійку. Висока і струнка, з осиною талією і міцними стегнами. Чорне волосся було стягнуте ззаду на гудз, а з-під густих нафарбованих повік дивилися такі ж чорні жагучі очі. Таких жінок охоче беруть на ролі гестапівок або сексуальних садисток. Я подумки роздягнув її, але не міг собі уявити, як вона ластиться й муркоче в ліжку, зате дуже легко було уявити, як фрау Ольга гвалтує і душить у своїх обіймах, як кусає до крові рамена і роздряпує нігтями спину.

Не знаю, що думала в цей час вона, розглядаючи мене. Очі її ковзнули по мені згори в долину без жодної реакції, мовби мала оцінити письмовий стіл або крісло. Правда, це тривало тільки секунду, після чого вже вся її увага зосередилася на шефові.

– О-о, пан Роман! – усміхнулась вона. – Прошу, прошу...

Ми зайшли всередину й опинилися у просторому холі з фотелями і кавовими столиками.

– Пані Ольго, – сказав шеф, – то є наш новий працівник. Він щойно від Бобрика. У суботу чекаємо гостей.

– Чудово. Я саме розпрацювала новий сценарій. Вони будуть задоволені.

– Я не сумніваюся у ваших талантах. На жаль, мушу вас покинути. Ознайомте Юрка з будинком і взагалі введіть у курс справи.

– Але чому ви так квапитеся? Може, нап'ємося кави?

– На жаль, мушу мчати. Ви вже з Юрком собі покавуєте.

По тих словах він вийшов, залишаючи нас наодинці. Ніколи ще присутність жінки не викликала в мене такої ніяковості, як зараз. Ніколи ще я не відчував у подібних ситуаціях мурашок на спині, а вже щоб усі слова геть попропадали і в голові натомість почала зяяти суцільна пустота – такого взагалі зі мною ніколи не бувало, відколи я розпрощався із підлітковим віком.

Я розумію, що кожна вродлива жінка змушена розвивати в собі якийсь особливий псячий нюх зі шляхетною метою самозахисту. Через те вона на всіх фертиків дивиться з підозрою і вивчає їх набагато проникливіше, аніж кожна інша жінка. Крім того, вона повинна виховати в собі неабияку кмітливість, щоб не розгубитися, відповідаючи на такі складні питання різним там жевжикам, як наприклад, котра година, або де є трамвайна зупинка. Особливо, коли пристають до тебе з цими проблемами на кожному кроці.

Нюх фрау Ольги у цей момент працював на повні оберти. Я не пошкодував би віддати дві місячні платні, аби лише дізнатися, що він їй говорить, той клятий нюх, що мене змушує відчувати себе жалюгідним плястерком шинки.

То була якась дика ситуація. Я стояв з дипломатом, вона стояла навпроти і мовчки – мовчки! – дивилася на мене. Ага, забув, що вираз її обличчя при цьому був цілком лагідним, ба навіть усміхненим. Дуже симпатична, до речі, усмішка. Вуста великі, червоні і блискучі. Тільки й пильнуй, аби вони тебе не проковтнули.

– Пан Роман просив оце дати вам, – нарешті я видушив з себе і простяг їй дипломат.

– Ах, так, звичайно, – спохопилася вона. – Чому ви не сідаєте? Прошу!

Вона вийняла альбоми і уважно вивчила картку паперу, на якому, очевидно, виписано було замовлених на забаву дівчат.

– Ну, смаки Бобріка нам відомі, – всміхнулася вона. – Полюбляють вони товстозадих і блондинок. Ага, до речі, ви вже ознайомилися з цими альбомами?

Я заперечливо захитав головою.

– О-о, то ви позбавили себе великого задоволення. Погортайте собі, а я тим часом наготую каву.

Я тепер дістав можливість непоквапливо роздивитися обидва альбоми. Особливо мене цікавив той другий, у якому я встиг оглянути лише кілька сторінок. Отже, спочатку тут були самі дівчатка, але далі побачив я фото двох лесбіянок, які демонстрували своє захоплення. На наступній сторінці позувала якась в'єтнамка чи лаоска, бо була дуже вже мініатюрна, а її малюсінька дупця, мабуть, вмістилася б на долоні. Після неї на сцену вийшло огрядне бабисько з фантастичним бюстом і такою сідницею, що якби це чудо гепнуло хлопві на ноги, то він би лишився калікою до кінця свого віку. Весь цей альбом призначався, вочевидь, для спеціальних смаків і специфічних замовників. Де вони вишпортали негритьянку, я не знаю, але тут було й дві негритьянки, які аж зі шкіри пнулися, аби пересвідчити клієнта, що не все в них аж таке чоколядове, як здається. Красувалася ще там одна лошиця, що мала, як вказано, метр дев'яносто вісім, і була така худюща й плеската, мовби пролежала цілий рік під шафою. Кості випинали всюди, де треба і не треба, а ноги вражали своєю довжиною. Цікаво, що й такий екземпляр користувався попитом. На останній сторінці побачив я фотографію кімнати тортур. Посередині, правда, було ліжко, але довкола і над ним всюди висіло різне заліззяччя, канчуки й ланцюги. Це вже для мазохістів. Ти собі лежиш любенько на ліжечку, а тебе катують, шмагають, може, й кров пускають.

Закінчив я оглядати альбом якраз вчасно. Увійшла фрау Ольга з кавою.

– Ну, як вам наші дівчатка?

– Вибір на всі смаки.

Вона сіла проти мене і закинула ногу на ногу. Роблячи це, мабуть, добре знала, який воно ефект буде мати, бо тепер її очі стежили за мною так, мовби тільки й чекали, коли врешті можна з мене запити. Унаслідок своєї природної соромливості я намагався не зупиняти свого погляду на її фантастичних нощих довше, ніж півсекунди. А власне це її й розважало, і коли

вона нагиналася до горнятка з кавою, то, думаю, не випадково стегна ще дужче заголювалися, являючи свою спокусливу витонченість.

– Все це не один рік плекалося, – сказала вона. – І я знаю, що доклала до цього стільки зусиль.

– А як ви здобували дітей?

– О-о, різними способами. Можна, наприклад, почергувати на вокзалі. Діти дуже часто тікають з дому і швендяють вокзалами. Серед них трапляються цілком гарненькі дівчатка. Зазвичай вони або сироти, або їхні батьки алкоголіки чи ув'язнені. Одним словом, приголубити таку дитинку не справляє жодних зусиль. Там на вокзалах пасуться й різні збоченці, які лише чекають на довірливу курочку. Ми обіцяли їм добрі гроші за симпатичним дівчаток. Ну, а собі вони залишають, що попадеться.

– І вони їх привозять просто сюди?

– Ну, що ви? Як можна? У нас є свої крапки в місті. Дорослі дівчата отримують власні квартири, а дітлашня мешкає з онукками. У нас, до речі, як у бібліотеці. Тільки замість книжок можна позичити на який завгодно час ту, що тобі припала до серця. Одного разу був цікавий випадок. Директор заводу після розлучення з дружиною мешкав сам і позичив у нас дванадцятирічну дівчинку. Справно платив за неї щось із місяць. Ну, а це в добру копійку влітає. Тоді що він робить? Одружитися з нею не може, то бере й оформляє батьківство. Ну, ми не дуже протестували, бо він нам за це діло виділив дві квартири. Тепер живе собі з донечкою, як уміє.

– А кому найбільше подобаються малі дівчатка?

– В основному поважним мужчинам. Молодь воліє досвідчених коханок. А різні дідки якраз тягнуться до дітей. Діти у нас щоправда, вміють дещо і добре знають, чого від них хочуть. Мають за це все, що заманеться. А що їх чекало раніше? Запущений брудний сиротинець, батьки-п'яниці, бійки, сварки. Уявіть собі, що ми їх лише на початку пильнуємо, а далі вони вже дістають повну волю. Навіть самі собі в місто ходять. І це було ще випадку, аби котрась втекла. Трапилося, правда, інше. Одна дівчинка повісилася. Але це трапилося тут, у нашому

виду. Свідків не було, то ми й до голови собі нічого не брали. Поховали її в лісі.

Мені стало трохи моторошно, коли я це собі уявив. Подумаюся, що ховали дівчинку, мабуть, фрау Ольга і Макс.

– Пане Юрку, ви повинні мати на цій роботі сталеві нерви. Не варто перейматися дрібницями. Ми ж працюємо з людьми.

Таке враження, наче б вона читала мої думки.

– Ходімо, я покажу вам розташування покоїв. Післязавтра мусите орієнтуватися тут бездоганно, – сказала вона і пішла попереду.

Дивлячись на її сідничку, що грала м'язами перед моїми очима, я уявляв увесь її багатючий досвід шурхання на шкіряних канапах високих посадовців, на задніх бамбетлях в авті, на столах і підвіконнях. Еге ж, якби канапи говорити вміли, на них жінки б ніколи не сиділи.

По обидва боки холу містилося дві зали, двері до яких були оздоблені дерев'яною різьбою. Одна зала призначалася для бенкету, столики тут було зсунуті попід стіну. Замість крісел стояли фотелі, а по кутах канапи. Між стінами і стелею бігла фігурна ліпнина. Паркет був наглянцований до такого фанатизму, що я в ньому бачив своє відображення.

– У нас прийнято робити лише шведський стіл. Кожен сам себе гостить, як йому багнеться. Таким чином звільняється доволі місця для різних забав. Тепер ходімо в казино.

Казино було зліва від входу і за розміром таке ж, як і бенкетна зала. На стінах висіли картини у бронзових рамах і старовинна зброя. Попід стінами так само стояли фотелі, а поміж ними – ниченькі куценькі столики – якраз аби вмістилася пляшка і кілька келишків. Посередині я побачив масивного дубового стола з рулеткою.

– І хто у вас провадить гру?

– Круп'є у нас пан Зеньо. Майстер своєї справи. Головні події вечора будуть відбуватися у цих двох залах. Отут вам і слід перебувати.

– А що там нагорі?

– Нагорі кімнати відпочинку. Зараз побачите.

Вона повела мене по сходах, знову демонструючи свою ідеальну фігуру, її кругла, випнута дозаду сідниця приковувала погляд. Але чомусь не викликала в мене жодного бажання, а самий лише острах.

На другому поверсі обабіч від сходів тяглися покої. Фрау Ольга штовхнула перші-ліпші двері, і я побачив голубе овальне ліжко, яке займало мало що не півпокою. Збоку були двері і вели вони до лазнички. Я зазирнув і туди. У лазничці мене вразила широка і глибока ванна, в якій залюбки можна було хлопатися удвох або й утрюх.

– Прекрасно, – похвалив я. – Гості мусять бути задоволені.

– Хочу вам показати ще один специфічний pokій, – сказала фрау Ольга й вицягла з кишені в'язанку ключів.

Я здогадався, що мова, певно, йде про кімнату тортур. І не помилився. Я пізнав її з фотографії.

Демонстрація цього покою для фрау Ольги, зі всього видно, справила приємність.

– Я сама комплектувала все це причандалля. У нас є клієнти, котрі полюбляють гострі відчуття. Причому тут розігрується ціла вистава. Клієнт замовляє собі сцену, в якій хоче брати участь.

– І що то бувають за сцени?

– Ну, наприклад, коли до нас приходять старий чекіст Любащенко, він вимагає, щоби його катувала тільки «бандеровка». Це означає, що дівчата вдягаються у форму УПА і починають опрацьовувати клієнта. Любащенко любить, коли його роздягають наголо і шмагають канчуками. При цьому неодмінно треба вимагати: «Признайся, більшовицька морда, хто ваш агент у боївці Крука!» Цей Крук йому, бідачці, з пам'яті не виходить. От дівчата його лупцюють, а він мужньо відповідає: «Умру, але не видам! Смерть бандеровським холуям!» і таке інше.

– Ну, добре, а крім катування ще якось забавляєте старого?

– А це вже на самий кінець. Старичок наш слабенький, і в нього інструмент стоїть дуже недовго. Дівчата просто його перев'язують шнурочком і дбайливо гвалтують. Інші клієнти люблять, коли їх катують гестапівці. Товариш Ярчук чомусь

набаг собі чилійську хунту. Наші дівчата навіть змушені були навчитися кількох іспанських фраз. Ми намагаємося задовольнити будь-які бажання наших клієнтів. Є такий сталий відвідувач, який отримує оргазм лише в одному випадку. Його голого й зв'язаного кладуть у ванну, а дівчата обступають довкола і цюняють. І то є висока шишка! Батько щасливого сімейства! Вдома у нього в цій справі суворі приписи. Божився, що ані жінки своєї наголяса не бачив, ані вона його розібраного. Все відбувається в гомряві, шито-крито. А тут – чоловік розпружується і витворює гакс, що тільки встигай реагувати.

– Я так зрозумів, що саме ви й відповідаєте за культмасову роботу?

– Саме я, – задоволено всміхнулася вона. – Мені це вдається найкраще. Я організуюю різноманітні гульбища. Цілими днями тільки й думаю, що б то ще такого крутенького вигадати! А ви – не хочете спробувати? – раптом запропонувала мені, киваючи на ліжко з кайданами і ланцюгами.

Я здригнувся від несподіванки:

– А вам дуже хочеться мене відшмагати?

Фрау Ольга зміряла мене насмішкуватим поглядом і відкачала грайливо:

– Ви повинні мене про це попросити.

– Знаєте, я сумніваюся, що дістану задоволення від шмагання канчуком. Мабуть, це тому, що в дитинстві мене якось не привчили любити пасок.

– Ну, не обов'язково шмагати... Можна лише прикувати кайданами...

– Так? А що далі?

Вона явно не могла натішитися моєю тупістю. Запитання викликало в неї сміх. Вона загравала зі мною, але так, аби в її пропозиції не вбачалося однозначності. Тому розвивати тему далі не наважилася. А я продовжував вдавати недоумка.

– Ну що ж, ходім допивати каву, – промовила із вдаваним розчаруванням.

Внизу вона запропонувала ще й мартіні, і я не відмовився. Ця жінка знала дуже багато, а мені розкрила щойно якусь маленьку

часточку з того всього, що бачила й чула. Їй, видно, подобалося пояснювати й вводити мене в курс справи, а, можливо, усе це чинила лише задля того, щоб вивчити мене і потім задалася прорахувати кожен мій крок.

– До речі, пане Юрку, незабаром поїдемо разом по нових дівчаток.

– Справді? Це теж входить до моїх обов'язків?

– Деколи. Так би мовити, в особливо складних випадках. Раніше я це робила удвох з Ярком, нашим фотографом. Півроку тому їздили аж у Ташкент і привезли чотири дівчинки. Але тепер він ненадійна людина.

– Я щось чув про наркотики.

– Власне. Невідомо, що тепер з ним робити. Це, як валіза без ручки. І нести незручно, і кидати шкода. Він надто багато знає.

Для чого вона мені це говорить? Щоб налякати? Що коли їй буду багато знати, то мушу стежити за собою, щоб не збитися з праведного шляху? Інакше...

– Але як фотограф він справляється з обов'язками? – спитав я.

– Як фотограф так. Але наркотики – надто небезпечно зілля. Розумієте? Не дай Боже попадеться і... різне буває... З нього потім можна буде витягти будь-яку інформацію. Досить лише посадити на голодний пайок. А в нас є не лише всесильні друзі Є й вороги, які марять перехопити наш квітучий бізнес. Вони можуть піти на все.

– І нема жодної змоги відлучити його від наркотиків?

– Яким чином? Лікувати? Для цього принаймні треба його тримати десь під боком. Ми вже про це думали. Але, здається, це вже безнадійно. Від нього навіть пішла дружина. Пане Юрку, мені виникла одна проста думка. Чому б вам не потоваришувати з Ярком? Ви одного віку. Гадаю, знайдете спільну мову.

– Для чого? – не зрозумів я.

– Ну, мало що... Він би вам, може, щось оповів...

– Ага, то я мав би виступати в ролі інформатора?

– О-о, які ви негарні слова вживаєте! Не в ролі інформатора а в ролі товариша. Який вболіває за свого колегу.

– Ну, до товаришування далеко. Я взагалі ще його не бачив.

– А він скоро появиться. Ви мусите зрозуміти, що ми не якісь тим гангстери, а одна велика родина. Ми переживаємо одне за одного. Це де-небудь в Америці такого Ярка цюкнули б по голові і оздобили б під асфальт. У нас інші методи.

Мені пригадалася дівчинка, яку поховали в лісі, і я чомусь не сумнівався в щирості її слів. Либонь була інша поважніша причина, чому Ярка не могли позбутися традиційним способом.

Небавом і справді з'явився худий високий хлопець в вицвілих джинсах. На вказівному пальці крутив ключиками від машини гак, наче б це він зайшов до бару, щоб зняти чергову пасажирку. Руки його були швидкі й нервові.

– Честь! – гукнув з веселою усмішкою, але усмішка дуже скоро згасла, коли нашттовхнулася на суворий погляд фрау Ольги. – Що сталося? У вас горе? – пробував знову віджартуватися, але це йому погано вдавалося.

– Так, у нас горе, – відказала фрау. – Бо ми зв'язалися з дебілом.

– Це ви про мене?

– А про кого ж? Ти де пропадав цілий тиждень, що ми мусили за тобою посилати?

– Діла. Самі знаєте. А що, є робота?

– Є.

– Завтра?

– І завтра, і позавтра.

– Ну, я завтра з самого ранку, як блискавка.

– Нічого подібного. Звідси ти вже не поїдеш нікуди. Тут шночуеш.

– Але... я... цей... – зашарівся він, – мені ж потрібні деякі речі... Я не маю зі собою всього... Мені треба зараз поїхати додому.

Фрау Ольга вміла облямувати таких, як він.

– Ярку, не випробувуй моє терпіння...

– Алс я справді мушу взяти касети, камеру... Я ж нічого не взяв.

– А ти куди їхав?.. Пане Юрку, я вас дуже попрошу поїхати з ним до нього додому. І повернетесь назад. Ночувати будете тут... Ага, ще одне. Сфотографуеш Юрка на нові документи.

– От гадюка! – цвиркнув крізь зуби Ярکو, коли ми вже сніли в машину. – А ти що, на роботу сюди влаштувався?

Я кивнув.

Ми виїхали на дорогу.

– І чим ти маєш займатися?

– Та так... старшим куди пошлють.

– Ясно... Я так і думав, що вони когось замість мене візьмуть.

– Чому замість тебе? Я ж не фотографую.

– Фотографія – останнє діло. Було тут куди цікавіше заняття.

– Хіба тобі хтось сказав, що я зайняв твоє місце?

– Це й так зрозуміло. А ти не корч зі себе такого наївняка. Можна подумати, що при тобі мене ні разу не згадували.

Я чесно признався, що так.

– Ага, то ти вже знаєш, у чому справа? Вони тепер мене бояться. Та я й сам себе боюся. Хочуть мене мати на оці.

– Нічого дивного в цьому нема. Бізнес у них ризикований.

– Не в них, а в нас. Хтозна, скільки ти протримаєшся. Стален нерви не в кожного. Ти чим займався раніше?

– Фарцував...

– Ну, ти ж зовсім дилетант. І відразу вліз у таке діло? Нічого на твою задницю так само ключик знайдеться. Але я не дам собі в борщ наплювати. Вони мене голими руками не візьмуть.

– Що ти маєш на увазі?

Він зиркнув на мене з підозрою і відказав:

– Ану давай чесно – доручили вони тобі стежити за мною?

– Смішний ти. У мене часу не буде цим займатися.

– Ага, значить доручили. Що ж... – Він помовчав кілька хвилин, обганяючи відразу кілька машин, а потім сказав: – Взяти чувачка з вулиці і відразу в діло! Га? Кльово. А тут людина провірена-перепроверена. У ділі по самі вуха. І її за борг?

– Я такого не чув, щоб за борг.

– Нічого, почувеш...

Авто заїхало на невеличку вуличку на Голоскові, де стояли старенькі одноповерхові будиночки з дзвквітливими песиками. Ми вийшли з авта і потрапили на подвір'я, захаращене дошками, побитими відрами з рештками розчину, якимись ящиками і цеглою.

– Я тут ремонт недавно скінчив.

Він відімкнув двері і пропустив мене в хату. Тут і справді після ремонту панував специфічний вологий запах. Книги на стелажах косилися в різні боки, поміж книгами виднілися порожні пляшки імпортих напоїв, порцелянові фігурки, касети і якісь пуделка.

– Ти сам живеш? – спитав я, не сумніваючись у відповіді.

– Сам. Розлучився недавно з жінкою. Забембало її таке життя.

– Невже вона грошей не любила?

– Ти знаєш, бувають серед жінок і винятки. От вона до таких винятків і належала. Та я, зрештою, не жалкую. В моїй праці дружина тільки зайва перешкода. Мені ж частенько доводиться не ночувати вдома. А тепер сідай ось тут, я зроблю знимку.

– Навіщо?

– Накази не обговорюють. Може, тобі закордонний паспорт збираються зробити. Звідки я знаю?

Я вмовстився в кріслі під стелажем і став оглядати книги. Тут красувалася звична колекція українського інтелігента – вітчизняна і зарубіжна класика. Видно, що господар надавав перевагу серійним виданням, але більшість із них пишлася незайманістю.

– Вип'єш? – спитав Ярко.

Я здивувався його пропозиції. І видно це не залишилося поза його увагою.

– Запам'ятай, – підняв угору вказівного пальця. – Тільки в хаті алкоголіка нема чого випити.

– Ніц не маю проти. Але наскільки я чув...

– Власне, і що ж ти чув? – вдавано зацікавився він, ставлячи на столику пляшку коньяку і шампанське. – Що ти п'єш?

– Шампанське. Я чув, що ти присів на наркотики.

– Наркотики! Що ти знаєш про наркотики? – Він розкоркував шампанське й налив у келих, а собі хлюпнув коньяку. – Тільки й всього, що покурюю зіллячко. А вони вже бучу зняли. Я ж не колюся і взагалі я в цій справі далеко не фанатик. Ось навіть коньячок полюблюю.

Він сів навпроти і ми випили.

– Мені байдуже, – сказав я. – Мене взяли на роботу і обіцяли добрі гроші. Я не збираюся ставати при цьому нишпоркою і зинюхувати, хто чим дихає.

– Рано чи пізно тебе й до цього змусять. Тут усе надто тісно переплетено. І між іншим ця робота не позбавлена ризику. Надіюсь тебе попередили.

-- Я звик до ризику, – збрехав я.

Ярко розсміявся.

– Ризик ризикові не пара.

V

Наступного дня зранку я поїхав із Дзвінкою на базу. У машині при Максіві ми були з нею на «ви» і намагалися розмовляти про нейтральні речі. На подвір'ї бази ми вийшли, з задоволенням залишивши Макса в авті.

– Ай-я-я-я! Кого я бачу! – розквітнув, мов півонія, маленький кругленький єврей і пішов нам назустріч, розкинувши руки. – Моя леді! Невже я знову можу вам прислужитися?

– Ще й як! – усміхнулася Дзвінка, дозволяючи себе обняти і цьомкнути в щічку. – Я привела вам клієнта.

– Борис Яковлевич, – виголосив він, тицьнувши мені свою пухку долоню. – Директор цієї богоугодної обителі. Чим можу служити? Вас вбрати, взути, напарфумити?

– Юрко потребує зо два порядних гарнітури, чотири пари мештів і кілька сорочок.

– Вам сильно повезло. Якраз ми дістали костюми «Mister D» Маємо югославські мешти і бельгійські сорочки. Який розмір?

Як тільки я назвав, ураз переді мною почали з'являтися і зникати речі, яких і вдень зі свічкою неможливо було б побачити в магазинах. Мені аж мерехтіло в очах. Я ледве тамував у собі синдром спекулянта – адже перепродавши будь-який із цих костюмчиків, я міг би цілий місяць бити бомки! Чому тільки два костюми? Я беру три! Ні, чотири!

– Я можу взяти чотири? – поцікавився я у Дзвінки.

– Дайся на стримання. Не все відразу. Ще не кінець світу, за місяць знову навідаємося.

– Тоді вже будь ласкава і вибери мені на свій смак.

– Ти вже свому не довірєш?

– Я ніколи не довіряв смакові настільки, щоб зробити вибір з першого погляду.

– Я помітила, – відказала вона уїдливо, згадавши вочевидь наше знайомство.

Я залишив її репліку без коментаря – біля нас крутилося надто багато людей.

Дзвінка не забула й собі зробити кілька подаруночків. Спакувавшись, ми попрощалися з директором і ще перед дванадцятою повернулися назад.

Пан Роман уже нас чекав. Щойно ми вивантажили машину, кинув «Буду ввечері» на прощання, і щез разом з Максом.

– До вечора я вільний? – спитав я в Дзвінки.

– Звичайно. Це завтра почнеться запарка. А зараз я пропоную прогулятися. Тут чудові місця. Ходімо?

Ми пройшлися в кінець вулиці й опинилися в лугах. Ми йшли доти, доки не зникли у нас за спиною будинки, а висока сита трава не сягнула нам до колін. Біля невеликого ставка за великими лапатими кущами бузини ми сіли на березі й мовчки дивились на воду, що застигла в якомусь сонному стані. Довкола лунав радісний щебет пташок, сюркотіли коники, понад плесом діловито снували бабки.

Сонце пражило, як улітку. Життя здавалося прекрасним. Я роздивлявся лісок на пагорбі, дерева видавалися наче намальованими і неживими.

– Дзвінко, навіщо ти розіграла всю цю комедію? Навіщо я тобі потрібен тут?

Стебельце трави в її устах сіпнулося.

– Мені нудно самій.

– Хіба ти тут сама?

– Сама.

Чому ти не товаришуєш з Ромою?

– В неї інший характер. Вона вжилася. А я не можу.

– Невже ти не могла передбачити, що станеться саме так?

– Ні. У мене немає досвіду подружнього життя.

– Чому ти не відшукала мене раніше?

– Я не мала про тебе жодної вістки. Не знала, з ким ти, де ти. До речі, ти маєш дівчину?

– Нічого серйозного.

– Принаймні вона тебе не буде розшукувати?

– Не думаю.

На очах у неї зблиснули сльози, а мене знову почала спалювати туга кохання. Мені було мало того, що вона сказала.

– Тобі бракувало саме мене? – спитав я.

Вона кинула стебельце у чисте плесо води і розправила на колінах сукню. Там у ставку відбувалося теж якесь своє життя. Стебельце спочатку стало сторца, а за мить зникло під ряскою. Дзвінка повернула до мене голову і подивилася поглядом сумним і лагідним.

– Ти ж знаєш відповідь...

Ні, я відповіді не знав. Я хотів це почути з її вуст. І похитав головою.

– Не знаєш? – всміхнулась вона, наближаючи обличчя своє до мого.

І коли наші уста з'єдналися, я злякався, що в грудях моїх ось-ось вибухне цілий вулкан. Серце шалено калатало, і обійми мої були такі несміливі, наче цілувався я вперше. Та за хвилину нарешті оговтався, і ми повалилися в траву.

Ми обоє перебували в якомусь дивовижному стані, схожому на сп'яніння. Щось солодке, тепле і давно забуте спливало із дна моєї пам'яті. Я обережно, мов сонячне проміння, відгорнув

Її волосся і кінчиком язика торкнувся вушка. Дзвінка нічого не боронила моїм рукам і вустам, і, збагнувши це, я припав до неї цілим тілом, вивільняючи її і себе як з одяжі, так і з законів моралі. У пам'яті у мене змигнули її слова про бажання бути тразковою жінкою і швидко згасли. Вона не змогла одурити ні себе, ні мене.

– Люби мене... люби мене... люби мене... – шепотіли її уста.

І я любив її так захланно, наче то був останній день у нашому житті. Ми були настільки спрагли одне одного, що наситилися дуже скоро і втомлено випростали свої тіла попід сонячним промінням.

Рука Дзвінки лягла мені в долоню і затихла. Ми лежали мовчки, і весь наш сором оглядало небо.

– Боже мій, – сказала вона за якийсь час. – Я б отак лежала і лежала... і щоб ми були тільки вдвох і більше нікого...

– Давай втечемо...

Мої слова викликали в неї легку усмішку.

– Втікати? Куди?

Жінки чомусь завжди набагато практичніші від нас. От вона спитала: куди? І я замислився – а й справді, куди втечеш від цих людей?

– Тоді нам залишається тільки тішитися краденою любов'ю? – зітхнув я.

– Напевно, – відказала вона. А по хвили додала: – Мені чомусь страшно. Якесь лихе передчуття. Мені часом здається, що я доживаю останні дні і мушу взяти від життя все, що тільки можливо. Це щось, як відчуття приреченої людини.

– Звідки в тебе такі дурні думки? Я не думаю, що це безвихідна ситуація. Треба тільки набратись терпіння і чекати. На свій час.

Вона зітхнула.

– Він може й не прийти...

– А ти пані Аліні розповідала про свої страхи?

– Так.

– І що?

– Як бачиш. Тепер я не одна. Маю тебе. Тільки пробач мене добре? Мені було так важко і самотньо. Нікого в мене нема, крім тебе.

– Але чому ти це зрозуміла тільки тепер? Невже раніше я був для тебе пустим місцем?

– Ти знаєш, я жила таким життям, що не було часу на роздуми. А тут я просто не маю де себе подіти. І отак з нудьги думаєш собі, думаєш... Доки нарешті не починаєш вити з розпачу. Я тільки тепер зрозуміла, що мені бракує найбільше тебе. Мені чомусь здається, що ти зможеш мене вирятувати... Ну, принаймні, спробуєш?

– Дзвінко, я все зроблю, щоб ми були разом. Але скажи мені, кого ти найбільше боїшся?

Вона задумалась.

– Кого найбільше? Але вони всі дуже небезпечні – і Роман, і Макс, і фрау Ольга... Пан Зеньо теж... На вигляд начеб усе спокійно, милі люди. Інколи в мене так відчуття, що вони мене бачать наскрізь. Я постійно боюся себе чимось видати – словом чи рухом. Я просто знаю, що коли хтось спробує перейти їм дорогу, вони зітруть у порошок.

– Це тепер чекає Ярка?

– Можливо. Але мені здається, що Ярко якимсь чином застрахувався. І змусив боятись його. Ярко не такий простий, як виглядає.

– І як же він себе міг застрахувати?

– Елементарно. Він же фотограф, має купу цікавих знімків. Крім того, знімав на камеру порнокасети. Міг собі залишити копії.

– І що там знято?

– Різні забави. Гості замовляли, аби їх знімали прихованою камерою. Там у кожному покої є потаємна ніша, в якій замасковано камеру, завдяки цьому можна зняти все, що відбувається в ліжку. Отже, він знімав на замовлення порнуху і продавав тим же, кого знімав. А вони потім між собою обмінювалися і оглядали. Ясна річ, вони забирали касету ще того дня, але Ярко завше мав час, аби переписати найцікавіші кадри. Думаю, він має цілу колекцію того добра. Коли захоче, зможе шантажувати.

– Стривай... Але це означає, що твій чоловік у нього в кулаці?

– Мабуть, так.

– Тепер я розумію, чому вони не можуть його позбутися...

Фрау Ольга попросила мене, аби я з ним затоваришував.

– Справді?.. Виходить, вони хочуть тебе використати в цій грі. Аби знати напевно, чи має Ярکو якесь досє, чи ні. А якщо має, то де воно.

– Твій чоловік сказав, що й сам має усіх своїх клієнтів у кулаці.

– Має. Але коли Ярکو розколеться, то найбільше, на що можна буде надіятися, – це вийти сухим з води. А бізнес доведеться прикрити, а то й ушиватися зі Львова кудись подалі...

Котра година?

– За чверть друга.

– Нам пора.

Ми не пройшли й п'ятдесяти метрів, як перестрілися з Ярком. Він ішов нам назустріч.

– Гуляєте? – розплився в багатозначній посмішці, хльоскаючи себе лозиною по ногах.

– Гуляємо, – відказала холодно Дзвінка.

– Я теж. Мушу стирчати тут до завтра. Нудьга... Чи не міг би я з Юрком перемовитись кількома словами?

Дзвінка стенула плечима:

– Про мене... Тільки не затримуй його, бо скоро обід.

Ярکو мав якийсь загадковий вигляд. Зі всього видно, що йому неймовірно кортіло щось мені вибвтати, але присутність Дзвінки стримувала. Коли ж вона відійшла, Ярکو сказав:

– Ну, можеш тепер тішитися.

– А то чим?

– А тим, що цю відповідальну справу доручили саме мені.

– Яку ще справу?

– Зробити шмон у твоєму покої.

Я похолов.

– Шмон? Ти порпався в моїх речах?

– На твоєму місці я б здурів від щастя, що порпався я, а не хто інший. Одначе все по порядку. Давай сядемо. Чого нам стовбичити?

Ми сіли в траву.

– Хто тобі доручив обшукувати мій покої?

– Хто ж, як не та стерва.

– Фрау Ольга?

– Так.

– І ти її відразу послухав?

– Це моя робота – слухати всіх. Зрештою, як і твоя.

– Що її цікавило?

– Вона запідозрила, що ти не той, за кого себе видаєш.

– Хіба я себе за когось видаю?

– У наше діло люди з вулиці не приходять. А ти прийшов нізвідки.

– За рекомендацією пані Аліни. І взагалі, я думаю, це є справа шефа, кого він бере на роботу. До чого тут фрау?

– Фрау – це права рука шефа.

– Ну, добре. Ти зробив шмон, відзвітував, і що далі?

– Помиляєшся. Я ще не відзвітував. Фрау поїхала по справах. І як ти думаєш, що мене найбільше зацікавило в твоєму покої?

І тут до мене нарешті дійшло: він прочитав «Діви ночі»! Дзвінка просила, щоб я прихопив зі собою рукопис. Боже, який же я ідіот!

– Ти прочитав?

– За одним подихом. Кримінальчики – моя слабкість. Може, і тебе ще будуть люди. От така історія. Той факт, що ти знайомий з Дзвінкою віддавна... і то навіть близько знайомий... викликає деякі роздуми.

– Наприклад?

Вуста в мене пересохли, і я чекав, коли ж він нарешті вийде шить із себе свої наміри.

– Наприклад, можна запідозрити, що об'явився ти тут цілком не випадково. І всі ці рекомендації пані Аліни можна потрактувати зовсім в інакшому світлі. Може, вона просто вирішила звести до купи двох голубочків... А, може, мати свого власного агента в конкуруючій фірмі... Хтозна... У будь-якому випадку шефові не дивиться чи сподобається твій флірт з його жінкою.

– Для чого ти мені все це говориш? Біжи до своєї фрау. Може, вона тобі заплатить... Чи ти, може, чекаєш плати від мене? Збираєшся шантажувати?

– Навіщо мені тебе шантажувати?

– Ага, то ти націлився на Дзвінку? Ну, звичайно, грошей у неї більше.

– Заспокойся. В дупі я маю вас обох. Не збираюся шантажувати вас, бо можу будь-якого дня розпочати шантаж таких високих осіб, що ви проти них дрібні мурашки. Я фрау нічого не скажу. А рукопис ти спали. Ти ж маєш інші відбитки?

– Маю.

Його пропозиція мене здивувала. До чого він веде? Навіщо розігрує зі себе доброго самаритянина?

Ярко запалив цигарку і продовжив:

– Скажу по правді, я мав до тебе недовіру. Думав, що ти такий самий негідник, як і всі решта. Тепер бачу, що помилився. Тебе цікавить Дзвінка. Так?

– Так.

– Тоді ми з тобою союзники. Я хочу вибратися з цього багна. По-доброму мене ніхто не відпустить. Але й пришити не просто. Я маю деякі речі, якими можна застрахати будь-кого.

– Вони ж напевно здогадуються про твій компромат.

– Звичайно. Це мене й тримає ще при житті. Інакше б мене давно позбулися.

– А як у тебе з наркотиками?

– Невже ти ще не здогадався, що це дурниця? Я навмисне напустив цю бздуру, а вони повірили.

– То ти навіть маріхуани не смалиш?

– Ніколи в житті.

– Навіщо ж ти вигадав цю історію?

– Спочатку я думав, що це буде зручною причиною, щоб мене вигнали з роботи. Але тепер бачу, що вони вирішили вчепитися в мене, як кліщі. Однак гра під наркомана мені вигідна. Сьогодні вранці я вдав, що маю жахливий облом. І фрау дала мені маріхуану за те, що я обшукаю твою кімнату. Це вже не вперше мене купують за цигарку. Як бачиш, цього разу маємо вигоду обоє. Коли б обшукала вона, добром би це не скінчилось. Мені це вигідно, бо я бачу, що можу тобі довіряти. Ти дилетант, для тебе все це лише захоплюючі пригоди, які ти потім опишеш. А ці люди здатні на все. Ти це усвідомлюєш?

– Я до них не маю жодного сентименту.

– От і прекрасно. У нас із тобою тепер є спільна світла мета – зруйнувати їх доценту. Бо лише тоді я зможу цілим і неушкодженим випорснути з їхніх мацаків, а ти здобудеш свою Дзвінку. Ну як? Кльово я все розклав?

– Нормально. Але як ти хочеш їх зруйнувати?

– Розумієш, є одна компанія, яка б охоче перехопила цей бізнес. Вони тільки й чекають слушної можливості, і от я, уважно вивчаючи твій рукопис, натрапляю на знайомі імена. Я просто в захваті від твоєї наївності! Ти навіть не подумав, що імена варто змінити!

– Я писав для себе, а не для друку. А коли буду друкувати, то дещо зміню.

– Ну, це ти, дорогенький, ще не скоро видрукуєш. Хіба де на Заході. Але, як ти гадаєш, кого я зустрів у твоїй повісті?

– Важко сказати. Шиньйона? Його всі знають.

– Та ну – Шиньйон! Лушпайка! От Франьо – це фігура!

– О-о! Не кажи мені тільки, що ви з ним нерозлучні друзі! – скривився я.

– Знаю, що в тебе нема підстав, аби його палко любити. Але є одне святе правило: ворог нашого ворога – наш друг!

– Себто Франьо – це наш друг?

– Ти мудрієш на очах! Франьо якраз і належить до тієї компанії, що спить і бачить, як фірма пана Ромка злітає в небеса.

– Чому ж вони її ще досі не висадили в повітря?

– Брак динаміту. Але ми їм запропонуємо цей динаміт. Розумієш?

– Не розумію.

– Ну, це ж елементарно! Ти знаходиш Франя і повідомляєш, що в тебе є одна касета. На цій касеті увічно сексуальні подвиги відомих діячів місцевого масштабу. Досить лише Франьові натякнути цим діячам про існування подібної касети, як від Романа і його фірми лишиться саме мокре місце. А тим часом увесь бізнес перейде в руки іншої компанії.

Я хвилюк подумав і побачив, що цей план не є аж такий ідеальний.

– Ярку, ти, мабуть, знаєш, що пан Роман так само не з порожніми руками. Він же має свій власний динаміт.

– Має. Це я сам його ним і забезпечив. Я знімав оргії, а потім робив копії – для себе і для шефа. Звичайно, я вибирав тільки найцікавіше. Все це вмістилося на одній тригодинній касеті, яку він зберігає тут. Отже, коли сюди примчить міліція, зробить обшук і її знайде, йому капут. І не тільки йому. А тут поселяться нові люди.

– Ти знаєш, де ця касета?

– Цього я не знаю. Шеф її береже, як козирну карту. Коли запахне смаленим, то забезпечить де-небудь в іншому місці: мовляв, якщо з ним щось станеться, касета потрапить в КГБ чи ще куди. А поки все спокійно, вона лежить собі любесенько і чекає своєї пори.

– Чому ти сам досі не зустрівся з Франьом?

– Е ні, сам на сам я не маю бажання такі справи полагоджувати. Крім того, він подумає, що пан Роман мене навмисне підіслав для якоїсь провокації. Ти людина збоку, він тебе не буде остерігатися. До того ж, судячи з твого опису, він мусить тебе мати за лопуха.

Я пропустив повз вуха його репліку і спитав:

– Скільки всього касет?

– Існує дві касети. Одна в шефа, а друга в мене. Ну, то як – згода?

– Добре. Я розшукаю Франя. Хоча після тієї історії він мені не дуже довірятиме. Можливо, запідозрить, що я хочу помститися.

– Для початку передаси йому п'ятнадцятихвилинну касету
Так би мовити, для реклами. Тоді він вже з гачка не зірветься

VII

– Де ти пропав? – спитала Дзвінка, коли я зайшов до хати.
Обід уже чекав на столі.

– Романа ще не було?

– Ні.

– Нас ніхто не підслухає?

– Не бійся. Служниця пішла до церкви. Ми самі.

Я розповів за обідом про свою розмову з Ярком.

– Ти думаєш, ця затія вдасться? – спитала вона.

– Треба спробувати. Що мені робити з рукописом?

– Дай мені. Я хутенько прочитаю і спалю, добре? – Вона на
близилась до мене, пригорнулася і прошепотіла:

– Я маю для тебе сюрприз.

– Який?

– Коли я тобі розповім, то він уже не буде сюрпризом. Набе
рися терпцю, скоро побачиш. Якщо нам усе вдасться...

Вона не докінчила, коло будинку пригальмувало авто. Дзвін
ка визирнула у вікно.

– Твій чоловік? – спитав я.

– Ні, фрау Ольга. Йде до нас. Не забудь, що ми на «ви».

Фрау Ольга мала на собі чорний в смужку костюм. Виглядала
на дуже поважну особу, навіть волосся вже не спадало грайливо
на плечі, а було укладене в сувору зачіску.

– Добрий день, мої любі, смачного. Я за паном Юрком.

– Десь маємо їхати? – спитав я.

– Так. І то вже. Але мусите вдягнути свій новий костюм. І
все решта. Пана Романа ще не було?

– Напевно, під вечір буде, – відказала Дзвінка.

Я подався у свою кімнату і за кілька хвилин об'явився перед
обома жінками у всій своїй красі.

– О, то я розумію! – сказала фрау. – Хлоп вбраний, як до
шлюбу!

– А що, маєте таку поважну справу? – спитала Дзвінка.

– Їдемо в дитячий будинок, – багатозначно відказала фрау. –

Нас там уже чекають.

Коли ми вийшли на подвір'я, я вдав, що у мене печія.

– Нема ради, – простогнав я. – Мушу випити соди від тих
смальців пані Зоні.

Я повернувся в дім і сказав Дзвінці, де знаходиться рукопис.

– Забери його вже, поки не знайшли.

– Ти тільки за цим повернувся?

– Не тільки. Ще за тим, щоб тебе цьомкнути в губки.

За мить я вилетів на вулицю, де вже біля авто чекала мене
фрау Ольга.

– Треба буде попередити пані Зоню, аби смажила на олії,
а не на смальці, – усмінулась вона. – А то в нас дехто тяжко
переносить масні страви. І віддавна це у вас?

– Після війська. Там нам присмачували якимсь гідким «ком-
біжиром». Як згадаю, відразу знову починає пекти.

– Візьміть в бардачку свій паспорт.

– Мій паспорт? – перепитав я, знаючи, що він лишився
 вдома.

– Візьміть-візьміть.

Я вийняв паспорт і, розгорнувши його, отетерів. В паспорті
було моє фото, але прізвище далеко не моє: Амбарцум'ян Ова
нес Арутюнович, народився в Єревані.

– Це тепер я?

– Ви. А я ваша дружина: Амбарцум'ян Ізабелла Аветіківна.

Ну, фрау Ольга зі своїм чорнющим волоссям могла залюбки
ійти за вірменку. Щодо мене, то я вже колись з успіхом зіграв
ролю грека. Нема причин, аби я не спробував перевтілитися на
вірменина.

– А ви не могли б мені все пояснити?

– Ми маємо в дитячому будинку в дочерити дівчинку. Ми з
нами приїхали з Єревану. Директорка дістане кругленьку суму
і оформить усі папери. Я вже була нині зранку, але виявилось,

що потрібен і батько. Не забудьте, що розмовляти мусите мовою російською мовою.

– Ну, це я вмію. А що ми далі будемо робити з нашою донечкою?

– Навчати жити, – відказала вона тоном досвідченого педагога.

Не скажу, що мене тішила вся ця комедія з оформленням батьківства, але відмовитися не було можливості.

Авто ми лишили на сусідній вулиці, щоб не засвітитися львівськими номерами. Я зачесав волосся назад і вбрав чорні окуляри.

Пишна розмальована пані директорка зустріла нас мало не обіймами. Видно, що вранці фрау Ольга вже встигла її задобрити. Вона відразу провела нас до себе в кабінет, запропонувала каву і коньяком, не забувши при цьому розсипатися компліментами на адресу вірменських коньяків, і стала шурхотіти паперами.

– Дівчинку вже збирають, – повідомила вона. – Прошу ось тут розписатися... і тут... і тут...

Ми поставили підписи. Можливо, варто було попередньо потренуватися, бо щось мій підпис вийшов якимсь надто закрученим, як то буває в людей, які ще його не виробили.

– У вас там чудовий клімат, – сказала мрійливо директорка. – Я була в Єревані кілька років тому... Фрукти... виноград... Дівчинці все це дуже потрібне. Організм якраз розвивається. Я дуже рада, що Мартуся поїде жити на Кавказ. А які у вас люди! Які люди!

Вона торохтіла без упину, доки фрау Ольга не вийняла з торбинки згорток з грошима і не передала їй.

– Перерахуйте, – сказала фрау усміхнено.

– Ну, що ви! Що ви! – почервоніла та. – Я вам вірю! Ви солідні люди! Я відразу, тільки глянула і бачу – які солідні люди!

З цими словами вона розгорнула гроші в себе на колінах і так перерахувала.

До кабінету молода вихователька ввела чепурненьку дівчинку з довгим каштановим волоссям. Дівчинка була схожа на ляльку і мала великі чорні очі.

– А ось і Мартуся! – радісно повідомила директорка. – Мартусі чотирнадцять років. Вона дуже гарно вчиться. Мартусю, це твої нові батьки. Вони приїхали за тобою аж з Єревану. Уявляеш? В Єревані тепло. Там ростуть персики, гранати... Там дуже люблять дітей... Мартуся така сором'язлива.

Дівчинка дивилася на нас з-під лоба і мовчала.

– Ну що, – озвався я, – нам пора?

– Так, – відповіла фрау Ольга.

– Мартусю, обов'язково напиши мені, як ти влаштувалася, – сокотіла директорка, погладжуючи її по волоссю.

Ми попрощалися. Директорка і вихователька розцілували Мартусю мало не зі сльозами на очах. Фрау взяла дівчинку за руку, і ми покинули інкубатор будинку розпустити.

Коли ми сіли в авто, дівчинка спитала по-російськи:

– Ми їдемо в аеропорт?

Я зиркнув на фрау Ольгу.

– Можеш говорити з нами по-українськи, – відказала та. – Ми будемо мешкати у Львові.

– А чому Марія Іванівна сказала, що ви вірмени?

– Вона щось переплутала. Ми львів'яни.

– Це добре, – зітхнула дівчинка. – А то я вже переживала, що заберуть мене кудись далеко і я ніколи не побачу ні Львова, ні своєї бабусі.

– А в тебе ще є бабуся? – спитала роздратовано фрау.

– Є. Вона вже старенька і хвора.

– Ну, ти бач! – моргнула мені фрау. – А та запевняла, що...

Вона не договорила, але я збагнув, що директорка обдурила, сказавши, що дівчинка не має родини. Цікаво, що з її батьками...

– І ще я боялася, що ніколи не навчуся говорити по-вірменськи. Я й по-російськи не люблю, а то по-вірменськи! А найбільше боялася, що ви дасте мені зовсім інше ім'я.

Я спробував глянути на неї очима мужчини, який кохається підлітками. Мартуся була високого зросту і мала гарну фігуру. Під суkenочкою вимальовувалися неслучкі груденята, а ніжки були круглі й рівні. Практично вона вже сформована і виглядає

цілком звабливо. Але зараз у ній ще було чимало дитячого. Я з жахом уявив, що її чекає. Мені неприємно було усвідомлювати, що якимсь чином і я причетний до всього цього. Проте іншого способу, як здійснити замислене з Ярком, я не мав, я мусив грати свою роллю, а коли нам пофортунить, буде врятована й дівчинка.

– А ким ви працюєте? – спитала мене вона.

– Я лікарка, а пан Юрко інженер, – відказала фрау Ольга.

– А де я буду ходити до школи?

– До школи? Та скільки там тієї школи. Скоро вже літо. Підеш з вересня.

– От і добре! Мені не подобається школа. Але, може, потім сподобається... Мені вас називати мама і тато?

Це запитання вивело з рівноваги фрау Ольгу, і вона мусила трохи пригальмувати, інакше б авто занесло у фосу.

– Поки що називай нас пан Юрко і пані Ольга, добре? А коли ми звикнемо одне до одного, тоді інакше будеш кликати.

– А я вже звикла, – відказала дівчинка і, всміхнувшись до мене, додала: – У вас такі вуса, як у мого татка.

Я тоді ще не мав бороди і носив вуса підковою. Фрау Ольга зблиснула лютими очима.

– То в тебе ще й татко є?

– Ні. Мама з татком загинули в літаку. Знаєте про той літак, що летів з Таллінна?

Я пригадав, що така катастрофа й справді трапилася коло Львова.

Фрау Ольга навіть не намагалася приховати своє полегшене зітхання.

– Ой, як тут гарно! – втішилася дівчинка, коли ми приїхали і ступили на подвір'я. Вона явно не сподівалася подібної розкоші.

Я хотів було відкланятись, але фрау Ольга шепнула мені:

– Ще трішки пограємось в тата і маму.

Сказала це таким довірливим тоном, наче б за тим мало стояти щось значно більше.

Ми зайшли в дім, і дівчинка взагалі розгубилася від подиву. Фрау запровадила її до покою і ввімкнула відео з якимсь пригидницьким фільмом.

– Ви збираєтесь її тут тримати? – спитав я, коли вона звільнилась. – Адже завтра тут забава.

– Ну і що? Саме на завтрашню забаву вона і закуплена.

– Так швидко запускаєте її в діло?

– А що робити, коли завтра прибуде гість із Києва. Він кохається лише в дівчатках, і то невинних. А в нас усі вже втратили цноту. П-ф-у-у... Яка я змучена. Давайте за цю справу вип'ємо?

Вона відкоркувала шампанське, ми сіли в холі і продовжили розмову.

– Цікаво мені, як ви змушуєте таких дівчаток, щоб вони віддалися вперше.

– Для цього є чимало методів. Такій козі можна запропонувати пару келихів шампана або дати відповідний заштрик.

– І що дістане Мартуся? – спитав я.

– Укольчик.

Фрау відповідала на мої питання цілком спокійно, усі свої емоції віддаючи виключно шампанському, яке вливала в себе, наче райський нектар, примруживши очі і посміхаючись. Ось вона міняє позу: зсовується на край фотеля, відкидається на спинку і, коли знову закладає ногу на ногу, я мало не захлинаюся вином.

Коли вона встигла скинути майтки, я не знаю. Тепер на мене дивилося обидва її примружених ока, і ще одне третє – таємниче й глибоке, воно приковувало усю увагу і, здавалося, втягувало в себе всі мої помисли, наче пілосот.

Ситуація була ідіотична. Я намагався й далі вдавати, наче б нічого не помітив, і цмулив спокійно шампанське. Фрау Ольга не зводила з мене ласого погляду, вологий лискучий язичок прогулювався набряклыми вустами. Перса її високо здіймалися, а пальчики нервово танцювали на стінках келиха,

Це тривало, може, хвилину або дві, але для мене минула вічність. Мабуть, зрозумівши, що поза її не справила враження, спокійно опустила ногу, і таємниче око щезло.

Я видихнув своє заціпеніння, допив вино і сказав:

– Мабуть, мені пора?

Вона мовчки ворухнула плечима. Напевно, я образив її жіночу гідність. Якщо, звичайно, вона в неї була.

VIII

У суботу зранку першими приїхали кухарі з офіціантами ресторану «Інтурист» та заходилися готувати вгощення. В будинку, де мала відбуватися забава, розпочалися гарячкові приготування. З'явився пан Зеньо – товстий, але міцно збитий чоловік віку мого шефа. Він всюди пхав свого носа і страшенно всім заважав.

Я намагався нікому не потрапляти на очі і таким чином мені вдалося перебути до самого обіду. В обід прибуло зо два десятка дівчат. Дві з них, що мали на вигляд років десять, взявшись за руки, гуляли садом. Решта мали від шістнадцяти до двадцяти років і видно було, що у них за плечима достатньо досвіду, аби не особливо перейматися тим, що їх чекатиме ввечері. Мартусю тримали в будинку і надвір не випускали. Ані Дзвінка, ані Рома теж не світилися.

Коли все вже було наготовлене, кухарів та офіціантів одіслали назад. У бенкетовій залі чекав на гостей шведський стіл, обслуги жодної при ньому не потребувалося, а що менше людей – то менше свідків.

Фрау Ольга звеліла вдягнути костюм, і я зрозумів, що гості ось-ось з'являться. О п'ятій над вечір почали над'їжджати чорні «Волги» й, оперативно висадивши високих пасажирів, одразу зезали. Гостей стрічали шеф, пан Зеньо і фрау Ольга. Більшість прибулих належали до сталих відвідувачів і називали господарів на імена.

Першими приїхали товариші з обкому. Було їх дев'ятеро. Верховодили ними Бобрик і Ярчук. Потім приїхали ще чотири авта і привезли районне начальство. Всього зібралося сімнадцять чоловіків і одна жінка – секретарка товариша Бобрика Ліда. По мітивши мене, вона підплила майже впритул і промуркотіла:

– Сервус, кіцю. Як ся маеш? Ти готовий до забави?

– Я ще ні в одному оці, – засміявся я.

Вона провела пальцем по моїх вустах, потім торкнулася своїх і підморгнула.

– А хто тут з Києва? – спитав я пошепки.

– А он той лисий.

– Тут половина лисих.

– Але він єдиний – як бубон. Схожий на Хрущова.

Так от він, підкорювач дитячих сердець і дегустатор цноти. Руки в нього були короткі й товсті, животяра випинав над мішковидними штанами, і рухався він, мов дерев'яна лялька, розсипаючи на всі боки щасливу усмішку.

Вся компанія, весело перебалакуючись, посунула в будинок. Ми з Лідою попід руки замикали процесію. Вона пригорталась до мене своїм м'яким гарячим тілом і видихала у вухо жар тропіків.

Дівчата наводили перед дзеркалами останні штрихи. Сукні зважливо оголювали плечі до самого пояса. Обидві малі дівчинки мали намальовані личка і щедро наквацянні губи. Вони вже не трималися за руки, а стояли коло входу в бенкетову залу й завчудовано озирали багаті столи.

Гості затопили хол, і їхні жадібні очі відразу ж почали обмацувати стрункі дівочі фігурки. Дехто відразу починав розмову, тустрівши, очевидно, знайому.

– Просимо з дороги на чарочку, – проголосив пан Зеньо.

Своїм товстеньким виглядом він не відрізнявся від гостей і чувся межі ними знаменито.

Весь тлум повалив у залу і зосередився побіля столів. Дівчата моментально попідпливали до своїх клієнтів і почали їм накладати в тарілки. Тільки обидві дівчинки відбилися від гурту й харчувалися самі.

Довкола аж гуло від голосів, плямкання, сьорбання, дзенькоту келишків і виделок. Алкоголь поволі вивільняв їхні душі. На столах лежали фаршировані коропи, заливні судаки, печені поросята, фазани з барвистими хвостами, купи м'ясива, гори шпинату, салатів, фруктів.

– Яке наше завдання, щось я не второпав, – поцікавився я у Ярка, відірвавшись від Ліди.

– Стояти і спостерігати. Трапляються різні ексцеси. Коли виберешся до Франя? – спитав упівголоса.

– Я не знаю... Може, завтра або позавтра.

– Не тягни. Час підпирає. Мені здається, вони щось зачавують.

– Що вони можуть затівати?

– Проти мене.

– Чому ти так думаєш?

– Бо хочуть тепер мене весь час мати на оці.

– Ти будеш сьогодні фільмувати?

– Так. Того гостя з Києва. Це якийсь заступник Щербицького. А ще маю зняти гру в «дев'ятку». То вже гості замовили.

– Що це за гра?

– У «дев'ятку»? О, то є улюблена гра всіх партійців. Дев'ять голих дівчат стають в позу «мама миє сходи». Тоді робляться ставки. Біля кожної складають, скажімо, по сотні. Гравець повинен по порядку, переходячи від першої до дев'ятої, всім дівчатам запхати по п'ять разів. А скінчити лише на дев'ятій. Коли це йому вдасться, забирає всі свої гроші. Якщо не втримається і скінчить раніше, то вважається, що програв. Взагалі мало кому вдається виграти.

За вікнами смерклося, і в будинку спалахнуло тьмяне інтимне світло. Гості вже почали скидати піджаки. Пан Зеньо повідомив, що бажаючі грати в рулетку можуть завітати в сусідню залу.

Ярка покликала фразу, я зостався сам. Але недовго. Біля мене раптом виросла Ліда.

– Таке враження, що ти нудьгуєш.

– Я на роботі. Яка тут нудьга? Я на такій забаві вперше.

– О-о, то тебе чекає море задоволення.

Вона кокетливо до мене всміхалася, вигинаючи своє тіло надимаючи повні груди. Була вже під газом.

– Налий мені, кіцю.

– Що ти п'єш?

– Кампарі. Собі теж налий, вип'ємо на брудершафт.

Я налив, ми переплелися руками, одним духом вихилили келихи і Ліда з таким смаком засмоктала мої вуста, що я на хвилю втратив здатність дихати. Мимоволі моя долоня лягла їй на перса, Ліда застогнала і притислася до мене всім тілом. Проте я вивільнився:

– Хвилинку! Я на праці. Ще чого доброго побачить твій шеф.

– Він зайнятий, бачиш, як тиснеться з якоюсь блондинкою?

– Цікаво навіщо він возить тебе зі собою?

– А я тут своя людина. Мені теж щось належить від життя.

– О-о, то ти мусиш знати дуже багато про свого шефа. Може, він тебе навіть боїться?

– Тут усі всіх бояться. Так і живуть. Налий мені ще. Ти за мною зовсім не пильнуєш. Я ж дама.

– А чим ти займаєшся, коли відбуваються якісь пікантні забави?

– Ну, які, наприклад?

– Наприклад, «дев'ятка».

– Ха, то ти вже й про це знаєш. А я розважаюся разом зі всіма.

Я розкрив від подиву рота. Але вона не дала мені його закрити.

– Я і є «дев'ятка».

– О... дуже приємно... Мабуть, тобі нелегко чекати, поки до тебе дійде черга.

– Нелегко... Але зате я вже маю діло зі справжнім мужчиною. Мені здається, ти б у цю гру виграв.

– Я?... М-м, не знаю, не пробував.

– А спробуй! Я тебе буду чекати.

– Але я тут не на забаві, а на роботі.

– Це не має значення. Якщо я захочу, то і тебе введуть до гри. Ну, то як?

– Е-е, знаєш, може, якось іншим разом. Я ще новачок.

– Ну, гаразд. Але наступного разу ти так легко не викрутишся, – сказала вона.

На щастя, наступного разу не буде, подумав я собі. А вголос сказав:

– Отже ти справжня секс-бомба, якщо тебе приборегли на сам останок.

– Ти не помилився. Все, що я добилася в житті, я завдячую своїй задниці. Відповідно мене можна вважати дамою найвищої класифікації. Я коштую дорого, але ніхто ще не сказав, що він дурно витратив гроші. Хочеш перевірити? Я для тебе зроблю скидку.

– Ти знаєш, я тобі вірю й так. Але я ніколи не платив за людину боці. Бо вважаю себе теж кавалером високої кваліфікації.

– О-о! І тільки коштує задоволення з тобою?

Я вдав, що замислився.

– Ходімо, пора, – смикнула мене за руку і потягнула за собою у зал, де грали в рулетку.

Гра була в розпалі. Пан Зеньо, як заправський круп'є, хвацько виконував свою справу. Але коли в повітрі сяйнуло чарівне слово «дев'ятка», усі миттю позривалися з крісел і помчали до бенкетної зали.

Обидві дівчинки і собі подалися туди ж. Я спинив їх:

– Зачекайте, давайте я вам включу телевізор. А сюди не йдіть.

– А чому?

– Ну, там будуть дорослі в щось грати.

– В «дев'ятку»?

– Так.

– Думаєте, ми «дев'ятки» не бачили? – спитали вони таким буденним голосом, що я зрозумів – вони вже все бачили.

Дівчатка зайшли в залу, сіли під стіною і стали чекати за хоплюючого видовища.

Бажаючі грати в «дев'ятку» виходили в роздягальню і з'являлися звідти в халатах. Восьмеро дівчат і Ліда розібралися наголо просто в залі. Ліда кидала на мене грайливі погляди, ці кавлячись, видно, яке враження на мене справить її статура. Там, звичайно, було на що подивитися, і я весело їй підморгнув.

Раптом залом прокотилося пожвавлення, котре перейшло в бурхливі оплески.

На сцену вийшла фрау Ольга. Вигляд її викликав вигуки захоплення геть у всіх. Фрау мала на собі з чорної шкіри вузькі майточки і бюстгальтер. На ногах чорні панчохи, які підтримував так само чорний шкіряний пояс, і чорні чобітки на шпильках. Пасочками шкіри були оздоблені її руки і шия. На плечі з-під гестапівського кашкета спадало хвилями смоляне волосся. Фігура її була бездоганна, і в багатьох просто щелепи повідвисали.

Фрау Ольга ляснула канчуком і скомандувала початок гри.

Дівчата поставали навкарачки, розставивши ніжки. Бобрік, Ярчук і гість із Києва не грали. Останній мав такий живіт, що це б йому і не вдалося. Гравці один за одним займали позицію і вся їхні рухи голосно коментувалися глядачами:

– Ну, давай, засади! Встав пістон! Вали її, дуй!

Перші п'ятеро гравців вибули з гри, не добравшись і до восьмої дівчини. Зате шостий добрався до Ліди і скінчив справу під бурхливі оплески. Зрештою, це був чоловік середнього віку.

Незабаром я побачив, як гість із Києва наблизився до фрау Ольги і почав з нею шепотітися. Та кивнула, і вони разом покинули забаву.

Ярко припинив фільмувати і теж подався до виходу.

– Що трапилось? – перепинив його я.

– Маю діло. Треба увічнити того жевжика.

– Я піду з тобою.

– Зачекай. Ольга повела його нагору до новенької дівчинки. Коли вона повернеться, можеш підійти. Зайдеш у четверті зліва двері..

Фрау хутко повернулася, і я під шумок вислизнув із зали.

За четвертими дверима знаходилася тісна кімнатка з вікнами в стінах по обидва боки. Вікна виходили в сусідні покої.

– У них там дзеркало, – пояснив Ярко. – і вони нас бачити не можуть.

За вікном на постелі лежала Мартуся в голубій сорочині. Мала якийсь напівпритомний вигляд. Високий гість непоквапливо розбирався. Я загамував подих. Ярко старанно фільмував.

– Вона дістала наркотик, – пояснив мені. – Взагалі нічого не пам'ять.

– Чи нема якоїсь можливості її врятувати?

– Врятувати? Від чого? Ти гадаєш, він їй щось зробить? Ця жаба?

– Адже він нарихтувався таки щось зробити.

– Нічого в нього не вийде. З таким пузевищем!

Голий ідеолог виглядав і зовсім огидно. Він виліз на ліжко, підповз до дівчинки і почав цілувати її ноги, поволі підбираючись усе вище і вище, аж поки не задер на ній сорочку і не розсунув стегна.

– Ну, бачиш, нічого страшного, – всміхнувся Ярко. – Старе одоробло більше ні на що не здатне, крім цілування.

Мені поволі відлягло від серця.

Дівчинка лежала непорушно, поки той вилизував її тіло, пестив червоними пухкими пальцями і трясся в старечому оргазмі.

– Ось і все, – сказав Ярко, вимкнувши камеру.

Старий знесилено впав на ліжко і важко дихав з заплющеними очима. На волохатих його ногах вилискувала сперма.

Я сплюнув і вийшов з кімнати.

Забава в «дев'ятку» закінчилась. Гості знову взялися за келихи і дружно випили.

Фрау Ольга не забувала свого обов'язку, і я побачив, як вона підвела Бобрика з Ярчуком до обох дівчаток. За хвилину обидві пари покинули залу. Так от хто у нас кохався в маленьких дівчатках!

Гостина ще потривала з півтори години, і гості почали розпозитися по покоях. Тепер і для мене знайшлася робота, я мусив вести одного добродія, котрий уже встиг надійно вимкнутися.

Фрау Ольга ушилилася з якимсь клієнтом в кімнату тортур.

П'яна Ліда чіплялася до всіх з одним питанням:

– Де кабінет товариша Бобрика? Термінова телеграма! Лічно Леонід Ілліч!

Прокинувся я пізно. На вулиці знову панував гармидер. Авта під'їжджали і забирали гостей, господарі проводжали, припрошуючи «на коня». Дівчата стояли напоготові, тримаючи кольорові таці з горілкою, шампанським і легкою закускою.

Бобрик раз по раз притискав до себе київського гостя і хрипким з похмілля голосом перепитував:

– Ну, как вам? Как? Правда, висший пілотаж?

Я спустився вниз. На кухні не було живої душі. Я відкрив заморозник, набитий рештками вчорашньої учти і став снідати. Щойно налив собі кави, як увійшов Ярко.

– Смачного.

– А тобі що до того? – всміхнувся я.

– Половину з того. От від кави і я не відмовлюся, – сказав він, підсідаючи.

– А ти чому не з ними?

– Пішли вони... Там всі ще такі прибацані, що лика не в'яжуть. Перегаром несе за кілометр. Мені здається, що маємо якраз добру нагоду провідати Франя. Мені треба проявити плівку. Під цим приводом можемо змитися.

– Добре. У неділю вранці Франя ще можна буде застати в хаті.

Коли ми вийшли на подвір'я, від'їхала остання машина з гостями.

– Хто куди, а я спати, – сказав пан Роман, позіхаючи.

– А ви куди? – поцікавилася фрау Ольга.

– Плівку проявляти, – відповів за нас пан Роман. – Нехай їдуть. Сьогодні ви всі вільні. Можете розповзатися по норах.

Ми сіли в авто і весь той час, поки ми не виїхали з нашої вулички, мене не покидало відчуття, що фрау Ольга не зводить з нас очей.

– Щоб я скис, коли вона чогось не підозрює, – сказав я.

– А це її звичайний стан – геть усіх підозрювати. Їй би в гестапо працювати.

– У неї є коханець?

– Навіщо? Вона втішається з клієнтами. Є така комаха богомол. Так от, коли самка парується з самцем, то вона під час оргазму відгризає самцеві голову. Фрау Ольга саме така. Вони не потребує тривалого спілкування.

– Тебе не пробувала звабити?

– Ні. Мабуть я не в її смаку.

– Зате мене намагалася.

– Та йди! І як це виглядало?

Я розповів. Ярко похитав головою.

– Можливо, краще б для нас обох було, якби ти її вграв.

– Тоді б я лишився без голови?

– Можливо. Нема правил без винятків. Хтозна, чи якраз на тобі вона б і не зашпорталася. Невже ти настільки кам'яний, що не відчув до неї потягу?

– Вона досить приваблива. Ідеальна фігура, задниця аж проситься, щоб до неї припасти. Але я не люблю владних жінок. Я не мазохіст. Дивує мене, що ти ще її не вграв.

– Я – пас. Я надто кохаю свою дружину.

– Ту, яка від тебе пішла?

– Ту саму. Тільки Оксана мене не покидала. Я сам винайняв для неї і малої на Майорівці помешкання. Щоб не підставляти сім'ю, розумієш? А шефам я сказав, що з Оксаною всі контакти зруйновані, вона не дозволяє мені бачитися з дочкою, а я цього й не надто прагну. Я намагався вдавати з себе пропащу людину. Таку, що не для сім'ї. Розумієш? Я не хочу, щоб мене шантажували сім'єю.

– А що як вони у тебе вдома теж затіють шмон?

– А вони там знайдуть різні цікаві пігулки, від яких тащатся усі наркомани, сушені голівки маку, а на плиті стоїть закіпчена ринка для виварювання кокнару. Усе має свідчити про те, що я викінчений наркоман.

– Але з дружиною і донькою ти бачишся?

– Звичайно. Але роблю це дуже обережно. І з задоволенням скористаюся тим, що я сьогодні маю твоє прикриття.

На Новому Львові я попросив його завернути у вуличку, що

сусідила з тією, де мешкав Франьо. Ярко лишився чекати в авті, а я взяв короткотривалу касету і подався до будинку, де два роки тому розігралася дивовижна комедія з краденими джинсами.

На мій дзвінок пролунало чалапання пантофель і Франів заспаний голос видувив:

– Хто там?

Я назвався. Але Франьо довго не міг чи вдавав, що не може мене згадати. Він сопів, кахикав, десять разів перепитував, заки врешті не відчинив двері й пустив мене до хати.

– Ну, чого приперся? – позіхнув на повен рот, заводячи мене в кухню. – Поговоримо тут, бо в покої у мене теличка.

– Маю до тебе справу. Переглянь зараз оцю касету.

– Зараз? Кажу ж тобі, що там теличка на мене чекає. Вважай, що ти мене здер просто з гарячого тіла.

Він важко впав на стілець і посоловілими очима зиркнув у вікно, мовби не вірячи, що там на дворі може бути така гарна сонячна погода.

– А їй теж буде цікаво, – сказав я. – Там якраз еротичні сцени.

– Порнушка? Пхе! Ти шо, хочеш мені загнати? Та в мене цього добра цілий склад. Я тобі сам хоч ящик продам. «Ферму» бачив? Там про одну сімейку. Батько і донька. Батько грає свиню, а донька віддається псові, кабанові і жеребцю. Найцікавіше діло з кабаном. Ти бачив, який у кабана прутень? Він як спіраль, а довгий такий, що агас. Коротше, я тобі за сто крабів віддам.

– Це не проста собі порнушка, – перебив я його. – Тут знялися найкращі актори конкуруючої фірми.

Нарешті у Франьових очах зблиснула іскорка інтересу. Він вийняв з заморозника чеське пиво.

– Хочеш?

– Давай. Можливо, якраз тільки пива тобі й бракує, щоб второпати, про що йдеться.

– Я вчора перебрав. Сідай.

Ми випили пива, і Франьо спитав:

– Якої фірми?

– Пана Ромця і пана Зеня.

Франьо уважно подивився на мене і відкоркував другу пляшку.

– Чого ж ти зразу не сказав?

– От я й кажу.

Він підійшов до вмивальника, плюснув собі в палець холодної води, витерся і, взявши касету, посунув з кухні. Рівно за чверть години повернувся назад. Зі всього видно, те, що він побачив, справило на нього незабутнє враження

– Де ти це взяв?

– Це тільки рекламний ролик. Є ще ціла тригодинна касета.

– І ти хочеш мені її загнати?

– Ні. Подарувати.

– Навіщо?

– Людина, яка мені її передасть, хоче зруйнувати фірму пана Ромка. Оригінал цієї касети знаходиться на фірмі. Ви її легко знайдете.

– А ти тут при чім?

– Посередник.

– Ти завше у щось вляпаєшся. Воно тобі треба? Ти ж дилетант.

– От я й звернувся до фахівця.

Франьо засміявся.

– Отже, ти знаєш того, хто це знімав?

– Так.

– Ти хоч усвідомлюєш, що з нами буде, якщо, наприклад, оригіналу не виявиться там, де ти сказав? Ми ж будемо крайніми.

Я кивнув.

– Я знаю, що касета і фотографії там. У сейфі.

Франьо хвилю подумав і спитав:

– А де копія?

– Ти її отримаєш, коли перебалакаєш зі своїми. Оцю рекламу варто показати тим, кого на цій касеті відзнято. Розумієш? Тоді вони самі разом з міліцією і знищать Ромкову фірму. А ви в нагороду її переймете.

– Та це ясно, що ми самі нападати не будемо. Діло тут тонке

– Але, Франю, попереджаю тебе, що коли захочеш зайнятися знову самодіяльністю, то цього разу так легко не випорснеш. За мною стоїть крутий чоловік, – брав я його на понт, – відразу пришиє.

– Ну-ну, не страхай мене. Подзвони в понеділок після шостої.

Я вернувся в машину.

– Ну, як? – спитав Ярکو, – Клієнт дозрів?

– Дозріє в понеділок увечері.

– У той день, коли їх будуть брати, мусимо знайти якусь правдоподібну причину, щоб зникнути. Це теж, до речі, проблема.

– А чого нам боятися?

– А того, що заметуть і питати не будуть. А як розберуться, то вже пізно буде. Між іншим я збираюся провідати дружину.

Ярко пригальмував біля телефону.

– Зачекай секунду я їм задзвоню, – сказав порпаючись у бардачку. – Не маю пам'яті на цифри. Мусить пройти хіба з півроку, заки запам'ятаю. А то ще новий телефон... Ага, ось він.

Нарешті видобув пачку «Космосу» і вибіг з авта. Я знічев'я дивився, як він розкриває пачку і набирає номер, записаний на внутрішній стороні пачки. Розмова триває не більше півхвилини.

– Я їду до них, – сповістив, шпурляючи цигарки назад у бардачок. – Тебе де висадити?

– Нагорі Личаківської. Години через дві підбереш. Тобі вистачить часу?

– Вистачить. А ти чим збираєшся в цей час зайнятися?

– Зроблю одну візиту.

– І не хочеш мені сказати, кому?

– Краще тобі менше знати. Скажу тільки, що це в наших інтересах.

Я висів на Личаківській, під'їхав нагору на «двійці» і пішки перейшовся до будинку пані Аліни. Господиня приймала сонячні ванни в садку, розлігшись у шезлонгу і смалячи якусь білу тоненьку цигарку на довжелезному мундштуку. Була вбрана по-домашньому у китайський шляфрок. Біля неї

на столику стояла ціла батарея алкоголю, кілька тарілок із закускою і фруктами. Судячи з порожніх келихів, пані Аліна щойно приймала гостей.

– О-ой, пане Юрцю! Як я ся тішу! Ну, як там ваша нова праця? Сідайте і вгощайтеся. Мала-м ту гостей з Польщі.

В її голосі вчувалося легке захмеління. Я вигідно розвалився у плетеному кріслі з доброю порцією югославського вермуту і сказав:

– Не знаю, чи маю вам дякувати, чи навпаки...

– Я була проти того, щоби ви йшли на цю роботу, – зітхнула пані Аліна. – Але Дзвінка так просила... Я не могла їй відмовити. Ви вже пробачте мене за всю ту комедію. Але хіба не хочете сказати, що вам там зле?

– А хіба ви не орієнтуєтеся, яка то банда? Я ще з таким криміналом справи не мав. Торгівля дівчатами і малолітніми дівчатками – це вам не забава.

– За малолітніх я вперше чую.

– Невже вам Дзвінка не розповідала?

– Ні. Можливо, не хотіла мене полохати. Бо якби я дізналася аж про таке, то нігди би вас не рекомендувала на ту роботу. Я давно знаю пана Ромця, знаю, чим він займається, але щось такого навіть не уявляла. І що – тепер? Що ж ви тепер хочете робити?

– Рятувати Дзвінку.

– Яким чином?

– Пані Аліно, не будете ж ви заперечувати, що Дзвінка потрапила туди завдяки вам? Ну от, маєте тепер можливість загладити свою провину.

– Що від мене вимагається?

– У цю хвилину тільки обіцянка допомогти, коли така допомога буде потрібна.

– Я готова для вас із Дзвінкою на все. Мене нічого з паном Ромком не єднає. А чи Рома теж потребує рятунку?

– Не думаю. Вона, здається, прижилася. А нам із Дзвінкою можливо треба буде підшукати якийсь надійний схрон.

– Не бійтеся, я вас так сховаю, жи вас вся міліція Совітського Союзу не знайде. Як вам подобається вілія в Карпатах?

– Чудово.

– А десь так за місяць я підготую вам документи для виїзду за кордон. Спочатку до Угорщини, а звідти до Австрії.

– Ви справді це можете?

– Я можу все, – проказала вона не без пиhi.

Її план мені припав до вподоби настільки, що я замислився, чи варто діяти в парі з Ярком. Його план був куди небезпечніший і при цьому досить непевний.

Ярко спинив авто коло будинку фрау Ольги і сказав:

– Завтра ввечері приїдеш до мене додому. Після того, як зв'яжешся з Франьом.

У саду я побачив Мартусю, вона гралася з козеням. У вікні сиділа фрау і зображала на обличчі привітну усмішку.

– Ну, як ся маєш? – спитав я дівчинку.

– Добре. Це мені вчора було погано. У мене була грипа?

– В тебе просто була температура, – збрехав я.

– Мене зранку боліла голова.

– Вже пройшла?

– Пройшла. Давай погуляємо?

Я гукнув фрау Ользі:

– Ми підемо прогулятися.

Фрау радісно помахала нам ручкою.

Ми пішли на луг, Мартуся рвала квіти і весь час зиркала на мене.

– У мене таке враження, що ти хочеш мені щось сказати, – промовив я.

– Я все пам'ятаю.

– Що ти пам'ятаєш?

– Все, що було уночі.

Я отерп.

– А що було?

– А ви ніби не знаєте?

– Ні.

– Мене вицілював якийсь товстий дядько... Але не так а інакше...

– Ти ж спала...

– Я вдавала. Мені дали якісь пігулки, я одну випила, а інші за щокою потримала, а тоді виплюнула. Я таке ще в нашому дитбудинку робила. Мене тягло трошки на сон, але не так сильно. Я чекала, що зі мною буде далі. А тоді прийшов той кабан і почав мене цілувати.

– Тобі не було страшно?

– Ні, я вже знаю, що це таке.

Я не втримався і засміявся.

– Що ти можеш знати?

– У нас був учитель, він мене садив собі на коліна, гладив і цілував. Намагався весь час залізти під сукенку.

– І цей учитель тільки тебе вподобав?

– Ні, не тільки. Але потім ми домовилися між собою, і всі разом прийшли до нього, і пригрозили, що все розкажемо директорці. Тоді він відстав.

– Ну добре, а що було далі вночі?

– Кабан обслинив мене з ніг до голови, а потім захропив і врешті забрався. Я поспала, а рано встала і вийшла в сад. Там гуляли дві дівчинки. Вони мені все пояснили, куди я попала. Їх так само з дитячого будинку забрали. Але з ними ще й не таке виробляють. З ними усе по-справжньому. Спочатку, вони розказували, це дуже болить, але потім можна терпіти. Залежить тільки від клієнта.

– Ого! Я бачу ти тут сильно просвітилася. Але навіщо ти мені все це говориш? Думаєш, я не такий, як всі інші?

– Думаю. Я підслухала, що про вас говорила пані Ольга панові Ромкові.

– О, це цікаво.

– Вона сказала, що за вами треба дивитися, бо ви слизький тип. Вона за вами весь час пильнує. Пан Роман сказав, що треба й справді про вас щось більше дізнатися, бо він довірився якійсь пані Аліні, а більше ні в кого не питався. А пані Ольга

сказала, що краще поки що вас не дуже залучати в діло, бо хтозна, що від вас можна чекати. І ще про якогось Ярка, що ви з ним поїхали.

– А що про Ярка?

– Що пора з ним покінчити.

– Покінчити? – насторожився я. – Ти нічого не переплутала?

– Ні. Вони так і сказали: покінчити. Скажіть мені, а ви справді проти них?

– Якщо чесно, я сюди потрапив цілком випадково. Але хочу виплутатися з цієї компанії.

– Тоді й мене не забудьте виплутати. Поки не пізно.

– Добре. Я тебе заберу звідси, як тільки з'явиться нагода.

– І коли вона з'явиться?

– Вже скоро.

– Добре. А то я вже думала тікати.

– А-а, то ти навмисне вирішила зі мною прогулятися, аби вирватися з-під пильного ока твоєї нової матусі?

– Спочатку я й справді так планувала.

– А зараз?

– Зараз я думаю, що можу довіритися вам.

– Це добра думка. Я все одно не дозволив би тобі втекти. Ти мені б тоді зруйнувала всі плани.

– Я ж чесно призналася. Я вам вірю.

– Мабуть, нам пора, а то ще щось запідозрять.

У садку в альтанці сиділи пан Роман і пан Зеньо з дружинами в товаристві фрау Ольги. На столику перед ними парувала кава, але не бракувало й алкоголю.

– Ми тут вчора погуляли, а бідні наші жіночки вже другий день нудяться, – сказав до мене шеф. – Поїдь з ними до міста. У кіно підіть, чи ще куди. Макс буде за кермом.

Дзвінка і Рома, мовби тільки й чекали цієї пропозиції. Обидві були вбрані в обтислі білі штани і такі самі обтислі білі футбо-

лочки, які не досягали пупа, залишаючи для кохання звабливу місцину. Крізь тоненьку тканину майок звабливо просвічували темні вишньки пігментів.

– Познайомся, це Рома, – сказала голосно Дзвінка.

Рома ледве себе стримувала, щоб не пирснути сміхом. Я стисла долоню і ввічливо вискалив зуби. Біля авта нас уже чекав Макс в костюмі і при краватці. Я сів біля нього, дівчата – за спиною і відразу ж почали вирішувати, куди податися.

– Я не знаю, чи мені хочеться в кіно, – задумалась Дзвінка.

– Ну що кіно, я кіно вдома маю. Давай, десь на люди. Я так надивилася телевізора, що мені в очах рябить, – сказала Рома.

– Давайте я вгадаю, чого вам хочеться, – встряв я.

– Ну-ну! Вся надія на тебе.

– Вам хочеться випити. Я вгадав? І, може, навіть не просто випити, а напиться.

– Ой, по-моєму він близький до правди! – зраділа Рома. – Напиться! Це якраз те, що я потребую вже другий день.

– Що вам заважало це зробити вдома? – спитав я.

– Самій? Я п'ю тільки в компанії, а Дзвінка не бажала мені компанію підтримати, і я мусила мучитись.

– Ну я бачу, що ви вже все вирішили за мене, – засміялася Дзвінка. – І що мені залишається?

– Напитися з нами, – втішила її Рома. – То що – куди їдемо?

– Я пропоную чоколядовий бар, – сказав я.

Макс поставив авто просто навпроти магазину «Світоч» на Академічній. Ми спустилися в бар. Всі столики, крім одного були зайняті, але на вільному столикові стояла табличка «Службовий». Я підкликав офіціанта.

– За той столик можна?

– Якщо замовлення буде не менше як на п'ятдесят карбованців.

– Запросто, – заспокоїв я його і кивнув дівчатам.

Макс розмістився просто за баром – на відстані, але так, щоб мати нас весь час на оці.

– Ну, дівчатка, нам цей столик відпустили при умові, що

стратимо півсотні. Так що замовляйте найкращі смаколики, – сказав я.

– Ну, старий, ти даєш! – засміялася Рома. – Я за вас дуже рада.

– За кого саме?

– За вас із Дзвінкою. Гуляємо на всю котушку.

– Вона все знає, – сказала Дзвінка. – Своя людина. Я хочу пити коктейлі.

– Я теж, – зраділа Рома. – Але ми їх приготуємо самі. Замовимо мартіні, кампарі, чінзано, сухе шампанське і коньяк.

– Ти забула про м'ятний лікер, – нагадала Дзвінка.

– Ой і справді! Без м'ятного лікеру не вийде.

– А не злипнеться? – спитав я.

– Фу, який вульгарний, – відказала Рома. – Офіціант!

Офіціант прийняв замовлення, до якого ще додалася гаряча чоколяда і празький торт, а за хвилину наш столик вкрився напоями.

– Так, я пропоную перший коктейль під назвою «Ночі Кабірії», – заявила Рома. – Мартіні, шампанське і коньяк. Прошу обслужити дам.

Я змішав їм трюнки у тих пропорціях, які назвала Рома, але собі налив шампанське з кампарі.

– Вип'ємо за вас, – підморгнула по-змовницькому Рома. – Дзвінка у нас була завше романтичною особою, а я от не шукаю журавлів у небі. Пливу за течією.

– Кожному своє – відказав я, і ми випили.

– Як ви уявляєте ваше майбутнє? – спитала Рома.

Я перезирнувся з Дзвінкою і з її погляду зрозумів, що Ромі вона всього не розповіла. Ледве чи Ромі сподобалася б перспектива руйнації того бізнесу, яким займався її чоловік і завдяки якому вона вела безтурботне існування кімнатного гіацинта.

– Яке в нас може бути майбутнє? – вдавано засміявся я. – Ти ж чула про Трістана та Ізольду? Це ми. У нас платонічне кохання, правда, Дзвінко?

– Правда, коханий.

Ми випили ще кілька коктейлів. Я спитав:

– А ви коли-небудь були присутніми на тих забавах?

– Ніколи, – сказала Дзвінка. – Мені просто гидко дивитись на ті свинячі рила.

– Ну, я дещо бачила, – сказала Рома. – Мене теж ніхто ніколи не запрошував, але я одного разу поміняла зачіску, розмалювалася так, що мене рідний чоловік не впізнав. Правда, вже потім вони були п'яні, як белі. Ото була комедія. Я подивилася, як вони забавляються, покрутилася, а тут до мене прилип один жук. Мусила я з ним піти нагору, поклала його в ліжко і сказала, що за хвилинку буду. А сама втекла. Потім я дізналася, що він шукав мене, скандалив, вимагав, щоб йому показали всіх дівчат. Ледве чоловіка втихомирили... Але скажіть мені, ви хочете якийсь план?

Я кивнув.

– Я зрозуміла, більше ні про що не питаю. Але знайте, що коли буде потрібна моя допомога, я готова. Тільки не рухайте мені мого Зеня.

Я подумав, що Дзвінка зробила дурницю, довірившись Ромі. Вона не збирається втрачати розкішне життя. І коли щось їй буде загрожувати, то може й не стриматися від зради. Я перевів розмову на іншу тему.

Грала музика. Поміж столиками шастали різні типи, вишукуючи чергову панну серця, аби запросити на танець. Біля нашого столика спинився якийсь захмелілий молодик і запросив Рому.

– Я не танцюю, – сказала Рома.

– Зате я танцюю, – вперся той.

– Ну і танцюй далі.

– Ні фіга. Хочеш салат на голову?

Він підступив ближче і поклав руку їй на рамено.

– Слухай, – сказав я, – не говори дурниць. Йди своєю дорогою.

– Що? – визвірився він. – Добре, я зрозумів. Одну хвилину.

Він відійшов, але повернувся ще з одним типом і повторив, вигойдуючись просто над нашим столом:

– Ну, то як? Ідеш танцювати?

– А ми з дебілами не танцюємо, – сказала Рома.

Ну, все, подумалося мені. Зараз почнеться. І я не помилився, бо таки почалося, але зовсім інакше, ніж можна було передбачити. За спинами хлопців виросла могутня статура Макса. Його жилаві руки згребли обох кавалерів за обшивку і поволокли з бару. Ті пробували сіпатися, лягтися, але все це було марною справою.

– От бачиш, – сказала Дзвінка. – Макс теж став у пригоді. Ну, що – по останньому коктейлю і додому люлі?

Повернувся Макс і знову сів коло бару. Весь вечір він цмулив лише каву і сік. Ми випили і покинули кнайпу. На дворі моросив дощик, свіже повітря провітрило мені голову і здмухнуло поцимбальний настрій.

У понеділок вранці я прокинувся з поцілунком на вустах.

– Вставай, лежебоко!

Я розплющив очі й побачив біля себе Дзвінку.

– Ти не боїшся, що тебе застукають? – спитав я.

– А нікого нема. Ходи снідати.

– Снідати? Чудово. Що може бути смачніше за гарячу Дзвінку на сніданок? – сказав я, схопивши її за руку.

– Ні-ні, – вирвалася зі сміхом вона. – Не спіши. У нас все попереду. Спускайся, я тебе чекаю.

За сніданком вона сказала:

– Я маю для тебе сюрприз.

– Той самий, про який ти мені вже казала?

– Побачиш. Зараз поїдемо з тобою в одне місце.

– А де Роман?

– Його не буде цілий день. Він мені так і сказав, щоб я пішла з тобою в кіно.

– Але ми в кіно не підемо?

– Я тобі влаштую куди цікавіше кіно, – підморгнула вона мені.

– А на чому ми поїдемо?

– На моїй машині.

– Бо я вже з жахом подумав, що нас повезе Макс.

– Макс повіз Ромка.

В авті я пробував випитати в Дзвінки, куди ми їдемо, але вона тільки віджартувувалася. Заїхали ми на Кривчиці й спинилися біля якогось двоповерхового будинку.

– Ну, от ми й приїхали, – сказала вона, відмикаючи хвіртку.

– Що це за будинок? – дивувався я. – Звідки в тебе ключі?

І лише коли ми зайшли всередину, вона мене ошелешила:

– А це наш будинок! Розумієш?

Тут усе було зовсім нове й необжите – меблі, килими, посуд. Видно, що зовсім недавно скінчено ремонт.

– Це твій будинок? – перепитав я.

– Так, я купила його ще перед одруженням. Тобі подобається?

– Що за питання? А Роман знає?

– Ні, що ти. Ніхто не знає. Ми тут зможемо зустрічатися, коли вдасться нарешті вирватися від Ромка. А потім, якщо ти захочеш, поселимося тут.

Вона обняла мене і притулилася усім своїм пружним тілом...

Ми пробули тут до обіду. Дзвінка була неймовірно щаслива. Нам так хотілося, аби це щастя тривало якнайдовше, але пора було повертатись назад.

Ми вже збиралися вставати з ліжка, коли раптом скреготнув ключ знадвору, двері рвучко відчинилися і всередину ввалилися три особи, поява яких не віщувала нічого приємного. Їм вдалося нас застати в дуже пікантній ситуації. На Дзвінці не було нічого крім лаку на нігтях.

– Ах ти ж сука! – заскрипіло на зубах в пана Романа.

Фрау Ольга, зі всього було видно, вельми тішилася цією сценою. Макс зупинився на крок від мене і тільки чкав слушної нагоди познайомити свій кулак з моїми зубами.

— Ти думаєш, я не зрозумів, що це ти сама його мені підсунула? — люто сонів її чоловік. — Мені досить було кількох днів, аби дізнатися про нього все! Ти його знала віддавна і дурила мене, як хлопчика! — А повернувшись до мене, кинув: — Ти — труп!

Бути трупом, напевно, дуже неприсмно, але пересвідчуватись у цьому я не мав ані найменшого бажання. Я гарячково став натягувати на себе вбрання, перебираючи у голові, чим я можу ошелешити пана шефа, але нічого спасенного мені на думку не спадало.

Дзвінка спокійно вбрала сукню на голе тіло, решту речей згребла в торбинку і гордо випросталася. В її очах не було й натяку страху, тільки холодна зневага. Відступати було нікуди, виправдань від нас ніхто не чекав. На дерев'яному писку Макса повільно засвічувалася блаженна усмішка. Я либонь не сподобався йому ще з першого погляду. Цілком можливо, що він цією антипатією ділився з кимсь із них, і ось зараз настав його час триумфу: «А я не казав?»

— Романе, залиш нас у спокої, — промовила Дзвінка. — На твою боці сила, але силою ти нічого не доб'єшся. Мені від тебе не потрібно жодного маєтку. Як прийшла, так і піду. Я ніколи не повернусь до тебе.

— А тебе ніхто й питати не буде! — жили на його шиї напнулися, а обличчя налилося кров'ю. — Я за тебе заплатив, і зі своїм товаром зроблю, що захочу!

Тепер настала черга й Дзвінці спалахнути:

— Бо ти ніколи не був справжнім мужчиною!

Навіщо вона йому говорила такі речі? До того ж в присутності його підлеглих. А їм, вочевидь, ця інформація припала до смаку. Макс зацікавлено зиркнув на шефа, а фрау пихато всміхнулася. Вона, видно, теж мала свою думку про можливості пана Ромця.

Але Дзвінка на цьому не заспокоїлась.

— Ти огидний для мене! І вся твоя липова фірма!

— Ти знаєш, що тебе за це чекає? — спитав шеф. — Підеш по руках! Тебе будуть дерти самі старі пердуни! Я тебе буду тримати лише для різних звироднілих бобриків і ярчуків! І ти

будеш в мене найдешевшою курвою! А як захочу, то й задурно віддам!

Чи я був у ті хвилини надто вже отупілий, але жодної розумної думки у моїй голові так і не з'явилося. Я не знав, як і в цього виплутатися.

– Я нею охоче займуся, – замріяно проворкотіла фрау Ольга. – Вишколю за найвищою категорією. Та й Макс не відмовиться! Правда, Максє?

Макс погойдувався на підборах, відчуваючи у цю хвилину всю вагу своєї професії. Чекав лише на знак, на легенький покив голови, щоб нарешті показати, на що здатні його волохаті п'ястуки.

– Романе, – озвалася Дзвінка, – не роби дурниць. Це безглуздо. Я не буду любити тебе зі страху.

– Не будеш? Помиляєшся! Зенью свого добився, і я доб'юся!

– Ах, Зенью! То це Рома нас продала?

– Так, твоя найліпша колежанка! Тепер вам так дешево не вислизнути! Цей піщик, – показав чомусь на мене, – забагато знає. А ти знаєш ще більше. Я не самогубця!

Досить було після цього лише кивнути в мій бік, і в голові моїй вибухнула бензоколонка разом зі всіма автами, а стеля враз помінялася місцем з підлогою. Проте Макс і не думав на цьому зупинитися. У голові шаленіла пожежа, очі заволочив густий дим, я нічого не чув і не бачив. Останнє, що виловив мій погляд, це шприц у руках фрау Ольги – вона підступила з ним до Дзвінки. Після цього я відчув, що провалююся в якесь бездонне урвище і лечу, вдаряючись об виступи скель, доки нарешті не гугнув потилицею на щось тверде, і світ для мене вимкнувся. Я навіть було подумав, що навіки.

Повільне випірнання з темної каламуті, здавалося, не матиме ні кінця ні краю. Очі вперто не розплющувалися, склени чимось липким, аж поки я не розкрив повіки пальцями. Від

яскравого світла призахідного сонця запекло в очах. Оточений памороками і тишею, якийсь час я лежав у повній безпорадності. Усвідомлення того, що сталося, засвічувалося в мозку надто повільно, наростаючи разом із відчуттям жаху. Хотілося знову вимкнутися.

Я ворухнувся і відразу застогнав, пронизаний гострим болем потилиці. Звівшись на ліктях, виплюнув солоний згусток слини і крові. Я знаходився й далі у тому самому будинку. Без Дзвінки. Потім, тримаючись за стіл, звівся на ноги, чіпляючись за меблі поплентався в лазничку і, зазирнувши у дзеркало, переконався, що мене при великому бажанні ще можна впізнати. На очах запеклась кров, що витекла з розбитої брови. Я промив очі, відчуваючи, як при кожному русі голови розколостяє потилиця. Торкнувшись її рукою, намацав засохле від крові волосся. Намочив у зимній воді рушник і став обережно протирати потилицю.

На кухні в кресенсі знайшлася аптечка. Я заліпив пластиром брову. Все, що я пам'ятав — це власне удар кулаком в обличчя. Що було далі? Я впав. А тоді вдарився об кант кресенса. На підлозі засохло трохи крові. Це, видно, мене й врятувало. Вони вирішили, що я забився на смерть.

Тішило мене й те, що я не відчував нудоти, котра неодмінно ніщувала б струс мозку. Я подякував Господу, що наділив мене такою мудрою головою, але для того, аби ожити остаточно, варто все-таки трохи струснути свій мозок. Я поліз в бар, висмикнув пляшку ямайського рому і ликнув добрих півшклянки. Було таке враження, наче ром протікає не в стравохід, а відразу тече в артерії. Я ликнув ще і за хвилину вже готовий був на будь-які подвиги.

Годинник показував за чверть восьму. Отже, я був непридатний цілих п'ять годин. За цей час багато могло скоїтися. Я вибіг з будинку і помчав до першого телефону. На щастя, Франьо був удома.

— Ну, що там? — спитав я.

— Шеф згідний. Нагорі теж переглянули. Але хочуть цілу місету дістати.

– Завтра вранці привезу.

– Давай, не тягни.

Тепер я мусив упіймати Ярка і забрати в нього касету. Тільки б він мене дочекався.

Як на біду, я довго не міг зловити таксі і прибув на місце, коли вже починало сутеніти. Вікна Яркового будинку не подавали ознак життя. Але на подвір'ї стояла його машина.

Я ступив на ганок і натиснув дзвінок. Ніхто не з'явився. Двері були зачинені, а в шпарі ключа не було. Що це мало означати? Може, спить, а, може, кудись вийшов. Я ще раз натиснув, але у відповідь не почулося жодного звуку. Де він міг подітися?

З чорного входу, який вів до підвалу, я легко вивалив кийком блаженські двері. Війнуло на мене сирістю, запахом фарби і лаків. Сходами я піднявся навпомацки нагору і потрапив на кухню. Тут панував жахливий рейвах. Все було поперекидане й потовчене. Шухляди витрушені на підлогу, меблі відсунуті від стіни.

Я зазирнув до покою і відразу побачив Ярка. Він сидів на підлозі, спершись спиною на книжкову шафу. До грудей притуляв якусь книжку. На руках і на книжці червоніла кров.

Ярко був мертвий. Його застиглий погляд, спрямований на двері, свідчив, що він когось чекав. Можливо, мене.

Я взяв книжку з його рук і побачив стріляну рану на грудях. Але застрелили його не тут біля шафи, а метри зо два далі. Зі слідів крові можна було здогадатися, що він рештками сил добрався сюди. Для чого? Невже тільки для того, щоб добути цю книжку, з обкладинки якої всміхався до мене бравий вояк Швейк?

Я обмацав його кишені, але вони були порожні. Хтось уже цікавився їхнім вмістом ними.

Тепер у мене дуже складна ситуація. Ті, що його вбили, мусили забрати й касету. Якщо знайшли.

Я оглянув pokій. Всюди кидалися в очі сліди обшуку. Це означає, що Ярко їм касети не дав. Але чи знайшли вони її? Застреливши його, вони відразу зникли. При них він би сюди по доповз, а понадто в їхній присутності не сягав би по книжку

Книжка мусить бути якимось знаком. Чи був сенс залишати для мене знак, якби касету було знайдено?

Я розгорнув книжку і прочитав: «Дорогий Ярчику! Бери приклад із Швейка, який не знав безвихідних ситуацій. Твоя Оксана».

Чому Ярکو вийняв з шафи саме цю книжку?

Отже, по-порядку. Він знав, що я маю прийти. Чекав на мене. Але прийшли інші люди. Вимагали в нього касету, не добилися нічого і застрелили. Тоді перевернули всю хату. Коли пішли, Ярکو поповз за книжкою, притулив до грудей і вмер. Залишив мені якийсь знак. Який? Це могло стосуватися тільки касети. Виходить, що він мені подав знак, де знаходиться касета? «Пригоди бравого вояка Швейка». Чому Швейк? А, може, вся розгадка в написі? Хто така Оксана?

Я роззирнувся. На підлозі валялися фотографії, листи, різні рахунки за газ, воду... На кількох світлинах була молода симпатична жінка. То вона сама, то з Ярком і маленькою дівчинкою, то лише з дівчинкою. Мабуть, це його дружина і донька. Здається, звати її Оксана. Можливо, касета в його жінки. Але де тепер її шукати?

Я пригадав, як Ярکو телефонував до дружини. Номер має бути записаний на пачці з цигарками. А пачка в авті. Якщо вони перевернули всю хату, то не обминули й авто. Та ледве чи звернули увагу на цигарки.

Я вибіг з хати на подвір'я, дверцята авта були незамкнені, і я, присвічуючи сірниками, почав шукати цигарки. Вміст бардачка був весь висипаний і довелося шпирати попід бамбетлями, але пачка таки знайшлася. Я сховав її до кишені і побіг назад до хати, щоб зателефонувати Оксані.

У мить, коли я став набирати номер, раптом по вікнах ковзуло світло фар. Можливо, це й нічого не означало – мало яке авто могло проїжджати вулицею. Але я вже звик, що все випадкове чомусь стає для мене закономірним, і обережно визирнув у вікно. Авто зупинилося, і з нього вийшло двоє, чоловік та жінка, й попрямували сюди. Я отерп і відчув, як спина моя відкрилася інесем – я упізнав Макса та фрау Ольгу. Макс ніс дві

великі каністри. Навіть не було сенсу розмірковувати про їхній вміст. Ще раз поцілуватися з кулаком Макса я не мав жодного бажання.

Я кинув прощальний погляд на Ярка, якому за лічені хвилини судилося перетворитися на вугіль, і, сховавши книжку про Швейка за пояс, вимчав на стрих.

І якраз вчасно. Скреготнув ключ, і вони зайшли до хати.

– О-о, ти гарно попрацювала, – похвалив Макс. – Тільки не треба було так відразу на той світ відправляти.

– Хто б говорив! Сам сьогодні відзначився.

– Ну, та той нам і не був потрібен. А цей ще б згодився.

– Максе, ти в нас не для того, щоб ділитися своїми роздумами. Ти в нас зовсім для іншої мети. Часом і в мене бувають проколи. Я не думала, що він такий слабак. Взяв і вмср. Тільки стривай...

– Що таке?

– Він не так лежить, як я його покинула. Він впав ось тут біля столу, бачиш цю калюжу?

– Ну?

– А потім поповз сюди. Я думала, що він мертвий. А виходить, ще якийсь час жив.

– Дурниця. Все одно здох.

– Так, але якого чорта він повз до книжок?

– Ну ти ж там все переглянула?

– Хіба не видно? – роздратовано відповіла фрау Ольга. – Там касети не було.

– Значить, щось інше було. Може, яка фотографія...

– Чогось він гуди повз. Мені це не подобається. Треба ще переглянути.

Добре, що я мав при собі сірники, на стриху панувала безпросвітна темрява.

– Та ну, не мали роботи, – буркнув Макс. – Згорить і так. Ти цілу хату обдивилася?

– Ясно, все перетрусилася. Підлогу, стіни обстукала. У підвал була.

– А на стриху?

Я загамував подих.

– Дивилася. Він цей будинок недавно купив, ще не встиг його захарастити.

Я хуленько почав відв'язувати грубого білизняного шнура.

– Ну, тоді... – сказав Макс, і я почув дзюркіт рідини.

– Ти дуже квапишся. Стривай... ці фотографії... Це його жінка?

Дзюркотіння втихло.

– Так. Колишня. А що?

– Де вона мешкає?

– На дідька вона тобі?

– Він говорив, що вже понад півроку, як вона від нього пішла.

І що він не бачився ані з нею, ані з донькою.

– Ну і що?

– А те, що півроку тому була в нас осінь, так?

– Та-ак, – намагався вловити логічну нитку Макс. Я навіть уявив, як він, бідачка, морщить свого куцого лоба. – Я не розумію, до чого ти ведеш.

– Подивися – ось його дружина з букетом бузку. А поруч його донька. Дійшло?

– Ні.

– Не дійшло? А хіба бузок цвіте восени?

– Та де! Бузок цвіте у травні. Отже, ти хочеш сказати, що вони зустрічалися в травні?

– Власне!

– Але це не конче має бути цьогорічний травень. Може, вони нимкувалися минулого року.

– Виключено.

– Чому?

– Скільки зараз має його донька?

– Та десь... е-е... коли ми обмивали, як він забрав її з пологового будинку... Півтора року тому.

– Якби ця знімка була зроблена минулої весни, то дівчинку гримали б на руках, розумієш? А тут вона стоїть на власних ногах. Знімка зроблена цього травня! Дійшло? Він нас пошив у дурні.

– Не розумію, навіщо.

– Та це ж ясно. Щоб вберегти родину від неприємної несподіванки. А якщо він перебуває в контакті з дружиною, то варто їй її провідати. Касета в неї. Щоб я трісла.

– Ти думаєш?

– Тепер я майже впевнена.

– Тільки як ми її знайдемо?

– Ти тільки не спіши. За нами ще ніхто не женеться. Що ми тут маємо?... Так... рахунки за газ, світло... Рахунки за телефон... Стривай... Тут не тільки рахунки за цю хату. Тут є рахунки ще за якесь помешкання, але на те саме прізвище, бачиш?

– О, телефон! Це ж не його номер!

– Ха! Вона у нас в жмені, – втішилась фрау. – Можеш про довжувати.

Знову почулося дзюркотіння. Різкий запах бензини проникав уже в усі закамарки.

– Увімкни телевизор, – сказав Макс, – я його теж поллю.

– Навіщо?

– Щоб вибухнув. Будуть думати, що це причина пожежі.

– Чудний ти. Якщо будуть розслідувати, то й так з'ясують, що він був застрелений.

– Якщо будуть розслідувати? А розслідувати не будуть! По думаєш – наркоман згорів! З ними всяке буває.

– О-ой, щось я вже і в ту його наркоманію не дуже вірю.

Я відмотав здоровенний шмат шнура, перекинув його через балку, а обидва кінці зав'язав на морський гудз.

– Иди в машину, – сказав Макс, – заведи мотор і чекай.

Фрау вийшла.

– От, курва, – вилаявся Макс, поливаючи сіни.

Потім хлюпнув на сходи, що вели на стрих, вивів струмок аж до порогу і, черкнувши сірником, затраснув за собою двері.

Полум'я гехнуло і заклекотіло, напоюючи смородом повітря. Його язика миттю шугонули по всіх кімнатах, а за мить уже горіли й дерев'яні сходи на стрих.

Я спустив обидва зав'язані кінці мотузки через віконце на двір. Потім, щоб не поздирати шкіри з долонь, зняв зі шнурів два полотняні рушники і обмотав ними долоні.

Спустився я так різко, що потовк собі ноги об дошки, але це ж дрібниця порівняно з тим, від чого я врятувався. Я розв'язав гудз і, тягнучи за один із кінців, стягнув мотузку додола та закинув на купу сміття. Тепер не лишиться й сліду, що хтось тут був під час пожежі і врятувався від вогню втечею.

Вогонь шугав уже так яскраво, що на вулиці став збиратися натовп. На щастя, задньою стіною будинок виходив на пустище, і я, перемахнувши через паркан, зник у темряві.

Тепер залишилося найважливіше – відшукати Оксану.

Мені довго не вдавалося натрапити на справний автомат, а коли знайшов, то номер виявився зайнятим. Незважаючи на це, автомат ковтнув останню монету. Далі ще з півгодини я тинявся в пошуках двох копійок, а це у пізній час було нелегкою справою.

Аж от, нарешті, я додзвонився, і слухавку підняла жінка.

– Добрий вечір, це Оксана?

– Так.

– Я товариш Ярка. Маю до вас справу.

– Яку справу?

– Це не телефонна розмова.

– Це вже друга нетелефонна розмова.

– Що? Вам вже хтось дзвонив?

– Щойно.

У мене шалено забилося серце і пересохло в роті.

– Оксано! Повірте мені! Це дуже важливо для вас. Ви самі вдома?

– Так. А що трапилося?

– Негайно візьміть касету...

– Яку касету?

– Оксано, ви добре знаєте, яку касету. Ту, що передав вам Ярка. Візьміть її і покиньте квартиру. Зробіть це негайно.

– А що трапилося? Я не знаю, хто ви. Чому я повинна вам вірити?

– Ну, у вас просто іншого виходу нема. Мусите мені поїхати.

– Де Ярко?

– Я вам все поясню. Ярко просив мене з вами зв'язатися.

– Де він?

Я боявся її сполохати і вирішив збрехати.

– Ярко чекає на вістку від мене.

– Чому він не дзвонить?

– Він не може. Ви ж знаєте, чому.

– Ви той новий працівник?

– Так.

– Чому ви відразу не сказали? Що я повинна робити?

– Ті, що їдуть зараз до вас, дуже небезпечні. Вони за будь-яку ціну хочуть дістати касету. У вас там є неподалік знайомі?

– Так.

– Заведіть доньку до них, візьміть касету і приходьте до «Червоної гвинтики». Я вас буду чекати за півгодини біля входу.

– Я вас не знаю.

– О, Боже! Я буду тримати в руках книжку, яку ви подарували Яркові – «Пригоди Швейка»! Вам нема чого боятися. Добре?

– Добре. Я візьму зі собою знайомих.

– Беріть хоч усіх. Але негайно звідти вимітайтесь.

– Я чую, що ліфт поїхав униз!

– Гасіть світло, беріть касету і спускайтеся з донькою сходами!

Мене цілого тіпало. Ліфт поїхав униз. Це могли бути мешканці будинку, а могли бути й мої «знайомі». Поки ліфт спуститься поки підніметься, вона повинна встигнути вийти.

Я піймав таксі, і за двадцять хвилин був на Майорівці.

Біля ресторану не було нікого. Понеділок – санітарний день. Я сів на кам'яний виступ, але нерви не дозволили спокійно сидіти, і я став міряти кроками всю довжину ресторану.

Взагалі, я вибрав дурне місце. По обидва боки шастали авта. Хтозна, чи не вискочить раптом машина Макса і фрау. Ресторан був яскраво освітлений, і розгледіти мене можна без проблем.

Я покинув освітлене місце і причайвся у тіні.

Минуло ще двадцять хвилин. Оксана запізнавалась. Я з тривогою вдивлявся в кожную машину.

Якщо вона не встигла вийти, я пропав. І Дзвінка теж.

Якесь авто спинилося, і з нього вийшло троє людей. Дві молоді жінки та чоловік. Усі троє попрямували до ресторану. Я вийшов на світло. Одна з жінок підійшла до мене.

– Це ви дзвонили?

– Так.

– Мені ледве вдалося вискочити. Це справді такі небезпечні люди? Я завше казала Яркові, щоб він кинув ті темні справи.

– Він якраз і збирався кинути. Але для цього треба було передати касету у відповідні руки.

– Чому подзвонив не Ярко, а ви?

Я затнувся, не знаючи, чи сказати правду. Натомість простяг їй книжку. Вона взяла і побачила засохлу кров.

– Що з ним? Це кров?

– Так. Вони його вбили. Він чекав на мене. І щоб дати мені знак, притулив до грудей цю книжку. Так я дізнався, що звернутися треба до вас.

– О, Боже, Боже... – вона сховала обличчя в долоні. – Я ж йому казала...

– Він саме планував, як вирватися від тих людей...

– І... І де він?..

– Там... в хаті.

– Ви викликали міліцію?

Я вирішив не пояснювати, чому я не викликав міліцію. Поки пожежу погасять, міліції ще доведеться зачекати.

– Я не міг цього зробити, бо вони повернулися, і я мусив тікати. Я спішив попередити вас.

– Що на цій касеті? – спитала вона.

– Там знято, як розважаються великі начальники. Я передам їй таким людям, котрі знищать фірму пана Романа.

– Для чого це вам? Яркові вже не допоможе.

– У них моя дівчина. Мушу її вирятувати.

– Добре, я віддам вам касету. Все одно вона мені не по-грібна.

Вона взяла касету в чоловіка і передала мені.

– Поживіть ще кілька днів у знайомих, – сказав я на прощання.

Була вже пізня година, коли я приїхав до пані Аліни. Вона вже вкладалася спати.

– Боже мій, що ся стресло?

– А ви ще нічого не знаєте? Маємо два трупи.

– Свят-свят! А то що ви таке говорите? Бійтеся Бога!

Вона завела мене до вітальні.

– Я не жартую. Одного трупа ви бачите перед собою.

– Я так і думала, що ви жартуєте. Налийте собі щось.

– Я живий, але вони думають, що я мертвий. А ось Ярکو такі насправді мертвий.

– Який Ярко? Їхній фотограф?

– Так. Його нині застрелила фрау Ольга. Вона шукала касету. Ось цю.

Я налив собі добру порцію токаю, випив і плюхнувся у фотель. Пані Аліна простяглась на канапі, прикрившись ліжником.

– Що то за касета?

– Ярко там накрутив різні сцени з клієнтами. А які там були клієнти, самі знаєте.

– Як йому то вдалося?

– Він це робив з відома пана Ромка. Одна копія призначалася для фірми, а другу таємно Ярко залишав собі. Найцікавіші кавалки він зібрав на одну тригодинну касету.

Я розповів про наш із Ярком план і про те, що трапилося мною та Дзвінкою

– Не, то не для моїх нервів, – похитала головою пані Аліна, – налийте і мені. Що ви збираєтесь робити?

– Треба рятувати Дзвінку. Вранці мусите їхати до Романа

– Добре, я зроблю все, що в моїх силах. Але що я йому скажу?

– Скажете, що я живий. І маю касету. Касету я виміняю на Дзвінку. Ви забираєте Дзвінку, завозите туди, куди я вам скажу, а потім привозите касету.

– Він мені може не повірити після того всього... Це ж я йому підсунула вас.

– Але в нього нема виходу. Давайте подивимося кілька хвилин, що там знято, ви перекажете Романові, і то буде непоганий доказ.

Я ввімкнув магнітофон, вставив касету, і незабаром на екрані з'явився голий товариш Бобрик із двома дівчатками. Одна сиділа на ньому й сонно гойдалася, друга цілувала йому вушко.

За хвилин п'ятнадцять пані Аліна сказала:

– Досить... Я вже стара жінка, щоб таке оглядати... Де я маю вам тоту Дзвінку завезти?

– Я вам покажу. Зранку ви мене підкинете до мого знайомого, я буду вас там чекати. Але пильуйте, щоб за вами не стежили.

– Я гадаю, вам варто заночувати в мене.

– Здалось би.

– Ну, то йдіть нагору. Там кімната вільна.

Вона підвелася з канапи. Була помітно рознервована.

– Чи міг би я скопіювати у вас цю касету?

– Прошу дуже. Розберетеся самі з технікою?

– Чому ні? Потребую тільки якоїсь чистої касети.

– Он там, на полиці. Беріть любу. Але для чого вам копія?

– Та так, на всякий випадок.

– Не хочете мені казати... – зітхнула вона. – Але, може, маєте рацію. На добраніч.

Я сполучив обидва відеоманітофони шнурами, до одного вставив касету Ярка, а до другого чисту і запрограмував. Три години, заки буде копіюватися касета, я, звичайно, не мав наміру чипіти і, допивши токай, ліг спати.

XV

Вранці розбудила мене господиня.

– Але ви спите! Ледве вас добудилася. Хутенько пийте каву і їдемо.

Ми сіли в авто, і я з задоволенням стежив за всіма рухами пані Аліни – вона цілковито опанувала собою.

– Але то лайдаки! – бурчала вона. – Все, кінець. Аби я коли небудь ще втелепалася у щось подібне – Боже борони. Мені дуже прикро, жи ви мусили це все пережити.

– Але це ще не кінець.

– Не може бути. То мусить бути кінець. Я відчуваю, що все буде файно.

Вона підвезла мене до Франя.

– Я буду вас чекати тут. Пильнуйте тільки, аби за вами не було хвоста, – сказав я, висідаючи.

Франьо зустрів мене, як завше о такій порі, розчухраний і заспаний та з черговою теличкою в ліжку.

– І чому тобі не спиться? – позіхав він на цілий писок. – Я ж веду нічний спосіб життя. Як вовк. Якщо я пізно лягаю, то пізно встаю. Ти мав би це запам'ятати.

– Я чудово пам'ятаю твої вовчі звички. Але у нас нема часу. Ось касета. Мусиш квапитися. Варто би ще сьогодні накрити їх. Бо про цю касету вони вже пронюхали.

– Та-а-ак? – перепитав Франьо незадоволено. – Яким чином?

– Вони забили фотографа, який фільмував забави. Вони шукали цю касету, але не знайшли. Касета опинилася в мені. А вони думають, що забили мене.

Франьо звів брови й уважно на мене подивився.

– На духа ти не схожий. Але колись ним станеш, якщо не покинеш дурної звички пхати всюди свого носа...

– Обов'язково візьму до уваги.

– Зараз я зберуся і поїду до своїх. Тільки дай мені вишити кави.

Ми зайшли на кухню, Франьо поставив чайник з водою на вогонь і запалив цигарку. Потім поклав переді мною аркуш паперу з олівцем.

– Намалюй, як розташовані їхні будинки. Скільки в кожному будинку осіб. І де саме може бути касета.

Я накреслив план.

– Є один нюанс, – сказав я. – Мушу десь пересидіти. З хвилини на хвилину вони дізнаються, що я живий і почнуть мене вираховувати.

– Дивно, як у тебе все розплановано. Просто не вірю своїм вухам. Отже, ти збираєшся пересидіти в мене?

– Якщо не заперечуєш, – усміхнувся я.

Франьо знизав плечима.

– Добре, сиди. Але там у мене теличка, – кивнув нагору. – Вона ще спить, але коли встане, то буде сильно здивована. Надіюсь, ти не будеш робити спроб спокусити мою теличку. Ось ключ, якщо захочеш вийти. Гадаю, по обіді я приїду.

– А що теличка? Вона в тебе живе?

– Тимчасово. Як тільки вони починають облаштовувати мій побут, я їх міняю.

– А ця, здогадуюсь, ще зовсім свіженька?

– Свіжіше не буває. Від учора. Знав я її, правда, давно, але тільки зараз заволік у ліжко. Надя називається.

– Надя? Стривай, чи це не та сама Надя, яку ми з тобою поздоровляли у «Львові» з днем народження?

– Два роки тому? Вона. – Він на хвилю замовк, потім лягнув себе в чоло. – Е! Та ти її знаєш! Щоб я скис – ти її грав! – Франьо відчутно збудився. – Ха! То ми молочні брати?

Я розсміявся.

– Виходить, що так.

– І чому ви розійшлись?

– Вона спробувала облаштовувати мій побут.

Тепер ми удвох залилися реготом. На прощання Франьо тицьнув мені під ніс вказівного пальця:

– Вона моя, врубався?

– Я давно про неї забув, – збрехав я.

Я налив кави, розкоркував шампанське і, закинувши ноги на стіл, розвалився у плетені кріслі. Тепер головне, щоб пані Аліна встигла забрати Дзвінку до того, як там влаштують облаву. Нема для мене гіршого, як що-небудь чекати. У товаристві пляшки це робити значно приємніше, але все одно нерви накручені до краю.

На сходах почулося чалапання, кроки завернули до лазнички, полилася вода і загорілась колонка. Я зручніше вмовстився в кріслі, прибравши ноги зі столу. Зараз з'явиться заспана Надюся зі своїми рум'яними щічками і з очима, в яких застигло незмінне дитяче здивування. Так воно й сталося. Панна у Франьовій фланелевій сорочці завмерла від несподіванки на порозі кухні. Кого-кого, а мене вона тут не сподівалася побачити.

Вона кілька разів кліпнула своїми великими віями, але від цього в її очах кмітливості не побільшало. Нарешті вона опанувала себе і відкрила пухкі соковиті вуста, на яких звабливо блищала слинка і якими вона... якими вона... ну, та не будемо відволікатись.

– Що ти тут робиш?

Я знизав плечима.

– Чекаю на одну особу.

– А куди зник Франьо?

– Поїхав по справах. Сідай і пий каву. Зробити тобі канапку?

– О, я бачу, ти тут чуєшся, як у себе вдома?

– Ми з Франьом нерозлучні друзі. Він у мене чується, як вдома, а я в нього.

Надя сіла навпроти, з таким виглядом натягаючи на коліна сорочку, мовби пройшло після наших любовців, років двадцять. Але я ще пам'ятав усі її перчики на спині і всі припухлості, розташовані нижче, і ковзання її вуст по тілу.

Я налив їй каву, а собі вина.

– А шампана хочеш? – спитав я.

– Бррр! Принципово не похмеляюсь.

– Я теж. Але шампан чудово скрашує муки очікування.

– Чим ти зараз займаєшся?

– Всім потроху.

- А точніше?
- Нічим.
- Нічого не змінилося?
- Власне чекаю змін на краще. З'їж канапку.
- Ти вже забув, що з самого ранку я п'ю лише каву? Без нічого.

- У тебе сьогодні вихідний?
- Відпросилася. Які в тебе справи з Франьом?
- Це ти краще сама в нього питаєш. Я, думаю, він від тебе секретів не має.

- Перестань стібатися. Я з ним не настільки зблизилась.
- Не наскільки?
- Не настільки, – повторила з притиском вона. – І невідомо, чи зближусь.

- А хотіла б?
- Ні. Що за особу ти чекаєш?
- Ти її не знаєш. Як тобі Франьо?
- У якому розумінні?
- Як мужчина.
- Я ніколи не роблю висновків з першої ночі. А чому це тебе раптом стало цікавити?

- З ввічливості.
- З ввічливості? Ти думаєш, я тобі повірила?
- Ні. Але це правда. Це все одно, що запитати: як тобі смакувала кава?

Вона уважно подивилась на мене з таким виразом, з яким дивиться психіатр на потенційного пацієнта. Потім закинула ногу на ногу, оголивши кругле сите стегенце.

- Я б на твоєму місці вбрав майточки, – сказав я. – Бо коли тебе Франьо застане в такому пікантному вигляді, то боюся, що ти втратиш нагоду зробити висновки з другої ночі.

Вона розсміялася.

- Мені на Франьові не залежить. Я скоро виходжу заміж.
- Як скоро?
- За місяць.
- Ага, то ти просто піднімаєш свою кваліфікацію?

– Можна це назвати й так. Невигуляна дівка дуже небезпечна, хіба не знаєш? От я й надолужую.

– А хто цей щасливий обранець?

– Інтелігентний хлопець. Я до шлюбу з ним не збираюся спати. Але свої сексуальні потреби мушу якось задовольняти.

– Ти що, готуєшся розігравати цілку?

– Звичайно. Все буде, як книжка пише.

– А він уже спав з кимось?

– Ніби спав, але досвіду не має. Принаймні з цілочкою він ще не кохався.

– І яким чином ти продемонструєш свою незайманість?

– Забіжу на хвилику в лазничку – мені ж треба позмивати косметику. А там запахую собі розрізану цитрину...

– Куди запахаєш? Невже туди?

– Саме туди. Цитрина сприяє скороченню м'язів, і виникає ілюзія справжньої цілки. Для повноти картини мазну ще по простираллі червоним фарбником для волосся. Ось і все.

– А як щодо цитрини? Вона має там залишатися?

– Та ні! Вистачить кількох хвилин. А що це ти так зацікавився?

– Просто перевірів, чи ти все правильно засвоїла. Чи ралтом чогось не переплутала.

– То ти знаєш цей спосіб?

– Ще б пак. Це ж я тобі його й відкрив.

– Та ну! Жартуєш?

– Я розповідав тобі про школу кохання пані Аліни. Згадай і між іншим про цей народний спосіб.

З вулиці долинув звук мотору. Я визирнув – про вовка промовка. Нарешті з'явилося авто пані Аліни. Я вилетів стрілою. Вже на бігу побачив Дзвінку. Вона напівлежала на задньому сидженні і ніби спала. Я сів коло пані Аліни.

– Що з нею? – спитав я.

– Вона непритомна, її чимось накололи.

Я глянув на Дзвінчині руки, на яких виднілися сліди заштриків, і все зрозумів.

– Ви маєте знайомого лікаря? – спитав я.

– У мене повно знайомих лікарів. А ви хочете такого, щоб вивів її з цього стану?

– Звичайно.

– Годі їдемо. У мене обмаль часу, ще ж мушу відвезти касету.

– Взагалі, за те, що вони з Дзвінкою зробили, я міг би їм не давати жодної касети.

– Ну-ну, не жартуйте. Ті розбишаки погрожували, що рознесуть мою школу на цурпалля.

– Не бійтеся. Мені та касета не потрібна. Розкажіть ліпше, як то було.

– Ну, як... Приїхала я і застала всіх за нарадою. Вони були страшенно ошелешені, коли я сповістила, що ви живі й здорові. Тота вампірична кобіта визвірилася на Макса, назвала його одороблом. Далі почали між собою сваритися. Я сказала, що ви дасте касету за Дзвінку. Вони довго сперечалися, але таки згодилися... Тільки, коли її винесли, я аж отерпла. «Що ви з нею зробили?» – питаю. «Не бійтеся, – каже Роман, – вона спить після заспокійливого заштрику». От і все.

– Вони за вами стежили?

– Намагалися. Але то ся їм не вдало. Я так погнала, що дуже скоро стратила їх з ока.

Ми спинилися біля лікарні. Я взяв Дзвінку на руки й поніс за пані Аліною.

Її знайомий лікар дуже втішився, що може пані Аліні чимось прислужитися, і небавом Дзвінка вже лежала в палаті. Крім неї, тут лежала ще якась жінка, і більше нікого.

– Я думаю, її накололи морфієм, – сказав лікар. – До вечора очуняє.

– Я зайду ввечері, – сказав я.

– Добре. Мене вже не буде, але та лікарка, котра мене замінить, зробить все, що можливо.

– Ви думаете, її можна буде забрати ще сьогодні?

– Гадаю, так. На все добре.

Я знову сів до пані Аліни в авто, і вона завезла мене назад до Франя. Я дав їй касету і сказав:

– Ну, Боже благослови. Лишилася ще дрібниця. Тільки дивіться – не пробалакайтесь, де Дзвінка знаходиться.

– Чи ви, пане Юрку, маєте мене за зовсім здурнілу?

Надю я застав знову на кухні, але вже вбраною. Вона варила зупу. Я провів рукою по її випуклих сідничках і сказав:

– Я радий, що ти вбрала майточки, бо Франьо дуже ревнивий.

Вона звабливо хіхікнула. Я поцілував її в шийку і сів за стіл.

– Ти зразкова господиня.

Вона про це й сама знала. Вона справді була зразкова. Книжки її не цікавили. «Мені легше помити підлогу, ніж прочитати сторінку», – призналась якось вона, і з тих пір я не раз користуюсь з цього її скромного таланту мити і прибирати.

– Куди це ти їздив?

– Справи.

– Що за справи?

– Колійові.

– З тебе важко щось витягти.

– Ти ж знаєш – великі знання створюють великі клопоти.

Незабаром з'явився Франьо.

– Ну що? – спитав я нетерпляче.

– Все нормально. Надю, залиш нас на хвилику. – Він провів її допитливим поглядом і продовжив: – Операцію призначено на одинадцятую годину вечора. Одним словом, так, старий. Коли все щасливо завершиться, шеф обіцяв для тебе гонорар і роботу.

– Ні вже. Дякую. Досить із мене таких робіт. З цієї ще не звільнився.

Решту дня я провалявся у Франя. Увечері заїхав до лікарні, але лікарка сказала, що Дзвінка й досі не очуняла.

– Вона отримала надто велику дозу. Але усе буде нормально. Можете не турбуватися. Приходьте завтра вранці. Я нині чергую цілу ніч. Вранці вже її випишемо.

– Чи я можу хоча б зазирнути в палату?

– Будь ласка. Але не підходьте до неї.

Дзвінка мирно спала, розметавши волосся на подушці. Обличчя її було бліде, але спокійне.

Франьо збирався на операцію. Надя лежала на канапі перед телевізором і випускала клуби диму.

– Може, й мені з тобою поїхати? – спитав я.

Франьо кивнув головою у бік кухні, і ми вийшли.

– У жодному разі, – сказав упівголоса. – Там будуть високі міліцейські чини. Акція на всю потужність. Їдуть лише свої люди. – І знову тицьнув пальцем під носа: – До Наді не приставати.

– Ти мене знаєш. Все, що я зараз потребую, це побільше алкоголю, аби заспокоїти нерви.

– Пий, що бачиш. Чао.

Я поліз в бар і витяг пляшку сухого шампанського та мар-тіні.

– Ти все це збираєшся вдутити? – поцікавилась Надя, солодко потягуючись.

– Я думаю, ти мені складеш компанію.

Я підсунув журнальний столик і розставив на ньому пляшки та келишки.

– Ну-ну, і що це буде за коктейль?

– Називається «Зимна Мері».

– Чому «зимна»?

– Фригідна тому що. Для гарячої бракує коньяку.

– Не хочу. Суміші з коньяком надто підступні. Коли я п'яна, я собою не керую.

– Відколи це? За моєї пам'яті ти ще керувала собою.

– А тепер ні.

– І чим це небезпечно для мене?

– Невідомо.

– Так між нами, я пообіцяв Франьові до тебе не доторкатися.

– Брешеш!

– Він мене попередив, щоб я до тебе не пхався.

– Брешеш!

– А як ти гадаєш, чому він вивів мене на кухню?

– Дебіл!

За це ми і випили. Після двох келихів, я відчув суттєву полегкість, мої нерви заспокоїлися, і в милому патяканні з Надєю проминув весь вечір. Але навіть тоді, коли вона нарешті пішла спати, я не склепив повік.

Франьо повернувся пізно вночі. З його щасливого обличчя можна було здогадатися, що облава вдалася.

– Ну, все! – вигукнув він. – Фірмі пана Ромця настав капець! Що ти там міряєш? Налий і мені.

– Розкажуй, не трави душу.

Він упав на канапу з келихом, жадібно відпив і сказав:

– Ми зупинили авто на сусідній вулиці, далі пішли пішки. Міліція оточила всі три будинки, а тоді висадила двері. Ті жлоби навіть не боронилися, їх раз-два скрутили, речові докази – дві касети – знайшли там, де вказав. І шлюс!

– Ну, і кого ви загребли?

– Пана Ромця, пана Зенця, його жінку, ще того бурмила Макса... Ну, там ще була служниця, але ми її відпустили... Стара баба. Ще якась дівчинка спала. Ми її не рухали.

– Стривай, а фрау Ольга?

– Фрау Ольга? – перепитав Франьо, і мені відразу стало кисло на душі. – Яка фрау?

– Там була ще одна жінка. Вона серед них, може, найнебезпечніша.

– Ніякої жінки ми не бачили. В першому будинку був Роман.

Макс і служниця. В другому тільки якась дівчинка. А в третьому Зеньо і його жінка.

– І ви всюди дивилися?

– По всіх кімнатах, по всіх закамарках.

– А там, де спала дівчинка?

– Але там нікого не було!

– Під ліжком дивилися?

Франьо наморщив чоло і здвигнув плечима...

– Чорт його знає... Повинні були дивитися.

– Зрозуміло. Вона випорснула.

Неясна тривога раптом охопила мене.

– Франю, поїхали!

– Куди? Я спати хочу.

– Я кажу: поїхали! То не є жарти. Чи ти хочеш прокинутися з переріганим горлом?

Він витріщив очі, але я зблефував якраз влучно. Він миттєво зібрався, прихопив пістолет і ми тихенько, щоб не розбудити Наді, вийшли з хати.

– Куди їхати? – спитав у машині.

Я назвав лікарню.

– Заберемо звідти одну дівчину.

Франьо важко зітхнув.

Я потермосив вхідні двері, звідкись виповзла заспана чергова, і я їй показав десять карбованців.

– Розумієте, їду вранці у відрядження. Мушу з жінкою побачитись.

– Хоч би цукерки купив, – буркнула вона. – З порожніми руками до жінки йде.

Я помчав нагору, перестрибуючи через дві сходинки. За столом куняла знайома лікарка. Коли я торкнувся її рукою, вона здригнулася і закліпала очима.

- Чого ви серед ночі?
- Мушу її забрати.
- Вона спить.
- Нічого.
- Добре, тільки без шуму.

Я зайшов у палату. У нічній тиші чути було рівномірний по дих. Але то був лише один подих. І Дзвінці він не належав.

Коли я торкнувся її, то не стримався від розпачливого зойку. Дзвінка була холодна. Я не вірив самому собі і приклав пальці до шиї. Шия теж була холодна і пульсу під пальцями я не почув.

Жінка, що лежала поруч, прокинулася:

– Що сталося?... А-а, це ви?... Вона спить. Її зробила медсестра укол.

– Коли?

– Н-не знаю... Давно... Я тільки-тільки засинала...

Я вибіг в коридор і покликав лікарку.

– Гляньте на неї... Мені здається, вона не дихає.

Лікарка увімкнула світло, помацала руками тіло і кивнула.

– Вона померла.

– Ви їй зробили укол? – спитав я.

– Я не робила ніяких уколів.

– Це не вона, – сказала жінка. – Та була з чорним волоссям.

З двору падало світло, я її роздивилася. Вона зробила укол і відразу вийшла.

– Ви ніде не відлучались? – спитав я лікарку.

– Ні, я сиділа тут безперервно... Хіба що... Стривайте, мене покликали вниз.

– Хто покликав?

– Вона сказала, що... одним словом, що вона в нас лікувала ся і попросила, щоб я спустилася і зачекала... А вона хоче мені віддячити... Але так, щоб ніхто не бачив...

– Коли то було?

– Ну, десь по дванадцятій. Я спустилася, почекала хвилину десять і вернулася назад. Тепер все зрозуміло. Я посунув до виходу.

– Тіло можете забрати завтра ввечері, – сказала навздогін лікарка. – Я оформлю всі папери. Але... одну хвилинку...

Я спинився.

– Може, не будемо робити шуму? А то вийде, що я винна? Я б хотіла обійтися без міліції.

– А та жінка?

– З її палати? Вона мені багато чим завдячує.

– Добре.

– Тоді напишіть, що відмовляєтесь від розтину.

Я написав. Рука в мене тремтіла, і хотілося чимдуж вискочити з лікарні на свіже повітря.

Лікарка дякувала і ще щось лопотіла, дрібочучи за мною до самого виходу, але я її не слухав. Я мав зараз щось вирішити, а жаклива туга переплутала всі мої думки. Ледве себе опанував, коли сів у машину.

– Що, ти сам вернувся? – спитав Франьо.

– Сам. Вона померла.

– Від чого?

– Від уколу.

– Я завше казав, що всі лікарі – то дроворуби.

– Лікарка не винна. Це зробила фрау Ольга. Ви її не догледіли. Тепер буде мстити.

– Вона справді така небезпечна?

– Вже двох людей забила. Це те, що я знаю. Скільки ще заб'є, невідомо... Їдемо туди.

– Куди? – перепитав Франьо.

– До хати пана Ромка.

– А то нащо? Думаєш, та фрау там?

– Ні, не думаю. Не така ж вона вже дурна. Але там є одна дівчинка. Я хочу її звідти забрати. Бо, хтозна, може, і її чекатиме укол.

– О, Господи! Та я тобі що – приватний шофер?

– Франю, мені здається, ти мені чимось зобов'язаний. Поїхали.

Надворі вже сіріло, а в будинку фрау Ольги панували глухі сутінки. Франя з автом я лишив на розі вулиці, а сам почимчикував на подвір'я. Легенько натиснув на клямку, двері подалися, і я зайшов усередину. Про всяк випадок рухався навшпиньки, але довкола була суцільна тиша.

Тільки ліниве поцокування дзигаря в холі на стіні і більше нічого.

Та щойно я попрямував до сходів, як у мене за спиною пролунав знайомий голос фрау Ольги:

– Привіт, кохасику. Заскучив за мною? Я знала, що ти прийдеш, і чекала на тебе.

Я рвучко повернувся.

– Ну-ну, не так різко, – сказала вона. – У мене в руці пістолет.

І на підтвердження своїх слів засвітила нічну лампу. Тьмяне сяйво висвітлило постать фрау з пістолетом в руці.

Не знаю, чи у вас коли-небудь цілився хтось із пістолета, якщо ні, то скажу вам, що відчуття це не є з тих ліпших. У тій частині тіла, куди спрямована цівка, відразу починається скрут м'язів. Це так, якби вже куля туди полетіла. Думати в такій ситуації дуже важко. Натомість з'являється інстинктивне бажання заговорювати зуби.

– Ти вбила Дзвінку? Навіщо? – спитав я.

– Чому вбила? Дала укол. Хтозна, чи після стількох доз морфію не стала б вона наркоманкою? Навіщо зайві муки?

– Як ти її знайшла?

– Макс їхав за пані Аліною, а я їхала за Максом. Коли Макс вдав, ніби загубив її, і відстав, пані Аліна заспокоїлася і більше не звертала уваги, хто за нею їде. Я бачила, як вона підбрала тебе на вулиці, далі ви поїхали в лікарню. Все дуже просто.

– А коли була облава, де ти поділася?

– Тут. Сховалася в кімнаті малої.

– Під ліжком?

– Який ти здогадливий!

– А що з дівчинкою? Ти ще їй уколоу не зробила?

– О, то ти повернувся через неї? А я думала, що тебе привела сюди жага до мене. Як гірко я помилилася. Ти мені завше подобався.

– Я спитав, що з дівчинкою?

– Я ще не встигла зайнятися нею. У мене доволі часу. А тепер, мій любий, піднімайся по сходах.

– Куди?

– Побачиш. І не пробуй робити геци. Якщо не хочеш, аби сталося з тобою те саме, що з Ярком. Я стріляю цілком добре.

Я слухняно рушив нагору.

– Але з Ярком тобі не все вийшло добре.

– Ти це теж повинен врахувати. Це означає лише одне – на кулях економити не варто... А скажи мені, що Ярком шукав у книжковій шафі?

– Книжку. Він тримав її в руках, коли я його знайшов. Книжка мені підказала, де знаходиться касета.

– Отже, я не помилилася. Коли ми від'їхали, я подумала, подумала і теж дійшла того ж висновку. Навіщо він повз до тих книг? Щоб вийняти книжку, яка може тобі підказати, де знаходиться касета, правда? А яким чином книжка може слугувати підказкою? Можливо, своєю назвою. Щось на зразок «Смерть виповзає з підвалу» або «Духи на стриху». Але усі місця в будинку, де можна було щось заховати, я дбайливо обшукала. Проте, якщо книжка була кимось подарована і підписана, то підказка мусила причаїтися в підписі. А хто з Яркових знайомих міг йому дарувати книжки? Довкола крутилися самі кретини. І тут я згадала його дружину. Вона справляла враження. Виглядала якраз на таку, що читає книжки.

Нагорі я спинився.

– Не зупиняйся, іди просто в мою улюблену кімнату.

– В кімнату тортур? Що ти задумала?

– Нічого страшного. Вирішила трішки порозважатися. Життя таке нудне й нецікаве. Ну-ну, заходь. І не думай затраснути двері, бо куля долетить швидше, аніж ти дригнешся.

У кімнаті фрау ввімкнула світло. Я побачив перед собою ліжко і всі причандалля для забави.

– Роздягайся, – звеліла фрау.

– Ти що, здуріла? Що ти хочеш?

– Роздягайся, – повторила вона крижаним тоном.

Я почав повільно роздягатися під її пильним поглядом. Моя світла голова не здатна була випродукувати жодного нормального пояснення для її затії.

– Не тягни час. Все, все скидай.

Врешті я постав перед нею у всій своїй небуденній красі. Фрау з задоволенням оглянула мене.

– Тепер лягай в ліжко, і заціпни ремінцями ступні.

Я ліг, заціпнув ступні і подумав собі, що, напевно, не варто аж так у всьому слухати жінок. Однак це була особлива жінка. Скількох вона закатрупила, Бог святий знає.

– Тепер заціпни зап'ястя.

Я заціпнув ліву руку, а вона вже мені заціпнула праву. Таким чином я лежав у позі розп'ятого.

Фрау Ольга поклала пістолет на столик і скинула сукню. Під сукнею мала ту саму чорну білизну. Виглядала вона настільки спокусливо, що я відразу забув про пістолет, який щойно цілювся мені в живіт. Фантастична жінка!

Фрау сіла мені на ноги, і руки її почали гладити мене. Навіть не вірилося, що ці тоненькі рухливі пальчики вміють гратися ще й з пістолетиком.

Тепер я переконався, що натура чоловіка не має жодного зв'язку з його розумом. Якою б великою не була моя ненависть до цієї жінки, а все ж таки інстинкти брали гору. Мені гірко признатися в цьому, і я розумію, що кожна читачка лише скрушно похитає головою: всі вони, хлопи, однакові! Одначе я не думаю, що всі вже аж такі однакові, бо, може, котрийсь і не піддався б на жодні пестоці, а плюнув би тій хвойді в писок.

Але я так не зробив. І коли вона вместилася зверху й почала гойдатися назад і вперед, а перса її визволилися з чорного бюстгальтера і торкалися мого обличчя, я подумав, якщо вже

маю загинути, то чому б не зазнати ще цієї останньої в моєму житті насолоди?

– Ну, скажи, тобі присмно, коли я тебе гвалтую? – питала вона. – Скажи!

Я мовчав. У справах гвалту я досвіду не мав, але мислив собі, що той, кого гвалтують, повинен почуватися ображеним. Таким чином, я вдав ображеного, аби не виглядати на зовсім уже безпринципову особу. Шкода лише, що на той момент це мені нічим не допомогло.

– Скажи! – ляснула вона мене по щоці. – Скажи! – ляснула вдруге.

На вустах я відчув кров.

Але тут я побачив, як двері за її спиною помаленьку прохилиються. Я не знав, чи за ними з'явиться мій порятунок, чи ще щось гірше, але вирішив будь-що відвернути її увагу.

– О-о, як мені приємно! – сказав я. – Гвалтуй мене! Ти – богиня!

Богині сподобалися мої слова, і вона солодко потяглася. А з-за дверей уже з'являлася моя знайома дівчинка Мартуся. Мала круглі налякані очі, але видно, що прослизала вона до покою не просто так, а з якимсь наміром.

– Тобі справді приємно? – спитала фрау.

– Ти розкішна! Це ні з чим не зрівняти!

– А тепер скажи: ти завинив переді мною?

– Так.

– І що за це тобі належиться?

– Не знаю.

– Я повинна тебе відлупцювати, так?

Я чекав гіршого, а тому відразу кивнув:

– Так, відлупцюй мене.

– А тобі подобається, коли я тебе б'ю? – питала вона великими вологими вустами.

– Дуже подобається.

Лясь! Лясь! І ось уже з кутика вуст моїх стікає тонська цівочка крові.

Тим часом Мартуся зайшла вже до покою. Погляд її зупинився на масивному мідному свічникові. Свічки вже там не було.

– Ти зруйнував моє життя, – сказала фрау. – Я мала все. Тепер я все втратила. І мушу тікати з цього міста. Хочеш просити у мене вибачення?

– Так.

– Проси!

– Вибач мені.

– Мені цього мало. Я хочу забрати тебе зі собою. Ти будеш моїм. Будеш?

– Буду.

– Ти справді так хочеш?

– Так, ти найкраща жінка в світі.

Дівчинка простягла руки до свічника. Я намагався не зводити очей з фрау.

– Ти брешеш! – ляснула мене знову. – Брешеш! Скажи, що ти про мене думаєш! Обізви мене!

Здуріла баба, подумалося мені.

– Чого я маю тебе обзивати?

– Бо мені так хочеться! – застогнала вона від розкоші. – Вилай мене! Ну!

– Ти стерва!

– Ще!

– Скотина!

– О-о, ще, ще!

– Курва! Хвойда!

– Так, так... ще... – шепотіла вона, заплющивши очі й обхопивши перса долонями.

Дівчинка підступила ближче і підняла свічника над головою.

– Тепер ти мене вдар! – попросила фрау. – Вдар мене!

Вона відщипнула мою ліву руку і нахилила своє обличчя до мене, аби мені було зручніше. Очі мала заплющені.

– Я прошу тебе – вдар!

Я ляснув.

– Сильніше! Покажи мені, як ти мене ненавидиш!

Я ляснув ще сильніше. Тепер і на її вустах з'явилася кров. Вона облизала її гарячим язиком і сказала:

– Вдар мене ще!

Я знову ляснув. Їона відповіла тим самим. Ми обмінялися ще кількома ляпасами. Фрау перебувала на верховині насолоди. Вона стогнала, вигойдуючись і викручуючись, доводячи себе до шалу.

– Вдар мене ще! Ще! Вдар мене! – вигукнула, жадібно заковтуючи повітря.

І тоді дівчинка з усієї сили вдарила її свічником по голові.

Ні, не цього удару чекала вона. У її очах спалахнув жах і розпач, її великі жагучі вуста розкрилися в безгучному крику, але сам крик не з'явився. Дівчинка вдарила ще раз, і в горлянці у фрау Ольги забулькотіла кров.

Тіло її ослабло і повалилося з ліжка на підлогу.

Мартуся кинула свічник і почала розціпати мені руки.

– Який ти смішний, – сказала вона.

Я й справді був смішний. Смішний і голий. Я вивільнився з ремінців і почав зодягатися під допитливими очима дівчини. За вікнами вже настав ранок.

– Ходімо, – сказав я.

– А її залишимо так?

– Її заберуть пізніше.

Ми вийшли з будинку. Франьо куняв за кермом.

– Де ти пропав?

– Була одна історія. Фрау лишилася там, – сказав я.

– Жива? – витріщив очі Франьо.

– Вже ні.

– Слава Богу.

– Заберете сьогодні. А тепер відвези нас до мене додому.

Мартуся хазяйновитим оком обстежила мою хату і сказала:

– Відразу видно, що тут бракує жіночих рук.

– Маєш рацію. Але це мій єдиний недолік.

– Його можна поправити.

– Справді? Як?

Мартуся не відповіла. Вона набрала в чайник води і поставила на плиту.

– Давай поснідаємо, – сказала вона і вийняла з холодильника яйця, масло, сир. – Ти відпочинь, а я приготую сніданок.

– Я маю відпочити? Після чого?

– Знаєш після чого, – хитро всміхнулась Мартуся.

– А ти вмієш і сніданки готувати?

– Нас вчили варити. І я варила найкраще.

– Та ти просто скарб.

Вона підійшла до мене і, поклавши руки мені на плечі, сказала:

– Якщо я не змогла стати твоєю дочкою, то, може, стала твоєю жінкою?

ЗМІСТ

<i>Книга перша</i>	5
<i>Книга друга</i>	145